

Vol. 5 No. 2 May-August 2023

ISSN [ONLINE] 2697-5211

Lawarath Social e-Journal

Lawarath Social E – Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน/ ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม/ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสาร Lawarath Social E – Journal:

- อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูเทพ ประภากร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ่มแสงทอง อาจารย์ปริญญากัญจน์ ใจสอาด และอาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ

กองบรรณาธิการ:

หน่วยงานภายใน: รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ นิมตลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชัย บุญส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย

หน่วยงานภายนอก: รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เตชะชั้นหมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พรหมณศิริ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสันท์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม เมธจิรนนท์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะชั้นหมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะชั้นหมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เซาว์วัฒนกุล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทชัย อธิเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
7. รองศาสตราจารย์ ดร.จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
14. รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
15. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
17. รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
19. รองศาสตราจารย์ ดร.พยุง ซีตาร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
20. รองศาสตราจารย์ ดร.พีชนิ ตั้งยี่นียง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
21. รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
22. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พรหมณศิริ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
23. รองศาสตราจารย์ ดร.วิณัฐฐา แสงสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
24. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปภักดิ์ สอนทนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
25. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
26. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
27. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา คุณติลภณัฐวสา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
28. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
29. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
30. รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ นิมตลุง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
31. รองศาสตราจารย์ณภัคอร ศรีตระการ Sydney Language Solutions
32. รองศาสตราจารย์ไทยโรจน์ พวงมณี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
33. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
34. รองศาสตราจารย์อัจฉรา นิยมภา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ภูริพงษ์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจชาลารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุริช อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตหทัย ปุยะติ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สุขประสงค์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ดิฐภัทร บวรชัย	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
46. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิวานนท์ พุพวง	มหาวิทยาลัยพะเยา
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิมสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญพัทธ์ ไคร์วานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
50. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิกา สุนทรธนะผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ ประมาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ แขวงเมือง	มหาวิทยาลัยนครพนม
55. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์ท้าว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
59. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ชาญศิริฎ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร	มหาวิทยาลัยบูรพา
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรรณสาสน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทวัน จันทร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิษณุ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วรชัยยุทธ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ต๊ะวิชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ แซ่โจ้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสนี ศิริโกคาภิรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ไสยกิจ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ วิเศษ	มหาวิทยาลัยนครพนม
88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหนือขวัญ บัวเผื่อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั้นสุวรรณ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
91. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ สินธูภาค	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
92. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
93. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณิศา อรุณีพัฒน์พงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
94. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิตา แสนวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
95. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสมน นิจรัตน์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
96. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุหลัน กุลวิจิตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
97. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
98. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ คัชมาตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
99. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญาลักษณ์ ศุภนาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
100. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิวิมล สุทธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
101. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมภฎายุทธ ผลภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
102. พลตำรวจโท ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
103. พันตำรวจโท ดร.ธนพิพัฒน์ สุภาชิตลัทธ์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
104. อาจารย์ ดร.เกวลิณ งามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
105. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง	มหาวิทยาลัยนครพนม
106. อาจารย์ ดร.ชุติมา ไวยสุระสิงห์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

107. อาจารย์ ดร.พิชัย แก้วบุตร
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
108. อาจารย์ ดร.พิชัย ตุงคินานนท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
109. อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
110. อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
111. อาจารย์ ดร.ภัทรภาพร โชคไพบุลย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
112. อาจารย์ ดร.รัตนา ชุกซอน
โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
113. อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบุญวงศ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
114. อาจารย์ ดร.ววรรษพร อารยะพันธ์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
115. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์
วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต จังหวัดหนองบัวลำภู
116. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนากุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
117. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
118. อาจารย์ ดร.อาริตา สัมมาร์ตัน
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์
119. อาจารย์ ดร.อภิสรာ พรรัตนานุกูล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
120. ดร.จรรยา กลัดล้อยม
นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

วารสาร Lawarath Social E-Journal ฉบับนี้เริ่มจากบทความของ Siqu Li, และจ๊กกริน จุลพรหม เรื่อง “มโนภาพคอนโดมิเนียมที่สร้างขึ้นจากบทโฆษณา”

บทความของ ชนิดตา โชติช่วง เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรม”

บทความของ สุนันทา เงินไพโรจน์ เรื่อง “ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้ อำเภอปางปาลม้า จังหวัดสุพรรณบุรี”

บทความของ พิมพ์ระวี เรื่องวัณกั, ศศิวิมล สุทธิสาร, และศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง เรื่อง “การประเมินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก: รายวิชาภาษาอังกฤษ”

บทความของ นพนนท์ หงษ์บิน, และอภิรักษ์ วงศ์กิตติพร เรื่อง “คำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์”

บทความของ อรวรรณ ด่านวารวิจิตร เรื่อง “การปกป้องสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายหมายของนักเรียนต่อการถูกลงโทษจากโรงเรียน”

บทความของ อนุชิต สิงห์สุวรรณ เรื่อง “ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน”

บทความของ กาสัก เตชะชั้นหมาก, พนิตสุภา ธรรมประมวล, และกานดา เตชะชั้นหมาก เรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี”

บทความของ จง่า หมิงฮุย, และเกวลี เพชรชาติพิทย์ เรื่อง “การชดเชยทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง เณรน้อยอ้วน”

บทความของ กานต์ กุลานพวงศ์, และมิ่งขวัญ นาคหิรัญสกุล เรื่อง “ความสัมพันธ์ทางด้านดนตรีระหว่างรูปแบบเทคนิคการประพันธ์เพลงด้านเปียโนของบาร์ตอกกับนักประพันธ์เพลงชาวไทย ในดนตรีศตวรรษที่ 20”

บทความชิ้นสุดท้ายโดย Qin Ping, and Sarawuth Pintong เรื่อง “A Combination Between Traditional Art and Sci-Fi Art: The Mural Arts of Dunhuang Mogao Grottoes with Cyberpunk Artistic Style”

เทพ ปรากฏ
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(2)
บทบรรณาธิการ	(5)
สารบัญ	(6)
บทความวิจัย:	
มโนภาพคอนโดมิเนียมที่สร้างขึ้นจากบทโฆษณา : Siqun Li, และจักริน จุลพรหม	1
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรม : ชนิดตา โชติช่วง	23
ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี : สุนันทา เงินไพโรจน์	37
การประเมินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก: รายวิชาภาษาอังกฤษ : พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์, ศศิวิมล สุทธิสาร, และศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง	55
คำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ : นพนนท์ หงษ์ปิ่น, และอภิรักษ์ วงศ์กิตติพร	77
การปกป้องสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนต่อการถูกลงโทษจากโรงเรียน : อรวรรณ ด่านวารวิจิตร	91
ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนอย่างยั่งยืน : อนุชิต สิงห์สุวรรณ	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	135
: กาสัก เต๊ะชั้นหมาก, พนิตสุภา ธรรมประมวล, และกานดา เต๊ะชั้นหมาก	
การขุดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง เณรน้อยอึ้งฉาน	153
: จย่า หมิงฮุย, และเกวลี เพชราทิพย์	
ความสัมพันธ์ทางด้านดนตรีระหว่างรูปแบบเทคนิคการประพันธ์เพลง ด้านเปียโนของบาร์ตอกกับนักประพันธ์เพลงชาวไทย ในดนตรีศตวรรษที่ 20	175
: กานต์ กุลานพวงศ์, และมิ่งขวัญ นาคศิริณัฐกุล	
บทความวิชาการ:	
A Combination Between Traditional Art and Sci-Fi Art: The Mural Arts of Dunhuang Mogao Grottoes with Cyberpunk Artistic Style	199
: Qin Ping, and Sarawuth Pintong	
ภาคผนวก	217
แนะนำผู้เขียน	218
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพบทความวารสาร Lawarath Social E-Journal ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	219
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	222
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	223
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	226
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	234

An Imagination of Condominiums in Advertising Media*

Siqu Li

Master Degree Student of Arts Program in Thai Language for Careers,
University of the Thai Chamber of Commerce

Jakkrin Junlaprom

Assistant Professor Dr. Department of Thai Language Faculty of Humanities,
University of the Thai Chamber of Commerce

Corresponding Author: 1803485189@qq.com

Received: September 23, 2022 Revised: November 8, 2022 Accepted: November 18, 2022

Abstract

This research aims to analyze and explain the imagination of condominiums in advertisements using the theory of metaphors, which is the use of comparative language forms to create an image and expand the meaning of the original words which aims to create analogies in languages. The data were gathered from the different estate ads of the top-three estate developers who had the highest selling records by March 4, 2022. The ads were collected via online platforms which were the official websites and Instagrams of the estate companies from January 2021 to April 2022. The sample companies included AP (Thailand), Sansiri, and Noble.

The results showed that there were eight types of metaphors used in condominium advertisements. They included: condominium is one's personal kingdom, buying a condominium is a wealth, a condominium is a greenspace closed to nature, a condominium is a resort, a condominium is a ladder of life, a condominium is a happiness, a condominium is the combination of man-made places and a condominium is a power. The results also reflected how the comparative words used in advertisements influenced the consumers' attitudes toward condominiums. It could be seen that the images of the condominiums created by the advertisement were all positive. The most common image of condominiums was the one that showed a meaningful relationship between the residents and green space and nature because this kind of place tends to emphasize a relaxing and healthy environment. Therefore, people who live here could reduce their stress from work and living. On the other hand, the images related to power and the ladder of life were the least

---

* This Article is Part of a Thesis on Conceptual Metaphors of Houses and Condominiums Appearing in Advertisements

commonly found. The reason might be that a ladder is a man-made object which is not perceived as much important as nature.

Keywords: Advertisements, Condominiums, Metaphors

มโนภาพคอนโดมิเนียมที่สร้างขึ้นจากบทโฆษณา**

Siqu Li

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

จักริน จุลพรหม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Corresponding Author: 1803485189@qq.com

ได้รับบทความ: 23 กันยายน 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 8 พฤศจิกายน 2565 ตอรับตีพิมพ์: 18 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มโนภาพคอนโดมิเนียม โดยศึกษาจากทฤษฎีอุปลักษณ์ ซึ่งเป็นการนำความหมายของรูปภาษาไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์ และเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากความหมายเดิมซึ่งทำให้เกิดความเปรียบ โดยรวบรวมข้อมูลจากบทโฆษณา อสังหาริมทรัพย์ที่ปรากฏบนแพลตฟอร์มออนไลน์ 2 ประเภท คือ เว็บไซต์ทางการและอินสตาแกรมของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 3 ลำดับแรก ณ วันที่ 4 มีนาคม 2565 ได้แก่ เอพี (ไทยแลนด์) แอสสิริ และโนเบิล เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2565

ผลการวิจัยพบว่า บทโฆษณาคอนโดมิเนียมที่นำเสนอสิ่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับคอนโดมิเนียม ซึ่งใช้รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์คอนโดมิเนียมมี 8 ประเภท ได้แก่ คอนโดมิเนียม คือ อาณาจักรส่วนตัว, การซื้อคอนโดมิเนียม คือ ความมั่งคั่ง, คอนโดมิเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ, คอนโดมิเนียม คือ รีสอร์ท, คอนโดมิเนียม คือ บ้านใด, คอนโดมิเนียม คือ ความสุข, คอนโดมิเนียม คือ สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น, และ คอนโดมิเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า บทโฆษณาส่งผลต่อแนวคิดการสร้างคอนโดให้แก่วัยรุ่น และเห็นได้ว่ามโนภาพของคอนโดมิเนียมที่สร้างขึ้นจากบทโฆษณาล้วนเป็นด้านบวก โดยพบมโนภาพคอนโดมิเนียมที่มีความสัมพันธ์เชิงความหมายกับพื้นที่สีเขียวและธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจากพื้นที่ในลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับการพักผ่อนหย่อนใจและสุขภาพเพื่อให้นักลงทุนสามารถลดความเครียดจากการทำงานลงได้ ขณะเดียวกันพบความสัมพันธ์เชิงความหมายกับสิ่งที่ไม่ใช่พลังและบ้านใดน้อยที่สุด ซึ่งบ้านใดเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่มีลักษณะสำคัญเท่ากับธรรมชาติ

คำสำคัญ: บทโฆษณา, คอนโดมิเนียม, อุปลักษณ์

** บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์บ้านและคอนโดมิเนียมที่ปรากฏในโฆษณา

บทนำ

ภาษาคือเครื่องมือที่มนุษย์ใช้บันทึกและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนอารยธรรมต่าง ๆ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ใช้สื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดอันสลับซับซ้อนมาแต่โบราณตราบจนปัจจุบัน การศึกษากลวิธีทางภาษามีพัฒนาการเป็นประวัติศาสตร์อันยาวนานเช่นกัน

ประเด็นเกี่ยวกับอุปลักษณ์เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งในศาสตร์ ภาษานี้เป็นการกล่าวถึงวิธีอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดและสิ่งอื่นในเชิงเปรียบเทียบ โดยข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบสิ่งของสองอย่างที่มีคุณสมบัติเหมือนกันหรือต่างกัน โครงสร้างของความเปรียบเทียบ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจหรือเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งและสถานการณ์หนึ่งเป็นอีกสถานการณ์หนึ่งได้โดยตรง อุปลักษณ์ที่ดีจะกระตุ้นสมองหลังจากที่อุปลักษณ์เข้ามาในสมองแล้ว กระบวนการการคิดจะส่งผลต่อการเกิดมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ ผ่านภาษาที่ใช้อุปลักษณ์

ปัจจุบัน มีผู้สนใจศึกษาด้านภาษาและงานวิจัยทางด้านภาษา เช่น อุปลักษณ์ตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน และอุปลักษณ์ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์หรือเรียกได้ว่าอุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิม (Traditional Theory) ซึ่งหมายถึง คำศัพท์หรือวลีที่มีความหมายประจำรูปภาษาอยู่ในแวดวงความหมายหนึ่ง เมื่อนำไปใช้ในบริบทอื่นเพื่อเป็นการเน้นความหมายให้เด่นชัดขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา (พระมหารัตนพงษ์ อดุลญาโณ, 2561, หน้า 325)

การวิจัยแบบดั้งเดิมถือว่าอุปลักษณ์เป็นหนึ่งในภาพพจน์วาทศิลป์ที่พบบ่อยที่สุด ในหนังสือ "ศิลปะแห่งการเลียนแบบวาทศิลป์" ของ Aristotle (2005, pp. 3-9) กล่าวว่าวาทศิลป์เป็นเครื่องมือและเทคนิคที่โน้มน้าวใจผู้ฟังได้ ช่วยให้ผู้ฟังผู้อ่านสร้างภาพให้กระจ่างชัด เข้าใจความหมาย เข้าถึงความคิดและความรู้สึกของผู้ส่งสาร และสามารถตัดสินใจบางอย่างและโน้มน้าวใจผู้บริโภคดี้ง่าย โดยมีแนวความคิดว่า การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ เกิดจินตนาการ และถ่ายทอดอารมณ์ สามารถทำให้มีความรู้สึกตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

นอกจากนี้บทโฆษณายังทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข้อมูลผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคโดยตรง และสิ่งสำคัญที่สุดในการผลิตสื่อโฆษณาคือ ภาษา ซึ่งเป็นตัวเชื่อมสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงทุกสาขาอาชีพ การโฆษณาก็มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีองค์ประกอบหลากหลาย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นภาคส่วนหนึ่งในระบบเศรษฐกิจสังคมนั้น ๆ

ภาคอสังหาริมทรัพย์มีบทบาทอย่างมากต่อการขับเคลื่อนและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างให้เกิดการผลิต การบริโภค และการจ้างงานให้กับอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ เช่น วัสดุก่อสร้าง เพอร์นิเจอร์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ในอีกแง่มุมหนึ่ง เห็นชัดได้ว่าที่อยู่อาศัยคือ หนึ่งในปัจจัยสี่ที่ขาดไม่ได้สำหรับมนุษย์ และคอนโดมิเนียมเป็นที่อยู่อาศัยประเภทหนึ่ง ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน

ความนิยมของคอนโดมิเนียมปรากฏชัดผ่านทิศทางการตลาดคอนโดมิเนียมในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลช่วง 3 เดือนแรก (มกราคม-มีนาคม) ของปีพุทธศักราช 2565 ซึ่งมีตัวเลขการเปิดหน่วยใหม่สูงถึง 31,477 หน่วย เพิ่มขึ้นร้อยละ 227.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีพุทธศักราช 2564 ซึ่งมีจำนวนเพียง 9,611 หน่วย อีกทั้งยังมีหน่วยเปิดใหม่สูงกว่าค่าเฉลี่ย (5Y) ก่อนเกิดโควิด-19 ที่มีจำนวน 25,018 หน่วย และในไตรมาสนี้ (เมษายน-มิถุนายน) ณ วันที่ 19 พฤษภาคม 2565 มีคอนโดมิเนียม

เปิดตัวใหม่กว่า 20,536 หน่วย เพิ่มขึ้นร้อยละ 421.2 ในขณะที่โครงการบ้านจัดสรรเปิดใหม่นั้นมีทั้งสิ้น 10,941 หน่วย เพิ่มขึ้นร้อยละ 92.9 (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2565, ย่อหน้า 2-7)

ณพงศ์ ปริพันธ์พจนพิสุทธิ์ (2564, ย่อหน้า 1) เปิดเผยว่า คนรุ่นใหม่ทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน มีแนวโน้มการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมสำหรับลงทุนปล่อยเช่าเพิ่มขึ้น เพื่อรับผลตอบแทนปีละ 5-7% โดยเฉพาะทำเลใกล้เมือง เดินทางสะดวก ใกล้สถานที่ทำงาน

วิชัย วีรศักดิ์ (2565, ย่อหน้า 28) กล่าวว่า ฐานลูกค้าหลักของอาคารชุดจะเป็นคนไทยที่เป็นกลุ่ม Gen-Y, Gen-Z ลงมา (โดยกลุ่มคนทั้ง 2 Generation นี้เติบโตมากับโลกดิจิทัล ใช้ชีวิตอยู่กับสื่อออนไลน์เป็นหลัก) ที่ประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น

จากข้อมูลของบริษัท เอพี (ไทยแลนด์) ในปีพุทธศักราช 2564 พบว่า ลูกค้าคอนโดมิเนียมของ AP กว่า 85% สอบถามข้อมูลหรือนัดหมายเยี่ยมชมโครงการผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2564, ย่อหน้า 8)

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่นิยมค้นหาข้อมูลประกอบการซื้อและการเช่าคอนโดมิเนียมผ่านสื่อออนไลน์ บทโฆษณาที่นำมาใช้ในการศึกษานี้จึงนำมาจากแพลตฟอร์มออนไลน์เช่นกัน

ความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มคนในสังคมทุกวันนี้ ซึ่งไม่ได้มองว่าคอนโดมิเนียมเป็นเพียงที่อยู่อาศัยเท่านั้นอีกต่อไป แต่ยังมีความสำคัญอื่นด้วย ทำให้มีคุณภาพคอนโดมิเนียมเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ในปัจจุบันคอนโดมิเนียมส่วนมากตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสภาพแวดล้อมอันสะดวกสบาย ใจกลางเมือง หรือบริเวณย่านที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม ความบันเทิง การดำรงชีวิต ฯลฯ คอนโดมิเนียมจึงไม่ได้เป็นเพียงที่อยู่อาศัย ทว่ายังเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ และตอบโจทย์การดำเนินชีวิตทุกรูปแบบของผู้อยู่อาศัยด้วย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผ่านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดอุปสรรคและภาษาโฆษณาพบว่า นันทนา วงษ์ไทย (2561) ศึกษาในหัวข้อ “มโนทัศน์ ความเจ็บป่วยที่ใช้เป็นอุปสรรคในภาษาไทย” วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (2555) ศึกษาในหัวข้อ “กิลเลส: การศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ในภาษาไทย” ธนพล เอกพจน์, และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2560) ศึกษาเรื่อง “ความทุกข์ คือ โรค: อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านรูปคำอุปสรรคในภาษาไทย” ภัทรา พิเชษฐศิลป์ (2564) ศึกษาเรื่อง “ความคิด ความรัก และอาหาร: การศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ในภาษาจีน” ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2550) ศึกษา “อุปสรรคเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย” ศิโรรัตน์ ศิริเพ็ญ (2560) ศึกษาเรื่อง กลวิธีการสื่อความหมายในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์ 2 ประเภท คือ กลวิธีการสื่อความหมายแบบตรง และกลวิธีการสื่อความหมายแบบอ้อม ศิริพร ปัญญาเมธิกุล (2558, หน้า 57-58) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ลักษณะภาษาในสื่อโฆษณา สรุปได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับอุปสรรคเชิงมโนทัศน์มีจำนวนไม่น้อย โดยส่วนมากเป็นการศึกษาเฉพาะประเด็นด้านอารมณ์และความรู้สึก ในขณะที่งานวิจัยที่ใช้อุปสรรคตามแนวคิดโวหารภาพพจน์และมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับวัตถุจำพวกสิ่งก่อสร้างหรืออสังหาริมทรัพย์ยังปรากฏน้อย ทั้งที่เป็นแนวทางซึ่งอาจนำไปพัฒนาและถ่ายทอดผ่านบทความได้นอกจากนี้ บทความที่ศึกษาภาษาโฆษณาตามแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์มีไม่มากนัก จึงเป็นช่องว่างที่สามารถนำมาศึกษาวิจัยต่อยอดได้

อุปสรรคตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ หมายถึง การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ ช่วยให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งเท่ากับว่าทำให้

มโนภาพของสิ่งต่าง ๆ เข้าสู่ประสาทสัมผัสและการรับรู้โดยตรง เมื่อนำมาประกอบกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะทำให้เข้าถึงและเข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ผ่านการคัดเลือกถ้อยคำซึ่งมีความสละสลวย กะทัดรัด และมีความหมายตรงต่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบโดยนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบมาเปรียบเทียบกับโดยใช้คำเชื่อม เช่น "คือ" และ "เป็น" แทน โดยบางครั้งอาจไม่มีคำกริยาและไม่ต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ เช่น “ทะเลดอกไม้” สะท้อนให้เห็นว่า เปรียบดอกไม้ที่ปลูกมาเต็มพื้นที่เหมือนทะเลกว้างใหญ่อยู่บนผิวโลก ไม่ต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ Ullmann (1962, หน้า 212-213) ได้อธิบายว่า คำอุปลักษณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสองประการ หนึ่งคือ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Tenor) คือ แนวคิดที่ต้องการนำเสนอ สองคือ เป็นแบบเปรียบ (Vehicle) คือ สิ่งที่ใช้สื่อให้เห็นถึงความคิด เช่นตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ดอกไม้ คือ สิ่งที่ถูกเปรียบ และทะเล คือ แบบเปรียบ สะท้อนให้เห็นว่าดอกไม้มีจำนวนมากมาย อุปลักษณ์จึงเป็นกลวิธีสำคัญที่จะทำให้การเปรียบเทียบมีประสิทธิภาพในการขยายความหมาย อุปลักษณ์มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทั้งทางร่างกายและทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา (นันทนา วงษ์ไทย, 2561, หน้า 105-127) เพราะแต่ละบุคคลต่างมีประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งทำให้เกิดมโนภาพสรรพสิ่งต่าง ๆ ผ่านภาษาที่ใช้อุปลักษณ์ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์แตกต่างกัน มโนภาพคอนโดมิเนียมที่กำลังศึกษานี้จึงมีความหลากหลาย

บทความนี้จึงมุ่งศึกษามโนภาพคอนโดมิเนียมที่สร้างขึ้นโดยใช้อุปลักษณ์ เพื่อศึกษาความแปลกใหม่ของมโนภาพคอนโดมิเนียม ซึ่งทำให้เห็นภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตของบุคคล เมื่อกล่าวถึงคอนโดมิเนียมจึงสามารถใช้อุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนภาพและความเข้าใจเกี่ยวกับคอนโดมิเนียมในหลายมิติแตกต่างไปตามแบบเปรียบที่ไม่เหมือนกันโดยวิเคราะห์ความหลากหลายของมโนภาพที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์มโนภาพคอนโดมิเนียมที่ปรากฏในสื่อโฆษณา

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุปลักษณ์คือ การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์เป็นการศึกษารูปแบบของโครงสร้างทางภาษาที่นำสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน ซึ่งเป็นกลวิธีทางวรรณศิลป์และทักษะด้านการใช้ภาษารูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า “ภาพพจน์” โดยใช้เพื่อตกแต่งถ้อยคำ ให้มีความสละสลวยและไพเราะ จึงสามารถสะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษา และทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพจากการใช้ถ้อยคำนั้น ๆ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) งานที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์ และ 2) งานที่เกี่ยวข้องกับหลักการโฆษณา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้วิเคราะห์อุปลักษณ์ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ ซึ่งหมายถึง การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง การใช้อุปลักษณ์เกิดขึ้นในภาษาที่ใช้สื่อสารกันทั่วไปของมนุษย์ การใช้

รูปแบบหนึ่งในประโยคถ้อยความหมายที่ซ่อนอยู่ในบริบทอย่างใด การศึกษาอุปลักษณะตามความเข้าใจเช่นนี้จึงเป็นการพิจารณาเพียงโครงสร้างการเปรียบเทียบและความหมายของแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมบทโฆษณาคอนโดมิเนียมของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ปรากฏบนแพลตฟอร์มออนไลน์ 2 ประเภท คือ เว็บไซต์ทางการและอินสตาแกรมของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 3 ลำดับแรก ณ วันที่ 4 มีนาคม 2565 ได้แก่ เอพี (ไทยแลนด์) แอสเสอรี่ และโนเบิล ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 จากการสุ่มกลุ่มข้อมูลโดยบังเอิญ

2. คัดเลือกกลุ่มข้อมูลที่นำมาศึกษาอุปลักษณะคอนโดมิเนียม ทั้งหมด 40 ชิ้น แบ่งเป็นข้อมูลจากโฆษณาของบริษัทเอพี (ไทยแลนด์) 21 ชิ้น แอสเสอรี่ 11 ชิ้น และโนเบิล 8 ชิ้น คัดเลือกแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับอุปลักษณะตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ จำแนกถ้อยคำอุปลักษณะออกจากถ้อยคำประเภทอื่นที่ไม่ใช่อุปลักษณะ สรุปลักษณะตัวอย่างบทโฆษณาจากแต่ละบริษัทได้ตามตาราง 1

ตาราง 1 สรุปลักษณะคอนโดมิเนียมและจำนวนตัวอย่างบทโฆษณา

อุปลักษณะคอนโดมิเนียม	ชื่อบริษัท			
	เอพี (ไทยแลนด์)	แอสเสอรี่	โนเบิล	รวม
คอนโดมิเนียม คือ อาณาจักรส่วนตัว	5	1	2	8
การซื้อคอนโดมิเนียม คือ ความมั่งคั่ง	2	0	0	2
คอนโดมิเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ	5	2	7	14
คอนโดมิเนียม คือ รีสอร์ท	1	1	0	2
คอนโดมิเนียม คือ บ้านใต้	1	0	0	1
คอนโดมิเนียม คือ ความสุข	2	1	0	3
คอนโดมิเนียม คือ สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น	5	3	1	9
คอนโดมิเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง	0	0	1	1
รวม	21	8	11	40

3. วิเคราะห์หมโนทัศน์คอนโดมิเนียม รวมถึงลักษณะการใช้ภาษาโฆษณาของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ ทฤษฎีอุปลักษณะ ตลอดจนภาพสะท้อนแนวคิดหมโนทัศน์ของบทโฆษณา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า อุปลักษณะที่ปรากฏในภาษาโฆษณา 40 ชิ้น สะท้อนอุปลักษณะคอนโดมิเนียมได้ 8 ประเภท เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. คอนโดมิเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ จำนวน 14 ชิ้น 2. คอนโดมิเนียม คือ สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 9 ชิ้น 3. คอนโดมิเนียม

คือ อาณาจักรส่วนตัว จำนวน 8 ชั้น 4. คอนโดมิเนียม คือ ความสุข จำนวน 3 ชั้น 5. การซื้อคอนโดมิเนียม คือ ความมั่งคั่ง และ 6. คอนโดมิเนียม คือ รีสอร์ท ประเภทละจำนวน 2 ชั้น 7. คอนโดมิเนียม คือ บ้านโต และ 8. คอนโดมิเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง ประเภทละจำนวน 1 ชั้น

1. คอนโดมิเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ

“ธรรมชาติ” คือสิ่งที่เกิด มีและเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ เช่น ดิน ต้นไม้ป่า สัตว์ป่า พืช ลม ไฟ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565, ย่อหน้า 1) พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นในเมืองหรือชุมชนปกคลุมด้วยพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก มีประโยชน์เพื่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศการดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตของประชาชน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564, ย่อหน้า 1-2) จากรูปคำ “ใกล้ชิดธรรมชาติ” “อยู่ในพื้นที่สีเขียว” สะท้อนให้เห็นว่านักโฆษณาสร้างภาพคอนโดมิเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ รูปคำว่าใกล้ชิดเป็นคำที่พรรณนาความห่างระหว่างจุด หรือบริเวณที่อยู่ไกล โดยถูกใช้ในบทตัวอย่างชี้ให้เห็นว่าความใกล้ชิดกับธรรมชาติทำให้ผู้อยู่อาศัยได้สัมผัสถึงความร่มรื่นเป็นประจำทุกวัน ผู้บริโภคสามารถอยู่บนพื้นที่ที่แวดล้อมด้วยกลิ่นอายธรรมชาติ ผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้า สูดอากาศบริสุทธิ์ นั่งบนเก้าอี้โยก ชื่นชมทิวทัศน์ต้นไม้เขียวขจี และดอกไม้ ที่กำลังเบ่งบาน สร้างบรรยากาศอันงดงามร่วมกับคนรอบข้าง ปรับอารมณ์ให้ดีขึ้น ใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ แนวคิดในการสร้างทัศนียภาพธรรมชาติภายในคอนโดมิเนียมเป็นกลยุทธ์อันหลักแหลมและก่อให้เกิดประโยชน์ โดยผสมรวมสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้เข้ากับพื้นที่อยู่อาศัย รังสรรค์ให้อาณาบริเวณของคอนโดมิเนียมเป็นพื้นที่มีระดับ

ด้วยแนวคิดที่กำหนดให้คอนโดมิเนียมเป็นสถานที่ที่ทำให้ชีวิตมีความสุขสบาย บทโฆษณาที่ใช้คำว่าพื้นที่สีเขียวหรือธรรมชาติต่าง ๆ เปรียบเทียบกับคอนโดมิเนียม เพื่อสร้างบรรยากาศธรรมชาติภายในโครงการคอนโดมิเนียมสำหรับผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทำให้เกิดความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์และใช้ชีวิตในคอนโดมิเนียมอย่างสุขสบาย เช่น คอนโดมิเนียม คือ ธรรมชาติ การทิ้งตัวกลางป่าเขา มนุษย์เหมือนอยู่กลางป่าและเข้าไปชมทัศนียภาพอันสวยงาม การออกไปทำงานและกลับมาพักผ่อนหลังจากเหนื่อยล้า เป็นต้น อุปลักษณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติมีค่าและเป็นที่ต้องการของกลุ่มคนหนุ่มสาวในวัยทำงาน ตัวอย่างเช่น

“ได้ฟีลใกล้ชิดธรรมชาติ เพราะได้แรงบันดาลใจจากความเขียวขจีของเทือกเขาเหมือนยกธรรมชาติมาไว้กลางเมือง”¹

“ใช้ชีวิตชิดธรรมชาติ”²

“พื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ที่มีต้นไม้หนาแน่นใจกลางกรุงเทพฯ”³

“garden in the cloud ได้ความรู้สึกส่วนตัวในพื้นที่ส่วนกลางใกล้ชิดธรรมชาติ”⁴

“จะเลือกนั่งชิลแซทเทลท์ที่มุมโซฟารับวิวธรรมชาติก็ดีไม่แพ้กัน”⁵

“โอบอุ้มคุณด้วยความสงบของธรรมชาติ ให้ร่างกาย และจิตใจได้สงบ ผ่อนคลาย ด้วยความร่มรื่นของสีเขียวฉบับพันเจด”⁶

¹ เก็บข้อความจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2564

² เก็บข้อความจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2564

³ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 8 สิงหาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘ไลฟ์ อโคก ไฮป์’

⁴ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 3 สิงหาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘lifeasokrama 9’

⁵ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ ‘เดอะ เบสเซ็นทรัล’

“ผสานชีวิตเมืองกับธรรมชาติ ลงตัวกับทุกไลฟ์สไตล์ทั้ง Pause และ Play”⁷

“พื้นที่ส่วนกลางใกล้ชีวิตธรรมชาติ”⁸

“คอนโดพร้อมอยู่ ออกแบบพอเหมาะพอดี โดดเด่นไม่ทำลายเสน่ห์ของละแวกอยู่อาศัยรอบ ๆ ด้วยเส้นสายเรียบง่าย โทนสีธรรมชาติและแนวไม้ร่มรื่น”⁹

“ยึดเส้นสายท่ามกลางแสงธรรมชาติ เปิดรับสารความสุข ยิ้มมุมมองเปิดโล่งรับวิวแบบพาโนรามา ไร้ซึ่งความอึดอัด”¹⁰

อุปลักษณะประเภทนี้ เปรียบคอนโดมิเนียมเป็นเสมือนสถานที่ที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ใช้รูปคำ “ใกล้ชิดกับธรรมชาติ” “โทนสีธรรมชาติ” “ผสานชีวิตเมืองกับธรรมชาติ” อันสะท้อนให้เห็นว่า คอนโดมิเนียมตกแต่งขึ้นด้วยกลิ่นอายธรรมชาติที่ให้ชีวิตชีวา การใช้โทนสีที่สะท้อนแสงสว่างได้ดี ทำให้ห้องดูกว้างขวางขึ้นกว่าความเป็นจริง และยังช่วยเติมเต็มบรรยากาศให้บ้านดูสดใส อากาศสดชื่นมีลักษณะเฉพาะตัว โดยเฉพาะความสูงซึ่งสูงในระดับที่สามารถเปิดสู่วิวสวยบนชั้นดาดฟ้า รับวิวขอบฟ้าแบบ 360 องศาของเมืองได้ เสมือนคอนโดมิเนียมนั้นถูกปลูกสร้างขึ้นท่ามกลางธรรมชาติ ผู้อยู่อาศัยถูกรายล้อมด้วยพืชสีเขียวขจี ดอกไม้เป่งบานภายใต้แสงแห่งความหวัง ท้องฟ้าสดใส และสายลมพัดเอื่อย ๆ แม้อยู่ในป่าคอนกรีตใจกลางเมือง สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อกันและกันและก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันยอดเยี่ยมในการสานสัมพันธ์กับผู้นับถือ

“มีสระว่ายน้ำขนาดใหญ่กว่า 1000 ตาราง ให้คุณได้ผ่อนคลายสูงสุด ราวกับว่ายอยู่ในมหาสมุทรส่วนตัวเลย”¹¹

“ให้เงาไม้ค่อย ๆ พาชีวิตจากวุ่นวายสู่สงบนิ่งตลอดทางเดินเข้าโครงการ ท่ามกลางสวนพุ่มไม้ที่ร่มรื่น”¹²

“ทั้งตัวกลางป่าเขา ปล่องอารมณ์ท่ามกลางสวนป่าขนาดใหญ่ ดีไซน์สไตล์ปอดยาวจากชั้น 21 ถึง 22”¹³

“พื้นที่ภายในห้องชุดลอยออกมาจากตัวอาคาร (cantilever) เสมือนการพักผ่อนอยู่บนเชิงเขา”¹⁴

จากตัวอย่างประโยคข้างบนเห็นได้ว่า การใช้รูปคำ “พุ่มไม้” “ป่าเขา” “อยู่บนเชิงเขา” “อยู่ในมหาสมุทร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และสามารถจับต้องและมองเห็นได้ เปรียบคอนโดมิเนียมอยู่ในเมืองเหมือนอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ผู้ส่งสารสร้างภาพเหมือนเราไม่เพียงอยู่ในโครงสร้างที่ประกอบด้วยผนัง

⁶ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble <https://www.noblehome.com/th/condominium/form-thonglor>

⁷ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble <https://www.noblehome.com/th/condominium/around-sukhumvit-33>

⁸ เก็บข้อมูลจาก ins ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 10 กันยายน พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ambiancesukhumvit42

⁹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 10 กันยายน พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ambiancesukhumvit42

¹⁰ เก็บข้อมูลจาก ins ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 8 กันยายน พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ambiancesukhumvit42

¹¹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 28 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ ‘หัวหิน lahavana’

¹² เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 8 กันยายน พ.ศ.2564 <https://www.noblehome.com/th/condominium/around-sukhumvit-33>

¹³ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 8 กันยายน พ.ศ.2564 <https://www.noblehome.com/th/condominium/around-sukhumvit-33>

¹⁴ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 29 มิถุนายน พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘life ลาดพร้าว แวลลีย์’

อิฐมวลและพื้นคอนกรีต แต่ผู้อยู่อาศัยสามารถทิ้งตัวในป่า และมีชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ สามารถแสดงการถ่ายทอดความหมาย (Mapping) ระหว่างแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ
ภูเขา	คอนโดมิเนียม
เป็นที่อาศัยของสัตว์และพืช	เป็นที่อาศัยของคน
ล้อมรอบด้วยธรรมชาติ	สภาพแวดล้อมใกล้ชิดกับธรรมชาติ
มีวิวสวยงาม	มีวิวสวยตา
กว้างและใหญ่	สูง

2. คอนโดมิเนียมคือสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

คอนโดมิเนียมคือพื้นที่สำหรับทุกกิจกรรม ในตัวอย่างประโยคพบการกล่าวถึงข้อความต่อไปนี้ “ทำงานที่บ้าน” “รองรับทุกกิจกรรม” “สถานที่ที่จัดปาร์ตี้” สะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคของคอนโดมิเนียมของผู้บริโภคชาวไทย คือ คอนโดมิเนียม คือ สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงที่อยู่อาศัยหรือใช้สำหรับพักผ่อนนอนหลับเท่านั้น แต่เป็นสถานที่ที่ผู้อยู่อาศัยได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากนั้นอีกด้วย การที่คอนโดมิเนียมเป็นที่ทำงานหรือพื้นที่รองรับการทำงาน สะท้อนให้เห็นว่าชีวิตด้านการทำงานของคนเมืองมีความสำคัญ และผูกติดกับชีวิตส่วนตัวอย่างไม่ได้แยกออกจากกัน งานคือความจำเป็นเพื่อความอยู่รอด งานคือความรับผิดชอบของมนุษย์ งานสามารถให้ทุนและตอบสนองความต้องการพื้นฐานในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่โรคโควิด 19 ยังคงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

“Work from home รอบนี้ ห้องนั่งเล่นนี้แหละคือมัมโปรด เข้า ๆ นั่งชิลดื่มกาแฟหอม ๆ ทำงานไปด้วยพร้อมรับแดดอ่อน ๆ”¹⁵

“แค่ถ่ายรูปแชร์มัมโปรดในคอนโดที่บอกความเป็นตัวเราสุด ๆ พร้อมกับติด”¹⁶

“อยู่คอนโดก็มีมัมปลูกไม้ดอกหลากสี ให้ชุ่มชื่นหัวใจช่วง Work from home”¹⁷

“เลือกเล่นและทำงานได้ตามสไตล์คุณ ที่เอ็กซ์ที เอกมัย คอนโดมิเนียมใจกลางเอกมัย”¹⁸

“ใช้ชีวิตให้ถึงขีดสุด กับคอนโดมิเนียมใจกลางพญาไทไลฟ์สไตล์สุดพิศครบทุกกิจกรรม”¹⁹

“คอนโดมิเนียมที่พร้อมให้คุณรีแลกซ์ได้ทุกวันที่พื้นที่ส่วนกลางกว่า 3 ไร่ ทั้ง สระว่ายน้ำ ฟิตเนส”²⁰

“ลงมานั่งเล่นพักผ่อนยามเย็นให้สบายใจพร้อมกับรับแดดตอนเย็น ๆ”²¹

“ให้ทุกพื้นที่เป็นลานกิจกรรม ทำอะไรสนุก ๆ ได้ทุกวัน”²²

¹⁵ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 4 เมษายน พ.ศ.2564

¹⁶ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ life ladprao valley x ap

¹⁷ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2564

¹⁸ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 25 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ เอดจ์ พญา แสนสิริ

¹⁹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 25 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ เอดจ์ พญา แสนสิริ

²⁰ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 28 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ หัวหิน lahavana

²¹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ. 2564

²² เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 31 มีนาคม พ.ศ. 2564

“หนึ่ง ฟอรัม ของที่อยู่อาศัย หนึ่ง ฟอรัม ที่หลากหลายการ กิน อยู่ หลับ นอน หนึ่ง ฟอรัม ที่ดีไซน์ห้องส่วนตัว และ พื้นที่ส่วนรวม อย่างเข้าใจ”²³

จากข้อความส่วนที่ใช้แบบอักษรตัวหนาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอุปลักษณะคอนโดมิเนียมมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ห้องพักกลายเป็นห้องอเนกประสงค์ และใช้งานได้หลายรูปแบบในพื้นที่จำกัด คอนโดมิเนียมเป็นสื่อกลางให้ผู้คนได้พัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมและสร้างกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ส่วนกลาง เช่น เราสามารถหามุมโปรดเป็นภูมิหลังและถ่ายรูปลงโซเชียลมีเดียในอินสตาแกรม และเฟซบุ๊ก หนุ่มสาววัยรุ่นต้องการประสบการณ์ชีวิต แต่พวกเขาจะไม่ละทิ้งความเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่ไลฟ์สไตล์คุณภาพชีวิต พวกเขาให้ความสำคัญกับพื้นที่อิสระ ทว่าสนุกกับกิจกรรมส่วนรวมในชุมชน นอกจากนี้ การออกแบบคอนโดมิเนียมที่ทันสมัย เรียบง่าย และการใช้สีที่ได้รับความนิยมนั้นสอดคล้องกับสุนทรียภาพของคนรุ่นใหม่ ในคอนโดมิเนียมแทบทุกแห่งมักจะมีพื้นที่ส่วนกลางสำหรับทุกคน เพื่ออำนวยความสะดวก และสอดคล้องกับการใช้ชีวิตในแบบที่ทุกคนปรารถนา อาทิ สระว่ายน้ำ ห้องซักรีด ที่นั่งกลางสวนสวย หรือฟิตเนสเซ็นเตอร์ ที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้คนออกกำลังกายสร้างสุขภาพที่ดีด้วย อีกทั้งยังมีห้องอเนกประสงค์ ห้องประชุม ฯลฯ เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ในคอนโดมิเนียมตามไลฟ์สไตล์ของผู้อยู่อาศัยแต่ละคน ซึ่งอาจเป็นห้องเกมกระดานหรืออื่น ๆ ก็ได้ เพื่อการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผู้บริโภครู้สึกต้องทำงาน เรียน ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาในที่พักของตน หน้าที่ของคอนโดมิเนียมจึงมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองทุกความต้องการ ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ

สถานที่ต่าง ๆ

ออฟฟิศ

มีโต๊ะ เก้าอี้

มีเพื่อนทำงานกัน

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

คอนโดมิเนียม

พื้นที่คอนโดหรือพื้นที่ทำงานร่วมกัน

มีเฟอร์นิเจอร์ เช่น เตียงนอน โซฟา

มีเพื่อนอยู่อาศัยด้วยกัน

3. คอนโดมิเนียม คือ อาณาจักรส่วนตัว

อุปลักษณะประเภทนี้ เปรียบคอนโดมิเนียมเป็นเสมือนอาณาจักรส่วนตัวของผู้ครอบครอง ซึ่งเป็นผู้กำหนดให้อาณาจักรนี้เป็นเช่นไรก็ได้ในรูปแบบของตนเอง ในตัวบทโฆษณาใช้ข้อความว่า “ทุกครั้งที่คุณกลับบ้านคือ ถอดความวุ่นวายจากชีวิต” “ใช้ชีวิตไลฟ์สไตล์ส่วนตัว” สะท้อนให้เห็นว่า คอนโดมิเนียมไม่ได้เป็นเพียงที่อยู่อาศัย แต่ยังเป็นอาณาจักรส่วนตัว เรามีสิทธิทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามใจชอบ ซึ่งเป็นสถานที่อันประกอบด้วยความสะดวก ความอบอุ่น ไร้ความวุ่นวาย และไร้ขีดจำกัด ทำให้ผู้อยู่อาศัยได้ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เช่น ช่วงเวลาที่อยู่ตามลำพังคอนโดมิเนียมเป็นสถานที่เงียบสงบ ทำให้สามารถครุ่นคิดถึงเรื่องราวมากมายทั้งเก่าและใหม่ได้ด้วยความสบายกายสบายใจ โดยไม่มีผู้ใดมารบกวน สามารถหลีกเลี่ยงความวุ่นวายที่มาจากการทำงานหรือทุกครั้งกลับบ้านจะรู้สึกราวกับได้ปลดปล่อยความวุ่นวายออกไปจากชีวิต ตลอดจนการอยู่อาศัยที่เป็นส่วนตัวอาจหมายถึงการกำหนดให้โลกเป็นอย่างไร

²³ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble พ.ศ.2564 <https://www.noblehome.com/th/condominium/form-thonglor>

ที่ต้องการ “อาณาจักร” จึงถูกสร้างขึ้นในมโนทัศน์เพื่อให้เจ้าของคอนโดมิเนียมสามารถสร้างโลกตามรสนิยมของตนเอง เพราะพวกเขามีอำนาจและสิทธิเหนือโลกที่ตนสร้างได้ ข้อความนี้จึงวิเคราะห์ได้ว่า แม้คอนโดมิเนียมจะมีขนาดเล็ก แต่ผู้ครอบครองคือเจ้าของที่สามารถสร้างให้เป็นอย่างไรก็ได้ ตัวอย่างเช่น

“ทุกครั้งทีกลับบ้านคือ **ถอดความวุ่นวายจากชีวิต**”²⁴

“คอนโดใหม่ เป็นแบบ Open Plan สามารถปรับเปลี่ยนมุมได้ตามไลฟ์สไตล์ และยังแบ่งสัดส่วนการใช้งานได้แบบลงตัว”²⁵

“เปิดสู่**ชีวิตสงบแต่ไม่เหงา** ส่วนตัวแต่ไม่โดดเดี่ยว ด้วยการแบ่งพื้นที่โดยการเล่นระดับ เลเยอร์สูงต่ำ”²⁶

“คอนโดมิเนียมดีไซน์ใหญ่ ที่ผสมแนวความคิดการออกแบบสเปซในชีวิตวิถีใหม่ **ให้เข้ากับชีวิตการอยู่อาศัยที่เป็นส่วนตัว**”²⁷

“สะท้อนตัวตนที่แตกต่างของคุณ ผ่านสถาปัตยกรรมในคอนเซ็ปต์ Industrial Heritage”²⁸

“มีพื้นที่พร้อมสำหรับทุกคน **เติมเต็มความเป็นตัวเองได้ทุกวัย**”²⁹

อย่างไรก็ตาม มโนทัศน์ความเป็นเจ้าของอาณาจักร ทั้งการสะท้อนความเป็นตัวของตัวเอง ความสงบของพื้นที่ หรือความเป็นส่วนตัว ถูกขยายความด้วยรูปแบบคอนโดมิเนียมที่แสดงถึงรสนิยมการอยู่อาศัยของคนไทยยุคปัจจุบัน เช่น การได้มองเห็นทิวทัศน์จากมุมสูงของเมือง หรือการเลือกห้องที่มีเพดานสูง ตัวอย่างเช่น

“**ห้องเพดานสูง**รองรับการอยู่อาศัยอย่างลงตัว”³⁰

“มุมที่ได้**ชมวิวเมืองแบบส่วนตัว**”³¹

ทั้งนี้ เมื่อเชื่อมโยงความหมายต้นทางกับความหมายเชิงมโนทัศน์ซึ่งเป็นความหมายปลายทางแล้ว สามารถแสดงให้เห็นได้ต่อไปนี้

แบบเปรียบเทียบ

อาณาจักรของฉัน

แผ่นดินเล็ก

เรามีอำนาจ

สบายใจสบายกาย

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

คอนโดมิเนียม

เนื้อที่น้อย

ความเป็นเจ้าของ

บรรยากาศห้องอบอุ่นใจ

²⁴ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble พ.ศ.2564 <https://www.noblehome.com/th/condominium/ambience-sukhumvit-42>

²⁵ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์ใน วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘life rama4asoke4

²⁶ เก็บข้อมูลจาก เว็บไซต์ ของ noble <https://www.noblehome.com/th/condominium/around-sukhumvit-33>

²⁷ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘life rama4asoke4

²⁸ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 10 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ ทองหล่อ คุณนายยู

²⁹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 20 เมษายน พ.ศ.2565

³⁰ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 11 ตุลาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ ‘life rama4asoke4

³¹ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 5 มิถุนายน พ.ศ.2564

จะเห็นได้ว่า ข้อความข้างต้นแสดงความเชื่อมโยงทางความหมายอย่างมีนัยสำคัญว่า คอนโดมิเนียมคือ อาณาจักรที่เจ้าของมีกรรมสิทธิ์ แม้จะมีเนื้อที่เพียงเล็กน้อยหรือเป็นเสมือนหนึ่ง อาณาจักรขนาดเล็ก แต่เป็นอาณานิคมที่ผู้ครอบครองถือครองสิทธิหรืออำนาจอย่างสมบูรณ์ ทำให้เกิดความสบายใจที่ได้ อยู่อาศัย

4. คอนโดมิเนียม คือ ความสุข

ความสุขคือ ความรู้สึกสบายกายสบายใจ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565, ย่อหน้า 1) เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ล้วนปรารถนาและเสาะแสวงหา ผู้ใช้ภาษานำความหมายของรูปภาษา “ความสุข” ไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์ และขยายความหมายของคำออกไปจากความหมายเดิม

จากข้อความโฆษณาจะเห็นได้ว่า คอนโดมิเนียมถูกเปรียบเทียบกับความสุขที่เป็นความฝันของทุกคนและเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ต่างอยากได้รับในชีวิตประจำวัน ผู้คนล้วนต้องการให้พื้นที่เต็มไปด้วยความสุข และส่งต่อความสุข ความรัก ให้แก่ผู้ที่อยู่เคียงข้างหรือไม่เช่นนั้นก็มีความสุขกับตัวเอง นอกจากนี้ความหมายของความสุขยังขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ซึ่งแท้จริงแล้วไม่มีความสุขเพียงเล็กน้อยหรือความสุขอันยิ่งใหญ่แสดงว่าตนได้ถูกรายล้อมไปด้วยความสุขแล้ว มีคำกล่าวว่า “บางสิ่งเรียบง่ายที่สุด แต่มีความสุขที่สุด” ในบทความของ รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม (2556, หน้า 136) ให้คำจำกัดความว่า ความสุข คือ สิ่งก่อสร้างและเสริมให้มั่นคงได้ จากข้อความข้างต้นเห็นได้ชัดว่า เมื่อทุกตารางเมตรในห้องชุดเต็มไปด้วยความสุข คอนโดมิเนียมจะเป็นสิ่งก่อสร้างที่ประกอบด้วยความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับมนุษย์ ตัวอย่างเช่น

“Seize The Moment ตี๋ด้ากับความสุขจากทุกมุมบ้าน”³²

“เพราะเรามีความสุขได้ในทุก ๆ ที่ของบ้านในแบบที่เราพอใจ”³³

“เปิดรับความสดใส วันไหน ๆ ก็เฮย์ สัมผัสบรรยากาศความสดใส เรียบง่าย แต่ยังสนุกไม่หยุดนิ่งในแบบคนรุ่นใหม่ พร้อมให้คุณพบความสุขสดใส เบากาย สบายใจ”³⁴

ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

แบบเปรียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบ
ความสุข	คอนโดมิเนียม
ให้ความสบาย	ให้ความอบอุ่น
อยู่ตลอด	ไม่เปลี่ยนแปลง
อยู่กับคนที่ตัวเองรัก	ครอบครัว

5. การซื้อคอนโดมิเนียม คือ ความมั่งคั่ง

ความมั่งคั่ง คือความร่ำรวยที่เกิดจากการมีต้นทุน ซึ่งทุนคือเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์ เช่น มีความรู้เป็นทุน มีเงินเป็นทุน อีกทั้งคำว่า “ลงทุน” คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินเป็นทุนเพื่อประกอบธุรกิจ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565, ย่อหน้า 1) ผู้ลงทุนมีความหวังว่าจะได้รับกำไรหรือผลตอบแทนสูงกว่าการออมในรูปแบบเดิมการซื้อคอนโดมิเนียม

³² เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ lifeasokrama 9

³³ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ life one wireless

³⁴ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 4 เมษายน พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ condominium xt ekkamai

เป็นการลงทุนเช่นกัน เพราะว่าคอนโดมิเนียมมีคุณสมบัติทางการเงิน กล่าวคือ เป็นสินทรัพย์ขนาดใหญ่ และสามารถจำนองได้ หมายถึงสามารถนำคอนโดมิเนียมมาเปลี่ยนเป็นเงินได้ คอนโดมิเนียมจึงถูกสร้างให้มีมีโนทัศน์ในการลงทุนอันจะนำมาสู่ความมั่งคั่งในอนาคต ตัวอย่างข้อความโฆษณาที่แสดงมโนภาพด้านนี้ ตัวอย่างเช่น

“คัมภ์ค่าที่สุดในย่าน ตอบทั้งซื้อเพื่ออยู่จริงและลงทุนระยะยาว”³⁵

“อสังหาริมทรัพย์ คือ การลงทุนที่ดีที่สุด และได้ผลตอบแทน LIFE LADPRO เลือกกลงให้คัมภ์ค่าในแบบคุณ Own Your Life LADPRO”³⁶

สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมาย (Mapping) ระหว่างแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบดังนี้

แบบเปรียบเทียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ
ทุน	คอนโดมิเนียม
ความมั่งคั่ง	ทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง
ของส่วนตัว	กรรมสิทธิ์
นำไปดำเนินกิจการธุรกิจได้	การขายหรือเช่าได้
ทำกิจการธุรกิจได้ผลตอบแทน	การขายหรือเช่าจะได้กำไร

จะเห็นได้ว่า ข้อความข้างต้นแสดงความเชื่อมโยงทางความหมายอย่างมีนัยสำคัญคือ คอนโดมิเนียมเป็นทรัพย์สินอันมีค่าและคัมภ์ค่าสำหรับผู้ครอบครอง

6. คอนโดมิเนียม คือ รีสอร์ท

รีสอร์ท คือ ที่พักหรือสถานพักตากอากาศให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลาย ปลีกตัวจากความตึงเครียดในช่วงเวลาวันหยุดหรือวันพักผ่อน รีสอร์ทมีพื้นที่ว่างที่ระหว่างห้องพักสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ติดกันหรือมีลักษณะอาคารเหมือนโรงแรม จึงให้ความเป็นส่วนตัวมากกว่า เรียกได้ว่าเหมือนเป็นบ้านพักขนาดย่อม เป็นสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันต่อผู้มาพัก ทั้งที่พัก อาหาร กีฬา สิ่งบันเทิงและศูนย์การค้า ห้องพักคือสถานที่พักผ่อน แยกที่เข้าพักในรีสอร์ทจะได้รับความผ่อนคลายอย่างดีที่สุดอันนำไปสู่ความประทับใจ ตัวอย่างเช่น

“เหมือนได้พักผ่อนในรีสอร์ททุกวันทีกลับคอนโด”³⁷

“คอนโดมิเนียมสไตล์รีสอร์ทใจกลางเมืองอย่าง เดอะ เบสเซ็นทรัล”³⁸

อุปลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่า คอนโดมิเนียมที่ถูกเปรียบเทียบเป็นรีสอร์ท ให้ความรู้สึกผ่อนคลายและความงดงามซึ่งเป็นบรรยากาศที่คนเมืองต้องการหลังจากเหนื่อยล้าจากการทำงาน คุณสมบัติเหล่านี้ถูกเชื่อมโยงกับคุณสมบัติของคอนโดมิเนียม ซึ่งสามารถแสดงกระบวนการถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

³⁵ เก็บข้อมูลจากชื่อโครงการ ‘LIFE อโศก ไฮป์’ ของบริษัท AP THAI

³⁶ เก็บข้อมูลจากชื่อโครงการ “LIFE LADPRO” ของชองยูทูบ AP THAI

³⁷ เก็บข้อมูลจาก ins ของ AP THAI ที่โพสต์เมื่อ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ aspire

³⁸ เก็บข้อมูลจาก ins ของ sansiriplc ที่โพสต์เมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ.2565 ชื่อโครงการ เดอะ เบสเซ็นทรัล

แบบเปรียบเทียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ
รีสอร์ท	คอนโดมิเนียม
ที่พัก	ที่พักอาศัย
มีพื้นที่ว่างสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ	มีทรัพย์สินส่วนกลาง
มีสภาพแวดล้อมที่ดี	ให้บุคคลพักผ่อนได้
ไม่แออัด	มีห้องใหญ่

7. คอนโดมิเนียม คือ บ้านใด

บ้านใด คือ สิ่งที่ทำเป็นขั้น ๆ สำหรับก้าวขึ้นลง โดยปริยายหมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่อาศัยใช้ไต่ขึ้นไปสู่ฐานะหรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไป (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565, ย่อหน้า 1) บ้านใดยังเป็นชื่อเรียกของสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นระหว่างชั้นต่างๆของอาคารเพื่อให้คนเดินขึ้นลง

คอนโดมิเนียมถูกเปรียบกับบ้านใด โดยเชื่อมโยงความหมายกับการก้าวสูงขึ้นจากชั้นเดิม อันหมายถึง การที่มนุษย์บรรลุเป้าหมายที่ต้องการด้วยความพยายามอย่างมีสติ หรือด้วยสิ่งบางสิ่ง และเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่ทำให้บรรลุถึงระดับคุณค่าอันแน่นอน กล่าวคือ เป็นการนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวังอันเรียกว่า ความสำเร็จ นิยามความสำเร็จของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เช่น การได้รับเกียรติทางสังคมคือความสำเร็จ ความร่ำรวยคือความสำเร็จ และการซื้อบ้านเป็นของตนเองคือความสำเร็จ ภายใต้สถานการณ์ค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้การซื้อบ้านมีความยากลำบากมากขึ้น ในขณะที่คอนโดมิเนียมมีราคาต่ำกว่าบ้านที่มีลักษณะเป็นอาคารแบบดั้งเดิม

นอกจากนี้ บ้านใดสู่ความสำเร็จ อาจมีนัยยะประการอื่น เช่น บ้านใดที่จะยกระดับความเป็นอยู่หรือสถานภาพของบุคคลนั้น ๆ ให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคอนโดมิเนียมนั้นมีราคาสูง ทำให้บุคคลที่สามารถครอบครองได้จำเป็นต้องมีสถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและร่ำรวย การเลือกซื้อคอนโดมิเนียมที่มีราคาสูงมาก ๆ เป็นเรื่องเกินความจำเป็นสำหรับการอยู่อาศัยในชีวิตประจำวัน แต่เป็นการแสดงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมประการหนึ่ง เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับการสนับสนุนจากภาครัฐจึงทำให้คอนโดมิเนียมเป็นรูปแบบการอยู่อาศัยที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในบทโฆษณาที่ปรากฏอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์นี้สะท้อนให้เห็นว่า คอนโดมิเนียมคือบ้านใดซึ่งจะช่วยให้นักลงทุนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยอย่างเช่น

“คอนโดที่เป็นบ้านใดสู่ความสำเร็จ”³⁹

ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ
บ้านใด	คอนโดมิเนียม
คือสิ่งก่อสร้าง	คือสิ่งก่อสร้าง
จุดพักของบ้านใด	ห้องพัก

³⁹ เก็บข้อความจากเว็บไซต์ของชื่อโครงการ life asoke hype ของบริษัท ap <https://www.apthai.com/th/condominium/life-asoke-hype>

แบบเปรียบเทียบ

ความสูงบันได
พื้นชั้นบันได

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

ความสูงของคอนโด
คอนโดอยู่บนแต่ละชั้น

8. คอนโดมีเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง

ชาร์จ คือ การประจุไฟฟ้า เมื่อต้อง “รีชาร์จพลัง” หมายถึง การเติมพลัง สะท้อนให้เห็นถึง มโนทัศน์ของข้อความโฆษณาที่ว่า คอนโดมีเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง เป็นการนำถ้อยคำในวงความหมาย ของสิ่งที่ให้พลังมาเปรียบเทียบเป็นคอนโดมีเนียม โดยมี “สิ่งที่ให้พลัง” เป็นแบบเปรียบเทียบ และมี คอนโดมีเนียม เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ พลังเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะ พลังเชิงบวกซึ่งเป็นสิ่งที่บำรุงร่างกายและจิตใจได้ เมื่อรู้สึกวุ่นวายตัวเองไร้แรงและพลัง เหมือนใช้ชีวิตไม่สดชื่น แล้วมีการเติมพลังงานให้กับร่างกาย พลังภายในและสติปัญญาจะปรากฏขึ้น ทำให้ผู้คนอยู่ในสภาพที่ดี ขึ้นเพื่อตอบสนองทุก ๆ วันของชีวิต ไปจนถึงการสร้างชีวิตที่แต่ละบุคคลต้องการ มนุษย์ต้องการพลังงาน สำหรับเติมพลังให้กับจิตวิญญาณและร่างกายตามลำดับ เพื่อให้เกิดอิทธิพลดีต่อกัน และการเชื่อมโยงเข้าหากันในลักษณะต่าง ๆ จะช่วยให้ชีวิตมีแรงก้าวเดินไปข้างหน้าด้วยกำลังใจและรอยยิ้ม ตัวอย่างเช่น

“ให้ทุกเวลาเป็นเวลาริแล็กซ์ จะกลับบ้านมารีชาร์ทพลัง หรือจะ Sunday Nap ยามบ่าย ก็สบายสุด”⁴⁰

สามารถแสดงการถ่ายโยงความหมาย (Mapping) ระหว่างแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบได้ ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ

เครื่องชาร์จ
แบตเตอรี่
ประจุไฟฟ้า
การนำไฟฟ้าเข้าไปสู่อุปกรณ์

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

คอนโดมีเนียม
คนในคอนโดมีเนียมที่มีความท้อใจ
กำลังใจ
ขั้นตอนของการให้กำลังใจต่อบุคคล

สรุปและอภิปรายผล

บทความนี้มุ่งศึกษาถ้อยคำและข้อความที่สะท้อนมโนภาพคอนโดมีเนียม จากการวิเคราะห์ บทโฆษณาคอนโดมีเนียมของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ 3 แห่งข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษา ใช้ถ้อยคำอุปสรรคคอนโดมีเนียม 8 ประเภท คือ [คอนโดมีเนียม คือ อาณาจักรส่วนตัว] [การซื้อ คอนโดมีเนียม คือความมั่นคง] [คอนโดมีเนียม คือ พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ] [คอนโดมีเนียม คือ รีสอร์ท] [คอนโดมีเนียม คือ บ้านไต่] [คอนโดมีเนียม คือ ความสุข] [คอนโดมีเนียม คือ สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์ สร้างขึ้น] [คอนโดมีเนียม คือ สิ่งที่ทำให้พลัง] อุปสรรคคอนโดมีเนียมเหล่านี้สามารถสรุปดังตาราง 2

⁴⁰ เก็บข้อมูลจาก ins ของ noble ที่โพสต์เมื่อ 13 ธันวาคม พ.ศ.2564 ชื่อโครงการ nuechaengwattana

ตาราง 2 แสดงอุปลักษณะคอนโดมิเนียมในภาษาโฆษณา

อุปลักษณะคอนโดมิเนียม	จำนวนประโยคโฆษณา	ร้อยละ
อาณาจักรส่วนตัว	8	20%
ความมั่งคั่ง	2	5%
พื้นที่สีเขียวและธรรมชาติ	14	35%
รีสอร์ท	2	5%
บันได	1	2.5%
ความสุข	3	7.5%
สถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น	9	22.5%
สิ่งที่ให้พลัง	1	2.5%
รวม	40	100%

จากตาราง 2 ชี้ให้เห็นว่า อุปลักษณะคอนโดมิเนียมสามารถแบ่งตามสัดส่วนที่พบได้เป็น 2 ประเภทหลัก

ประเภทแรก คือ ข้อความโฆษณาตัวอย่างกลุ่มที่นำคอนโดมิเนียมมาเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่สัดส่วนเกินร้อยละ 10 จากบทโฆษณาที่ศึกษาพบว่าการนำคอนโดมิเนียมมาเปรียบเทียบกับพื้นที่สีเขียวและธรรมชาติมากที่สุด ทั้งหมด 14 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 35 นั่นเป็นเพราะธรรมชาติคือ ผู้ให้กำเนิดมนุษย์และให้อาหารหล่อเลี้ยงทั้งร่างกายและจิตใจเรามาโดยตลอด เราต้องการลมเพื่อหายใจ ต้องการน้ำเพื่อดำรงร่างกาย ต้องการที่ดินเพื่ออาศัย และต้องการแสงแดดเพื่อให้เกิดความสว่าง ลำดับที่ 2 การนำคอนโดมิเนียมมาเปรียบเทียบกับสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและอาณาจักรส่วนตัว การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เนื่องจากภายใต้พัฒนาการทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ความต้องการด้านต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตของมนุษย์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย บทบาทของคอนโดมิเนียมจึงขยายขอบเขตขึ้นอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถตอบโจทย์สำหรับทุกไลฟ์สไตล์ เช่น โรงเรียน สถานบันเทิง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโฆษณาลักษณะนี้มีสัดส่วนถึงร้อยละ 22.5 ลำดับที่ 3 การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับอาณาจักรส่วนตัว นั่นเป็นเพราะคอนโดมิเนียมเป็นที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก และคนส่วนมากในสังคมมีความคิดว่า จะขาดความเป็นส่วนตัวเมื่อต้องอยู่ท่ามกลางผู้คนมากมาย เห็นได้จากโฆษณาลักษณะนี้ที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 20

ประเภทที่สอง คือ บทโฆษณาที่มีสัดส่วนระหว่างร้อยละ 1 ถึงร้อยละ 10 ในหมู่โฆษณาประเภทนี้มีการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับความสุข เนื่องจากความสุขเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งสร้างความสบายใจสบายกายแก่มนุษย์ จึงมีสัดส่วนร้อยละ 7.5 ในขณะที่พบการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับความมั่งคั่งและรีสอร์ทมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 5.5 และพบการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับบันไดและสิ่งที่ให้พลังในสัดส่วนที่น้อยที่สุด นั่นอาจเป็นเพราะว่ามโนทัศน์นี้ยังเป็นแนวคิดแปลกใหม่ หรือเพราะบันไดเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้าง ซึ่งปัจจุบันผู้คนต่างนิยมใช้ลิฟต์มากกว่าบันไดเพราะทำให้การขึ้นลงง่ายตายกว่า เมื่อคนยุคนี้ขึ้นขอความสะดวกสบายอันสอดคล้องกับวิถีชีวิตทันสมัย อาจเป็นเหตุให้พบมโนทัศน์เกี่ยวกับบันไดไม่มากนัก ส่วนการกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งที่ให้พลังซึ่งแม้พบเพียงเล็กน้อยเช่นกันแต่ยังปรากฏให้เห็น

อาจสืบเนื่องมาจากความหลากหลายของสิ่งที่ให้พลัง เช่น อาหาร สถานบันเทิง และการออกไปเที่ยว ทุกวันนี้มนุษย์มีวิธีผ่อนคลายมากมายหลากหลาย คนรุ่นใหม่นิยมไปเที่ยว พบปะเพื่อนฝูง รับประทานอาหารร่วมกัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะให้พลังแก่มนุษย์ได้เสมอ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับบันไดและสิ่งที่ให้พลังมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 2.5 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด

อุปลักษณะคอนโดมิเนียมมีความหลากหลาย คอนโดมิเนียมไม่เพียงแต่เป็นห้องชุดเพื่ออยู่อาศัย ทว่ายังเชื่อมโยงกับความปรารถนาต่าง ๆ ซึ่งอิงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังสามารถสังเกตได้ว่า แนวโน้มที่ซับซ้อนและหลากหลายของมโนภาพคอนโดมิเนียมอาจเป็นผลจากอิทธิพลของค่านิยม ปรัชญาสมัยใหม่ และแนวโน้มด้านสุนทรียศาสตร์ที่มีต่อสถาปัตยกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

เมื่อพิจารณามุมมองการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะคอนโดมิเนียมที่สะท้อนมโนภาพคอนโดมิเนียม 8 ประเภทนี้ จะเห็นได้ว่าระบบวิธีคิดนั้นเริ่มต้นจากอุดมการณ์ ประสบการณ์ วิถีชีวิต และอิทธิพลของวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม

ในปัจจุบันการนิยามคำว่า คอนโดมิเนียม กว้างขึ้นตามยุคสมัย ดังเช่นที่ผู้คนหลังยุค 70 ต้องการที่พักอันเงียบสงบ อาจมีขนาดใหญ่ขึ้นหรืออาจจะมีสภาพเก่าบ้าง ขอเพียงทำให้รู้สึกปลอดภัยและสบายใจเพียงพอแล้ว ผู้คนยุค 80 มองว่าบ้านมีความสัมพันธ์กับปัจจัยในการดำรงชีพ ได้แก่ ฟิน ข้าว น้ำมัน และเกลือ เป็นศูนย์รวมสายใยแห่งความผูกพันกลมเกลียวกันอันมีอาจตัดขาดได้ ไม่ว่าจะเมื่ออยู่ภายนอกบ้านจะเห็นตื้นเขินเพียงไร ยามกลับถึงบ้านย่อมสัมผัสถึงไออุ่นและความอบอุ่นสบายตัวได้เสมอ ในสายตาของผู้คนยุค 90 บ้านเป็นอาณาเขตของตนโดยสมบูรณ์ สามารถหัวเราะได้ตามอำเภอใจสามารถร้องไห้เสียงดัง ๆ ได้ สามารถสวมเครื่องแต่งกายที่สบายตัวที่สุดได้ บ้านไม่ใช่อาคารบ้านเรือนแต่เป็นที่รองรับการแสดงออกซึ่งวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัยแต่ละคน บ้านมีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นหนึ่งไม่มีสอง ขอเพียงปรารถนา ย่อมสามารถออกแบบอย่างไรก็ได้ (Wu, 2022, para. 5-10)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การอยู่อาศัยของมนุษย์ในปัจจุบันเปลี่ยนไปตามวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล เนื่องจากประชากรวัยรุ่นค่อย ๆ เข้าสู่สังคม ความต้องการของตลาดอสังหาริมทรัพย์ย่อมเปลี่ยนไปเช่นกัน โดยการศึกษาอุปลักษณะคอนโดมิเนียมจึงสะท้อนความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่รักอิสระอย่างไร้ขีดจำกัด สนใจพื้นที่ที่ตอบโจทย์สำหรับทุกวิถีชีวิต แต่ยังคงผูกพันกับการอยู่ในย่านใจกลางเมืองที่มีชีวิตชีวาและมั่งคั่ง คอนโดมิเนียมเป็นที่อยู่อาศัยหรือบ้านประเภทหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน เนื่องจากส่วนมากราคาไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับที่อยู่อาศัยประเภทอื่น มีขนาดห้องเล็ก จึงสามารถให้เช่าได้ง่ายกว่าบ้านลักษณะอื่น ๆ และให้ผลตอบแทนที่มั่นคง นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ส่วนตัวท่ามกลางความวุ่นวายของสังคมเมือง อีกทั้งสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากตัวอย่างบทโฆษณาในการวิจัยเป็นบทโฆษณาที่รวบรวมขึ้นในปัจจุบัน หากมีการเก็บข้อมูลในอนาคตจะสามารถเห็นแนวโน้มการใช้อุปสรรคณ์คอนโดมิเนียมตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปได้เช่นกัน ซึ่งผลการศึกษานั้นอาจเหมือนหรือแตกต่างไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง อีกประการหนึ่ง หากมีการศึกษาบทโฆษณาคอนโดมิเนียมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน จะสะท้อนวิถีชีวิตและสภาพสังคมในยุคใหม่ได้ว่ามีความแตกต่างหรือความเหมือนกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ณพงศ์ ปริพนธ์พจนพิสุทธ์. (2564). **รุ่นใหม่ปล่อยเช่าอสังหาฯ**. สืบค้น กันยายน 26, 2565, จาก <https://www.reic.or.th/News/RealEstate/454672>.
- ธนพล เอกพจน์, และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). ความทุกข์ คือ โรค: อุปัักษณ์มโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านรูปคำอุปัักษณ์ในภาษาไทย. **วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 7(2), 39-58.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). มโนทัศน์ "ความเจ็บป่วย" ที่ใช้เป็นอุปัักษณ์ ในภาษาไทย. **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 37(2), 105-127.
- พระมหาอรรถพงษ์ อตถญาโณ. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความแตกต่างของอุปัักษณ์ ตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ ภาษาศาสตร์ปริชาน และอรรถศาสตร์ปริชาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มมร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 6(2), 321-332.
- พรรณรัตน์ กานต์ไกรศรี, และอานนท์ ไชยสุริยา. (2556, พฤษภาคม-สิงหาคม). การวิเคราะห์รูปแบบ ภาษา ภาพพจน์ และการใช้คำของโฆษณาอสังหาริมทรัพย์ในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ในช่วงเดือนมกราคม ปีพุทธศักราช 2552 ถึงเดือนมิถุนายน ปีพุทธศักราช 2553. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 21(36), 81-103.
- ภัทรา พิเชษฐศิลป์. (2564, กรกฎาคม-มิถุนายน). ความคิด ความรัก และอาหาร: การศึกษาอุปัักษณ์ เชนมโนทัศน์ในภาษาจีน. **วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 14(1), 1-24.
- รัชนีญญา กลิ่นน้ำหอม. (2556, มกราคม-มิถุนายน). อุปัักษณ์ความสุขในบล็อกไทย. **วารสารสถาบัน วัฒนธรรมและศิลปะ**, 14(2), 132-138.
- วิชัย วิรัตกพันธ์. (2565). **อสังหาฯ มั่นใจเซนต์เมนต์ลูกค้าฟื้น-ลุยขึ้นคอนโดฯ 9 บมจ. มูลค่า 1.3 แสนล. REIC แนะนำปรับโปรดัคต์ เจาะกลุ่ม Gen-Y, Gen-Z**. สืบค้น กันยายน 26, 2565, จาก <https://www.reic.or.th/News/RealEstate/455315>.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล, และพิชชา ฉัตรชัยพลรัตน์. (2564, กรกฎาคม-กันยายน). พฤติกรรมการเลือกซื้อ คอนโดมิเนียมของกลุ่มลูกค้า Generation Y. **วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา**, 3(3), 1-26.
- วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). กิเลส: การศึกษาอุปัักษณ์เชนมโนทัศน์ ในภาษาไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์**, 19(2), 24-41.
- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2550). **อุปัักษณ์เชนมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. (2565). **กำลังซื้อยังไม่ตก ยอดโอนทั้งปี 1.7 แสนหน่วย คอนโดฯ ยูนิตใหม่ทะลัก**. สืบค้น กันยายน 26, 2565, จาก <https://www.reic.or.th/News/RealEstate/455675>.

- ศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์. (2564). **AP มั่นใจปีนี้ยอดโอน4หมื่นล้าน โฉวยอดขายสะสม 3.58 หมื่นล้าน เน้นบริหารพอร์ต**. สืบค้น กันยายน 26, 2565, จาก <https://www.reic.or.th/News/RealEstate/454886>.
- ศิริรัตน์ ศิริเพ็ญ. (2560, มกราคม-มิถุนายน). กลวิธีการสื่อความหมายในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์. **วารสารวจนะ**, 5(1), 39-61.
- ศิริพร ปัญญาเมธีกุล. (2558, มกราคม-มิถุนายน). การวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่พบในสื่อโฆษณา. **วารสารวจนะ**, 3(1), 56-66.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). **พื้นที่สีเขียว**. สืบค้น มกราคม 27, 2565, จาก <https://www.onep.go.th/พื้นที่สีเขียว/>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. สืบค้น กันยายน 26, 2565, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- Aristotle. (2005). **Rhetoric** (Nia Sheng Luo, Translated). Shanghai: Shanghai People's Publishing House.
- Nattaporn (นามแฝง). (2554). **นักภาษาศาสตร์มีแนวทางในการศึกษาอุปลักษณอย่างไรบ้าง**. สืบค้น พฤศจิกายน 9, 2565, จาก http://semantiq.blogspot.com/2011/08/blog-post_6198.html.
- Ullmann, S. (1962). **Semantics: An Introduction to the Science of Meaning**. Oxford: Blackwell.
- Wu, R. (2022). **What is The Home**. Retrieved June 15, 2022, from http://www.360doc.com/content/22/0615/04/22221674_1036069329.shtml.

The Development of Learning Achievement and Satisfaction of Learning Management Using Films in the Thai Living in Thai Literature Course

Chanita Chotchuang

Assistant Professor Department of Thai Language Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: chanitta104@gmail.com

Received: January 23, 2023 Revised: January 30, 2023 Accepted: February 6, 2023

Abstract

The study aims to: 1. improve students' learning achievement in the Thai Living in Thai Literature Course using Thai films and 2. determine the third-year students' satisfaction toward the use of Thai films in the Thai Living in Thai Literature Course. The samples were 53 third-year Thai major students who enrolled in the TH 2101311 Course. They were selected by purposive sampling. The research tools included: 1. lesson plans using Thai films as the main material; 2. a learning achievement test and 3. a satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation as well as a t-test.

The results showed that: 1. the 3rd-year students' learning achievement after learning in the course using Thai films was higher than before with a statistical significance at .05 and 2. the students' satisfaction toward the use of Thai films in the course, in overall, was at the highest level ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.47).

Keywords: Films, Thai Living in Thai Literature, Learning Achievement

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรม

ชนิดตา โชติช่วง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: chanitta104@gmail.com

ได้รับบทความ: 23 มกราคม 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 30 มกราคม 2566 ตอรับตีพิมพ์: 6 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรมโดยใช้สื่อภาพยนตร์ 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรมโดยใช้สื่อภาพยนตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทยที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา กท 2101311 รายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรม จำนวน 53 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้สื่อภาพยนตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ: ภาพยนตร์, วิถีไทยในวรรณกรรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากเนื่องจากสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้โดยตรงทั้งด้วยภาพและเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาที่ภาพยนตร์ให้คุณค่าในการช่วยเพิ่มความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้นานและประหยัดเวลาในการเรียน ภาพยนตร์จัดเป็นสื่อการศึกษาที่มีบทบาทและนำความเข้าใจมาสู่ประชาชนได้ดีมากประเภทหนึ่ง การใช้สื่อด้วยภาพใด ๆ เป็นสื่อขั้นพื้นฐาน ถ้าภาพนั้นเคลื่อนไหวได้ และมีเสียงให้ได้ยินได้ด้วยจะทำให้ผู้รับสารคือผู้ชมเข้าใจและสนใจมากยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537, หน้า 514) อีกทั้งภาพยนตร์มีคุณค่าทางด้านให้ข่าวสารความรู้ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ นั่นก็คือวิถีไทยที่ปรากฏอยู่ในสื่อ อีกทั้งภาพยนตร์ยังส่งอิทธิพลต่อทัศนคติในด้านต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนหากเลือกภาพยนตร์ที่ดีมาให้ผู้เรียนได้ชมย่อมสร้างทัศนคติที่ดีในบทเรียนได้ ช่วยส่งเสริมอาชีพ ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจในการอ่านสิ่งใหม่ ๆ ช่วยเสริมบทเรียนและการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (นิพนธ์ ศุขปรีดี, 2538, หน้า 147)

การใช้สื่อภาพยนตร์มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนได้รับชมภาพยนตร์ที่สร้างจากวรรณกรรมไทย เนื่องจากภาพยนตร์เป็นสื่อทัศนวัสดุอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะทำให้ผู้เรียนเห็นการเคลื่อนไหวของสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ศึกษาเป็นภาพต่อเนื่องปรากฏบนจอ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกใกล้เคียงหรือเหมือนกับประสบการณ์จริงได้มาก อันเป็นบ่อเกิดแห่งความสนใจและเข้าใจในบทเรียน (นิพนธ์ ศุขปรีดี, 2538, หน้า 145) สาขาวิชาภาษาไทยได้ตระหนักถึงการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (ฐานิตา ลีม่วงค์, และ ยุพาภรณ์ แสงฤทธิ์, 2562, หน้า 11) สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ และสามารถบูรณาการความรู้กับการเรียนการสอนได้ จะเห็นได้ว่าการใช้สื่อภาพยนตร์สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าว

ในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรมเป็นวิชาที่มุ่งเน้นผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิถีไทยที่ปรากฏในวรรณกรรมโดยเป็นการศึกษาลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาและโลกทัศน์ผ่านวรรณกรรม เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะในแต่ละยุคสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ การศึกษาวิถีไทยในวรรณกรรมจะเน้นทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์วรรณกรรมเชื่อมโยงกับบริบทสังคมในช่วงยุคสมัยต่าง ๆ ภาพรวมเนื้อหาในรายวิชาส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นนามธรรมด้วยนักศึกษาจะเรียนรู้วิถีไทยผ่านตัวอักษรที่ปรากฏในวรรณกรรม

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา กท 2101311 วิถีไทยในวรรณกรรม พบว่า นักศึกษามีปัญหาหลายประการ เช่น กระบวนการในการคิดวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ขาดวิจารณญาณ กระบวนการคิด ขาดประสบการณ์ โดยการคิดไม่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างชาญฉลาดและสร้างสรรค์ ไม่สามารถอธิบายตัวอย่างให้สอดคล้องกับประเด็นหรือแนวคิดทฤษฎีได้ ขณะเดียวกันในภาคการศึกษาที่ผ่านมา นักศึกษามีการประเมินว่าเนื้อหาในรายวิชาค่อนข้างมากและยาก

ต่อการทำความเข้าใจ รวมถึงต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมากทั้งในการค้นคว้าเนื้อหาวิชาไทยที่ปรากฏในวรรณกรรมและบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวและให้เกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาไทยในวรรณกรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างแรงกระตุ้นในการศึกษาค้นคว้าบริบทสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิชาไทยในวรรณกรรมโดยการใช้สื่อภาพยนตร์ที่สร้างจากวรรณกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่าสื่อภาพยนตร์นี้เป็นศาสตร์อีกด้านหนึ่งที่พัฒนาจากวรรณกรรมและสื่อสารมายังผู้ชมทั้งภาพและเสียง อันจะช่วยดึงดูดความสนใจของนักศึกษาให้สนใจวิชาไทยในวรรณกรรมจากสื่ออีกรูปแบบหนึ่ง และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาให้เกิดการค้นคว้า อ่านวิเคราะห์ ตีความ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์วรรณกรรมได้มากยิ่งขึ้น ผลขององค์ความรู้ที่ได้รับเหล่านี้จะสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพได้อีกทางหนึ่งด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิชาไทยในวรรณกรรมโดยใช้สื่อภาพยนตร์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาวิชาไทยในวรรณกรรมโดยใช้สื่อภาพยนตร์

กรอบแนวคิด/ทฤษฎีการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิชาไทยในวรรณกรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อการเรียนการสอนในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ในลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพเคลื่อนไหวโดยมีช่วงเวลาและสถานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นการแสดงให้เหมือนจริงด้วยภาพยนตร์เป็นสื่อการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ แนวคิดและให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม ซึ่งภาพยนตร์มีธรรมชาติที่สำคัญคือ สามารถให้ภาพที่แสดงความเคลื่อนไหวของวัตถุต่าง ๆ ในเหตุการณ์ได้ดีกว่าสิ่งอื่น ๆ อีกทั้งยังสามารถบันทึกภาพที่อยู่ห่างไกล และนำเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีตมาให้ชม โดยสามารถแสดงภาพช้าเร็วกว่าปกติ และใช้เทคนิคพิเศษ (Special Effect) ทำให้ภาพออกมาสวมบุรณ์และเร้าความสนใจผู้ชมได้มากขึ้น (กิตานันท์ มลิทอง, 2543 หน้า 168; สาริน ตั้งชูรัตน์, 2545, หน้า 14; อธิธรา จันตาเวียง, 2553, หน้า 7–9) ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยมีการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน ซึ่งเป็นการทดลองชนิด The Single Group, Pretest – Posttest Design เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชา ภาท 2101311 วิชาไทยในวรรณกรรม โดยใช้วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (สมนึก ภัททิยธนี, 2548, หน้า 73) ดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบในการทดลอง (The Single Group, Pretest – Posttest Design)

Group	Pre - test	Treatment	Post - test
Ex	T ₁	X	T ₂
Group	=	กลุ่ม	
Ex	=	การทดลอง	
T ₁	=	การวัดผลก่อนทดลอง (Pre – test)	
X	=	การจัดกระทำตามการทดลอง	
T ₂	=	การวัดผลหลังการทดลอง (Post – test)	

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษานี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ภาท 2101311 วิชาไทยในวรรณกรรม ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 53 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชา ภาท 2101311 วิชาไทยในวรรณกรรม จำนวน 6 แผน ดังนี้ 1) วรรณกรรมและวิชาไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่อง ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 5 ยุทธหัตถ์ 2) วรรณกรรมและวิชาไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่อง พันท้ายนรสิงห์ 3) วรรณกรรมและวิชาไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องขุนแผน 4) วรรณกรรมและวิชาไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องทวิภพ The Siam Renaissance 5) วรรณกรรมและวิชาไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม 6) วรรณกรรมไทยและวิชาไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องข้างหลังภาพ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก ที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ จำนวน 14 ข้อ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือทั้ง 3 ชนิด ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 คาบ

3.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วรรณกรรมและวิถีไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่อง ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 5 ยุทธหัตถ์

3.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วรรณกรรมและวิถีไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องพันท้ายนรสิงห์

3.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วรรณกรรมและวิถีไทยก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องขุนแผน

3.1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วรรณกรรมและวิถีไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องทวิภพ The Siam Renaissance

3.1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง วรรณกรรมและวิถีไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องคู่กรรม

3.1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วรรณกรรมไทยและวิถีไทยหลังได้รับอิทธิพลตะวันตกกับภาพยนตร์เรื่องข้างหลังภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และขอบข่ายรายวิชา ภาท 2101311 วิถีไทยในวรรณกรรม เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหา

ขั้นที่ 2 ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์

ขั้นที่ 3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์

ขั้นที่ 4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้ว ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรม โดยได้ผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ขั้นที่ 5 เมื่อปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้สอนจริงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

3.2.2 ขั้นที่ 2 สร้างแบบทดสอบปรนัยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2.3 ขั้นที่ 3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมของข้อความ โดยได้ผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 50 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยากง่ายได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.62 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.87 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder, & Richardson, (1937) ได้ค่าเท่ากับ 0.85

3.2.4 ขั้นที่ 4 เมื่อปรับแก้ไขแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้ทดสอบจริงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ผู้วิจัยได้สร้างและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ได้แนวคิดและหลักการเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน

3.3.2 กำหนดประเด็นข้อคำถาม โดยครอบคลุมเนื้อหาความรู้ ด้านความพึงพอใจ และประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ จำนวน 14 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 105) ดังนี้

5 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
3 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย
1 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง	นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ข้อความ และเนื้อหาที่วัด โดยได้ผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 คาบ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 ก่อนทำการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักศึกษาก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ภาท 2101311 วิถีไทยในวรรณกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 คาบ

4.3 ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจให้คะแนนเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์แล้วเก็บรวบรวมนำไปแปลผลต่อไป

5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาช่วยในการประมวลผลทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

5.1 คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าสถิติคือค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (T-test Dependent)

5.2 คะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยใช้สถิติในการหาค่าค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ภาท 2101311 วิชาไทยในวรรณกรรมโดยใช้สื่อภาพยนตร์ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

การทดสอบ	n (คน)	($\bar{x}$)	(S.D.)	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	53	18.50	2.17	-27.252	52	.000*
หลังเรียน	53	25.17	2.24			

*Sig. = .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 53 คน ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -27.252 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชา ภาท 2101311 วิทยาลัยในวราภรณ์ โดยใช้สื่อภาพยนตร์

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิทยาลัยในวราภรณ์

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. รูปแบบและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์	4.84	.36	มากที่สุด
2. ยอมรับในการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม	4.77	.42	มากที่สุด
3. ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับนักศึกษา	4.73	.44	มากที่สุด
4. ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาผลต้วนี้ น่าสนใจ	4.43	.50	มาก
5. ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ดี	4.62	.48	มากที่สุด
6. ความหลากหลายของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์	4.67	.47	มากที่สุด
7. มีความรู้สึกสนุกกับการเรียนเมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรม	4.50	.50	มาก
8. ความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์	4.58	.49	มากที่สุด
9. นักศึกษามีความพึงพอใจในความก้าวหน้าในการเรียน	4.62	.48	มากที่สุด
10. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	4.77	.42	มากที่สุด
11. แบบทดสอบวัดผลได้ครอบคลุมเนื้อหา	4.77	.42	มากที่สุด
12. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์มีเนื้อหาสอดคล้องต่อเนื่อง	4.66	.47	มากที่สุด
13. การเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเรียน	4.54	.60	มากที่สุด
14. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์สามารถนำไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปและในชีวิตประจำวันได้	4.71	.45	มากที่สุด
รวม	4.66	.47	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.47 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุด คือ รูปแบบและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.36 รองลงมา มี 3 ข้อ คือ 1) ยอมรับในการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ 3) แบบทดสอบวัดผลได้ครอบคลุมเนื้อหา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.77$ S.D. = 0.42 ส่วนคะแนนค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.50

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ในรายวิชาวิถีไทยในวรรณกรรมมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนรู้ด้วยสื่อภาพยนตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเริ่มจากการดูสื่อภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจากวรรณกรรม แล้วให้นักศึกษาฝึกค้นหาคำตอบจากคำถามในแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยการวิธีการสังเกต หรือกำหนดปัญหาในสิ่งที่พบต่างไปจากคำถามที่ตั้งไว้ในแบบทดสอบ และคาดเดาคำตอบด้วยการตั้งสมมติฐานใหม่ แล้วจึงทำการค้นหาและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เพื่อตอบปัญหาที่ตั้งไว้ซึ่งผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ หลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจศึกษาอ่านวรรณกรรมที่เป็นที่มาของภาพยนตร์นั้น รวมถึงศึกษาริบทสังคม ประวัติศาสตร์ และสภาพสังคมวัฒนธรรมในช่วงนั้นเพื่อให้เข้าใจวิถีไทยในวรรณกรรมมากยิ่งขึ้น

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Base Learning: PBL) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้เรียนรู้จากการได้สัมผัสและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูง การบูรณาการเรียนรู้ออกไปอย่างอิสระ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการข้อมูล การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร โดยนักศึกษาสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่สนใจเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสัมพันธ์กัน โดยตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาบนพื้นฐานของเหตุและผลและในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นักศึกษาจะได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มให้ดำเนินการสืบค้น กล่าวคือ กลุ่มจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้ของกลุ่มเอง (ปิยรัตน์ พุทธิเสน, 2553)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่อภาพยนตร์จะทำให้นักศึกษาสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดให้ศึกษาวิถีไทยจากวรรณกรรมและภาพยนตร์ เพื่อให้นักศึกษาพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาทักษะเชิงวิจารณ์ที่เสนอทัศนะเกี่ยวกับวิถีไทยในด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมและการชมภาพยนตร์ และการหาข้อสรุปจากการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ การพัฒนา

ทักษะเหล่านี้ก่อให้เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนการแสดงความคิดเห็นจากการการวิเคราะห์และตีความเนื้อหาของภาพยนตร์และวรรณกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการฝึกการแก้ปัญหาและการอภิปรายเพื่อค้นหาเหตุผลและหลักฐานมาสนับสนุนความคิดของตน ความคิดเห็นของแต่ละคนที่นักศึกษาได้นำเสนอมานั้นอาจเป็นความคิดที่โต้แย้งหรือสนับสนุนผู้อื่นซึ่งจะก่อให้เกิดการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

ขณะเดียวกันในการหาเหตุผลและหลักฐานเพื่อนำมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนก็ต้องอาศัยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักฐานของคำตอบจะให้เข้าใจวิถีไทยยิ่งขึ้นนั้น เนื่องจากการค้นคว้าหลักฐานจากข้อมูลนั้นจะต้องผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่เลือกมานั้นน่าเชื่อถือเพียงใด รวมถึงการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อภาพยนตร์นี้ก่อให้เกิดการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ จากหลักฐานที่ผู้เรียนแต่ละคนได้ค้นคว้ามาแล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ต่างไปจากความคิดเห็นของตน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ประกอบหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ แก้ปัญหาต่าง ๆ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองโดยครูเป็นเพียงที่ปรึกษา ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่การท่องจำเนื้อหาเท่านั้นแต่ความรู้ที่ได้เกิดจากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มาจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ประมวลผล และความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาเป็นเหตุผลและหลักฐานเพื่อตอบปัญหาที่ตั้งต้นไว้ในขั้นตอนแรกของการศึกษา นอกจากนี้ความเข้าใจในเนื้อหา รายวิชาที่มากขึ้นอาจเป็นผลจากการใช้สื่อภาพยนตร์ทำให้นักศึกษาสามารถมองเห็นวิถีไทยผ่านภาพและเสียงในภาพยนตร์ประกอบกับเรื่องถ่ายถอดออกมามองเห็นเนื้อหาที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นมากกว่าจะศึกษาผ่านตัวอักษรจากวรรณกรรมเพียงอย่างเดียว

จะเห็นได้ว่าคุณค่าของสื่อภาพยนตร์สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การวิจารณ์ การแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและการจัดการข้อมูล รวมถึงช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจในการอ่านสิ่งใหม่และสามารถช่วยเสริมสร้างบทเรียนและการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากคุณค่าของสื่อภาพยนตร์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุวิทย์ คำมณี (2550) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้อัตนธรรมของเจ้าของภาษาโดยใช้สื่อภาพยนตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การนำภาพยนตร์ มาเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของเจ้าของภาษา จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่านักเรียนดูภาพยนตร์มีความกระตือรือร้น สนใจ และทำใบงานด้วยความตั้งใจมีความสนุกสนานในการดูภาพยนตร์ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ เครือแดง (2553) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการใช้สื่อภาพยนตร์เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่พัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อภาพยนตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทยที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.47 เนื่องจากการใช้สื่อภาพยนตร์สามารถสร้างแรงจูงใจต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ด้วยผู้เรียนสามารถสัมผัสทั้งภาพและเสียงไปพร้อมกัน ขณะเดียวกันภาพที่เคลื่อนไหวสื่อภาพยนตร์จะมีสีสันสวยงามกว่าสภาพความเป็นจริง จึงยิ่งดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้มากเป็นพิเศษ ด้วยภาพยนตร์สามารถ

แสดงให้เห็นและเข้าใจในสิ่งที่เป็นของจริงดูด้วยตาอาจไม่เข้าใจ แต่เมื่อสิ่งเหล่านั้นมาอยู่ในภาพยนตร์ วิธีการถ่ายทอดภาพต่าง ๆ สามารถทำให้มองเห็นด้วยตาเปล่าได้ หรือสามารถจำลองถ่ายทอดในภาพยนตร์ได้ จึงทำให้ผู้ชมได้รับความรู้จากภาพประกอบของเรื่องเป็นอันมากในขณะที่ใช้เวลาเพียงเล็กน้อย รวมถึงภาพยนตร์สามารถบรรจุเรื่องราวที่ทั้งภาพและเสียงไว้ให้ใกล้กัน จึงทำให้ผู้ชมสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ทำให้เข้าใจและเกิดอารมณ์ร่วมได้ ซึ่งเหตุผลดังที่กล่าวมาจึงสนับสนุนให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อภาพยนตร์เป็นอย่างดี อีกทั้งสื่อภาพยนตร์ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของผู้ชม ดังนั้นการเลือกภาพยนตร์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนย่อมช่วยสร้างทัศนคติที่ดีในบทเรียนได้

นอกจากนี้ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้สื่อภาพยนตร์ที่มีส่วนคะแนนค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.50 ซึ่งเป็นประเด็นที่ระดับความพึงพอใจต่างจากข้ออื่น ผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวอาจเนื่องมาจากภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่น่าสนใจนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนสอนนั้นมีระยะเวลาในการนำเสนอยาวนานทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิจดจ่อหรือก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายระหว่างชมภาพยนตร์ได้ จึงส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อภาพยนตร์ให้มีระดับต่ำกว่าประเด็นอื่น

จากทั้งสองประเด็นดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธานันท์ ชุนแจ่ม, ขวัญตา ภูริวิทย์ธระ, และปณิดา พุ่มพุท (2553) ที่ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ต่อการใช้สื่อภาพยนตร์ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการใช้สื่อภาพยนตร์ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการใช้สื่อภาพยนตร์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาในการดูแลผู้ป่วยในระดับดีมาก และการใช้สื่อภาพยนตร์ทำให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้นอยู่ในระดับดีมากตามลำดับ ส่วนประเด็นด้านระยะเวลาในการนำเสนอของสื่อภาพยนตร์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษางานวิจัยดังกล่าวได้เสนอไว้ในส่วนข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า การเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนควรเลือกใช้สื่อที่มีเนื้อหาสาระตรงกับรายวิชา ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัย และมีระยะเวลาที่ไม่นานจนเกินไป ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านระดับความพึงพอใจในด้านระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะต้องนำไปปรับปรุงในการวิจัยครั้งต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ภาท 2101311 วิถีไทยในวรรณกรรมด้วยสื่อภาพยนตร์ที่สร้างจากรวรรณกรรมเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สร้างความแปลกใหม่และช่วยดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์ที่ให้ความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานและได้รับความรู้สอดแทรกไปในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้ใช้ความสามารถด้านการสังเกต การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจารณ์ การประเมินค่า ประมวลผลและการค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากเนื้อหาในภาพยนตร์ที่มีการสอดแทรกบริบทสังคม รวมถึงมีการดัดแปลงเนื้อหา

ให้ต่างจากวรรณกรรมในบางส่วน เนื่องจากเนื้อหาบางส่วนมีความแตกต่างกันระหว่างวรรณกรรมกับ ภาพยนตร์ทำให้เกิดข้อสงสัยและการตั้งคำถาม นำไปสู่การค้นหาคำตอบด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและวิถีไทยที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ด้วยระยะเวลา ในการนำเสนอภาพยนตร์มีความยาวนานและมีการตัดต่อภาพ ในบางครั้งไม่ได้เรียงตามลำดับเนื้อเรื่อง เหมือนในวรรณกรรม หรืออาจมีการเพิ่มเติมเนื้อเรื่องให้ต่างไปจากวรรณกรรมในบางส่วน ซึ่งอาจส่งผล ให้นักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหาของภาพยนตร์ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการตัดสรุปเฉพาะฉากสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาในรายวิชามาสรุปในช่วงสรุปสุดท้ายของการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจและได้รับความรู้เกี่ยวกับภาพยนตร์และวรรณกรรมให้มากที่สุด ทั้งหมดนี้ถือได้ว่า สื่อภาพยนตร์ได้กระตุ้นและสร้างความสนใจใคร่รู้ในการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะ ในการคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์รวมถึงการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ในการจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการให้ ผู้เรียนเลือกสื่อภาพยนตร์ที่เห็นว่าแสดงภาพแทนของวิถีไทยอย่างชัดเจนด้วยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งอาจจะ ได้มุมมองหรือทัศนคติที่มีต่อการเรียนวิถีไทยในวรรณกรรมที่ต่างออกไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเทคนิคหรือสื่ออื่น ๆ ที่น่าจะส่งผลดีต่อการศึกษาวิถีไทยในวรรณกรรม เช่น การใช้ เพลงไทยสากล ไทยลูกทุ่ง หรือลูกกรุง เป็นต้น
2. ควรเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนที่มีระยะเวลาไม่นานจนเกินไป เนื่องจากจะส่งผล ต่อการสมาธิและความสนใจของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ฐานิตา ลีม่วงศ์, และยุพาภรณ์ แสงฤทธิ์. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). ห้องเรียนกลับด้าน: การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills). วารสาร Mahidol R2R e-Journal, 6(2), 9 – 17.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2538). โสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ เครือแดง. (2553). ผลการใช้สื่อภาพยนตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยรัตน์ พุทธิเสน. (2553). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การอ่านจับใจความภาษาไทยที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียน **ด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2537). การวิจัยเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2548). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สาริน ตั้งชูรัตน์. (2545). ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อ **ความสนใจประวัติศาสตร์ไทยของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา ภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธนันท์ ชุนแจ่ม, ขวัญตา ภูริวิทยาธิระ, และปนิดา พุ่มพุท. (2553). รายงานการวิจัย **เรื่องเจตคติของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ต่อการใช้สื่อภาพยนตร์ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต**. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี.
- สุวิทย์ คำมณี. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาโดยใช้สื่อภาพยนตร์ **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุลิสซารา จันตาเวียง. (2553). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้สื่อภาพยนตร์เพื่อพัฒนาทักษะ **ภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว**. เชียงราย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937, September). The Theory of The Estimation of Test Reliability. *Psychometrika*, 2, 151-160.

History of Lao Wiang Community from Objects, Bang plama District, Suphanburi Province

Sunantha Ngoenpairot
Art Theory Division, Department of Fine Arts,
Suphanburi Collage of Fine Arts, Bunditpatanasilapa Institue
Corresponding Author: sunantan2010@gmail.com

Received: October 15, 2022 **Revised:** December 27, 2022 **Accepted:** February 7, 2023

Abstract

The research aims to study the history of the Lao Wiang community and their knowledge of decorating the house with local objects and utensils at Moo 8 and Moo 10. The tool used to collect the data was an interview that was done with a total of thirty informants from the two communities.

The results showed that the two communities were related by kinship. There were two important historical factors influencing the community: the suitable settlement for arable land and religious beliefs. Lao Wiang people came from Wat Maniwan and other nearby temples known as Ban Mae Nam. The reason for their immigration was due to their farming career which the current land was more fertile. In terms of home decoration, the usefulness and simplicity of the objects were taken into great consideration because the residents usually owned Thai classic-style houses. Moreover, the community normally used local wooden material which is durable and also represents the wisdom and identity of Lao Wiang that has been adapted to the modern way of life and environment. This reflected how people reserved the beliefs that were passed down from their ancestors. The types of objects used for home decorations were classified into four categories including photographs, furniture, daily appliances, and decoration items.

Keywords: Community History, Lao Wiang, Objects

ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

สุนันทา เงินไพโรจน์

หมวดทัศนศึกษา ศิลปะ ภาควิชาศิลปสากล วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Corresponding Author: sunantan2010@gmail.com

ได้รับบทความ: 15 ตุลาคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 27 ธันวาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 7 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนลาวเวียง และศึกษาองค์ความรู้เรื่องการตกแต่งบ้านด้วยสิ่งของเครื่องใช้ ชุมชนหมู่ 8 และหมู่ 10 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 30 คน จาก 2 หมู่

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนทั้งสองแห่งมีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ ปัจจัยสำคัญมี 2 ประการ คือ การหาที่ทำกิน และความเชื่อทางศาสนา ชาวลาวเวียงส่วนใหญ่มาจากวัดมณีวรรณ และวัดอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่เรียกว่าบ้านแม่น้ำ สาเหตุการย้ายถิ่นฐานคือการประกอบอาชีพทำนาและสภาพแวดล้อมที่นี้อุดมสมบูรณ์กว่า ด้านองค์ความรู้การตกแต่งบ้านเนื่องจากสร้างที่อยู่เป็นแบบบ้านทรงไทย การตกแต่งบ้านจึงคำนึงถึงด้านประโยชน์ใช้สอย และความงามที่เรียบง่ายเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุพื้นถิ่นประเภทไม้ ซึ่งให้ความแข็งแรงทนทาน และมีประโยชน์ใช้สอย เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาของชุมชนที่ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม แต่ยังคงอัตลักษณ์ของลาวเวียงไว้ในเรื่องความเชื่อที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ วัสดุสิ่งของที่ใช้ตกแต่งบ้านจำแนกได้เป็น 4 ประเภทคือ รูปภาพ เครื่องเรือน เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และของประดับตกแต่ง

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ชุมชน, ลาวเวียง, สิ่งของเครื่องใช้

บทนำ

ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนที่เคลื่อนย้ายมาจากถิ่นอื่นตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่อำเภอบางปลาม้า มีลาวเวียง ลาวพวน ลาวโซ่ง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะลาวเวียง เนื่องจากในพื้นที่หมู่ 8 และ หมู่ 10 มีกลุ่มลาวเวียงอาศัยอยู่ค่อนข้างมากกว่ากลุ่มลาวพวนหรือลาวโซ่ง และยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของลาวเวียงไว้ได้ ด้วยมีการปฏิบัติสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวลาวเวียงนี้ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดต่าง ๆ และจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ (บึงอร ปิยะพันธ์, 2541, หน้า 76) พบการตั้งถิ่นฐานของลาวเวียงกระจายตัวในหลายอำเภอ โดยเฉพาะที่อำเภอบางปลาม้า ในงานวิจัยนี้ศึกษากลุ่มลาวเวียงเฉพาะในตำบลจรเข้ใหญ่ และตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า เนื่องจากมีการตั้งถิ่นฐานของชาวลาวเวียงทั้ง 2 หมู่ คือ หมู่ 8 และหมู่ 10 จำนวน 32 ครัวเรือน

ตำบลจรเข้ใหญ่ เป็น 1 ใน 14 ตำบลของอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่หมู่ 8 มีบ้านกอไผ่และบ้านศาลาท่าทรายเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง ชุมชนทั้งสองหมู่บ้านตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน ประชากรส่วนใหญ่ย้ายมาจากวัดมณีวรรณ ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของตำบลจรเข้ใหญ่ ระยะทางห่างประมาณ 12 กิโลเมตร ภาษาที่ใช้คือ ภาษาไทย ศูนย์กลางของชุมชนคือ วัดศาลาท่าทรายและโรงเรียนวัดศาลาท่าทราย

ส่วนตำบลโคกครามเป็น 1 ใน 14 ตำบลของอำเภอบางปลาม้า ห่างจากอำเภอบางปลาม้า ประมาณ 3 กิโลเมตร ที่หมู่ 10 ปรากฏการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยเชื้อสายลาวเวียงที่บ้านสองคลองและบ้านหม้อแกง โดยอาณาเขตของทั้งสองบ้านติดกัน

ชุมชนลาวเวียงทั้งสองหมู่มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ เนื่องจากส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่เดียวกันคือ วัดมณีวรรณ ซึ่งเป็นชุมชนลาวเวียงดั้งเดิมเมื่อครั้งเคลื่อนย้ายมาจากเวียงจันทน์ นำโดยเจ้าลาวเวียงได้มาตั้งรกรากที่แถบวัดมณีวรรณแห่งนี้ สืบเชื้อสายกันต่อมามีลูกหลานทำมาหากินที่นี่ จนกระทั่งชาวลาวเวียงบางส่วนได้ย้ายมาที่ตำบลจรเข้ใหญ่และตำบลโคกครามเพื่อประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก ด้านการตั้งถิ่นฐานที่ตำบลจรเข้ใหญ่ชาวลาวเวียงตั้งถิ่นฐานที่บ้านศาลาท่าทรายก่อนแล้วขยายพื้นที่ไปบ้านกอไผ่ บ้านหม้อแกงอยู่ต้นน้ำก่อนบ้านสองคลอง รูปแบบการสร้างบ้านเป็นบ้านทรงไทยแบบครอบครัวเดี่ยวและแบบครอบครัวขยายตั้งอยู่ตามแนวริมคลองพระยารักษ์หรือคลองบางปลาม้า ตลอดสองฝั่งบ้านแต่ละหลังมีบริเวณห่างกัน มีพื้นที่ว่างทำให้อากาศถ่ายเทสะดวก แต่ไม่มีรั้วกันระหว่างบ้าน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ฉันเครือญาติของบ้านแต่ละหลัง ประชากรประกอบด้วยชาวลาวเวียงเป็นส่วนใหญ่ มีลาวพวนบ้าง ส่วนคนไทยมาจากการแต่งงานกับคนท้องถิ่นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทั้งสองจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกัน ภาษาที่ใช้คือ ภาษาไทย ศูนย์กลางของชุมชนทั้งสองคือ วัดศาลาท่าทรายเป็นศูนย์รวมจิตใจผู้คน (สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559, หน้า 29) ชุมชนทั้งสองมีลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองอย่างน่าสนใจทางด้านวัฒนธรรมประเพณีซึ่งยังคงสืบทอดตามแบบดั้งเดิมจากเวียงจันทน์ ทั้งสี่ชุมชนมีการติดต่อทำกิจกรรมร่วมกันทางประเพณีอยู่เสมอ ทำให้วัฒนธรรมลาวเวียงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาประวัติชุมชนของหมู่ 8 และหมู่ 10 ผ่านสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนลาวเวียง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันผ่านสิ่งของเครื่องใช้ ผู้วิจัยจึงใช้การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นวิธีหลักที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสืบค้น

ประวัติความเป็นมาของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนลาวเวียงแห่งนี้ปรากฏหลักฐานที่บ่งบอกเรื่องราวความเป็นมาอันยาวนานของพื้นที่ ความเก่าแก่นี้เห็นได้จากหลักฐานในหนังสือเสด็จประพาสต้น พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวถึงการเสด็จมาที่เมืองสุพรรณบุรีผ่านคลองจรเข้ใหญ่ถึง 2 ครั้งด้วยกัน คือ

ครั้งที่ 1 วันที่ 6 สิงหาคม 2447 เสด็จโดยกระบวนเรือใหญ่ เข้าคลองบางปลาม้า คลองจรเข้ใหญ่ถึงบ้านผักไห่ ประทับแรมที่บ้านหลวงวารี ทรงเรือแม่ลของหลวงวารีประพาสข้างเหนือน้ำ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2519, หน้า 26)

ครั้งที่ 2 วันที่ 22 ตุลาคม 2451 แล่นกลับขึ้นมาเข้าคลองบางปลาม้า ไปจนถึงที่แยกจรเข้ใหญ่ เลี้ยวมาตามลำจรเข้ใหญ่ผ่านลาดชะโดมาจอดที่หน้าบ้านหลวงวารีโยธารักษ์ บ้านผักไห่ ซึ่งเคยจอดแต่ก่อนตอนคลองจรเข้ใหญ่มีฝักตบขวามากขึ้นตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2522, หน้า 168)

ด้านประวัติความเป็นมาของชุมชนมีเรื่องเล่าว่า “มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนเสียกรุง ชาวบ้านหนีพม่าขึ้นมาขึ้นที่บริเวณนี้ การตั้งถิ่นฐานที่นี้ค่อย ๆ มากันแล้วแต่เร็วหรือช้าถ้านี้มีต้นตะเคียนกับต้นแขงเป็นต้นไม้คล้ายต้นอ้อ ชาวบ้านที่มาจะทำกลางที่ฟันต้นไม้ บ้านไหนลูกเยอะก็ได้ที่เยอะ เพราะมีแรงงานมาก” (เจริญ ธรรมโกศล, 2564)

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าแถบคลองจรเข้ใหญ่น่าจะมีชุมชนอาศัยอยู่นานแล้ว อย่างน้อยสมัยรัชกาลที่ 5 มีอายุกว่า 100 ปี ด้านหลักฐานร่องรอยจากวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ของประดับตกแต่งของใช้ในครัวเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ประกอบอาชีพในชุมชนและในพิธีกรรมของลาวเวียงคือ ประเพณีบุญข้าวประดับดิน พิธีผูกหม้อข้าวเตาไฟ ประเพณีไหว้เจ้าเรือนและไหว้ศาลเจ้าปู่ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษลาวเวียงที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของลาวเวียง เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาถึงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจากสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาของบรรพบุรุษ และเกิดองค์ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาชุมชนลาวเวียงหมู่ 8 และ หมู่ 10 จากสิ่งของเครื่องใช้
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องการตกแต่งบ้านด้วยสิ่งของเครื่องใช้ หมู่ 8 และ หมู่ 10

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา คือ ทฤษฎีประวัติศาสตร์บอกเล่าและแนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน โดยนำมาวิเคราะห์กับหลักฐานด้านอื่น ๆ คือ สิ่งของเครื่องใช้ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ปัจจัยภายนอก เพื่อเชื่อมโยงนำไปสู่ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียง Thompson (1978, p.18) นักสังคมวิทยาและประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ให้ความเห็นไว้ว่าประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นประวัติศาสตร์ที่ผู้คนสร้างขึ้นและอยู่รอบ ๆ ตัวเรา ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างชนชั้นและช่วงอายุ

แนวคิดประวัติศาสตร์ชุมชนมีหลายทฤษฎีที่น่าสนใจ ดังเช่นงานของ ธิดา สาระยา ได้นำเสนอแนวคิดของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฉบับแรก พ.ศ. 2529 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2539 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเดิมเป็นเรื่องการเมืองและของชนชั้นสูงเพราะเป็นผู้เขียนประวัติศาสตร์ในรูปของพงศาวดาร แต่หลังเหตุการณ์ พ.ศ. 2475 และ 16 ตุลาคม การศึกษาประวัติศาสตร์กลายเป็นเรื่องของมวลชน เนื่องจากประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น แหล่งข้อมูลหันไปสนใจนิทานพื้นบ้าน ตำนาน เรื่องเล่ามากขึ้นเพราะเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นโดยคนท้องถิ่น (ธิดา สาระยา, 2529, หน้า 24) ส่วนศรีศักร วัลลิโภดม (2533, หน้า 186) ให้ความเห็นไว้ในหนังสือเรื่อง พิพิธภัณฑสถานและประวัติศาสตร์แห่งท้องถิ่น: กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องของผู้คนในท้องถิ่น เพราะคนท้องถิ่นจะรู้เรื่องภายในของตนเองได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงควรศึกษาจากคนภายในท้องถิ่นนั้น รวมถึงหลักฐานต่าง ๆ ทางโบราณวัตถุ โบราณสถาน แล้วนำมาวิเคราะห์กับปัจจัยภายนอกที่ส่งอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน จะทำให้เห็นพัฒนาการของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเลือกศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ใน 2 ประเด็นด้วยกันคือ งานด้านประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงในจังหวัดสุพรรณบุรี และงานวิจัยสิ่งของเครื่องใช้ในชุมชน งานวิจัยประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงในจังหวัดสุพรรณบุรี มีงานของ สุภาภรณ์ จินตมาณีโรจน์ (2553) เรื่องประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน กล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานของลาวเวียงในจังหวัดสุพรรณบุรี ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอบางปลาม้า ได้แก่ บ้านทับตีเหล็ก บ้านไร่ใหญ่ บ้านสวนแตง บ้านไผ่ขวาง ในอำเภอเมือง, บ้านขมจัน บ้านสะแกหมู บ้านวังน้ำเย็น บ้านไผ่ม่วง บ้านโพธิ์แดง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาวิจัยของ วรณพร บุญญาสถิต, ฉันทัส เพียรธรรม, และเทพธิดา ศิลปรอง. (2559, หน้า 26 - 38) เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี งานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ของชุมชนเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของ อินทิตรา พงษ์นาค, และศุภกร ดิษฐพันธ์ (2558, หน้า 511-523) เป็นการศึกษาวัฒนธรรมของลาวเวียงเรื่องการตั้งถิ่นฐานในสุพรรณบุรี ส่วนของ สุนันทา เงินไพโรจน์ 2 เรื่องคือ รูปแบบบ้านทรงไทยในพื้นที่ตำบลจรเข้ใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (2559) และการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการสร้างบ้านทรงไทยที่บ้านอ่าวหม้อแกง และบ้านสองคลอง ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (2561) เป็นการศึกษาแบบการสร้างบ้านทรงไทยของชุมชนลาวเวียง

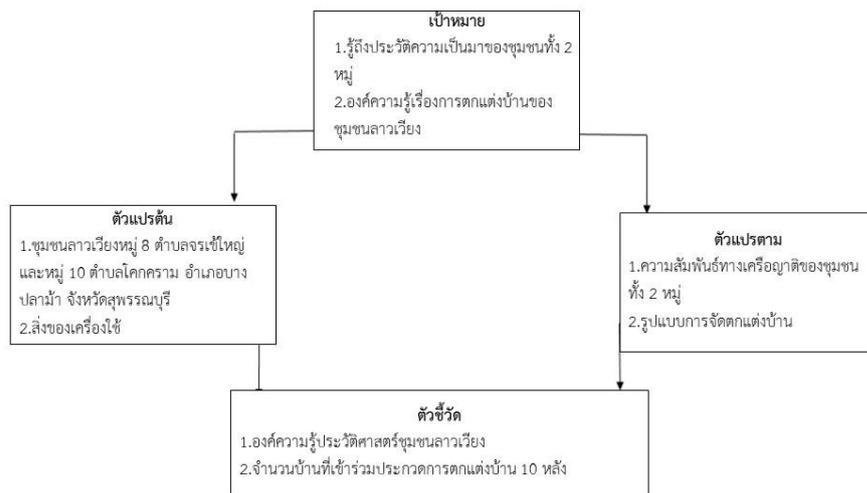
รายงานการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ ส่วนใหญ่เน้นเรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น งานของ ดวงเงิน พูลผล, และคนอื่น ๆ (2548) เรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและการผลิตเนื่องมาจากระบบนิเวศน์ งานของ ธิดา ชมพูนิช (2539) เรื่องศึกษารูปแบบงานศิลปหัตถกรรมของไทยไซ่ง จังหวัดนครปฐม เป็นการเน้นประโยชน์ใช้สอย วัสดุ เทคนิควิธีการ รวมไปถึงประวัติความเป็นมาของหัตถกรรมแต่ละชิ้น ถ้าเป็นประเภทหนังสือคืองานของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ 2 เล่ม ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (2527) กับพจนานุกรมหัตถกรรมเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน (2558) เล่มแรกกล่าวถึง ความหมายของงานหัตถกรรมพื้นบ้านและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมีความแตกต่างกัน งานบางชิ้นไม่จัดอยู่ในงานศิลปหัตถกรรม เป็นงานหัตถกรรมเท่านั้น และกล่าวถึงงานหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคต่าง ๆ อธิบายเรื่องรูปแบบ แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรม ศิลปหัตถกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือการใช้งานได้เพื่อให้

เหมาะกับประโยชน์ใช้สอย ดังนั้นงานศิลปหัตถกรรมจึงมีคุณค่าและความสำคัญเพราะแสดงถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ส่วนเล่มที่ 2 เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน เป็นการกล่าวถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเน้นเครื่องมือเครื่องใช้ในงานเกษตรกรรมเพราะเป็นอาชีพหลักของคนไทย วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2558) ยังกล่าวถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้งานและความพยายามในการอนุรักษ์ในภูมิปัญญาพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ต่อไป ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของศิลปะพื้นบ้านที่ในปัจจุบันมีการใช้งานน้อยลง กลายเป็นของเก่าเก็บถูกทอดทิ้งละเลย เช่นเดียวกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ สิ่งของบางชิ้นไม่มีการใช้งานแล้ว ถูกเก็บไว้ในห้องเก็บของ หรือทิ้งขว้างตามพื้น ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์ด้วยการให้ชุมชนหรือสังคมเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ที่เคยมีประโยชน์ในอดีต งานตัวอย่างเหล่านี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาของผู้วิจัยได้

ในการศึกษาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่น่าสังเกตคือส่วนใหญ่ศึกษาจากหลักฐานทางเอกสาร คำบอกเล่าเป็นหลัก ส่วนการศึกษาในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้มักเป็นการศึกษาด้านเดียวคือ เน้นรูปแบบวัสดุ แต่ยังขาดความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ชุมชนเข้าด้วยกัน ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรนำข้อมูลทั้ง 2 ด้านมาเชื่อมโยงกันให้เห็นภาพความเป็นมาของชุมชนถึงการตั้งถิ่นฐาน สภาพสังคม วิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลง ผ่านสิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ นำไปสู่องค์ความรู้จากอดีตถึงปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้อำเภอบางปลาหม่า จังหวัดสุพรรณบุรี นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ลักษณะการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ จำนวนประชากรทั้ง 2 หมู่ ประกอบด้วย หมู่ 8 ตำบลจรเข้ใหญ่ มีประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ.2564 จำนวน 276 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้ใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี, 2561–2565, หน้า 12) และหมู่ 10 ตำบลโคกคราม มีประชากรทั้งหมดจำนวน 178 คน (เทศบาลตำบลนคราม, ม.ป.ป., หน้า 5)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือประชากรจำนวน 30 คน จาก 2 หมู่ คือ หมู่ 8 ตำบลจรเข้ใหญ่ และ หมู่ 10 ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมาจากความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง คือ มีเชื้อสายลาวเวียงจากบรรพบุรุษหรือเกิดจากการแต่งงาน เป็นญาติสายเดียวกัน การเข้าร่วมของอาสาสมัครเป็นไปโดยความสมัครใจ ผู้ให้สัมภาษณ์หมู่ 8 จำนวน 25 คน และผู้ให้สัมภาษณ์หมู่ 10 จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานของบ้านเพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของบ้านทั้ง 2 หมู่, ประวัติ รูปแบบ หน้าที่ และประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน และแบบสอบถามใช้สำหรับการโครงการประกวดสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อประเมินผลหลังการประกวด

2.2 แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยมีการกำหนดคำถามใช้สัมภาษณ์และสอบถามกับทุกคนในแบบเดียวกัน มีลำดับขั้นตอนเหมือนกัน ซึ่งเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชิ้นนี้ได้นำร่างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้วยการใช้วิธีการหาค่า IOC เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปวัฒนธรรมจำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญประเมินข้อความในเครื่องมือว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์วิจัยหรือไม่ ผลการประเมินได้ค่า IOC = 1.00

3. การรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาจากเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ลาวเวียงและงานวิชาการของสิ่งของเครื่องใช้ คือ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ รวมถึงเอกสารท้องถิ่น หนังสือข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล และอินเทอร์เน็ต

3.2 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน คือ สภาภูมิศาสตร์ของชุมชน จัดประชุมกลุ่มเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์การทำวิจัย นำเสนอข้อมูลวิจัยเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมตัดสินใจเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจในการให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลถ่ายรูปสิ่งของเครื่องใช้ และเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมในงานประเพณีประจำหมู่บ้าน และทำการสังเกตพิธีการ คนในชุมชน และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ ภาพถ่าย และการสังเกต มาพิจารณาเพื่อจัดระเบียบข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาเรื่องประวัติความเป็นมาการตั้งถิ่นฐานของชุมชน และรูปแบบประวัติของสิ่งของเครื่องใช้

4.2 แบ่งประเภทสิ่งของเครื่องใช้ และอธิบายรายละเอียดหน้าที่การใช้งานและประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเลือกประเด็นที่สำคัญ เชื่อมโยงระหว่างประวัติการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกับสิ่งของเครื่องใช้เพื่อตีความถึงวิถีชีวิตของชุมชนตามวัตถุประสงค์ หาคำความรู้ที่ได้จากสิ่งของเครื่องใช้

4.4 จัดโครงการการประกวดสิ่งของเครื่องใช้ในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งของเครื่องใช้ที่ถูกทอดทิ้งหรือละเลย แต่ในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและเป็นที่มาของการตั้งถิ่นฐานของชุมชน โดยประเมินจากแบบสอบถามการประกวด

4.5 นำข้อมูลทั้งหมดตีความและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ประวัติความเป็นมาของชุมชนลาวเวียงหมู่ 8 และหมู่ 10 ชุมชนทั้งสองหมู่เป็นกลุ่มลาวเวียงที่อพยพมา มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนลาวเวียงมี 2 ประการคือ การหาที่ทำกิน และความเชื่อทางศาสนา

ภาพ 2 แผนที่เดินดิน หมู่ 8 บ้านศาลาท่าทราย ตำบลจระเข้ใหญ่ และหมู่ 10 บ้านอ่าวหม้อแกง ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

ปัจจัยแรกเรื่องการทำกินในการทำนา การตั้งถิ่นฐานลาวเวียงที่นี้ส่วนใหญ่มาจากวัดมณีวรรณ และบ้านแม่่น้ำ บ้านแม่่น้ำหมายถึงวัดที่ตั้งอยู่ติดแม่่น้ำท่าจีน ลาวเวียงจึงเรียกว่าบ้านแม่่น้ำ ประกอบด้วย วัดขุนไกร วัดทุ่งอุทุมพร วัดบ้านด่าน วัดดอกบัว วัดลานคา วัดกลาง สาเหตุการย้ายถิ่นฐาน

หม้อข้าวเตาไฟ และประเพณีบุญห่อข้าวประดับดินในเดือน 9 ถาวรวัดฤๅที่เป็นศูนย์กลางความเชื่อคือ มีศาลเจ้าปู่เป็นศาลหลัก นอกจากนี้แต่ละบ้านมีศาลประจำตระกูลหรือประจำบ้านของตนเอง เป็นการนับถือของแต่ละครอบครัว แต่เป็นการทำตามบรรพบุรุษ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผูกพันผู้คนในชุมชนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ของลาวเวียง แม้คนรุ่นใหม่บางส่วนย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น แต่เมื่อถึงวันสำคัญลูกหลานยังกลับมาบ้านเพื่อสืบทอดประเพณีของบรรพบุรุษ ทำให้ชุมชนลาวเวียงแห่งนี้ ยังคงมีอัตลักษณ์ของตนเองสืบมาถึงปัจจุบัน

ด้านสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหมด 8 และหมู่ 10 มีการพบสิ่งของเครื่องใช้มากมาย ทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมของลาวเวียง และการเปลี่ยนแปลง ทำให้เข้าใจถึงการดำรงอยู่ของชุมชนลาวเวียง แม้สิ่งของที่พบส่วนใหญ่พบเห็นได้ในชุมชนอื่น แต่สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้สามารถบอกเล่าถึงความเป็มา วิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้มีความเข้าใจในการดำรงอยู่ของชุมชนลาวเวียง รู้จักใช้สิ่งของและนำวัสดุในชุมชนมาใช้สอยให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ ดังนั้นการศึกษาสิ่งของเครื่องใช้จึงเป็นเครื่องมือที่บอกเล่าประวัติศาสตร์ของชุมชนอีกวิธีหนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้สามารถแบ่งประเภทสิ่งของเครื่องใช้ของชุมชนลาวเวียงทั้งสิ้น ได้ 5 ประเภท

1. สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีหน้าที่ใช้สอยทั่วไปเพื่อความสะดวกในการดำรงชีวิต
2. สิ่งของเครื่องใช้ในครัว มีหน้าที่ในการเตรียมอาหาร บางอย่างใช้สำหรับอาหารบางประเภทเท่านั้น
3. สิ่งของเครื่องใช้ในการเกษตรกรรม เป็นเครื่องมือในการทำนาเป็นหลัก
4. สิ่งของเครื่องใช้ในการประมง มีหน้าที่ในการใช้จับปลาเพื่อนำมาประกอบอาหารและค้าขาย
5. สิ่งของเครื่องใช้ในพิธีกรรม สะท้อนถึงคติความเชื่อของชุมชนและประเพณีทางศาสนาของลาวเวียง

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อ 2 องค์ความรู้การตกแต่งบ้านของชุมชนลาวเวียงหมู่ 8 และหมู่ 10 เนื่องจากรูปแบบบ้านเป็นบ้านทรงไทยการตกแต่งบ้านทั้งภายในและภายนอกจึงคำนึงถึงด้านประโยชน์ใช้สอย การแบ่งพื้นที่จึงมีการตกแต่งตามพื้นที่ใช้สอย ความเชื่อ ความสวยงามที่เรียบง่าย และความสะดวกสบาย อบอุ่น บ้านมีการตกแต่งเพื่อประโยชน์ความสวยงามและใช้สอย ให้มีความสำคัญกับการใช้วัสดุพื้นถิ่นประเภทไม้ ซึ่งให้ความแข็งแรงทนทาน และมีประโยชน์ใช้สอย เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาของชุมชนที่ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม แต่ยังคงอัตลักษณ์ของลาวเวียงไว้ในเรื่องความเชื่อที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ

ภายในเรือนประดับตกแต่งด้วยเครื่องเรือน เช่น ตู้ใส่ถ้วยชาม หรือโต๊ะ เก้าอี้ทำจากไม้ นิยมประดับภาพสมาชิกในครอบครัว เช่น ภาพบรรพบุรุษ ภาพปู่ย่าตายาย หรือเป็นภาพสมาชิกในครอบครัว ปัจจุบันห้องพระอยู่ด้านในตัวเรือนหรืออาจใช้ด้านนอกห้องตรงผนังเรือนเป็นที่ตั้งหิ้งพระหรือวางโต๊ะหมู่บูชาหรือหิ้งเพื่อไหว้เจ้าเรือน ส่วนเรือนครัวจะถูกสร้างแยกออกต่างหาก ผนังโปร่งเพื่อระบายอากาศจากควัน หรือกลิ่นของอาหาร ภายในห้องครัวจะเป็นที่ตั้งของเครื่องใช้ในครัวทั้งแบบวางบนชั้น ใ้ตู้ และแขวนไว้บนผนังเรือน

ภาพ 4 ตรงขานเรือนนิยมประดับภาพสมาชิกในครอบครัว (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

ภาพ 5 ฝาเรือนครัวใช้แขวนภาชนะ (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

ภาพ 6 ห้องพระ (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

ด้านนอก ใต้ถุนบ้านปล่อยโล่งไม่มีการสร้างห้องเนื่องจากมีน้ำท่วมทุกปี และใช้เป็นที่เก็บสัมภาระ
สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องมือการเกษตร เครื่องมือประมงพื้นบ้าน เรือใช้เดินทางสำหรับหน้าน้ำ
บริเวณรอบบ้านด้านนอกนิยมปลูกต้นไม้ล้อมรอบเป็นอาณาเขต ด้านหลังบ้านทำเป็นสวนปลูกพืชผัก
สวนครัวรวมถึงปลูกดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม เป็นการตกแต่งตามภูมิปัญญาและวิถีชีวิต แสดงให้
เห็นถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน สะท้อนวิถีชีวิตวัฒนธรรม ความเชื่อ ความสะอาดกสบาย

จากองค์ความรู้เรื่องการตกแต่งบ้านด้วยสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่บอกเล่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มลาวเวียงที่เคลื่อนย้ายมาอยู่ที่หมู่ 8 และหมู่ 10 ได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ติดน้ำด้วยการสร้างบ้านทรงไทย มีใต้ถุนสูง การใช้พื้นที่แบ่งเป็นที่อยู่อาศัย ตกแต่งสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ซื้อมาจากตลาดหรือเป็นของขวัญจากญาติหรือเพื่อนบ้าน แสดงถึงการติดต่อกับชุมชนอื่นที่เป็นแหล่งค้าขาย คือ ตลาดโพธิ์ศรี และตลาดเก่าห้อง ส่วนภาพถ่ายเป็นหลักฐานบอกเล่าเรื่องราวของครอบครัว รวมถึงชุมชน ห้องพระหรือหิ้งสำหรับไหว้เจ้าเรือน เป็นหลักฐานด้านความเชื่อที่ลาวเวียงนับถือพุทธศาสนาพร้อมกับความเชื่อเรื่องผีที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนใต้ถุนบ้านเป็นทั้งพื้นที่ทำงานและพักผ่อนบอกเล่าถึงการประกอบอาชีพของคนในชุมชนมีอาชีพทำนา เป็นอาชีพหลักตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากหลักฐานเหล่านี้บ่งบอกถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน และวิถีชีวิตของชุมชนลาวเวียง แม้ว่าปัจจุบันสภาพสังคมและการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต แต่ชุมชนลาวเวียงแห่งนี้ยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้

ภาพ 7 ใต้ถุนบ้านเป็นที่เก็บเรือไว้ใช้ยามน้ำท่วม (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

ภาพ 8 บริเวณรอบบ้านปลูกผักสวนครัว (ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนลาวเวียงจากสิ่งของเครื่องใช้ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าชุมชนลาวเวียงทั้งหมู่ 8 และหมู่ 10 มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะลาวเวียงทั้ง 2 หมู่ ส่วนใหญ่อพยพมาจากที่เดียวกันคือ วัดมณีวรรณและบ้านแม่น้ำ มีการแต่งงานกันระหว่างชุมชนทั้ง 2 หมู่ หลักฐานภาพถ่ายที่ติดไว้ตกแต่งบ้านยังแสดงถึงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ด้านวัฒนธรรมมีการสืบทอดความเชื่อที่มาจากวัดมณีวรรณคือ การไหว้ศาลเจ้าปู่เหมือนกันทั้ง 2 หมู่

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านองค์ความรู้การตกแต่งบ้านของหมู่ 8 และหมู่ 10 สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นในเรื่องที่อยู่อาศัย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พึ่งพาตนเอง เป็นภูมิปัญญาที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม แม้สิ่งของส่วนใหญ่พบเห็นได้ในชุมชนอื่น แต่สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้สามารถบอกเล่าถึงความเป็นมา วิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้มีความเข้าใจในการดำรงอยู่ของชุมชนลาวเวียง ในปัจจุบันสิ่งของเครื่องใช้บางอย่างไม่มีการใช้สอยแล้วมาจากกาลเวลาที่ผ่านไป ความเจริญที่แผ่เข้ามาในชุมชน ตลาดซื้อขายที่เคยคึกคักในอดีตอย่างตลาดโพธิ์ศรีและตลาดเก้าห้อง ชบเซาลง การตัดถนนกลายเป็นเส้นทางคมนาคมหลักแทนที่การใช้เส้นทางน้ำโดยสารเรือเหมือนในอดีต ทำให้คนในชุมชนหันมาไปซื้อสินค้าในตัวเมืองมากขึ้นเพราะการเดินทางสะดวกรวดเร็วกว่า ทำให้มีการปรับเปลี่ยนไปใช้สิ่งของที่สะดวกสบายขึ้นหาได้ง่าย แต่อัตลักษณ์ลาวเวียงยังคงอยู่ปรากฏในสิ่งของเครื่องใช้ในพิธีกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลจากการที่ลงพื้นที่จริง ได้พบเห็นจากประสบการณ์จริงการมีส่วนร่วมในประเพณีพิธีกรรม จึงได้ข้อมูลใหม่ที่มีได้มีในเอกสารมาก่อนคือข้อมูลจากคำบอกเล่า สอดคล้องกับทฤษฎี Oral History ของ Thompson (1978) นักสังคมวิทยาและประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษที่ให้ความเห็นไว้ว่าประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นประวัติศาสตร์ที่ผู้คนสร้างขึ้นและอยู่รอบ ๆ ตัวเรา และแนวคิดของ ศรีศักร วัลลิโภดม (2533) ที่กล่าวไว้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นควรศึกษาจากคนภายในท้องถิ่นนั้น รวมถึงหลักฐานต่าง ๆ ทางโบราณวัตถุ โบราณสถาน แล้วนำมาวิเคราะห์กับปัจจัยภายนอกที่ส่งอิทธิพลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน จะทำให้เห็นพัฒนาการของชุมชนในงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้านรูปแบบ เทคนิค ประโยชน์ใช้สอย ด้งานวิจัยของดวงเงิน พูลผล, และคนอื่น ๆ (2548) เรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและการผลิตเนื่องมาจากระบบนิเวศน์งานของ ธิดา ชมภูนิช (2539) เรื่องศึกษารูปแบบงานศิลปหัตถกรรมของไทยไซ่ง จังหวัดนครปฐม แต่ไม่ได้นำสิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้มาเป็นหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น งานวิจัยที่มีการศึกษาสิ่งของแล้วนำไปวิเคราะห์กับวัฒนธรรมคือ งานวิจัยของ นรินทร์ รักษ์นุ้ย (2549) เรื่องการศึกษาเครื่องจักสานสุพรรณบุรี กรณีศึกษา: กลุ่มบ้านโพธิ์ศรี ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยกล่าวว่าลวดลายมีความสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิต เครื่องจักสานแต่ละประเภทเหมาะต่อการใช้งานต่างกันไป เช่น กระเป๋านิยมใช้ท่องเที่ยวหรือถือไปในงานสำคัญ กล่องใส่ของสำหรับใส่ของมีค่า หรือตะกร้าใช้ไปจ่ายตลาด ส่วนหนังสือของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ เรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (2527) กับ เรื่องเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน (2558) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในแนวทางเรื่องการอนุรักษ์สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ต่อไป

สภาพความเป็นจริงของศิลปะพื้นบ้านที่ในปัจจุบันมีการใช้งานน้อยลง กลายเป็นของเก่าเก็บถูกทอดทิ้ง ปล่อยให้เสื่อมสภาพลง เช่นเดียวกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ผู้วิจัยศึกษา สิ่งของบางชิ้นไม่มีการใช้งานแล้ว ถูกเก็บไว้ในห้องเก็บของ หรือทิ้งขว้างตามพื้น ผู้วิจัยจึงได้จัดโครงการประกวดสิ่งของเครื่องใช้ขึ้นเพื่อเป็นการให้ชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งของ และนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง

ภาพ 9 สิ่งของเดิมที่ถูกปล่อยให้เสื่อมสภาพ (ซ้าย) การประกวดโครงการสิ่งของเครื่องใช้ (ขวา)
(ที่มา: สุนันทา เงินไพโรจน์, 2559)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ การตกแต่งบ้านทรงไทยที่หมู่ 8 และหมู่ 10 นี้ คำนึงถึงด้านประโยชน์ใช้สอย และความงามที่เรียบง่ายเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุพื้นถิ่นประเภทไม้ ซึ่งให้ความแข็งแรงทนทาน และมีประโยชน์ใช้สอย เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาของชุมชนที่ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม แต่ยังคงอัตลักษณ์ของลาวเวียงไว้ในเรื่องความเชื่อที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ วัสดุสิ่งของที่ใช้ตกแต่งบ้านจำแนกได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. รูปภาพ
2. เครื่องเรือน คือ เครื่องใช้สำหรับตกแต่งภายในบ้าน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เตียง ตู้ เป็นต้น
3. เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน คือ เครื่องใช้ในครัว เครื่องใช้ในการเกษตร
4. สิ่งประดับ เช่น ภาชนะเครื่องเคลือบดินเผา เครื่องลายคราม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นการศึกษาถึงชีวิตผู้คนในท้องถิ่นซึ่งมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาตามปัจจัยต่าง ๆ และสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ ในอนาคตวิถีชีวิตของชุมชนทั้ง 4 แห่งนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลง คนในชุมชนผลัดเปลี่ยนรุ่นตามกาลเวลา ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องในอนาคตเพื่อศึกษาการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนว่ายังคงรักษาวัฒนธรรมลาวเวียงตามแบบที่คนรุ่นก่อนหน้าได้สืบทอดต่อมาหรือไม่ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนต่อไป

2. ด้านการอนุรักษ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ในชุมชนขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาและวิถีชีวิตของชุมชน

3. ควรมีการถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยผ่านสถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2522). **เสด็จประพาสต้นในรัชกาลที่ 5 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนิพนธ์สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เจริญ ธรรมโกศล. (2564, ธันวาคม 16). สัมภาษณ์.
- ดวงเงิน พูลผล, และคนอื่น ๆ. (2548). **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและการผลิตเนื่องมาจากระบบนิเวศน์**. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2519). **เสด็จประพาสต้น**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- ธิดา ชมภูนิช. (2539). **การศึกษาศิลปหัตถกรรมไทยเชิงในจังหวัดนครปฐม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- ธิดา สาระยา. (2529). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: ประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- เทศบาลนครลำปาง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. (ม.ป.ป.). **แผนพัฒนาท้องถิ่น** **สี่ปี พ.ศ. 2561-2564**. สุพรรณบุรี: ผู้แต่ง.
- นรินทร์ รักนุ้ย. (2549). **การศึกษาเครื่องจักสานสุพรรณบุรี กรณีศึกษา: กลุ่มบ้านโพธิ์ศรี ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). **ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วรรณพร บุญญาสถิต, ฉันทัส เพียรธรรม, และเทพธิดา ศิลปรอง. (2559, มกราคม-เมษายน). **พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี**. **JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE, 11(1), 26-38**.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2527). **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: ปานยา.
- _____. (2558). **พจนานุกรมหัตถกรรมเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2533). **พิพิธภัณฑ์และประวัติศาสตร์แห่งท้องถิ่น:กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
- สุนันทา เงินไพโรจน์. (2559). **รูปแบบบ้านทรงไทยในพื้นที่ตำบลจรเข้ใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2561). **การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการสร้างบ้านทรงไทยที่บ้านอ่าวหม้อแกง และบ้านสองคลอง ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์. (2553). **ประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้ใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. (ม.ป.ป.). **แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2565**. สุพรรณบุรี: ผู้แต่ง.

อินทิรา พงษ์นาค, และศุภกร ดิษฐพันธ์. (2558, กันยายน-ธันวาคม). อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณ
อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities,
Social Sciences and Arts) ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ,*
8(3), 511-523.

Thompson, P. R. (1978). *The Voice of The Past: Oral History*. New York: Oxford
University Press.

The Evaluation of Promoting Learning in Small Size School Project: English Subject

Pimrawee Ruengwatthalee, Sasiwimon Sutthisan

Assistant Professor, Department of English of Education, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Sasilak Rodphotong

Lecturer Under The Department of English of Education, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: rpimrawee@hotmail.com

Received: February 22, 2023 Revised: March 18, 2023 Accepted: April 12, 2023

Abstract

This research aimed to study the results of participation in the Promoting Learning in Small Size School Project in 4 areas as follows: 1. project procedure, 2. English instruction medias, 3. English camp activities, and 4. Problems and suggestions found in this project. A Mixed Methods Study was employed as methodology. While quantitative data were collected using a questionnaire from 31 English Language teachers, qualitative data were collected using an in-depth interview with a total of 9 participants including school principals, English teachers, and students.

The survey yielded positive results at the highest level in all facets namely in; project management, English instruction medias, as well as English camp activities. However, it was found that the English media provided to schools needed to be created more appropriately for students' age and /or grade level.

Keywords: Project Evaluation, Learning Promotion, English Instruction Media,
English Camp

การประเมินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก:
รายวิชาภาษาอังกฤษ

พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์, ศศิวิมล สุทธิสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (ค.บ.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ศรีลักษ์ณ์ รอดโพธิ์ทอง

อาจารย์สังกัดสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (ค.บ.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: rpimrawee@hotmail.com

ได้รับบทความ: 22 กุมภาพันธ์ 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 18 มีนาคม 2566 ตอปรับตีพิมพ์: 12 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการร่วมโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก 4 ประเด็น ได้แก่ 1. ด้านกระบวนการดำเนินการดำเนินโครงการของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 2. ด้านการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 3. ด้านการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ และ 4. อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะของการดำเนินโครงการ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ จำนวน 31 ท่าน จากการทำแบบสอบถามปลายปิด และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง 9 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนจากโรงเรียนต้นแบบ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ครูมีความพึงพอใจโครงการนี้ทุกด้านในระดับมากที่สุด ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและค่ายภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม สื่อภาษาอังกฤษที่โครงการมอบให้โรงเรียนยังต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียนมากกว่านี้

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, การยกระดับการเรียนรู้, สื่อการสอนภาษาอังกฤษ, ค่ายภาษาอังกฤษ

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนไทยสามารถอ่านออกเขียนได้ และมีสมรรถนะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ล้วนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่มีภารกิจหลัก 4 ด้าน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การทำวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งภารกิจเหล่านี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในระยะ 5 ปี คือ พ.ศ. 2561-2565 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2562, หน้า ค) จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ประกอบกับภาวะถดถอยทางการเรียน (Learning Loss) ของนักเรียนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566, หน้า 329) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะจัดโครงการที่ช่วยยกระดับคุณภาพของการศึกษาไทยในท้องถิ่นและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนขึ้น โดยได้จัดโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กขึ้น โดยในอดีตนั้น สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้รับทุนจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมี สถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักๆ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีอาจารย์สาขาภาษาอังกฤษเป็นพี่เลี้ยง (Coach) ซึ่งเป็นโครงการรับใช้ท้องถิ่นที่มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิผล ด้วยสาเหตุดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้จัดโครงการยกระดับการเรียนรู้ โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยเปิดโอกาสให้สาขาวิชาอื่นๆ

นอกเหนือจากสาขาวิชาภาษาอังกฤษได้มีส่วนร่วมในการยกระดับการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้วย โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพของครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning 2) พัฒนาชุดสื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาสื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป และ 4) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนทั้งสิ้น 32 โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการตามเป้าหมายและนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สมัครงานโครงการและผ่านเกณฑ์การคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการนี้ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้มอบหมายให้สาขาวิชาต่างๆ ที่อยู่ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำนวน 5 สาขาด้วยกันดำเนินการจัดโครงการนี้ ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาสังคมศึกษา และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยคณาจารย์และนักศึกษาทุกสาขาดังกล่าวได้ร่วมกันผลิตชุดสื่อ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน (Needs Analysis) ระหว่างอาจารย์ประจำสาขาวิชาและครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระวิชา

2. อาจารย์ประจำสาขาวิชาจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตสื่อการสอนให้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชา
  3. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษผลิตสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของกลุ่มสาระวิชา
  4. จัดเวทีสาธิตวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนสาระวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบสื่อและคู่มือการใช้สื่อประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และแบบฝึกหัดให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
  5. อาจารย์และนักศึกษสาขาต่าง ๆ จัดกิจกรรมค่ายให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการ
  6. ครุภัณฑ์สื่อการเรียนการสอนที่มอบให้ไปใช้กับนักเรียนภายในโรงเรียน
- การดำเนินโครงการนี้จะจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – พ.ศ. 2567 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการทำวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ ในระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการในระยะที่ 2 และ 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กของกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 4 ประเด็น ได้แก่

1. ด้านกระบวนการการดำเนินโครงการของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ
2. ด้านการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ
3. ด้านการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ และ
4. อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะของการดำเนินงานโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก กลุ่มสาระภาษาอังกฤษ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การประเมินโครงการการศึกษาความพึงพอใจ สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และค่ายภาษาอังกฤษ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อตัดสินคุณค่าจากจุดอ่อนและจุดแข็งของโครงการว่ามีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพและประสิทธิภาพ หรือยุติโครงการ (ฐปนัท วงศ์ศานติบุรณ์, 2555, หน้า 27; อนันตชัย ทองปาน, 2564, หน้า 44)

การประเมินโครงการสามารถทำได้หลายประเภท โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมินโครงการประเภท Formative Evaluation ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้กับโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนเป้าหมาย พัฒนาการออกแบบโครงการ และความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อัจศรา ประเสริฐสิน, 2014, หน้า 96)

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลจากการได้รับการตอบสนองความต้องการหรือแรงจูงใจบางอย่าง ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงออกมาทางบวก คือ ความพึงพอใจ ความรู้สึกชอบใจ หรือในทางตรงกันข้ามอาจจะเป็นความรู้สึกทางลบ คือ ไม่พึงพอใจต่อสิ่งนั้นๆ (พัฒนา พรหมณี, ยูพิน พิทยาวัฒน์ชัย, และจีระศักดิ์ ทัพพา, 2564, หน้า 65; พิพัฒน์ มีเถื่อน, 2562, หน้า 8) แนวคิดเรื่องความพึงพอใจมีความสำคัญต่อการดำเนินงานหรือโครงการให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย เนื่องจากความพึงพอใจสามารถประเมินได้หลากหลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต เป็นต้น เพื่อนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานหรือโครงการให้มีประสิทธิภาพ (พัฒนา พรหมณี, ยูพิน พิทยาวัฒน์ชัย, และจีระศักดิ์ ทัพพา, 2560, หน้า 60)

การผลิตสื่อการสอนเพื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งช่วยเสริมทักษะความรู้ ความสามารถ กระตุ้นความสนใจ สร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สื่อนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ครูสามารถใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ (เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม, 2559, หน้า 12; จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2560, หน้า 1; Al Mardhiyyah, Latief, & Masduqi, 2021, p.77; นพมาศ ว่องวิทย์สกุล, 2562, หน้า 27) แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อเฉพาะเรื่องและสื่อทั่วไป โดยสื่อเฉพาะเรื่อง หมายถึง สื่อที่ครูนำไปใช้สอนตามหัวข้อหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น และสื่อทั่วไป หมายถึง สื่อที่ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจและสนใจในการเรียน อีกทั้งยังช่วยให้ครูควบคุมชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยกึ่งทดลองจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบที่ใช้และไม่ใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนและนักศึกษาไทย และพบว่าหลังจากผู้เรียนใช้สื่อที่ผู้สอนผลิตขึ้นมา คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการพัฒนาคำศัพท์ (กูรอรต้อยนี้ หะยิ้อับดุลเลาะ, ญัฎฐพงษ์ กายูจนฉายา และณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, 2019, หน้า 79; จุฬารวรรณ์ บั้วหลวง, ศิริรัตน์ สีนประจักษ์ผล และกฤษณพล จันท์ พรหม, 2555, หน้า 92; ด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ (ปวีณา ถินแดง, ธาวิรัตน์ หิรัญนุเคราะห์, และบุญเลิศ วงศ์พรม, 2564, หน้า 858) ด้านทักษะการพูด (ปิยะ ญัฐอักษรดี, และธีรารภรณ์ พลายเล็ก, 2564, หน้า 330) เป็นต้น

การเสริมแรงจูงใจและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยคำยภาษา

นักวิชาการและนักการศึกษาด้านการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศให้ทรรศนะว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เช่น การใช้เพลง เกม การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น (Nation, 2008, p.37; Newton, & Nation, 2020, p.65; Nodirovna, & Temirovna, 2022, p.11; Richards, & Rodgers, 2014, p.66) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดคำยภาษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนและนักศึกษาและพบว่ากิจกรรมคำยภาษาช่วยเพิ่มทักษะและความสามารถทางภาษาอังกฤษและช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศได้ เช่น งานวิจัยของกานต์ยุภา ชุ่มสนิท, ปริญญา ทองสอน, และฉลอง ทับศรี (2564) ได้พัฒนาหลักสูตร

กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา โดยมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร สถานที่ อากาศ และศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น เนื่องจากรู้สึกสนุกและไม่เครียด

งานวิจัยของ อภิรตี จินคร้าม, และปณตนนท์ เกียรประภากุล (2565) ได้ผลการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หลังจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดโดยนักศึกษาศาสนาวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนได้รับความรู้และความสนุกไปพร้อมๆ กัน ทำให้อยากเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น รวมถึงมีผลคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษดีขึ้นด้วย

ในบริบทของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศเช่นในประเทศไทย มีงานวิจัยที่พบว่า ค่ายภาษาอังกฤษมีผลต่อการพัฒนาภาษาของผู้เรียน เช่น งานวิจัยของ Noguchi (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดค่ายภาษาอังกฤษที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของนักศึกษาญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นเป็นเวลา 5 วัน โดยในแต่ละวันนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 18 คน จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเท่านั้น ผลการวิจัยพบว่าหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อการใช้ภาษาอังกฤษและมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้จะเป็นการจัดกิจกรรมในระยะสั้นๆ แต่เป็นการให้โอกาสกับนักศึกษาในการฝึกภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ งานวิจัยเชิงคุณภาพโดย Garhani, &Supriyono (2021) พบว่า นักศึกษาชาวอินโดนีเซียมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากรู้สึกสนุกสนานกับกิจกรรมที่หลากหลายของค่ายภาษาอังกฤษ เช่น เพลง เกม การเล่านิทาน เป็นต้นซึ่งล้วนแต่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ฝึกใช้ภาษาและทำงานร่วมกันผู้อื่น

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าถึงความสำคัญในการทำงานวิจัยนี้ขึ้น เพื่อประเมินความพึงพอใจโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในระยะต่อไป ๆ ทั้งด้านการดำเนินงาน การสร้างสื่อภาษาอังกฤษ และกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน

2. โรงเรียนต้นแบบ คือ โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกโดยศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 โรงเรียน จากจังหวัดลพบุรี 1 โรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี 1 โรงเรียน และจังหวัดสระบุรี 1 โรงเรียน

3. สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง สื่อ 4 ชิ้นที่คณาจารย์และนักศึกษาศาสนาภาษาอังกฤษหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตผลิตขึ้นเพื่อมอบให้โรงเรียนขนาดเล็กเพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนแบบ Active Learning และเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ มีทั้งหมด 4 ชิ้น ได้แก่เรื่อง 1. Places 2. บันไดงู 3. Ugly Dolls ซึ่งเป็นสื่อที่ทำมือ จับต้องได้ และ 4. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นสื่อเทคโนโลยี (Power Point) สื่อทั้ง 4 ชิ้นงานถูกออกแบบและผลิตออกมาตามประเด็นปัญหาหลักที่ครูได้ช่วยกันระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในช่วงต้นของการเริ่มโครงการนี้ ได้แก่ การพัฒนาการอ่านสะกด

คำภาษาอังกฤษ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแต่ละชิ้นงานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 Places: มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในหัวข้อสถานที่ เช่น คำว่า Hospital, School, Post Office, Temple, Police Station เป็นต้น เป็นสื่อที่มีแนวคิดมาจากเกมเศรษฐี โดยมีลักษณะเป็นบอร์ดเกมที่ให้ผู้เล่น 3-5 คน ผลัดเปลี่ยนกันทอยลูกเต๋าเพื่อเดินไปยังช่องต่าง ๆ และต้องตอบคำถามภาษาอังกฤษที่ถามเกี่ยวกับสถานที่เพื่อเก็บแต้ม เช่น What is The Place Where The Doctor is working? ดังแสดงในภาพ 1

3.2 บันไดงู: มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะฟังและพูดภาษาอังกฤษในหัวข้ออาหาร เช่น คำถาม Do You Drink Milk? What Kind of Food is This? How Many Candies are There? เป็นต้น เป็นสื่อที่มีแนวคิดมาจากเกม Snake Ladder โดยมีลักษณะเป็นบอร์ดเกมขนาดใหญ่ที่ให้ผู้เล่น 3-5 คน ผลัดเปลี่ยนกันทอยลูกเต๋าเพื่อเดินไปยังช่องต่างๆ และต้องตอบคำถามภาษาอังกฤษเพื่อเก็บแต้ม ดังแสดงในภาพ 2

3.3 Ugly Dolls: มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในหัวข้ออาชีพ เช่น คำว่า Teacher, Police, Nurse, Doctor, Soldier เป็นต้น และหัวข้อ Parts of Body เช่น คำว่า Eyes, Ears, Nose, Mouth เป็นต้น เป็นสื่อที่มีแนวคิดมาจากเกม Ugly Doll โดยมีลักษณะเป็นการ์ดเกมให้ผู้เล่น 5-7 คน ผลัดกันเปิดการ์ดเพื่อจับคู่คำศัพท์และรูปภาพให้ถูกต้องอย่างรวดเร็วดังแสดงในภาพ 3

3.4 เศรษฐกิจพอเพียง: มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในหัวข้อการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ เช่น คำว่า Lime, Basil, Lemon Grass, Seeds, Plants เป็นต้น ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 1 สื่อ: Places
(ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ภาพ 2 สื่อ: บันไดงู
(ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ภาพ 3 สื่อ: Ugly Dolls
(ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

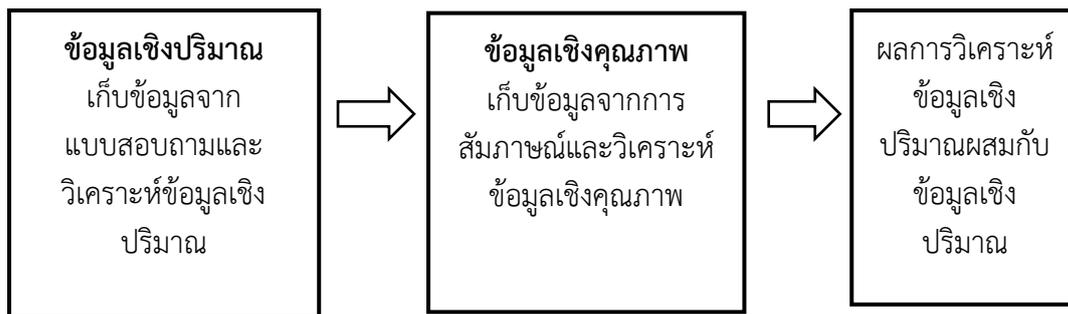

ภาพ 4 สื่อเทคโนโลยี: เศรษฐกิจพอเพียง
(ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดังกล่าว ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมีผลการตรวจสอบอยู่ในระดับดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) (Creswell, 2014) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยที่แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ในระยะที่ 1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และในระยะที่ 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเสริมข้อมูลเชิงปริมาณ (Malina, Nørreklit, & Selto, 2011, p.7) จากนั้นนำข้อมูลทั้งสองระยะมาอภิปรายร่วมกัน

ภาพ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ และนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสิงห์บุรีที่มีความพร้อมและสมัครใจ เข้าร่วมเป็นโรงเรียนเครือข่าย และผ่านเกณฑ์การคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการยกระดับการเรียนรู้

โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ประจำปีงบประมาณ 2565 ภายใต้การดำเนินงานโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามหลักเกณฑ์ จุดมุ่งหมายของผู้วิจัย หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Creswell, 2014) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ จำนวน 31 คนที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสิงห์บุรี

1.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน รวม 9 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ลพบุรี และสิงห์บุรี ซึ่งเป็น 3 โรงเรียนต้นแบบของโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของความพึงพอใจ 5 ระดับ ตามวิธีของไลต์เคิร์ท (Likert) และผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการพิจารณาจากค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 2 ท่าน และด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 1 ท่าน รวม 3 ท่าน โดยมีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ซึ่งหมายถึงแบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.2 เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของวิจัย ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการการดำเนินการของโครงการของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 2) ด้านการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 3) ด้านการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ และ 4) ด้านอุปสรรคปัญหา และข้อเสนอแนะของการดำเนินงานโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 2 ท่าน และด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน รวม 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นนำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปปรับแก้ก่อนนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการพิจารณาจากค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 2 ท่าน และด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 1 ท่าน รวม 3 ท่าน โดยมีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ซึ่งหมายถึงแบบสัมภาษณ์ทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทำหลังจากการดำเนินโครงการระยะที่ 1 เสร็จสมบูรณ์แล้ว และนำมาวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง (Data Triangulation) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และนักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยใช้เวลาสัมภาษณ์คนละประมาณ 30-45 นาที และมีการอัดเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของระดับความพึงพอใจจากแบบประเมินที่เป็นคำถามปลายปิด มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121) คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาหรือข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อหาแก่นของเนื้อหา (Theme) ที่ปรากฏ ด้วยวิธีการ Coding (Braun, & Clarke, 2012) โดยหลังจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำเสียงการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้ในเครื่องบันทึกเสียงมาถอดเสียงทุกตัวอักษร และอ่านเนื้อหาซ้ำหลายๆ รอบเพื่อทำความเข้าใจ จากนั้นหาแก่นสาระของเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประเด็นที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ

ตาราง 1 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ

ด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. จัดโครงการอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน	4.43	0.51	มาก
2. กระบวนการจัดโครงการตรงกับวัตถุประสงค์การจัดโครงการ	4.50	0.52	มาก
3. การประสานงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.51	มาก
4. ได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดโครงการ	4.57	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.49	0.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการการดำเนินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยรวมทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.51)

เมื่อจำแนกตามรายชื่อของด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ พบว่า ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจด้านการได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดโครงการในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือกระบวนการจัดโครงการตรงกับวัตถุประสงค์การจัดโครงการ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52) การจัดโครงการอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.51) และการประสานงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษ

ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษ

ด้านคุณภาพของชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษ	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. คำชี้แจงการใช้สื่อชัดเจน เข้าใจง่าย	4.43	0.51	มาก
2. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.14	0.53	มาก
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.36	0.50	มาก
4. ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์	4.57	0.51	มากที่สุด
5. ช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียน	4.50	0.52	มาก
6. ช่วยเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.29	0.61	มาก
7. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และจดจำได้นาน	4.36	0.50	มาก
8. มีความสวยงาม ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของนักเรียน	4.50	0.52	มาก
9. มีความคงทน แข็งแรง	4.21	0.70	มาก
10. ใช้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน	4.36	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.38	0.54	มาก

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความพึงพอใจต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.54) เมื่อแยกตามรายชื่อ พบว่า ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจในทุกประเด็นในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.51) ช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52) มีความสวยงาม ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52) คำชี้แจงการใช้สื่อชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.51) สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.50) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และจดจำได้นาน ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.50) ใช้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.50) ช่วยเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ($\bar{x} = 4.29$,

S.D. = 0.61) มีความคงทน แข็งแรง ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.70) อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเด็นด้านเนื้อหาเหมาะสมกับระดับของนักเรียนได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.14, S.D. = 0.53)

ประเด็นที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านการจัดค่ายภาษาอังกฤษ

ด้านการจัดค่ายภาษาอังกฤษ	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมค่ายช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.29	0.73	มาก
2. กิจกรรมค่ายช่วยเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.50	0.65	มาก
3. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.21	0.70	มาก
4. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดค่ายภาษาอังกฤษ	4.07	0.73	มาก
5. กิจกรรมค่ายช่วยเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียน	4.00	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.21	0.67	มาก

จากตาราง 3 ความพึงพอใจต่อโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ด้านการจัดค่ายภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.67) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยพบว่า ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ กิจกรรมค่ายช่วยเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.65) กิจกรรมค่ายช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.73) กิจกรรมเหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.70) อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเด็นด้านความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดค่ายภาษาอังกฤษ ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. = 0.73) และกิจกรรมค่ายช่วยเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.00, S.D. = 0.55) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างโดยการถามคำถามปลายเปิดคือ หลังจากเข้าร่วมโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กที่จัดไปในปีงบประมาณที่แล้วนั้น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการจัดโครงการและมีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กในระยะต่อไปอย่างไร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียน

เครือข่ายขนาดเล็ก และ 2) อุปสรรคและปัญหาของการดำเนินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ และนักเรียน มีความพึงพอใจกับโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กเป็นอย่างมาก เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ต่อโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งโครงการนี้ช่วยทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเวลาใช้สื่อการสอนที่มอบให้ รวมถึงเวลาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษกับเพื่อนๆ

ผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งกล่าวว่า “โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนกำลังพัฒนา ไม่มีครูครบชั้น และตั้งอยู่ชายขอบ ครูมักจะเขินอาย... โครงการนี้มีประโยชน์มาก ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกกับภาษาอังกฤษ” ครูท่านหนึ่งกล่าวเสริมว่า “เป็นโครงการที่ดี เป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียน เพราะเป็นโครงการที่มีผลกับเด็กโดยตรง ผลพลอยได้คือ ตัวครูได้เรียนรู้ไปด้วย”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจเชิงปริมาณที่กล่าวไว้ข้างต้นของงานวิจัยว่าครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษประเมินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กในภาพรวม รวมถึงการใช้สื่อภาษาอังกฤษ และการจัดค่ายภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจเชิงคุณภาพของโครงการนี้ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็นย่อย ดังนี้ คือ

1.1 ชุดสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์หลักของโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก ระยะที่ 1 นี้ คือ การสร้างสื่อโดยนักศึกษาและนำไปมอบให้โรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการเพื่อเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ โดยกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาอังกฤษ ได้นำสื่อ จำนวน 4 ชุด ไปมอบให้แต่ละโรงเรียนดังกล่าวไว้ในบหน้า จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจอย่างมากที่ได้นำสื่อไปใช้ในห้องเรียน รวมถึงให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อเสริมทักษะการอ่าน การพูด รวมถึงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น หมวดร่างกาย หมวดสถานที่ เป็นต้น

ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “เด็กๆ ส่วนใหญ่ชอบเกม Ugly Dolls มากๆ ค่ะ เขาได้เรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกาย” ซึ่งสอดคล้องกับนักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “สนุกที่ได้ใช้ความรวดเร็ว ได้ลุ้นรับ ได้รู้ศัพท์ใหม่”

นอกจากนี้ครูอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “สื่อมีประโยชน์ ได้ใช้ช่วงนำเข้าสู่บทเรียน ทวนคำศัพท์ก่อนเข้าเรื่องใหม่ และถามความเข้าใจนักเรียน และผลการเรียนรู้ดีขึ้น และพอได้รู้ศัพท์มากขึ้นเวลาทำกิจกรรมก็จะง่ายขึ้น เช่น เวลาทำข้อสอบเด็กสามารถเดาได้” ซึ่งสอดคล้องกับนักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “เอาไปใช้ในข้อสอบ O-NET ได้ด้วย ช่วยให้เด็กคำในบทอ่านได้”

ครูผู้ให้สื่อสะท้อนความคิดเห็นออกมาด้วยว่า สื่อที่ได้รับมีความสะดวกในการใช้ มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดี และทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครู และเพื่อนมากยิ่งขึ้น เสียงสะท้อนเหล่านี้สอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจเชิงปริมาณด้านการใช้สื่อที่อยู่ในระดับมาก

1.2 ค่ายภาษาอังกฤษ

ค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมเสริมที่โครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก โดยจัดขึ้นช่วงวันศุกร์ จำนวน 2 ครั้ง ให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ การจัดค่ายภาษาอังกฤษนี้ เน้นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของนักเรียนต่อการใช้ภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมนันทนาการการใช้เพลง และเกมภาษาอังกฤษที่ง่ายและหลากหลาย และการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมีอาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ผลการตอบรับจากการสัมภาษณ์พบว่าสอดคล้องกับ ผลการประเมินเชิงปริมาณด้านความพึงพอใจการจัดค่ายซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “เป็น Active Learning ดีค่ะ” ครูอีกท่านหนึ่งกล่าวเสริมว่า “นักศึกษาจัดกิจกรรมได้น่าสนใจ ปกติเด็กจะเจอครูคนเดิมซ้ำๆ พอมีค่าย เด็กๆ จะรอพี่ๆ เฝ้ารอ อยากให้ถึงวันศุกร์ อยากเจอพี่ๆ”

2. อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็นย่อยดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการจัดทำชุดสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

แม้ว่าข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่าครูมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษในระดับมาก ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการพัฒนาและสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา เช่น ครูบางท่านกล่าวว่าเนื้อหาไม่ตรงกับเรื่องที่สอนและยากเกินไป และสื่อบางชิ้นมีคำอธิบายการใช้ที่ซับซ้อนเกินไปสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ครูประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อทุกด้านในระดับมาก ยกเว้นด้านเนื้อหาได้รับการประเมินในระดับมาก ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “นอกจากเรื่องคำศัพท์ อยากได้เนื้อหาที่ลงลึกในการถามตอบ Conversation เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น ที่ร้านอาหาร โรงแรม ประโยคในการถามตอบ หรือกิจวัตรประจำวัน” นอกจากนี้รูปแบบของสื่อเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ครูหลายท่านสะท้อนว่า อยากให้เป็นสื่อมีมากกว่าสื่อเทคโนโลยี เพราะสะดวกในการใช้งานเนื่องจากบางโรงเรียนมีเครื่องมือรองรับสื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอ

ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “ขอเป็นสื่อที่จับต้องได้ดีกว่า ใช้เล่นจริง หรือ UNO เขาชอบจับ” ครูอีกท่านกล่าวเสริมว่า “ถ้าเป็นสื่อที่วางไว้แล้วเด็กเล่นได้เลย จะสะดวกกว่า”

ขนาดและความคงทนสื่อก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ครูส่วนใหญ่ให้ข้อสังเกตว่าควรปรับปรุงในการสื่อครั้งต่อไป เช่น “บางชิ้นใหญ่เกินไปเลยไม่ค่อยได้นำมาใช้” “สื่อที่น่าสนใจ สวยงาม แต่ยังไม่ค่อยคงทน” ครูสองท่านกล่าว นอกจากนี้จำนวนของสื่อที่ให้โรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เช่น ครูท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “อยากได้จำนวนเพิ่มค่ะ อยากให้เป็นเกมวงเล็กๆ แต่ทั่วถึง” และนักเรียนคนหนึ่งกล่าวเพิ่มเติมถึงสื่อที่ใช้เป็นกลุ่มว่า “กลุ่มหนึ่ง ไม่เกินห้าคนครับ ถ้าเกินห้าคนจะเบียดกัน”

2.2 ด้านนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นอกจากด้านสื่อที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมเรื่อง “นักศึกษาฝึกสอน” ซึ่งครูหลายท่านกล่าวถึงในขณะให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ กล่าวคือ โครงการยกระดับการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก มีการส่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจากสาขาวิชาต่างๆ อาทิ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ไปฝึกสอนที่โรงเรียนต้นแบบที่ร่วมโครงการนี้ด้วย ในภาคเรียนที่ 1/2565 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริม

ให้นักศึกษาที่มีจิตอาสาได้มีโอกาสไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนทุกๆ วันศุกร์ โดยในระหว่างการสัมภาษณ์ ครูและผู้บริหารออกความคิดเห็นว่าอยากให้มหาวิทยาลัยพยายามส่งนักศึกษาไปฝึกสอนอีกแม้จะไม่ใช่ นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ เช่น ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “โรงเรียนมีครูน้อย ถึงไม่ใช่ภาษาอังกฤษ แต่มาช่วยครูแบ่งเบาภาระอย่างอื่นได้” นอกจากนี้ครูบางท่านยังกล่าวว่าได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ ด้านกระบวนการ

ผลการดำเนินการโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสระบุรี ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดโครงการอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน กระบวนการจัดโครงการตรงกับวัตถุประสงค์การจัดโครงการ การประสานงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า โครงการนี้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อนักเรียนและครู เนื่องจากนักเรียนได้รับโอกาสในการร่วมทำกิจกรรมใหม่ๆ และเกิดเจตคติที่ดี มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ดังที่นักวิชาการด้านการสอนภาษาอังกฤษหลายท่านกล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่งในการเรียนภาษา เนื่องจากส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและความรู้สึกสนุกสนานขณะเรียน หากขาดแรงจูงใจ ก็จะเป็นเรื่องยากที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ (Pumama, Rahayu, &Yugafiaty, 2019, p.539; Rahardjo, &Pertiwi, 2020, p.57)

นอกจากนี้พบว่า ครูที่ร่วมโครงการนี้อยากให้จัดโครงการเช่นนี้ต่อไปอีกเรื่อยๆ เพื่อยกระดับการศึกษาของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังเช่นครูท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า “จากที่ได้สัมผัสอยากให้ไปทุกที่ทุกโรงเรียนเลย เพราะคือโอกาสที่มอบให้เด็กๆ จะเจออะไรใหม่ยังน้อย ดังนั้นการที่มีโครงการดีๆ มา มันเข้าถึงเด็กๆ เด็กๆได้เรียนรู้สิ่งใหม่” ครูอีกท่านกล่าวเสริมว่ากิจกรรมต่างๆ ที่โครงการนี้จัดให้กับโรงเรียนยังทำให้คุณครูเกิดความรู้สึกรักอยากพัฒนาตัวเองด้วย เช่น ครูท่านหนึ่งสะท้อนความคิดว่า “จากการที่ได้เข้าร่วมโครงการ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทำให้เราต้องพัฒนาตัวเอง เพื่อพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาเด็ก” ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้มีการดำเนินงานไปในทิศทางที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นให้การศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2565 นั้น เป็น “ปีแห่งการเสริมสร้างการศึกษา” เพื่อลดปัญหาการเกิดภาวะการถดถอย (Learning Loss) ของนักเรียนหลังจากช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID ที่นักเรียนทั่วประเทศต้องเรียนแบบออนไลน์ (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566, หน้า 329)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อการสอนภาษาอังกฤษ

ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจในภาพรวมด้านการใช้สื่อทั้ง 4 ชุดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีมอบให้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์ ได้รับการประเมินในระดับสูง รองลงมาคือ สื่อช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียน สื่อมีความสวยงาม ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของนักเรียน คำชี้แจงการใช้สื่อชัดเจน เข้าใจง่าย สื่อมีความสอดคล้อง

กับจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และจดจำได้นาน สื่อใช้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน สื่อช่วยเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน และสื่อมีความคงทน แข็งแรง อย่างไรก็ตามพบว่า ครูประเมินความพึงพอใจด้านเนื้อหาเหมาะสมกับระดับของนักเรียนในระดับมาก ข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ครูและนักเรียนสะท้อนความคิดเห็นเชิงบวก ขณะสัมภาษณ์ว่าสื่อการสอนที่ได้รับมีประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอนมาก เนื่องจากมีความแปลกใหม่ เป็นเกมที่มีสีสันสวยงาม น่าเล่น น่าใช้ และช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ หรือทบทวนคำศัพท์เก่าๆ ที่เคยเรียนมาแล้ว จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสื่อมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนมาก เนื่องจากเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ช่วยเสริมทักษะความรู้ ความสามารถ กระตุ้นความสนใจ รวมถึงเจตคติที่ดีของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม, 2559, หน้า 12; จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2560, หน้า 1) นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ครูเกิดความคิดต่อยอดจากสื่อที่ได้รับและยังสามารถนำสื่อไป ประยุกต์ใช้กับการสอนกลุ่มสาระอื่นได้ด้วย ดังเช่น ครูสองท่านกล่าวว่า “มีเกมใหม่ๆ นอกเหนือจาก ห้องเรียน เราจะได้ไปปรับ ต่อยอด” และ “สื่อช่วยจุดประกายความคิดให้ครูในการประยุกต์ใช้กับสาระอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี”

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ ด้านการจัดกิจกรรมค่าย ภาษาอังกฤษ

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ ด้านการจัดค่ายภาษาอังกฤษอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมค่ายช่วยเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียน เป็นประเด็นที่ครูประเมินในระดับมาก รองลงมาคือ กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษช่วยพัฒนา ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน กิจกรรมเหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน นอกจากนี้ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดค่ายภาษาอังกฤษและกิจกรรมค่ายช่วยเสริมให้ นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง ปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความ คิดเห็นในระหว่างการสัมภาษณ์ว่า นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมมาก และได้เรียนรู้ การทำงานร่วมกันกับเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและคุณครู และเผื่อร่อยากให้มีค่ายภาษาอังกฤษ อีก ดังเช่นนักเรียนคนหนึ่งกล่าวสั้นๆ ด้วยแววตาอ่อนน้อมว่า “อยากให้มีอีกครับ” ผลการวิจัยประเด็น นี้สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงกรณีศึกษาเชิงคุณภาพของ Garhani, & Supriyono (2021) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบจากการจัดค่ายภาษาอังกฤษต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษและการลดความวิตกกังวล ในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชาวอินโดนีเซีย ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเช่นเดียวกับ ประเทศไทย โดยงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากนักเรียนสี่คนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษด้วยการ สัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรู้สึกรักสนุกและมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มากขึ้น นอกจากนี้ การจัดค่ายภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนยังเป็นกิจกรรมที่บูรณาการทักษะหลายๆ ด้านไว้ด้วยกัน เช่น ทักษะทางภาษา การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และการปลูกฝังเจตคติ เป็นต้น (มารีณีย์ ซีเลียง, และธนาธิป มะโนคำ, 2565)

4. อุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูกลุ่มสาระภาษาอังกฤษและนักเรียนไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ ต่อการดำเนินการจัดโครงการนี้ แต่มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็นหลักที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีแก้ไขและส่งเสริม ได้แก่ การผลิตสื่อและการส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพไปช่วยสอนที่โรงเรียน แม้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ครูมีความพึงพอใจด้านการใช้สื่อในระดับสูง แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นข้อมูลเชิงลึกว่า ครูบางท่านสะท้อนความคิดเห็นว่าสื่อบางชิ้นไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถหรือระดับอายุของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยครูบางท่านกล่าวว่าเนื้อหาหายากไป ในขณะที่บางท่านกล่าวว่าเนื้อหาง่ายไป ดังเช่นครูท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า “ความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนต่ำกว่าระดับหลักสูตรที่กำหนด ทำให้สื่อบางสื่อไม่สามารถใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ” ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดังกล่าวยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นจริงที่คณาจารย์และนักศึกษาที่ร่วมกันผลิตชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษยังขาดการนำสื่อไปทดลองใช้ก่อนส่งมอบให้โรงเรียน ซึ่งชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 7) กล่าวว่า การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง “การนำสื่อหรือชุดการสอนไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพการใช้เบื้องต้น (Try Out) และทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run)” และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) เน้นว่าการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อสองขั้นตอนดังกล่าวนี้ มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย

ประเด็นด้านนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูรู้สึกดีใจและขอบคุณมากที่มีการส่งนักศึกษาไปที่โรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทุกวันศุกร์เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา โดยนักศึกษาเหล่านี้มีหน้าที่ช่วยจัดการเรียนสอนและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของโรงเรียน ซึ่งลดภาระการสอนของครูประจำการ อีกทั้งยังส่งผลทางอ้อมให้กับครูในโรงเรียน เช่น ครูได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดการชั้นเรียนควบคู่ไปด้วย ดังเช่นครูท่านหนึ่งกล่าวว่า

“นักศึกษาที่เข้ามาสอนและทำกิจกรรม คุณครูเองก็ได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆ วิธีการสอนใหม่ๆ และเทคโนโลยี” ครูอีกท่านกล่าวเสริมว่า “นักศึกษาทันสมัยมากกว่าครู ทำให้นักเรียนอยากเรียนมากกว่าครู และครูได้เรียนรู้จากนักศึกษาในเรื่องเทคโนโลยี”

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษที่ได้รับการประเมินในระดับสูง ซึ่งผู้จัดโครงการควรนำไปปฏิบัติและพัฒนาให้ดีขึ้นในการดำเนินโครงการนี้ในระยะต่อไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า “ประสิทธิภาพ” ของการผลิตสื่อการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของโครงการนี้ยังไม่เหมาะสมกับผู้เรียนมากนัก เนื่องจากเนื้อหายากกว่าวัยของผู้เรียน โดยข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีประโยชน์กับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก และเพื่อให้การผลิตสื่อในครั้งต่อไปเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนที่ใช้สื่อ ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการออกแบบสื่อการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ อาจารย์และนักศึกษา และ

นำสื่อที่ผลิตนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาตรวจสอบด้านเนื้อหาอย่างละเอียด จากนั้นต้องนำสื่อไป Try Out ก่อนส่งมอบให้สถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านการจัดโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การจัดโครงการของมหาวิทยาลัยที่วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่งผลกระทบทางบวกให้กับนักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์และนักศึกษาที่ร่วมกันระดมความคิดและดำเนินโครงการลักษณะนี้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในการเข้าถึงโรงเรียนขนาดเล็กให้มากขึ้นและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้เยาวชนไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษดีขึ้น และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน ในการจัดทำสื่อภาษาอังกฤษของโครงการลักษณะนี้ ผู้ทำสื่อรวมถึงครูผู้สอนกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ควรมีโอกาสออกแบบร่วมกันเพื่อผลิตสื่อที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของครูและเกิดประสิทธิภาพกับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาหรือหน่วยการสอนนั้นๆ ให้ได้มาก ควรมีการผลิตสื่อหลายๆ ชิ้น และมีการกำกับติดตามการใช้สื่อและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระวิชาอย่างใกล้ชิด

3. ด้านการจัดค่ายภาษาอังกฤษ ค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษา และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่ากิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษจะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักที่ระบุอยู่ในโครงการนี้ แต่ผลการประเมินโครงการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแสดงให้เห็นว่านักเรียนได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมนี้มาก ดังนั้นครูและนักวิชาการด้านการสอนภาษาอังกฤษควรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำค่ายภาษาอังกฤษไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาภาษาอังกฤษหรือบรรจุในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการสอนที่โครงการมอบให้

2. ควรมีการศึกษาความต้องการด้านอื่นๆ จากครูว่า นอกจากสื่อการเรียนการสอนต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนด้านใดได้บ้าง

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ยุภา ชุ่มสนิท, ปริญญา ทองสอน, และฉลอง ทับศรี. (2564, มกราคม–เมษายน). การพัฒนาหลักสูตรรายภาษาอังกฤษสำหรับครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา. *Mahachula Academic Journal*, 8(1), 206-218.
- กูรอรอุยนี้ ทะยี่อับดุลเลาะ, ญัฐพงศ์ กาญจนฉายา, และณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ. (2019, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาสื่อการสอนเสมือนจริง ประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 79-96.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2559). การออกแบบสื่อการศึกษาสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬารวรรณ บัวหลวง, ศิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล, และกฤษณพล จันท์พรหม. (2555, กรกฎาคม). ความก้าวหน้าทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษและความคงทนในการจำคำศัพท์ โดยใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 1(1), 92-103.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *Silpakorn Educational Research Journal*, 5(1), 7-20.
- ฐปณิต วงศ์ตานติบุรณ์. (2555). การประเมินโครงการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน: กรณีศึกษา ตำบลลำพญา ตำบลหินมูล อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพมาศ ว่องวิทย์สกุล. (2562). สื่อการสอนสำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวีณา ถินแดง, ธารรัตน์ หิรัญนุเคราะห์, และบุญเลิศ วงศ์พรหม. (2564, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(1), 858-868.
- ปิยะ ญัฐอักษรติ, และธีรภรณ์ พลายเล็ก. (2564, กรกฎาคม). การสร้างสื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอ แบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถจำการใช้คำประกอบการสนทนาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(7), 330-343.

- พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิทยาวัฒน์ชัย, และจีระศักดิ์ ทัพผา. (2564, มกราคม-มิถุนายน). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. *APHEIT JOURNAL*, 26(1), 59-66.
- พิพัฒน์ มีเถื่อน. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฮันนี่เวลล์ อิเล็กทรอนิกส์ แมธิเรียลส์ (ประเทศไทย) จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2562). ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พ.ศ. 2561-2565. ลพบุรี: ผู้แต่ง.
- มารีนีย์ ซีเลียง, และธนาธิป มะโนคำ. (2565, มกราคม). สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 404-416.
- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อนันตชัย ทองปาน. (2564). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพด้านการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้รูปแบบ CIPPIEST. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อภิรดี จินคร้าม, และปณตนนท์ เกียรติประภากุล. (2565, กุมภาพันธ์). การใช้กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 7(2), 88-101.
- อัจศรา ประเสริฐสิน. (2014, มกราคม-มิถุนายน). อีกหนึ่งมุมมองของแนวคิดการประเมิน. *Creative Science*, 6(11), 95-106.
- Al Mardhiyah, S., Latief, M., A., & Masduqi, H. (2021, June). Enhancing the Students' Learning Motivation by Using Instructional Media for Thailand's Municipal School. *Pedagogy: Journal of English Language Teaching*, 9(1), 76-91.
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). *Thematic analysis* (Vol. 2. Research designs). Washington, DC: American Psychological Association.
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Garhani, B. C., & Supriyono, Y. (2021, June). EFL Learners' Motivation in English Camp Setting: Self-Determination Theory Perspective. *TLEMC (Teaching and Learning English in Multicultural Contexts)*, 5(1), 45-60.
- Malina, M., A., Nørreklit, H., S., & Selto, F., H. (2011, April). Lessons Learned: Advantages and Disadvantages of Mixed Method Research. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 8(1), 59-71.

- Noguchi, T. (2019, June). The Impacts of an Intensive English Camp on English Language Anxiety and Perceived English Competence in the Japanese EFL Context. **Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics**, **23(1)**, 37-58.
- Nation, I. S. (2008). **Teaching ESL/EFL Reading and Writing**. Hoboken, NJ: Taylor & Francis.
- Newton, J., M., & Nation, I., S., P. (2020). **Teaching ESL/EFL Listening and Speaking**. Hoboken, NJ: Taylor & Francis.
- Nodirovna, N., N., & Temirovna, P., M. (2022, February). Principles of Designing Lesson Plans for Teaching ESL or EFL. **Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching**, **5(2)**, 10-12.
- Purnama, N., A., Rahayu, N., S., & Yugafiati, R. (2019, July). Students' Motivation in Learning English. **PROJECT (Professional Journal of English Education)**, **2(4)**, 539-544.
- Rahardjo, A., & Pertiwi, S. (2020, August). Learning Motivation and Students' Achievement in Learning English. **JELITA**, **1(2)**, 56-64.
- Richards, J., C., & Rodgers, T., S. (2014). **Approaches and Methods in Language Teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.

Lexical Expressions of Compare and Contrast in Applied Linguistics Research Articles

Nopphanon Hongbil

Master of Arts Program in English for Professions, College of Liberal Arts, Rangsit University

First Author: nopphanon.h63@rsu.ac.th

Abhinan Wongkittiporn

Lecturer, English Language Department, College of Liberal Arts, Rangsit University

Corresponding Author: abhinanwong@gmail.com

Received: November 4, 2022 Revised: January 17, 2023 Accepted: February 1, 2023

Abstract

This study examines lexical expressions of compare and contrast used in applied linguistics research articles. The previous study in the field randomly selected English as a Foreign Language (EFL) learners to investigate their problems of using lexical expressions of compare and contrast in their writing. The results revealed that approximately 80 percent of the learners did not have sufficient knowledge to write compare and contrast paragraphs and essays accurately. This study filled the gap by examining lexical expressions of compare and contrast in English applied linguistics articles. Due to the reliability, Swan's (2016) principles were employed to select approximately 120,000 words comprising 41 samples of lexical expressions of compare and contrast. The samples were gathered from the Journal of English for Specific Purposes and Journal of English for Academic Purposes because of their high quality and their indexation in the SCOPUS database.

The results showed that 90.24 percent of the lexical expression was the lexical expression of contrast which was used to express the contrastive messages. The words such as even if, however, and although were used in high frequency. This is to indicate the gaps in the previous research studies. It is expected that the results of this study will be useful for EFL learners in terms of applying the lexical expression of compare and contrast in writing more effectively.

Keywords: Lexical Expressions of Compare, Lexical Expressions of Contrast, Applied Linguistics Articles

คำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างในบทความวิจัย ภาษาศาสตร์ประยุกต์

นพพนธ์ หงษ์บิน

นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

First Author: nopphanon.h63@rsu.ac.th

อภิรินทร์ วงศ์กิตติพร

อาจารย์ประจำภาควิชาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Corresponding Author: abhinanwong@gmail.com

ได้รับบทความ: 4 พฤศจิกายน 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 17 มกราคม 2566 ตอรับตีพิมพ์: 1 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างในบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ ในขณะที่การศึกษาก่อนหน้าสุมเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเขียนเชิงเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง นักศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศร้อยละ 80 มีความรู้ไม่เพียงพอในการใช้คำศัพท์เพื่อเขียนเชิงเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง งานวิจัยครั้งนี้จึงเลือกศึกษาคำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างในบทความภาษาศาสตร์ประยุกต์ ชุดข้อมูลจำนวนประมาณ 120,000 คำ เก็บรวบรวมจากบทความวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus นั่นคือ Journal of English for Academic Purposes และ Journal of English for Specific Purposes ชุดข้อมูลนี้ประกอบด้วย 41 ตัวอย่าง คำที่ใช้แสดงความเหมือนและความแตกต่างยึดตามแบบของ Swan เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องและแม่นยำ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าร้อยละ 90.24 เป็นคำที่ถูกใช้ในการแสดงความแตกต่าง ซึ่งมีการใช้แบบเฉพาะเจาะจงซึ่งคำแสดงความขัดแย้ง เช่น Even If, However และ Although จะปรากฏในความถี่สูงและใช้เพื่อบ่งบอกถึงช่องโหว่ในงานวิจัยก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในการใช้คำเพื่อการเขียนเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คำที่ใช้แสดงความเหมือน, คำที่ใช้แสดงความแตกต่าง, บทความภาษาศาสตร์ประยุกต์

Background of Study

Since studying English is presently necessary for everyone, English language learners need to know various genres of writing, such as descriptive writing and narrative writing. However, the genre of compare and contrast is considered useful for English language learners to know how to use certain lexical expressions.

(1)

(a) The left hemisphere functions for logical thinking, reading, and arithmetical number, *whereas* the right hemisphere functions with creativity.

(b) The left hemisphere functions for logical thinking, reading and arithmetical numbers, *while* the right hemisphere functions with creativity.

As in (1), the lexical expressions, such as *whereas* and *while* are semantically identical. So, the problem is that EFL and ESL learners seem to use them interchangeably. However, it is interesting to know when and why one variant is actually used over the other.

To help English language learners learn the genres of compare and contrast, they are advised to learn from authentic texts (Ciomei, &Dina, 2015, pp. 274-279). Therefore, this study tended to look through English applied linguistics journals under the SCOPUS Q1 database with the expectation that studying the way how to write compare and contrast in applied linguistics journals would be useful for EFL learners.

Objective of the Study

To examine the lexical expressions of compare and contrast used in applied linguistics articles

Literature Review

Previous studies focused on the problem of writing English in the genre of compare and contrast. One of the distinctive research papers was studied by Sadehgi, Biniiaz, &Soleimani (2016). The result of the study showed that the mean score of comparison increased from 5.11 on the pre-test to 8.44 on the post-test. Similarly, the mean score of contrast increased from 5.55 to 8.88 on the post-test

Another distinctive study was conducted by Toba, Noor, &Sanu (2019) who studied Indonesian EFL students' writing with the genre of compare and contrast via mixed methods quantitatively and qualitatively. Toba, Noor, &Sanu (2019) noted that Indonesian major problems in writing compare and contrast paragraphs were vocabulary and grammar at 86.55 and 74.40 percent, respectively.

Similar to the study of Toba, Noor, & Sanu (2019), Hammann, & Steves (2003) applied instructional approaches to master students' writing of compare and contrast essays. The participants in this study were 63 ESL students. The task designed to make an experiment in this study was both a pre-test and a post-test. With the post-test, they were asked to write a compare and contrast composition. The experiment group was taught several skills, such as structure skills and combined skills before they were asked to perform their post-test. The post-test showed that English language learners' scores increased significantly after they were taught these two skills. The results also showed that the students perceived the grammatical structure, or the arrangement of words in the genre of compare and contrast were necessary.

Methodology

Sources of Data: Applied Linguistic Articles

The data were gathered from the *Journal of English for Specific Purposes* and the *Journal of English for Academic Purposes*. The articles selected for this study were guaranteed that they passed the process of double-blind review for their reliability. To ensure practicality and avoid bias that may occur, various topics relating to the study of applied linguistics, such as grammar and vocabulary, were selected to study.

Table 1 Journal of English for Specific Purposes

Authors and Years	Topics
Adel (2023)	Adopting a 'move' rather than a 'marker approach to metadiscourse: A taxonomy for spoken student presentations
Drayton, & Coxhead (2023)	The development, evaluation, and application of an aviation radiotelephony specialized technical vocabulary list
Jurkovič (2022)	Authentic routine ship-shore communication in the Northern Adriatic Sea area – A corpus analysis of discourse features
Liardet, & McGrath (2023)	Grammatical metaphor across disciplines: Variation, frequency, and dispersion.
Parkinson, Watterson & Whitter (2022)	Constructing arguments in engineering student case Studies
Sawaki (2023)	High use of direct questions and a relative absence of promotional intention in Japanese peer-reviewed research article introductions compared to their English counterparts

Table 2 Journal of English for Academic Purposes

Authors & Years	Topics
Asadnia, &Atai (2022)	Examining the effectiveness of an online EAP course in developing researchers' virtual conference presentation skills
Bastola, &Ho (2022)	'Don't become so much high sounding': Power dynamics in master's thesis viva
Chien, &Li (2022)	Problems of writing the doctoral dissertation discussion section: Advisors' and their doctoral students' perspectives from natural and applied sciences and social sciences
Hyland, &Jieng (2022)	Metadiscourse choices in EAP: An intra-journal study of JEAP
Rajendram, &Shi (2022).	Supporting international graduate students' academic language and literacies development through online and hybrid communities of practice
Aksit, &Aksit (2022)	Establishing an institutional EAP teacher development scheme based on BALEAP's competency framework: A critical review of the competencies

Data Collection

The total number of 120,000 words included 60,000 words from each journal. The number of samples in this study was 41 tokens, referring to sentences.

(2)

In the examined corpus, a relevant part of the message is repeated by the sender 36 times but 'I say again' is only used once by the shore services in (SS): "I say again, contact the pilot." *On the other hand*, [CONTRAST] if both 'I say again' and 'repeat' are considered as valid prowords to indicate the repetition of one's transmission, then it can be claimed that both communication agents always clearly indicate repetition, as in (SS): "I repeat my message. On arrival, please drop anchor on anchorage area Alpha one."

(Jurkovič, 2022, p.56).

Based on the sentence above that contains the lexical item of compare and contrast, it was collected at the same time as the previous and next sentences. The context of adjacent sentences helps support the analysis in this study. (Radford, 2009).

Data Analysis

Articles from the Journal of Applied Linguistics were taken to extract the structures of compare and contrast based on Swan's (2016) principles. In Swan's (2016) grammar references, there were suggestions on how to use the structures of comparison and contrast.

Table 3 Lexical Items for Contrast (Swan, 2016, p.346)

<i>Although</i>	<i>In contrast</i>	<i>Otherwise</i>
<i>But</i>	<i>Inspire of</i>	<i>Still</i>
<i>Conversely</i>	<i>Nevertheless</i>	<i>Though</i>
<i>Despite of</i>	<i>Nonetheless</i>	<i>Unlike</i>
<i>Even though</i>	<i>Notwithstanding</i>	<i>Whereas</i>
<i>Even if</i>	<i>On the contrary</i>	<i>While or Whilst</i>
<i>However,</i>	<i>On the other hand</i>	<i>Yet</i>

Table 3 illustrates contrast keywords that were used to detect the structures of contrast in British and American sports news articles.

Apart from the study of lexical items that were used for the structure of contrast in British and American sports news articles, the lexical items in the structure of comparison were also examined in this study, as shown in Table 3.

Table 4 Lexical Items for Compare (Swan, 2016, p.347)

<i>Also</i>	<i>In concordance with</i>	<i>Similarly</i>
<i>At the same time</i>	<i>In the same way</i>	<i>Similar to</i>
<i>Compared to</i>	<i>Like</i>	<i>The same as</i>
<i>Comply with</i>	<i>Likewise</i>	<i>Too</i>
<i>In comparison with/to</i>	<i>Resemble</i>	

Table 4 illustrates keywords of comparison which were used to detect the structure of comparison in British and American sports news articles.

The Results and Discussion

As the number of 120,000 words for each dataset, there were a total of 41 tokens of lexical expression of compare and contrast in the Journal of English Applied Linguistics, as presented in Table 5.

Table 5 Lexical Expressions for Compare and Contrast in Applied Linguistics Articles

Categories	Frequency	Percentage
Compare	4	9.76
Contrast	37	90.24
Total	41	100

Table 5 shows the results of lexical expressions between compare and contrast in the Journals of English Applied Linguistics. The results show that the lexical items for contrast appear with a higher frequency by 90.24 percent. On the other hand, the percentage of similarities appears by 9.76 percent. The frequency and percentage of lexical expressions of contrast were given in Table 6.

Table 6 Frequency and Percentage of Lexical Expressions of Contrast

Lexical Items of Contrast	Frequency	Percentage (%)
<i>however</i>	14	37.83
<i>although</i>	5	13.51
<i>despite</i>	4	10.81
<i>in contrast</i>	4	10.81
<i>on the other hand</i>	4	10.81
<i>even if</i>	2	5.41
<i>whereas</i>	2	5.41
<i>but</i>	1	2.7
<i>be contrasted to</i>	1	2.7
Total	37	100

In Table 6, the lexical item of contrast that is commonly used in applied linguistic articles is the word *however*, which is at 60.33 percent and 16.66 percent, respectively. The higher frequency of the use of the word is due to its multi-functions, as discussed subsequently. On the other hand, the frequency and percentage of lexical expressions of comparison were different as shown in Table 7.

Table 7 Frequency and Percentage of Lexical Expressions of Compare

Lexical Expressions of Compare	Frequency	Percentage
<i>be similar to</i>	6	54.54
<i>compared to</i>	2	18.18
<i>be similar that</i>	1	9.09
<i>the same as</i>	1	9.09
<i>like</i>	1	9.09
Total	11	100

Table 7 shows the lexical expressions of similarities used in the applied linguistic text. The most commonly found lexical expression of similarities is the expression *be similar to*, which is used at 54.54 percent in the text.

The use of lexical expressions of contrast in the applied linguistic article was based on various purposes. As mentioned by Swan (2016) and Kirkpatrick & Klein (2009), one of the functions of contrast lexical expression is used for making an argument to counteract previous ideas, as in (3).

(3)

(a) *Even if* there is agreement that metadiscourse may vary in size and scope, it is clear that, in practice, some studies predominantly work with smaller units than others.

(b) *However*, it also needs to be noted that it is not necessary to define metadiscourse as non-propositional and not all researchers of metadiscourse do so. (Ädel, 2023, p.7)

(Ädel, 2023, p.6)

In (3a), the author tried to make an argument with previous studies. Therefore, the lexical items of contrast can be used to counteract previous proposed ideas. The lexical expression like *even if* and *however* are frequently used for this semantic interpretation. The lexical expression *however* was found to be used more than others. This could be because it can express various semantic denotations, such as the gap of the study and the contradictory results with the previous study.

Another semantic interpretation of lexical expressions of contrast was to make a differentiation between two entities, referring to someone or something.

(4)

(a) *In contrast*, American students tended to write in general-to-specific configurations.

(Sawaki, 2023, p.20)

(b) More frequent moves are described as obligatory, *whereas* less frequent moves are described as optional

(Parkinson, Watterson, &Whitter, 2022, p.15)

To differentiate object A from object B, the lexical expressions of contrast that are popular for this use are *in contrast* and *whereas*.

As indicated by Wee, &Banister (2016), the literature review section requires the writer to provide the gaps of the study. The result outstandingly showed that the lexical expression of contrast *however* was commonly used to suggest the gap of the study as in (5).

(5)

(a) By doing so, presenters communicate scientific knowledge, safeguard mutual interpretations, attract audiences' attention, and strengthen interpersonal relations. *However*, researchers lack adequate language knowledge to deliver effective English presentations.

(Asadnia, &Atai, 2022, p.2)

(b) Genres produced include book chapters, journal articles and conference proceedings; *however*, none of the five informants produced a journal article in Swedish

(Hyland, &Jieng, 2022, p.10)

In (5), the use of *however* both in the beginning and at the middle position indicates what is insufficient in the previous studies.

In terms of similarities, when two entities held something in common, the expression *be similar to* and *be similar in that* were found commonly used.

(6)

(a) Rhetorically, Yeung's introduction is similar to Nathan's obligatory Orientation move; her topical sections *are similar to* Nathan's obligatory Analytical move in that each of her topical sections uses a different topic or perspective as the focus for analysis.

(Parkinson, Watterson, &Whitter, 2022, p.16)

(b) The overall macro-rhetorical structures between the English and the Japanese RAIs *were similar in that* both are characterized by extensive non-epistemically-oriented background/topic generalizations.

(Sawaki, 2023, p.28)

In (6a), the similarities between Yeng's introduction and Nathan's obligatory Orientation are mentioned. In (6b), the similarities between English and Japanese RAIs are addressed.

Conclusion

This current study semantically examined the lexical expression of compare and contrast in the *Journal of English for Specific Purposes* and *Journal of English for Academic Purposes* as indexed in the Q1 SCOPUS.

Although Swan (2016) noted that there are up to 40 lexical items of comparison and contrast in grammar references, it is quite limited when it comes to actual use. It seems that those 40 items of lexical expression of contrast can be used interchangeably, they are used specifically in English applied research articles. When the authors want to make an argument, the lexical items of *even if*, *however*, *although*, and *despite* are practiced. In contrast, when the author would like to differentiate between two or more entities, the lexical items *in contrast* and *whereas* are preferred. The results in this study are limited to only applied linguistics research. Generalizing the result of this study to other types of texts, such as English novels, may not be applicable to the optimal levels. For future study, it is recommended that selected other genres such as business news articles would be contributed something new to the field.

Originality and body of Knowledge

As mentioned earlier, this study will be useful for learners of English as a Foreign Language (EFL). English language learners could employ authentic text as in English newspapers to improve their English ability. While learners' lexical items in the authentic text allow English language learners to learn form, meaning, and use at the same time. Learning to acquire language used in this way can help learners to avoid boredom in English language classrooms.

As mentioned in the literature review by Toba, Noor, & Sanu (2019), students seem to know the form of lexical expression of compare and contrast via grammatical references (Swan, 2016), but they lack of adequate notion regarding the actual use. To reflect this thought, when English language learners were asked whether they know the lexical expression *even if* or not, the answer is yes. However, they cannot

explain that it is used for argument. Therefore, this study allows them to gain insight into the use of this lexical item via empirical evidence.

Suggestion for Future Study

Since this current study contributes to the view of lexical expressions of compare and contrast in applied linguistics research articles, the future study in the field is recommended to use other materials, such as news articles, novels and academic textbooks. Not only do the use of these texts could contribute something new to the field, but the researchers could investigate the similarities and differences of lexical items of compare and contrast between different text varieties and be able to use them effectively and appropriately. Another recommendation is concerned with a number of lexical items as used in this current study. Since the dataset in this study is quite limited, a larger number of dataset or a corpus-based study can gain more insightful information and more examples for learners of English as a Foreign Language to study in the future. The last suggestion is regarded to the varieties of the English language. Investigating the use of lexical items of compare and contrast in different language varieties, such as British English and American English could lead one to the new results to the field.

References

- Adel, A. (2023, January). Adopting a ‘Move’ Rather Than a ‘Marker Approach to Metadiscourse: A Taxonomy for Spoken Student Presentations. **English for Specific Purposes**, **69**, 4-18.
- Aksit, T., & Aksit, N. (2022, October). Establishing an institutional EAP Teacher Development Scheme Based on BALEAP’s Competency Framework: A Critical Review of The Competencies. **English for Specific Purposes**, **60**, 1-12.
- Asadnia, F., & Atai, M. R. (2022, November). Examining the Effectiveness of an Online EAP Course in Developing Researchers’ Virtual Conference Presentation Skills. **Journals of English for Academic Purposes**, **60**, 1-12
- Bastola, M., N., & Ho, V. (2022, November). ‘Don’t Become So Much High Sounding’: Power Dynamics in Master’s Thesis Viva. **Journals of English for Academic Purposes**, **60**, 1-12.
- Chien, S., & Li, W. (2022, November). Problems of Writing the Doctoral Dissertation Discussion Section: Advisors’ and Their Doctoral Students’ Perspectives from Natural and Applied Sciences and Social Sciences. **Journals of English for Academic Purposes**, **60**, 1-12.
- Ciornei, S., I., & Dina, T. A. (2015, May). Authentic Texts in Teaching English. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, **180**, 274-279.
- Drayton, J., & Coxhead, A. (2023, January). The Development, Evaluation and Application of an Aviation Radiotelephony Specialised Technical Vocabulary List. **English for Specific Purposes**, **69**, 51-66.
- Hamman, L., A., & Stevens, R. J. (2003, June). Instructional Approaches to Improving Students' Writing of Compare-contrast Essays: An Experimental Study. **Journal of Literacy Research**, **35(2)**, 731-756.
- Hyland, K., & Jieng, F. (2022, November). Metadiscourse Choices in EAP: An Intra-journal Study of JEAP. **Journals of English for Academic Purposes**, **60**, 1-12.
- Jurkovič, V. (2022, October). Authentic Routine Ship-shore Communication in The Northern Adriatic Sea Area – A Corpus Analysis of Discourse Features. **English for Specific Purposes**, **68**, 47-59.
- Kirkpatrick, L., & Kline, P. D. (2009, August). Planning Text Structure as a Way To Improve Students’ Writing from Sources in The Compared-contrast Genre. **Learning and Instruction**, **19(4)**, 309-321.

- Liardet, C., & McGrath, D. (2023, January). Grammatical Metaphor Across Disciplines: Variation, Frequency, and Dispersion. **English for Specific Purposes**, **69**, 33-47.
- Melchers, G., & Shaw, P. (2013). **World Englishes**. UK: Routledge.
- Parkinson, J., Watterson, C., & Whitter, L. (2022, October). Constructing Arguments in Engineering Student Case Studies. **English for Specific Purposes**, **68**, 14-30.
- Radford, A. (2009). **An introduction to English Sentence Structure**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rajendram, S, & Shi, W. (2022, November). Supporting International Graduate Students' Academic Language and Literacies Development Through Online and Hybrid Communities of Practice. **Journal of English for Academic Purpose**, **60**, 1-12.
- Sadehgi, H., Biniiaz, M., & Soleimani, H. (2016, September). The Impact of Project-based Language Learning on Iranian EFL Learner's Comparison and Contrast Paragraph Writing Skills. **International Journal of Asian Social Science**, **6(9)**, 510-524.
- Sawaki, T. (2023, January). High Use of Direct Questions and Relative Absence of Promotional Intention in Japanese Peer-reviewed Research Article Introductions Compared to Their English Counterparts. **English for Specific Purposes**, **69**, 19-32.
- Swan, M. (2016). **The Practice of English Language Teaching**. Oxford: Oxford University Press.
- Toba, R., Noor, W. N., & Sanu, L. O. (2019, June). The Current Issues of Indonesian EFL Students' Writing Skills: Ability, Problem, and Reason in Writing Comparison and Contrast Essay. **Dinamika Ilmu**, **19(1)**, 57-73.
- Wee, B. V., & Banister, D. (2016, July). How to Write a Literature Review Paper?. **Transport Reviews**, **36(2)**, 278-288.

Protecting Student's Human Rights Against Being Punished by School

Orawan Danwarawijit

Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences

Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: kitthawan@hotmail.com

Received: March 18, 2023 Revised: May 25, 2023 Accepted: June 9, 2023

Abstract

This research aims to: 1. study the fundamental human rights of a student who is defined by law as a youth; 2. study the forms of punishment undertaken by the schools, and 3. find a suitable punishment policy that shall not violate the students' human rights. The purposive sampling technique was applied to students from 12 secondary schools in Lop Buri Province. The samples include three teachers from each school and six grade 1-6 students from each school, totaling 108. The tools used for data collection were tests, questionnaires, and interviews.

The results revealed that: 1. according to fundamental human rights, a student who is under 18 years old and defined by law as a youth is eligible to survive and deemed to have the rights of being under a guardian's care and protection. They owned the right to have adequate support for their development and the right to participate in any activities that the Convention on the Rights of the Child legislates. Teachers needed to have a good understanding of human rights principles and a willingness to protect the rights of fellow students; 2. schools had no particular form of punishment. Some of those are physical punishments, such as spanking, commanding students to run, or other forms of punishment, such as revising the assignment, doing additional practices, or limiting their use of facilities. They were varied because of the differences in causal factors and the agreed-upon punishment terms; 3. a suitable punishment policy that would not violate the students' human rights should be made with the agreement or consensus of teachers and students on both the conditions and methods of punishment. This enhancement would help the students improve their behaviors to be more acceptable. It would also eliminate the tendency for conflicts and maintain relations between teachers and students.

Keywords: Protection, Human Rights, Students, Punishments

การปกป้องสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนต่อการถูกลงโทษจากโรงเรียน

อรรวรรณ ตำนาวราวิจิตร

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: kitthawan@hotmail.com

ได้รับบทความ: 18 มีนาคม 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 25 พฤษภาคม 2566 ตอรับตีพิมพ์: 9 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย 2. เพื่อศึกษารูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน 3. เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการลงโทษที่เหมาะสมจากโรงเรียนต่อนักเรียน ซึ่งไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอในจังหวัดลพบุรี จำนวน 12 โรงเรียน โดยเป็นครูหรืออาจารย์โรงเรียนละ 3 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนละ 6 คน รวมจำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. สิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมายในโรงเรียน นักเรียนซึ่งเป็นบุคคลที่ยังมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ มีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนาและสิทธิในการมีส่วนร่วมตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยครูในโรงเรียนมีความเข้าใจในหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนและพร้อมที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวของนักเรียน 2. รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียนนั้นไม่ปรากฏรูปแบบแน่นอน มีทั้งการลงโทษทางกาย เช่น การตี การสั่งให้วิ่ง หรือการลงโทษในแบบอื่น เช่น การสั่งให้ทำงานในกำหนดเวลา การทำแบบฝึกเพิ่ม หรือจำกัดความสะดวกในบางกรณีเนื่องมาจากสาเหตุปัจจัยรวมถึงข้อตกลงในการลงโทษที่มีความแตกต่างกัน 3. แนวทางหรือมาตรการลงโทษที่เหมาะสมจากโรงเรียนต่อนักเรียน ซึ่งไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นควรได้รับการยอมรับจากครูและนักเรียนผ่านข้อตกลงรับรู้ร่วมกัน ทั้งเงื่อนไขและวิธีการลงโทษ อันจะส่งผลทำให้ การลงโทษสามารถส่งผลทำให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงตนให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่มีข้อขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

คำสำคัญ: การปกป้อง, สิทธิมนุษยชน, นักเรียน, การลงโทษ

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อันส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการระบบการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาในโรงเรียน สภาพสังคม เศรษฐกิจ การหลั่งไหลของกระแสสิทธิมนุษยชนที่มีการเผยแพร่และเรียกร้องกันอย่างแพร่หลาย โดยมีได้ระมัดระวังในเรื่องขอบเขตของการใช้สิทธิของตนเอง จนอาจกระทบต่อสิทธิของผู้อื่น การเรียนรู้ การยอมรับ การรับรองและความเคารพซึ่งสิทธิมนุษยชนระหว่างกัน อันจะมีผลโดยตรงต่อการควบคุมความประพฤติการปฏิบัติตนของสมาชิกในสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมโรงเรียน จากลำดับความเป็นอยู่โดยทั่วไป โรงเรียน ครู/อาจารย์ นักเรียน อำนาจและการใช้อำนาจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกรยอมรับหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชน ความไม่เข้าใจไม่รับรู้รวมถึงความละเลยถึงการมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนของนักเรียนในฐานะที่เป็นเด็ก และเยาวชน อาจทำให้เกิดการกระทำการรุนแรงในระบบการศึกษาของโรงเรียนโดยมิได้คำนึงถึงสิทธิอันมีอยู่เป็นพื้นฐานของนักเรียนในการกระทำผิดในบางกรณี

จากเหตุการณ์ที่เป็นข่าวให้เห็นอยู่บ่อยครั้งถึงความรุนแรงในโรงเรียน ซึ่งมาจากการกระทำของครู/อาจารย์ในโรงเรียนต่อนักเรียนโดยมิได้คำนึงถึงหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของนักเรียนต่อการลงโทษโดยใช้ความรุนแรง เช่น การใช้ไม้หรือวัตถุอื่นที่มีขนาดใหญ่ตีกัน การขวางด้วยแปรงลบกระดาน การตบหน้า รวมไปถึงการประณามหรือประจานเรื่องรูปลักษณ์ ตั้งฉายา หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ โดยมีได้รับรู้หรือระมัดระวังในเรื่องการกระทบสิทธิของนักเรียนอันส่งผลให้เกิดความรุนแรงตามมาไม่ว่าจะต่อร่างกายหรือจิตใจของนักเรียน อันก่อให้เกิดการดำเนินคดีทางกฎหมายอย่างมากมาย ซึ่งการลงโทษนักเรียนมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้นักเรียนที่ถูกครูลงโทษต้องหลาบจำและไม่ทำพฤติกรรมเช่นนั้นอีก โดยต้องให้การมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องดังตามคำสั่งที่กำหนด (ถวิล อรัญเวศ, 2561, ย่อหน้า 1) ผู้กระทำอาจลงมือกระทำโดยมิได้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน (Human Right) ซึ่งสิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ (สุรชัย ศรีสารคาม, 2557, ย่อหน้า 1) โดยหลักหลักการดังกล่าวได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่จะได้รับความยุติธรรมจากรัฐและกำหนดให้รัฐบาลส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนทุกคน ทั้งในความเป็นมนุษย์ของครูและนักเรียน สนธิสัญญาระหว่างประเทศยังให้การรับรองและคุ้มครองในเรื่องศักดิ์ศรีความเนืองจากมนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วย่อมมีสิทธิในตัวเอง มีเกียรติภูมิที่เกิดมาเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

หากแต่การจะรับรองและคุ้มครองเช่นว่านั้นย่อมมาจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิระหว่างกันในสังคม การยอมรับความหลากหลายความแตกต่าง มีจิตใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน แต่ในบางกรณีภายใต้ความรักและความหวังดีของโรงเรียน ครู/อาจารย์ต่อนักเรียน อาจแสดงออกโดยการลงโทษ ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางเรื่อง เช่น การละเมิดสิทธิเด็ก การเหยียดเพศ การใช้วาจาไม่เหมาะสมหรือใช้ความรุนแรงในการลงโทษ เป็นต้น โดยเฉพาะในปัจจุบันสังคมไทยได้รับรู้ถึงการใช้ความรุนแรงกับเด็กในโรงเรียนจนเป็นข่าวอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าครูลงโทษเด็กนักเรียนด้วยความรุนแรง ไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียน ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่อาจยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงทำให้ใช้วิธีการลงโทษที่ไม่เหมาะสมต่อการกระทำผิดของนักเรียน ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงกับเด็กนักเรียนหลายรูปแบบ กรณีครูโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งทำร้ายเด็กอนุบาล ซึ่งการทำร้ายหรือใช้ความรุนแรงต่อเด็กเป็นการละเมิดต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของเด็กอย่างชัดเจน ชัดกับหลักการคุ้มครองเด็กและเยาวชนมิให้ถูกใช้ความรุนแรงหรือการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 71 วรรคสาม และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ข้อ 37 (ก) ที่ระบุว่า “รัฐภาคีประกันว่าจะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมานหรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย...” ทั้งยังขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (1) ที่ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความผิดหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา (ประชาไท, 2563, ย่อหน้า 1)

ดังนั้น จึงควรที่จะเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิเด็กและขอบเขตของการลงโทษที่เหมาะสมโดยไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักการสากลของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและไม่ขัดต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 และเพื่อให้โรงเรียน ครู/อาจารย์ รับรู้ เข้าใจและตระหนักในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนของนักเรียน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ต่อการใช้ความรุนแรงในการลงโทษเมื่อกระทำความผิด การใช้การลงโทษต่อนักเรียนในขอบเขตที่กำหนดหรือในการใช้การลงโทษที่เหมาะสมคือ หลักของการปกป้องสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียน ต่อการถูกลงโทษจากโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืนในระบบการศึกษาการให้ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนของเด็กกับการลงโทษที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการลงโทษที่เหมาะสมจากโรงเรียนต่อนักเรียนซึ่งไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การถูกลงโทษ หมายถึง การกระทำการลงโทษจากโรงเรียนผู้โดยผู้บริหารและ/หรือครู ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่กระทบต่อร่างกายและ/หรือจิตใจของนักเรียน

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ 09/2564 รหัสโครงการวิจัย TRU-IRB09/2564 โครงการวิจัยเรื่อง การปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามกฎหมายของนักเรียนต่อการถูกลงโทษจากโรงเรียน หัวหน้าโครงการวิจัย อาจารย์อรวรรณ ด่านวารวิจิตร หน่วยงานที่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนประการหนึ่งว่ามนุษย์มีสิทธิติดต่อกันแต่เกิด มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาค ปรากฏตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 1. มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมีโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ให้การยอมรับในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคน ไม่ว่าจะมียุ่ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ความรู้ ทัศนคติศาสนาใดก็ตาม

สิทธิด้านการศึกษาที่เป็นสิทธิที่ได้รับการบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนตามข้อ 26(1) และตาม ข้อ 26(2) ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งบัญญัติว่า “การศึกษาจะต้องมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่และเสริมสร้างการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ชันติธรรมและมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งหมด และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ” พิจารณาได้ว่าเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 26(1) และ ข้อ 26(2) คือ ต้องการให้มนุษย์ทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์อีกทั้งต้องส่งเสริมให้มนุษย์เคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอีกด้วย ดังนั้น สถานศึกษาในประเทศไทยจะต้องส่งเสริมและเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนทุกคน (พชรพร พงษ์อำภา, 2561, หน้า 47) ซึ่งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งโรงเรียน ครูอาจารย์ย่อมมีหน้าที่ในการสนับสนุนให้ความรู้และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าว

ปัจจุบันการศึกษาในโรงเรียนนั้น การอบรมสั่งสอนระหว่างครูกับนักเรียนนอกจากจะเป็นการให้ความรู้ในเชิงวิชาการ ชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน กระบวนการเรียนการสอนอาจเกิดความกระทบกระทั่งกัน โดยครูซึ่งมีฐานะเป็นผู้สอนอยู่ในลำดับที่เหนือกว่านักเรียนนั้น อาจใช้วิธีการสอนที่เป็นการลงโทษแก่นักเรียนในด้านร่างกายหรือจิตใจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดู

แม้สังคมไทยจะยอมรับวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่อาจมีความรุนแรงในการลงโทษ ดังเช่นสุภาษิต “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอบรมเลี้ยงดู เพื่อสร้างลักษณะนิสัยให้เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของเด็กและเยาวชน แต่การอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวย่อมอยู่ภายใต้หลักการลงโทษที่เหมาะสม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ในข้อ 4 ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “การลงโทษ” ไว้ว่า การลงโทษ หมายความว่า การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอนและเพื่อให้การลงโทษนักเรียนเป็นไปโดยเหมาะสมต้องมีการพิจารณาทฤษฎีการลงโทษที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับนักเรียนแต่ละบุคคล โดยอาจเป็นการลงโทษนักเรียนทางด้านร่างกาย (Corporal Punishment) (ยุวดี งามวิทย์โรจน์, 2552, หน้า 8-10) เช่น การตี การหยิก การใช้แปลงลบกระดานเคาะบางส่วนของร่างกายหรือการลงโทษ

นักเรียนทางด้านจิตใจ (Psychological Punishment) เช่น การดู การใช้วาจาไม่สุภาพ หรือใช้กิริยาที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมาจากครอบครัวที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ย่อมส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมของเด็ก (สมพร สุทัศน์ีย์, 2547, หน้า 51-52)

การลงโทษทางด้านจิตใจยิ่งส่งผลกระทบต่อร่างกายมากกว่าร่างกาย เพราะการลงโทษทางด้านจิตใจทำให้เกิดบาดแผลทางจิตใจที่รุนแรง แนวคิดนี้ถูกสนับสนุนโดย Hyman นักจิตวิทยาที่เสนอว่าการทำร้ายจิตใจเป็นการทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย เป็นการทำลายความรัก ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและการนับถือตนเองซึ่งบาดแผลทางจิตใจนี้อาจจะปรากฏอยู่ตลอดไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ได้จากงานวิจัยพบว่า ผลกระทบของความก้าวร้าวทางวาจาและการทำร้ายร่างกายคือ เด็กที่ได้รับความก้าวร้าวทางวาจาจากผู้ใหญ่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงมีปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น มากกว่าเด็กที่ถูกทำร้ายทางด้านร่างกายจากผู้ใหญ่ (ยุวดี งามวิทย์โรจน์, 2552, หน้า 11-13) อีกทั้งการลงโทษเป็นการระงับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพียงแค่ชั่วคราว เมื่อหยุดการทำโทษ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาจะกลับมาอีกและทำให้ผู้ถูกลงโทษโกรธแค้นและมุ่งร้ายต่อผู้ลงโทษและทำให้ไม่ชอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดการลงโทษตามไปด้วย ที่กล่าวมานี้ทำให้เห็นถึงผลกระทบของการลงโทษที่มีการศึกษามาแล้วในทางจิตวิทยาแต่สนับสนุนวิธีการปรับพฤติกรรมโดยให้แรงเสริมต่างๆ (นรินทร์ อิมเพิ่มพูล, 2523, หน้า 11-12)

แม้การลงโทษจะสามารถกระทำได้เพื่อการอบรมสั่งสอนภายใต้หลักกฎหมาย หากแต่ผลการลงโทษที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ ย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของนักเรียนต่อไปอนาคต ดังนั้น การใช้กระบวนการ วิธีการ ระยะเวลาการลงโทษที่เหมาะสม ทั้งผ่านข้อตกลงความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนในการลงโทษ จึงน่าจะเป็นแนวทางที่ทำให้การลงโทษนั้นสามารถนำมาปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ศึกษาเฉพาะบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของนักเรียนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 (แก้ไขเพิ่มเติม) โดยใช้แบบทดสอบ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูในโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ จำนวน 11 อำเภอของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ 1. อำเภอเมืองลพบุรี 2. อำเภอท่าม่วง 3. อำเภอบ้านหมี่ 4. อำเภอโคกสำโรง 5. อำเภอพัฒนานิคม 6. อำเภอหนองม่วง 7. อำเภอสระโบสถ์ 8. อำเภอโคกเจริญ 9. อำเภอท่าหลวง 10. อำเภอชัยบาดาล 11. อำเภอลำสนธิ และ 12. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินผู้วิจัยเพื่อให้วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย

1.1 ประชากร ที่ศึกษามาจากการเลือกอย่างจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ครูและ/หรืออาจารย์ จำนวน 3 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 6 คน จากโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ จำนวน 11 อำเภอในจังหวัดลพบุรี และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวนทั้งสิ้น 108 คน

1.2 รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Kemmis, & McTaggart, 1982 อ้างถึงใน ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537, หน้า 12) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect)

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สร้างขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.2 แบบทดสอบ (Quiz)

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaires)

2.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview form)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 แบบทดสอบ (Quiz) สำหรับครูและสำหรับนักเรียน เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน รูปแบบการลงโทษวัตถุประสงค์ของการลงโทษและมาตรการลงโทษที่เหมาะสม เป็นปรนัย 10 ข้อ 4 ตัวเลือก

3.2 แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับครูและสำหรับนักเรียน คำถามด้านสิทธิมนุษยชน รูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ ตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ เรียงจากน้อยไปหามาก คือ เห็นด้วยน้อยที่สุด (1) เห็นด้วยน้อย (2) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยมาก (4) เห็นด้วยมาก (5) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

3.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่มีการกำหนด คำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Interview)

Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการขึ้นาคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด

4. ขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 แบบทดสอบ สำหรับครูและสำหรับนักเรียน

4.1.1 สร้างแบบทดสอบ แบบปรนัย 10 ข้อ 4 ตัวเลือก

4.1.2 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้พิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และได้รับข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

4.1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cranach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

4.1.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ที่สมบูรณ์แบบแล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.2 แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับครูและสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.2.1 ศึกษาตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสันทิทธิมนุษยชน รูปแบบการลงโทษ

4.2.2 ร่างแบบสอบถามแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

4.2.3 การทดสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแบบสอบถามให้ผู้ทรงวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านการวัดผลประเมินผลโดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67-1.00

4.2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cranach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.920

4.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ที่สมบูรณ์แบบแล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

ผู้วิจัยศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหา ของแบบสอบถามสัมภาษณ์และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

4.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าให้ครอบคลุมความคิดเห็นในด้านต่างๆ ที่ต้องการศึกษา

4.3.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและหาความเหมาะสมกับถ้อยคำ

4.3.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.3.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับครูและนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.3.5 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้เก็บจากประชากร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 จัดทำหนังสือขอประสานในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในโรงเรียนแต่ละโรงเรียน

5.2 ติดต่อประสานงานบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ทำแบบทดสอบ แบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึก

5.3 สำรวจพื้นที่ นัดหมาย วัน เวลา สถานที่และการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

5.4 นำผลการทำแบบทดสอบ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้รับมาสรุปให้ครบถ้วน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้รวบรวมจากแบบทดสอบความรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คำร้อยละ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ด้านความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย

1.1 ความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของครู

ก. ผลจากแบบทดสอบ: ผลจากผู้ตอบแบบทดสอบร้อยละ 85 ได้คะแนนจากแบบทดสอบเกินร้อยละ 80 ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบทดสอบมีความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดีมาก

ข. ผลจากแบบสอบถาม

- ถามเรื่องสิทธิมนุษยชน

1. ครูส่วนใหญ่ เห็นด้วยมากที่สุด ว่าในการเรียนการสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนสำหรับนักเรียน จำนวนร้อยละ 80

2. การกำหนดการลงโทษไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากนักเรียน เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวนร้อยละ 95

3. ครูควรอธิบายเหตุผลของการลงโทษให้นักเรียนฟังทุกครั้ง เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 100

- เรื่องรูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

1. การลงโทษต่อร่างกาย เช่น การตี ทำให้นักเรียนเกรงกลัวต่อการกระทำ ความผิดมากที่สุด ร้อยละ 90 เห็นด้วยน้อยที่สุด
2. การลงโทษต้องมีขอบเขตชัดเจน เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 100
3. ครู-นักเรียน ควรร่วมมือกันกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมในทุกกรณี เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 85
4. เหตุผลของการลงโทษคือ ทำให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 100

- เรื่องมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ

1. การทำความเข้าใจระหว่างครู-นักเรียนมีความสำคัญกว่าสาเหตุการลงโทษ เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 100
2. ความผิดของนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมหรือคำสั่งของครู เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 60
3. การหาข้อบกพร่องระหว่างการเรียนรู้การสอนเป็นเรื่องสัมพันธ์กับการลงโทษนักเรียน เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 65

ค. ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

- ด้านสิทธิมนุษยชน ครูส่วนใหญ่ทราบ เข้าใจ เห็นความสำคัญ สามารถให้ความหมาย และยกตัวอย่างเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเห็นว่าการให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นความสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนรู้เรื่องดังกล่าว สามารถสร้างให้ทุกคนในสังคมรู้จักที่จะยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเคารพเกื้อกูลกันอย่างยั่งยืน แต่ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน อาจขยายไปจนถึงความไม่เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน จนเกิดการกระทบกระทั่งในสังคม เนื่องจากบุคคลมักถือสิทธิของตนเองเป็นใหญ่ก่อให้เกิดการเรียกร้องอย่างไม่มีขอบเขต จนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง การส่งเสริม หรือให้ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในสังคมปัจจุบัน

- ด้านรูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ การลงโทษเป็นการลงโทษโดยทั่วไปตามสาเหตุของการกระทำผิด เช่น การตี(มือ) การทำความสะอาดอุปกรณ์การเรียน ห้องเรียนหรือพื้นที่ใกล้เคียง การคัดคำหรือคัดลายมือ การนั่งสมาธิ การท่องคำศัพท์ซ้ำ ๆ การหักคะแนน ความประพฤติ หรือคะแนนการบ้าน โดยส่วนใหญ่มิใช่กระทำต่อร่างกาย หรือหากเป็นการกระทำต่อร่างกายก็มีใช้การกระทำที่รุนแรง

- ด้านมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ การลงโทษ วิธีการ จำนวน หรือปริมาณครูเห็นว่าเหมาะสมกับการกระทำผิดของนักเรียน และสามารถสร้างความตระหนักให้แก่ นักเรียนผู้ถูกลงโทษและเพื่อนนักเรียนให้มีความระมัดระวังไม่กระทำความผิดซ้ำได้พอสมควร โดยครูส่วนใหญ่ไม่ประสงค์ที่จะลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรงทั้งกับเนื้อตัวร่างกายและจิตใจ เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนเนื่องจากเป็นครูประจำชั้น เป็นครูผู้สอนต่อเนื่องมา และด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู ในความรัก ความเป็นห่วงรวมถึงความหวังดี ทำให้ครูมีความเข้าใจสภาพอารมณ์ ช่วงวัย รวมทั้งพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กนักเรียน แต่ครูบางส่วนอาจมีความจำเป็นที่จะต้องลงโทษเนื่องจากตั้งเป็นกฎของห้องเรียน หรือมีเจตนาที่จะฝึกฝนให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาท

หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งครูโดยส่วนใหญ่ย่อมตระหนักถึงภาระหน้าที่ในความเป็นครู ใช้ความระมัดระวังในการลงโทษทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน โดยระมัดระวังมิให้เป็นการลงโทษจากโทษอารมณ์ของตนเองในการลงโทษนักเรียนประกอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีวุฒิภาวะความรับผิดชอบต่อตนเองมากพอสมควรที่จะเข้าใจ ยอมรับเหตุผล การลงโทษที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้เกิดจากอารมณ์ ความรุนแรงหรือความไม่เข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียน

1.2 ความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียน

ก. ผลจากแบบทดสอบ: ผลจากผู้ตอบแบบทดสอบร้อยละ 35 ได้คะแนนจากแบบทดสอบเกินร้อยละ 70 ผู้ตอบแบบทดสอบร้อยละ 20 ได้คะแนนเกินกว่าร้อยละ 50 และผู้ตอบแบบทดสอบร้อยละ 45 ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทำให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบทดสอบยังอาจไม่มีความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของเด็กและเยาวชนหรือมีความเข้าใจอย่างคลาดเคลื่อนในบางส่วน

ข. ผลจากแบบสอบถาม

- เรื่องสิทธิมนุษยชน

1. ในการเรียนการสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนสำหรับนักเรียน
นักเรียน จำนวนร้อยละ 80 เห็นด้วยมากที่สุด

2. การกำหนดการลงโทษไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากนักเรียน นักเรียน
เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวนร้อยละ 95

3. ครูควรอธิบายเหตุผลของการลงโทษให้นักเรียนฟังทุกครั้ง นักเรียนเห็นด้วย
มากที่สุด ร้อยละ 100

- เรื่องรูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

1. การลงโทษต่อร่างกายเช่นการตี ทำให้นักเรียนเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด
มากที่สุด นักเรียน ร้อยละ 90 เห็นด้วยน้อยที่สุด

2. การลงโทษต้องมีขอบเขตชัดเจน เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 90

3. ครู-นักเรียน ควรร่วมมือกันกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมในทุกกรณี นักเรียน
เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 70

4. เหตุผลของการลงโทษ คือ ทำให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง นักเรียนเห็นด้วย
มากที่สุด ร้อยละ 65

- เรื่องมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ

1. การทำความเข้าใจระหว่างครู-นักเรียนมีความสำคัญกว่าสาเหตุการลงโทษ
นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 60

2. ความผิดของนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมหรือคำสั่งของครู นักเรียน
เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 80

3. การหาข้อบกพร่องระหว่างการเรียนการสอนเป็นเรื่องสัมพันธ์กับการลงโทษ
นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 60

ค. ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

- ด้านสิทธิมนุษยชน นักเรียนโดยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง ทั้งหลายคนยังไม่สามารถอธิบายหรือบอกความแตกต่างระหว่างคำว่าสิทธิกับ

หน้าที่ได้อย่างชัดเจน โดยในบางความหมายหรือความเข้าใจ นักเรียนยังมีอาจมีความลังเลระหว่างการมีสิทธิ การใช้สิทธิ การคุ้มครอง หรือการปกป้องสิทธิของตนเองกับของผู้อื่น การกำหนดหน้าที่ การได้โอกาสหรือสิทธิบางประการจากการทำหน้าที่

- ด้านรูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ นักเรียนคิดว่า การลงโทษมีรูปแบบไม่แน่นอน อาจเป็นการลงโทษทางด้านร่างกายหรือจิตใจ โดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการตกลงเงื่อนไขวิธีการและระยะเวลาในการลงโทษไว้ก่อน

- ด้านมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ การลงโทษไม่สอดคล้องกับความผิดและไม่เหมาะสม เนื่องจากการกำหนดโดยครูแต่ฝ่ายเดียว ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้าน

2. รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียนและวัตถุประสงค์ในการลงโทษ

2.1 ด้านร่างกาย – ด้านจิตใจ จากแบบทดสอบยังแสดงให้เห็นว่า ครูโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบริบทการลงโทษ รูปแบบการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ โดยมีความเข้าใจว่าครูสามารถลงโทษนักเรียนได้หากมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่งการลงโทษนั้นเป็นการลงโทษที่ถูกกำหนดเงื่อนไขหรือลักษณะของการลงโทษไว้อย่างจำกัด เช่น การตัดคะแนนความประพฤติ แต่ครูไม่สามารถปรับหรือยึดโทรศัพท์ของนักเรียน หรือลงโทษให้นักเรียนวิ่งรอบสนามได้ เป็นต้น

2.2 วัตถุประสงค์ในการลงโทษ – ความสอดคล้องในการลงโทษระหว่างเหตุและผลของการลงโทษทั้งการลงโทษยังต้องมีความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุของการถูกลงโทษกับผลของการถูกลงโทษ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน มิใช่เป็นไปในลักษณะของการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง หรือทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู อันเป็นทฤษฎีการลงโทษในทางอาญาซึ่งมีลักษณะของการแก้ไขความรุนแรงเสียทีเดียว

ในความรับผิดชอบของครูการลงโทษ มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้หยาบจำ และไม่ทำพฤติกรรมเช่นนั้นอีก โดยต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องดังตามคำสั่งที่กำหนด (วิทยา โสภากุล, และคนอื่น ๆ, 2563, หน้า 1)

3. มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ

3.1 ความเห็นของครู

ในด้านมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ คุณครูมีความเห็นว่า นักเรียนมีสิทธิในการโต้แย้งคำสั่งลงโทษของครูได้ เพราะนักเรียนอาจมีเหตุผลอื่นที่แสดงต่อครู โดยอาจเป็นกรณีไม่ยอมรับผิดหรือเห็นว่าตนเองมิได้กระทำความผิด หากนักเรียนกระทำความผิดนั้น ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหาระหว่างครูกับนักเรียนคือการพูดคุย จะทำให้นักเรียนเข้าใจเหตุผลของการกระทำผิดและปรับปรุงตัว ซึ่งครูยังคงมีความเห็นว่า หากนักเรียนกระทำความผิด ไม่ควรลงโทษด้วยการตำหนิ หรือแจ้งผู้ปกครอง รวมทั้งผลของการลงโทษที่ไม่พึงประสงค์คือมีระยะห่างระหว่างความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน หรือไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ภายหลังจากการลงโทษ

3.2 ความเห็นของนักเรียน

นักเรียนบางส่วนเข้าใจว่าตนมีสิทธิในการโต้แย้งคำสั่งลงโทษของครูได้ แต่อาจให้เหตุผลของการโต้แย้งไม่ถูกต้อง หรือเข้าใจว่าตนมีสิทธิในการโต้แย้งคำสั่งลงโทษของครูได้ แต่เห็นว่าสิ่งที่ตนกระทำจนเกิดการลงโทษนั้นเป็นเพราะตนเองมิได้กระทำความผิด แต่ถึงอย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจถึงความบกพร่อง การถูกลงโทษ รวมทั้งเห็นว่าเมื่อนักเรียนกระทำความผิดแล้วครูควรใช้การพูดคุย แก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนให้มากที่สุด มากกว่าการลงโทษ ตำหนิ หรือแจ้งผู้ปกครองนักเรียน โดยส่วนใหญ่พร้อมที่จะปรับปรุงตนเองหากกระทำความผิดและมีการลงโทษอย่างมีเหตุผล

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย

ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างดี และสามารถนำมาปรับใช้ในห้องเรียนได้จากความรู้ความสามารถและระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ความตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนประกอบกับจิตวิญญาณในวิชาชีพ ความเมตตา ความผูกพันใกล้ชิดกับนักเรียนทำให้ครูมีความตระหนักถึงสิทธิของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ

2. รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน และวัตถุประสงค์ในการลงโทษ

รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน การลงโทษนักเรียนอาจไม่มีรูปแบบการลงโทษที่ชัดเจนซึ่ง อาจเป็นการตี การให้ทำงานเพิ่มเติม การใช้ถ้อยคำว่ากล่าว แต่โดยส่วนใหญ่เป็นการลงโทษที่ไม่มีความรุนแรงไม่มีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ทั้งด้านความรับผิดชอบ ความประพฤติ

3. มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ

มาตรการในการลงโทษ โดยทั่วไปครูมักใช้วิธีการหรือมาตรการในการลงโทษซึ่งคิดว่าสอดคล้องกับการกระทำความผิด เช่น กรณีการไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ส่งการบ้านตามกำหนดเวลา ครูอาจให้ทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดหรือเพิ่มปริมาณงานมากขึ้น กรณีการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น การแอบสูบบุหรี่ ครูอาจใช้วิธีในการแสดงให้เห็นปัญหาหรือข้อเสียของการสูบบุหรี่หรือให้ทำความสะอาดสถานที่หรือเครื่องมือในการเรียนการสอน การโดดเรียน ครูอาจใช้วิธีการพูดคุยหรือหักคะแนนความประพฤติ หรือทำกิจกรรมจิตอาสาในเวลาที่กำหนด โดยไม่ปรากฏการลงโทษที่รุนแรงต่อร่างกายหรือจิตใจของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย ความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนของครูมาจากความรู้เดิมที่ได้จากการศึกษา อบรม การพัฒนาขององค์ความรู้ การกระจายข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ครูมีความตื่นตัวเรื่องมนุษยชนมากขึ้น เนื่องจากเป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดกับเด็กโดยตรง ประกอบกับความตั้งใจใฝ่รู้ในวิชาชีพ ในการพัฒนาตนเอง ทำให้ครูโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญถึงสิทธิของเด็ก ทั้งในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษา รวมถึงโอกาสในการมีชีวิตอยู่ในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม แต่ความรู้ความเข้าใจของครูแต่ละคนยังมาจากพื้นฐานความรู้ซึ่งได้ศึกษาจากระบบการศึกษาตามหลักสูตร ประกอบความสนใจส่วนบุคคล ซึ่งอาจทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการด้าน

สิทธิมนุษยชนอาจอยู่ในระดับที่ไม่สามารถสื่อสารหรือนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่น เช่น นักเรียน หรือผู้ปกครอง เข้าใจขอบเขต ความมีอยู่ของหลักการดังกล่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ จนอาจทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลมีความคลาดเคลื่อน จนส่งผลต่อความเข้าใจระหว่างกันได้ เนื่องจากพื้นฐานความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองมีได้อยู่ในพื้นฐานความเข้าใจขอบเขตของสิทธิมนุษยชนและการกระทบสิทธิในระดับเดียวกันเป็นอย่างน้อย

2. รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน และวัตถุประสงค์ในการลงโทษ

รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียน การลงโทษนักเรียนไม่มีรูปแบบการลงโทษที่ชัดเจน อาจเป็นการตี การให้ทำงานเพิ่มเติม การดู แต่โดยส่วนใหญ่เป็นการลงโทษที่ไม่มี ความรุนแรง ไม่มีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องหลักมนุษยชนเป็นอย่างดี ประกอบกับความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน การลงโทษจึงเป็นไปในลักษณะที่มีความเมตตาในลักษณะพ่อแม่สั่งสอนลูกเป็นหลัก ทำให้ไม่เกิดความรุนแรงในการลงโทษ แม้การลงโทษอาจไม่มีขั้นตอนหรือวิธีการแน่ชัดก็ตาม ประกอบกับการลงโทษสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เช่น นักเรียนไม่ทำการบ้านมาส่งในเวลา ครูจะให้ทำช่วงเวลาว่างหรือพักกลางวัน หรือนักเรียนปฏิบัติงานไม่ครบตามที่ได้รับคำสั่ง ครูอาจให้ทำความสะอาดอุปกรณ์การเรียน ส่วนการตีหรือการลงโทษทางร่างกายอาจเกิดจากกรณีที่มีการตกลงกันล่วงหน้าระหว่างครูกับนักเรียนในกรณีใดกรณีหนึ่งแล้ว แต่จะไม่มี การลงโทษด้วยความรุนแรงต่อร่างกายหรือสิทธิอื่นๆ ของนักเรียน

ประกอบกับความเป็นสังคมเมืองที่ไม่หนาแน่น ความใกล้ชิดระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง เป็นไปด้วยความถ้อยทีถ้อยอาศัย ความรู้จักมักคุ้นต่อบรรยากาศความเอื้ออาทร จึงทำให้ครูส่วนใหญ่มีความเมตตาต่อนักเรียนเป็นทุนเดิมตามลักษณะวิชาชีพอยู่แล้ว มักเกิดแรงจูงใจในการชักจูง หรือสั่งสอนให้นักเรียนเติบโตไปในทางที่เหมาะสมมากกว่าการลงโทษหรือปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรุนแรง สอดคล้องกับ พชรพร พงษ์อำภา (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องอำนาจของครูในการลงโทษนักเรียนและการใช้กำลังทางกายภาพในสถานศึกษา พบว่า ในอดีตศาลฎีกายอมรับจารีตประเพณีการลงโทษทางร่างกายของนักเรียนโดยถือเป็นเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้โดยไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา แต่หลังจากที่มีการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่า ด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่ไม่ให้อำนาจครูในการลงโทษทำร่างกายของนักเรียนอีกต่อไป และยังไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกาวายอมรับอำนาจในการลงโทษของครูมากนักน้อยเพียงใด

3. มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ

การลงโทษของครู ครูจะไม่ลงโทษโดยเหตุในลักษณะอันเนื่องมาจากระดับสติปัญญาหรือความรู้ในการเรียนของนักเรียน เนื่องจากครูเข้าใจสภาพหรือข้อจำกัดทางด้านระดับสติปัญญาการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียนแต่ละบุคคล การลงโทษมักมาจากพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบ ทำผิดกฎ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมในบางกรณี หรือมีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำ ๆ

อนึ่ง การลงโทษในปัจจุบันในสถานการณ์จริงภายใต้การเรียนการสอนและการควบคุมห้องเรียนของครูต่อนักเรียนนั้น การลงโทษที่ปรากฏอาจมิได้หมายความว่า การกระทำความผิดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2548) ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ข้อ 4 ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า “กระทำความผิด” หมายความว่า การที่นักเรียนหรือนักศึกษาประพฤติฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา หรือของกระทรวงศึกษา หรือกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียน

และนักศึกษา” แต่เพียงอย่างเดียว การลงโทษดังกล่าว อาจหมายถึงความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน และจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบางประการ ทำให้ครูอาศัยความใกล้ชิดดังกล่าวในการลงโทษนักเรียน ในกำกับดูแล ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าว แต่ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างออกไป การกำหนดความหมาย ของคำว่า “กระทำความผิด” “การลงโทษ” รวมทั้งกฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2548)

ข้อ 1. นักเรียนและศึกษาต้องไม่ประพฤติตน ดังต่อไปนี้

- (1) หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษา โดยไม่ได้รับอนุญาตในช่วงเวลาเรียน
- (2) เล่นการพนัน จัดให้มีการเล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการเล่น
- (3) พกพาอาวุธหรือวัตถุระเบิด
- (4) ซื้อ จำหน่าย แลกเปลี่ยน เสพสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สิ่งมีเงินมา หรือ

ยาเสพติด

- (5) ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ช่มชู้ หรือบังคับขืนใจเพื่อเอาทรัพย์บุคคลอื่น
- (6) ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เตรียมการหรือกระทำการใดๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (7) แสดงพฤติกรรมทางซู้สาวซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ
- (8) เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
- (9) ออกนอกสถานที่พักเวลากลางวัน เพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่มอันเป็นการสร้างความ

เดือนร้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น...”

ระเบียบและกฎกระทรวงดังกล่าวมีลักษณะเป็นโครงสร้างการกำหนดพฤติกรรมโดยภาพรวมของนักเรียนที่ต้องประสงค์หากแต่ในรายละเอียดนั้น มีพฤติกรรมและการกระทำอีกหลายประการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการลงโทษ ภายใต้การสั่งสอนอบรมของครู จนเกิดการลงโทษ ซึ่งแตกต่างไปจากวิธีการที่กำหนดไว้ ระเบียบ สอดคล้องกับ มาตราลักษ์ณ์ เสรมธากุล (2562) ได้ทำโครงการวิจัย เรื่องหลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ในทางประวัติศาสตร์การคุ้มครองสิทธิเด็ก ในฐานะที่เด็กเป็นประธานแห่งสิทธิ มีแนวคิดที่พัฒนามาจากหลักสิทธิมนุษยชนและถูกพัฒนาเรื่อยมา จนกลายเป็นตราสารระหว่างประเทศ ซึ่งมีความผูกพันในฐานะกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นลายลักษณ์ ภายใต้ชื่อ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989” ในปัจจุบันข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญาและรวมถึงประเทศไทยต่างประสบปัญหาการใช้การตีความหลักประโยชน์สูงสุดอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ซึ่งสาเหตุของปัญหาความไม่เป็นเอกภาพในการปรับใช้หลักการนี้เกิดจากการที่คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กไม่ประสงค์ที่จะให้มีการกำหนดขอบเขตของนิยามและความหมายของคำว่า “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ไว้ให้ชัดเจนโดยเห็นว่าการไม่กำหนดนิยามย่อมส่งผลที่ดีกว่าต่อการปรับใช้หลักการนี้ และหากกำหนดให้มีนิยามที่ชัดเจนย่อมเป็นข้อจำกัดในการใช้การตีความ ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับใช้หลัก ให้มีความสอดคล้องกับกรณีและสถานการณ์กระทำได้อย่างลำบากขึ้น

สอดคล้องกับ ยุวดี งามวิทย์โรจน์ (2552) ซึ่งได้วิจัยเรื่องบทบาทของบุคลิกภาพแบบใช้อำนาจ ประสพการณ์การถูกลงโทษในวัยเด็กและสถานภาพของครูในการทำนายเจตคติต่อและพฤติกรรมการลงโทษทางร่างกายและจิตใจในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสพการณ์การถูกลงโทษทางร่างกายและ

จิตใจในวัยเด็กของครูและบุคลิกภาพแบบใช้อำนาจมีสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติและพฤติกรรมการลงโทษนักเรียน

อย่างไรก็ดี การลงโทษในพื้นที่จังหวัดลพบุรีจากกลุ่มตัวอย่าง ไม่พบการกระทำที่รุนแรงอันก่อให้เกิดการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียน แต่พบบางกรณีที่ไม่เข้าใจกันหรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องของการลงโทษ เช่น สาเหตุของการลงโทษ เหตุผลการกระทำของนักเรียน ความเข้าใจในการสื่อสารเรื่องการกำหนดเงื่อนไขการลงโทษและวิธีการลงโทษ ซึ่งทั้งครูและนักเรียนเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยการพูดคุยกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังเหตุผลของการลงโทษ เพื่อให้นักเรียนได้แก้ไขปรับปรุงตนให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไปได้ โดยไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

นักเรียนมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองรวมไปถึงสิทธิอื่นๆ ภายใต้อธิปไตยมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมายในโรงเรียน โดยครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน แต่อาจมีข้อจำกัดในการสร้างองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลทำให้การพิจารณาการลงโทษของครูภายใต้เงื่อนไข เหตุและปัจจัยต่างๆ ต่อเด็กนักเรียน เช่น การตี การว่ากล่าว การให้ทำงาน หรือแบบฝึกเพิ่ม หรือการงดให้ความสะดวกบางประการแก่นักเรียน ไม่ได้ได้รับความยินยอม ความเข้าใจ หรือมีข้อโต้แย้ง จากนักเรียน เนื่องจากนักเรียนบางส่วนยังตั้งคำถามกับวิธีการลงโทษว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษหรือไม่ แต่ไม่สามารถตั้งคำถามดังกล่าวต่อครูได้เนื่องจากความเกรงกลัวหรืออคติ จนทำให้ไม่ยอมรับเงื่อนไข ไม่รับฟังความคิด และวิธีการลงโทษ

ดังนั้น ครูควรสร้างความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องสิทธิและหน้าที่ สร้างความรู้และความตกลงร่วมกันในเหตุ เงื่อนไข รูปแบบ รวมถึงวิธีการลงโทษให้ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อให้การลงโทษดังกล่าวเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการลงโทษ อันจะทำให้เด็กนักเรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสม โดยไม่มีข้อขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและอยู่ภายในขอบเขตที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ด้านความรู้ความเข้าใจสิทธิมนุษยชนตามกฎหมาย ควรมีการเพิ่มเติมความรู้ เนื้อหากระบวนการนำเสนอหรือกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรครูเพิ่มเติม เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย ในระดับที่สามารถนำไปเผยแพร่หรือสร้างกิจกรรมแก่นักเรียน หรือชุมชน การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การเคารพสิทธิ การปกป้องสิทธิและการละเมิดได้อย่างชัดเจน ทั้งควรสร้างแนวทางในการให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครองด้านสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ให้มีลักษณะเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยให้มีการพัฒนาระดับความรู้ ความเข้าใจให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2. รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อเด็กนักเรียนและวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ครูควรตกลงร่วมกับเด็กนักเรียนในการกำหนดรูปแบบการลงโทษ รวมถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษอย่างชัดเจน

เนื่องจากนักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจถึงสาเหตุของการถูกลงโทษ หรือไม่ยอมรับการกระทำผิด หรือมีเหตุโต้แย้งว่าตนไม่ได้กระทำความผิด ทำให้เกิดการต่อต้าน ไม่ยอมรับความผิด หรือยอมรับโทษ ดังนั้น ครูควรให้โอกาสนักเรียนในการอธิบาย หรือพิสูจน์ตนเอง หรือให้โอกาสนักเรียนในการอธิบายเหตุผลของตน เนื่องจากนักเรียนบางส่วนเห็นว่าพฤติกรรม หรือการกระทำของตนไม่ใช่ความผิด หรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกับครู หรือตนไม่เข้าใจคำสั่งของครู หรือไม่เข้าใจเจตนาของครู จึงทำให้ไม่ยอมรับความผิด หรือไม่ยอมรับการลงโทษ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนที่เห็นว่าการถูกลงโทษเป็นความที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของตนเองในการโอ้อวดกับเพื่อน ซึ่งครูควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ วิธีการลงโทษ และประเมินรูปแบบการลงโทษเป็นระยะๆ

3. มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ ควรมีการพิจารณาทบทวนความรู้และทบทวนมาตรการในการลงโทษของครูให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อขจัดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในเรื่องสิทธิของนักเรียนและอำนาจการลงโทษของครู (หรือโรงเรียน) ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ควรมีการตกลงหรือทำความเข้าใจกับนักเรียน ถึงสภาพความผิด ปัญหา สาเหตุของการกระทำความผิด เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างครูกับนักเรียน ในเรื่องของความผิดและร่วมกันกำหนดบทลงโทษภายใต้ข้อกำหนดที่สามารถกระทำได้ รวมถึงจัดให้มีการแสดงเงื่อนไข สาเหตุ และวิธีการลงโทษในกรณีกระทำความผิดให้นักเรียนได้ทราบหรือตรวจสอบเพื่อทราบได้โดยง่ายในสถานที่ที่เห็นได้ชัดเจน เพื่อสร้างความยอมรับและการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน เป็นการกระทำเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่อาจบกพร่องในบางประการให้กลับมาอยู่ในแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนจากด้านผู้ปกครองนักเรียน ความคิด ความเห็นทัศนคติและรูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียนเพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการลงโทษที่เหมาะสมจากโรงเรียนต่อนักเรียน

2. ควรศึกษาความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของนักเรียนจากครูโดยแยกระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่สอน อายุ เพศและระดับการศึกษา เพื่อพิจารณาความคิด ความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนและทัศนคติ รูปแบบการลงโทษของโรงเรียนต่อนักเรียนเพื่อหาแนวทางหรือมาตรการลงโทษที่เหมาะสมต่อนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ถวิล อรัฐเวศ. (2561). **ลงโทษนักเรียน นักศึกษา อย่างไรจึงจะไม่ถูกผู้ปกครองฟ้องร้องความผิด.** สืบค้น ธันวาคม 12, 2563. จาก <https://www.obec.go.th/archives/677>.
- นรินทร์ อิ่มเพิ่มพูน. (2523). **การสำรวจวิธีการที่ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครปฐม ใช้ในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนตามการรับรู้ของครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาไท. (2563). **กสม.ห่วงเด็กนักเรียนถูกครูละเมิดสิทธิ-ทำร้ายร่างกายและกระทรวงศึกษาฯ เร่งอบรมครูปฐมวัย-เข้าใจสิทธิ-มีจิตวิญญาณครูและทักษะดูแลเด็ก.** สืบค้น ธันวาคม 12, 2563. จาก <https://prachatai.com/journal/2020/09/89703>.
- พชรพร พงษ์อาภา. (2561). **อำนาจของครูในการลงโทษนักเรียนและการใช้กำลังทางกายภายใน สถานศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 2 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 120 ตอนที่ 95 ก. หน้า 1-28.
- มาตาลักษณ์ เสรมธากุล. (2562). **รายงานวิจัยเรื่อง หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิด เกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).** กรุงเทพฯ: เตือนตุลา.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537, มิถุนายน-กันยายน). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 17(2), 11-15.**
- ยุวดี งามวิทย์โรจน์. (2552). **บทบาทของบุคลิกภาพแบบใช้อำนาจ ประสบการณ์ การถูกลงโทษ ในวัยเด็กและสภาพของครูในการทำนายเจตคติต่อและพฤติกรรมการลงโทษทางร่างกาย และจิตใจในโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548. (2548, 26 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 122 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 11-14
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.
- วิทยา โสภากุล, และคนอื่น ๆ. (2563). **จิตวิทยาสำหรับครู.** สืบค้น ธันวาคม 12, 2563. จาก <https://sites.google.com/site/mcuppsychology/5-kar-srang-brryakas-ni-hxngreiy-pheux-xeux-tx-kar-reiy-ru-laea-serim-srang-phathnakar-thang-bukhlikphaph-nakreiy-siri-ml/5-1-kar-thathos-nakreiy-thi-mi-phvtikrrm-mi-hemaa-sm/>.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2547). **จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 6).** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

สุรชัย ศรีสารคาม. (2557). **บทความเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน**. สืบค้น ธันวาคม 12, 2563.
จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1394.

The Historical Significance of Nakhon Phanom City and The Sustainable Development of Community Tourism

Anucihit Singsowan

Lecturer in Faculty liberal arts And Science, Nakhon Phanom University

Corresponding Author: localpower0225@gmail.com

Received: November 17, 2022 Revised: December 29, 2022 Accepted: February 1, 2023

Abstract

This research aims to study three issues: 1. the historical development of Nakhon Phanom City from the past to the present; 2. the importance of historical and cultural attractions in Nakhon Phanom and 3. the guideline for the creative and sustainable development of historical tourism in Nakhon Phanom. This qualitative research employed historical methods to collect and analyze data from documents, archaeological evidence, legends, and folk rituals. A social science approach was employed in the forms of an in-depth interview and a focus group interview with 20 local people. The data were presented in the form of an academic report.

The results included: 1. the history of Nakhon Phanom was found back around the 12th – 18th B.E. It was the location of the ancient kingdom called “Srikhottaboon”. In the 19th B.E., the name of the kingdom was changed to “Maruakkha Nakhon” which was the important city of Lan Xang’s Kingdom. Until 2321 B.E., it was annexed as part of the Thai Kingdom, and changed the name to “Nakhon Phanom City”; 2. Nakhon Phanom had many distinct outstanding attractions. It included: 2.1 historical attractions which were the places that showed the development of their artistic and exceptional architecture. Most of them are temples and old buildings in the community; 2.2 there was a local community attraction that was an ethnical village with a unique cultural identity and 2.3 there were local traditions and festivals which were arranged based on the local beliefs for example, the Illuminated Boat Procession (Lai Reua Fai) and Phaya Si Sattanarat worship ceremony and 3. for the guideline that could help support the sustainability in the local tourism at Nakhon Phanom, it was suggested that local community needed to participant in the local tourism management.

Keywords: Historical Tourism, Nakhon Phanom City, Community Based Tourism

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนอย่างยั่งยืน

อนุชิต ลิงษ์สุวรรณ

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Corresponding Author: localpower0225@gmail.com

ได้รับบทความ: 17 พฤศจิกายน 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 29 ธันวาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 1 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2. ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองนครพนม 3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานทางโบราณคดี ตำนาน และพิธีกรรมพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังได้ใช้วิธีการทางสังคมศาสตร์ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการจัดประชุมกลุ่มย่อยในการเก็บข้อมูลจากบุคคลในท้องถิ่น จำนวน 20 คน จากนั้นนำเสนอในรูปแบบรายงานเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า 1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม เริ่มต้นขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 12-18 โดยเป็นที่ตั้งของ “นครรัฐศรีโคตรบูร” เมื่อเข้าสู่พุทธศตวรรษที่ 19 มีชื่อเรียกว่า “เมืองมรุกขนคร” เป็นเมืองสำคัญของราชอาณาจักรล้านช้าง จนในที่สุดเมื่อปี พ.ศ.2321 ได้ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย พร้อมกับเปลี่ยนนามเป็น “เมืองนครพนม” 2. ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในเขตเมืองนครพนม มีความโดดเด่นแตกต่างกัน ดังนี้ 2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่อันแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของชุมชน มีคุณค่าทางศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม ส่วนใหญ่เป็นวัดและอาคารเก่า 2.2 แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน เป็นหมู่บ้านชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และ 2.3 เทศกาลและงานประเพณีท่องเที่ยว เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นตามคติความเชื่อท้องถิ่น เช่น งานไหลเรือไฟ และงานบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราช และ 3. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, เมืองนครพนม, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

บทนำ

เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2500 ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาชนบทภายใต้เงื่อนไขความมั่นคงทางการเมือง อันเนื่องมาจากการแพร่กระจายของลัทธิคอมมิวนิสต์ รวมถึงการเร่งการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และการบริการเพื่อตอบสนองระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในระดับโลก ซึ่งได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับท้องถิ่นอีสานอย่างไพศาล แม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะทวีมากขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา แต่ทว่าความเจริญก็กระจุกเฉพาะตัวเมืองหลักอย่างอุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา และอุบลราชธานี ในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่ในภาคอีสานก็ยังคงประสบปัญหาความยากจน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาวะความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม และย่านเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้เกิดเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นแหล่งอาหารและที่มาของรายได้ จนคนในหมู่บ้านต้องอพยพโยกย้ายไปเป็นแรงงานต่างถิ่นเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ผลที่ตามมาคือ ความเสื่อมคลายของความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติและชุมชน จารีตประเพณีที่เคยปฏิบัติร่วมกันมาถูกละทิ้ง อันเป็นสาเหตุให้รับค่านิยมที่ผิดเพี้ยนจากภายนอก จนทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น การแพร่ระบาดของยาเสพติด การเกิดอาชญากรรม และวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ทำให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ ปรากฏการณ์ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นถึงภาวะ “ชุมชนล่มสลาย” (พอพันธ์ อุยยานนท์, 2560, หน้า 167-184; ยงยุทธ ชูแว่น, 2551, หน้า 369-375)

การศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยมุมมองของประชาชนคนเบื้องล่าง เป็นการสืบค้นเรื่องราวในอดีตโดยผ่านพยานหลักฐานที่มีอยู่ เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงความเป็นมาของสังคม ประสบการณ์ชีวิตของผู้คน รวมถึงมรดกภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจากบรรพชน ความรู้เหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่ใช้ในการวางแผนนโยบายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ อันเป็นแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้น ความสำคัญขององค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่พื้นที่ ซึ่งเกิดจากการสะสม ถ่ายทอด และปรับเปลี่ยนตามกาลเวลา จนเกิดเป็นรากฐานทางปัญญาที่คนท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ดังจะเห็นได้จากการนำเอาเรื่องราวที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างสรรค์เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เช่น ของที่ระลึก การให้บริการด้านการท่องเที่ยว การผลิตสื่อ-สิ่งพิมพ์ ฯลฯ (ศิริพร ณ ถลาง, 2558, หน้า 386)

จากความสำคัญดังกล่าว การวิจัยเรื่อง “ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการของชุมชนเมืองนครพนมตลอดจนลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากภูมิศาสตร์ที่ตั้งของเมืองนครพนมอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงอันเป็นบริเวณที่มีการปะทะสังสรรค์ของผู้คนหลากหลายวัฒนธรรมมาช้านาน ทำให้มีพัฒนาการทางสังคมมาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ปรากฏร่องรอยของโบราณวัตถุและโบราณสถานกระจายอยู่ทั่วไป ที่สำคัญคือ วัดที่สร้างขึ้นในสมัยแรกเริ่มของการตั้งเมืองนครพนม เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 24 เช่น วัดโกลาสศรีบัวบานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปพระเทียม ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง วัดมหาธาตุอันเป็นที่ตั้งของพระธาตุนคร และเป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของเจ้าเมืองนครพนมในอดีต นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาคารบ้านเรือนแบบสไตล์โคโลเนียล (Colonial Style) ซึ่งเป็นรูปแบบศิลปะในยุคล่าอาณานิคมที่ได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มประเทศอินโดจีนของฝรั่งเศส ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 25 ดังจะเห็นได้จากอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ราชการจังหวัด (หลังเก่า) และอาคารหอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทั้งสองเป็นสถานที่ราชการที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองท้องถิ่น และมีรูปแบบสถาปัตยกรรมอันงดงาม

การเป็นเมืองชุมทางยังทำให้เมืองนครพนมมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์เข้ามาอยู่อาศัย เช่น กลุ่มคนลาว ผู้ไทย ญ้อ แสก เวียดนาม จีน ฯลฯ ซึ่งได้หล่อหลอมให้เกิดประเพณีพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น งานไหลเรือไฟ งานบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราช งานสักการะศาลเจ้าพ่อหมื่น ดังนั้น การศึกษาแนวทางการจัดการองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองนครพนม เพราะเป็นกระบวนการในการแสวงหาวิธีการที่จะนำเอาทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาต่อยอดและสร้างสรรค์เป็นสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานราก อีกทั้งยังเป็นการยกย่องเชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและตัวตนให้กับประชาชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองนครพนม
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดที่กำหนดเป็นกรอบในการศึกษา คือ 1. แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล 2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการนำเอาองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา และสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมทางด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชน

1. แนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อใช้ในงานด้านการพัฒนาชุมชน มีนักวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์หลายคน ได้เสนอแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างกันออกไปที่สำคัญ เช่น อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน กรณีของภาคเหนือ โดยได้เสนอว่าฐานทรัพยากรที่ผู้คนในท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือ แม่น้ำ ลำธาร พื้นที่เลี้ยงสัตว์และป่า ซึ่งเป็น “สมบัติของชุมชน” ที่เก็บเรื่องราวความทรงจำของผู้คน ต่อมาการจัดการของทางภาครัฐและกลุ่มทุนได้เบียดขับคนในชุมชนผู้เป็นเจ้าของเดิมออกไปพร้อมกับการแทนที่ความทรงจำใหม่ด้วยองค์ความรู้ประวัติศาสตร์รัฐชาติที่มีโครงเรื่องที่เน้นเฉพาะบทบาทของผู้นำรัฐ โดยมุ่งปลูกฝังให้ชาวบ้านยอมรับอำนาจของส่วนกลางในการจัดการทรัพยากร นำมาสู่การล่มสลายของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางสังคม ดังนั้นเพื่อการรื้อฟื้นพลังชุมชนให้กลับมา มีบทบาทอีกครั้ง จึงต้องทำการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน โดยให้ชาวบ้านร่วมกันให้ข้อมูล สร้างข้อถกเถียง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในอดีตที่มีร่วมกัน จนสามารถสร้างประวัติศาสตร์ในแง่มุมมองของคนในท้องถิ่นที่สามารถนำมาปรับใช้ในอนาคต ดังจะเห็นได้จากในบางโครงการวิจัยที่ชาวบ้านได้ร่วมกันเขียนประวัติศาสตร์

ชุมชนขึ้นมาใหม่ จนนำไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ การสร้างสรรค์ประเพณี พิธีกรรมใหม่ และการทำพิธีกรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นปฏิบัติการของชาวบ้านในการยืนยันสิทธิอำนาจที่มีมาแต่เดิมในท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ต้องแสดงให้เห็นถึงภาพปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของสามัญชนที่มีต่อกัน รวมถึงความสัมพันธ์ของคนที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏในรูปแบบคติความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเป็นการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังเช่นที่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2556) กล่าวว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องราวชีวิต วัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยหลายชุมชน หลายครอบครัว หลายตระกูล หลายชาติพันธุ์ และหลายศาสนา แต่กลุ่มคนเหล่านี้ต่างมีสำนึกในเชิงพื้นที่ร่วมกัน หรือที่เรียกว่ามี “นิเวศวัฒนธรรม” อันเดียวกัน ซึ่งเกิดจากการที่ผู้คนมีการปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยการอาศัยความเชื่อเหนือธรรมชาติมาเป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรผ่านทางจารีตประเพณี จนกลายเป็นระเบียบแบบแผนในการควบคุมดูแลผู้คนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ในสังคม ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงต้องทำความเข้าใจมิติความสัมพันธ์อันซับซ้อนนี้ จากแง่มุมของคนท้องถิ่น ซึ่งเป็น การเป็นการศึกษาเรียนรู้ชุมชนจากระดับล่างสู่เบื้องบน (Bottom Up) อันเป็นด้านที่ตรงกันข้ามจากแว่นสายตาของรัฐที่มักมีมุมมองจากข้างบนลงข้างล่าง (Top Bottom) ทำให้นโยบายการพัฒนาปราศจากความเข้าใจในชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนท้องถิ่น

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้เน้นทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนในระดับล่าง โดยแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้น การเปลี่ยนแปลง และการคลี่คลายของเรื่องราวต่างๆ ในสังคม องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงเป็นองค์ความรู้ในระดับพื้นฐานที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น รวมถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเช่นกัน

2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนงและสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ซึ่งผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ (เช่น ศรีสวัสดิ์, และคนอื่น ๆ, 2550, หน้า 31)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่มีความเฉพาะเจาะจงไปที่การเน้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของคนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวพร้อมกับได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและการมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม (ปริทัศน์ พิศภูมิวิถิ, 2563) การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นสามารถทำได้โดยอาศัยเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ชมซากอารยธรรมโบราณ อนุสาวรีย์ หรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่มีคุณค่าและความสำคัญในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ทั้งนี้ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหว และมีความเสี่ยงที่จะเสียหายได้ง่าย ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ 1) การดำเนินงานโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

2) การดำเนินงานโดยคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 4) การให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ (กัญญนันท์ ศิริ, และคนอื่น ๆ, 2561) จากนิยามความหมายของแนวคิดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามที่กล่าวมาแล้วนั้น การทำงานวิจัยนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้จึงเป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะทางวิชาการถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน อันเป็นวิธีการในการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักในการศึกษา

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งครอบคลุมตำบลเมืองและตำบลหนองแสง รวมถึงบางส่วนของตำบลหนองญาติและตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในเมืองนครพนม รวมถึงผู้ที่มีบทบาททางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น ตัวแทนสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม ตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครพนม ตัวแทนสำนักงานเทศบาลจังหวัดนครพนม ตัวแทนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนผู้ประกอบการโรงแรมและที่พัก นักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ นักวิชาการทางด้านจัดการท่องเที่ยว และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลเอกสาร เก็บรวบรวมจากรายงานการวิจัยที่มีผู้ศึกษามาก่อนแล้ว และเอกสารทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ เอกสารทางราชการ เอกสารส่วนบุคคล รายงานการศึกษาทางโบราณคดี ตำนาน และนิทานท้องถิ่น 2) ข้อมูลภาคสนาม เป็นการใช้วิธีการทางสังคมศาสตร์ในการสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเทศกาลท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น พิธีบวงสรวงศาลเจ้าพ่อหมื่น พิธีบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราช ประเพณีไหลเรือไฟในงานวันออกพรรษา ฯลฯ นอกจากนี้ ได้สัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งกำหนดประเด็นที่ใช้ในการซักถามอย่างสังเขปเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงของชุมชน ประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญของเมืองนครพนม รวมถึงการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นจากคนในชุมชนถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเมืองนครพนม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โครงการวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลเอกสาร และ 2) ข้อมูลภาคสนาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ข้อมูลเอกสาร ทำการเก็บรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารจำพวกตำนาน นิทานพื้นบ้าน บันทึกของคนพื้นเมืองในอดีต ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองนครพนมที่สำคัญ เช่น ตำนานอุรังคธาตุ เป็นตำนานที่บอกเล่าการสร้างพระธาตุพนมและศาสนสถานสำคัญในพื้นที่ภาคอีสานเหนือ เอกสารฉบับนี้แต่เดิมถูกบันทึกไว้ในใบลาน เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 22 สมัยราชอาณาจักรล้านช้าง ต่อมาได้มีการเรียบเรียงและตีพิมพ์ขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยความร่วมมือของวิทยาลัยครูมหาสารคามและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม (วิทยาลัยครูมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2521) เอกสารชิ้นต่อมา คือ พงศาวดารเมืองสกลนคร-นครพนม เป็น “พื้น” หรือเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกเรื่องราวของการตั้งเมืองสกลนคร-นครพนม การสืบสายตระกูลเจ้าเมือง และเหตุการณ์สำคัญของเมือง แต่เดิมเรียบเรียงขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2430 โดยพระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ) อดีตเจ้าเมืองสกลนคร ภายหลังมีการเรียบเรียงขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2460 และในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติเมืองสกลนคร โดยภาควิชาประวัติศาสตร์ วิทยาลัยครูสกลนคร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2561 ทางโครงการจัดตั้งสถาบันศรีโคตรบูรณศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม ได้ดำเนินการตีพิมพ์ โดยรวบรวมทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเมืองสกลนครและนครพนม ซึ่งเป็นฉบับที่งานวิจัยนี้ใช้ในการศึกษา (เกรียงไกร ผาสุดะ, และพจนวราภรณ์ เขจรเนตร, 2561; สุรัตน์ วรารัตน์, 2523)

3.2 ข้อมูลภาคสนาม เป็นกระบวนการในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง เริ่มจากการเข้าพบปะกับผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นก็ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีทั้งการสำรวจลักษณะทางกายภาพของชุมชน การสำรวจสถานที่สำคัญของชุมชน การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น งานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคติความเชื่อ รูปแบบและขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม โดยได้ทำการจดบันทึกโดยละเอียด นอกจากนี้ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลจำนวน 20 คน ด้วยการเตรียมแบบสัมภาษณ์ที่ได้มีการกำหนดข้อคำถามอย่างชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนเมือง ความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว และความเป็นมาของเทศกาลท่องเที่ยว จนในขั้นตอนสุดท้าย ได้ทำการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมครั้งละ 20 คน โดยครั้งแรก เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน และร่วมกันเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองนครพนม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีความสร้างสรรค์ ครั้งที่สอง เป็นการจัดการประชุมเพื่อให้คนในชุมชนได้ร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ทางผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมมาตลอดการดำเนินงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการลงพื้นที่ภาคสนามเสร็จสิ้น ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์และตีความจากข้อมูลหลักฐานต่างๆ ที่ได้เก็บรวบรวมมา ซึ่งได้มีกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลหลักฐานอื่นๆ หรือจากศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นเรียบเรียงเนื้อหา โดยอธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองนครพนมในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ของท้องถิ่น ในส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ประเด็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของเมืองนครพนม และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืนได้ ใช้ข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสังเคราะห์ถึงความสำคัญและกิจกรรมของสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จากนั้นได้นำเสนอเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

โครงการวิจัยความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ได้ผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมืองชายแดนเล็กๆ แห่งนี้ มีพรมแดนทางด้านทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขง เป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ นอกจากนี้บริเวณที่ตั้งของจังหวัดนครพนมยังสามารถติดต่อกับ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้อย่างสะดวก โดยผ่านลำน้ำเซบั้งไฟสาขาหนึ่งของลำน้ำโขงที่อยู่ฝั่ง ตรงข้ามกับพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม ซึ่งเป็นเส้นทางโบราณไปสู่ต้นน้ำในเขตชายแดนลาวกับเวียดนาม ในส่วนทางทิศเหนือของจังหวัดนครพนมติดกับจังหวัดบึงกาฬ ทางทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสกลนคร ทางด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดมุกดาหาร การอยู่ในทำเลที่ตั้งที่สามารถติดต่อกับบ้านเมืองอื่น เป็นปัจจัย ที่เกื้อหนุนให้บริเวณจังหวัดนครพนมมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน นับตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์เมื่อประมาณ 4,000-3,000 ปีมาแล้ว ร่วมสมัยกับวัฒนธรรมบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จนมาถึงสมัยต้นประวัติศาสตร์ชุมชนที่นครพนมและชุมชนอื่นในเขตอีสานเหนือ ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรขอมโบราณ เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 12-15 ดังปรากฏหลักฐานที่เจดีย์ พระธาตุพนมในคูหาชั้นที่ 2 ที่ได้มีภาพสลักอิฐเป็นรูปบุคคลกางร่มชี้ข้าง-มา ทำท่าโลดโผนอยู่ท่ามกลาง ลายพันธุ์พฤกษา ซึ่งเป็นรูปแบบศิลปะของพวกขอม อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแต่เดิมนั้น เจดีย์พระธาตุพนม เคยเป็นเทวาลัยของพวกเจนละมาก่อนและเป็นศูนย์กลางทางการเมือง-วัฒนธรรมของนครรัฐอิสระ ที่เรียกว่า “อาณาจักรศรีโคตรบูร” (สมชาติ มณีโชติ, 2554, หน้า 68-84)

ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 วัฒนธรรมพุทธเถรวาทแบบทวารวดีได้แพร่จากภาคกลาง ของประเทศไทยเข้ามาสู่ภาคอีสาน ทำให้เกิดคติในการนับถือพระบรมธาตุ การสร้างพระพุทธรูป และ การสร้างโบสถ์ที่ใช้ในการกำหนดเขตการทำสังฆกรรมกันอย่างแพร่หลาย ในช่วงเวลานี้พระธาตุพนม ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นวัดเถรวาท เนื่องจากได้พบโบสถ์หินทรายปักอยู่รายรอบ อีกทั้งชุมชนใกล้เคียง อย่างบ้านหลักศิลา บ้านธาตุน้อยศรีบุญเรือง และบ้านดอนนางหงส์ก็ได้มีการค้นพบโบสถ์เหมือนกัน บริเวณพื้นที่ทั้งหมดนี้ถูกเรียกว่า “เมืองมรุกขนคร” ซึ่งมีความสืบเนื่องจากอาณาจักรศรีโคตรบูรที่เคย รุ่งเรืองมาในอดีต (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546, หน้า 27-32)

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 ในสมัยของราชอาณาจักรล้านช้าง ชุมชนในภาคอีสานได้ดัดแปลง เทวาลัยขอมให้เป็นมหาธาตุเจดีย์ หรือหอพระในคติพุทธเถรวาท เช่น พระธาตุเชิงชุม เมืองสกลนคร ได้มีการสร้างพระธาตุครอบทับปราสาทขอมที่มีมาแต่เดิม เช่นเดียวกับพระธาตุพนมได้มีการดัดแปลง ให้เป็นพระธาตุเจดีย์แบบลาว อีกทั้งยังเป็นพระอารามที่ได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากกษัตริย์ลาว โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช (พ.ศ. 2181-2238) ได้มีการเรียบเรียงตำนานอุรังคธาตุหรือตำนานการสร้างพระธาตุพนม ซึ่งเป็นการบูรณาการความคิดความเชื่อของกลุ่มคนลาวลุ่มน้ำโขงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในสมัยล้านช้างนี้ เมืองนครพนมถูกเรียกว่า “เมืองละคร” หรือ “เมืองนคร” เป็นตัวแทนของราชสำนักเวียงจันทน์ในการปกครองดูแลหัวเมืองทางตอนใต้ (วิทยาลัยครุมหาสารคามและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2521; สมชาติ มณีโชติ, 2554, หน้า 89) ต่อมาในปี พ.ศ. 2322 ดินแดนลาวและภาคอีสานถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย อันเนื่องจากราชอาณาจักรล้านช้างได้พ่ายแพ้ในสงคราม ในปี พ.ศ. 2329 ที่ตั้งของเมืองนครได้ย้ายมาที่บ้านหนองจันทร์ฝั่งตรงข้ามพระธาตุศรีโคตรบอง เมืองท่าแขก ประเทศลาว พร้อมกับเปลี่ยนนามเมืองใหม่เป็น “เมืองนครพนม” ในปี พ.ศ. 2340 ได้มีการย้ายเมืองอีกครั้งมาที่บ้านโพธิ์คำ อันเป็นที่ตั้งของตัวเมืองนครพนมในปัจจุบัน เมืองนครพนมในช่วงนี้เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งนี้เนื่องจากรัฐไทยได้กวาดต้อนผู้คนจากดินแดนลาวเข้ามาไว้ตามหัวเมืองชายแดนในภาคอีสาน เพื่อเป็นกองกำลังรักษาพระราชอาณาเขต ทำให้เมืองนครพนมมีชุมชนชาติพันธุ์มาขึ้นสังกัดอยู่ด้วย เช่น เมืองเรณูนคร ของกลุ่มผู้ไท เมืองท่าอุเทนของชาวญ้อ เมืองอาทมา (อาจสามารถ) ของชาวกะเหรี่ยง และเมืองรามราชของชาวลัวะ (ภุริภูมิ ชมพูนุช, 2549, หน้า 168-171)

ในปี พ.ศ. 2436 เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ.112 จนเป็นเหตุให้รัฐไทยยกดินแดนลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้เป็นของอาณานิคมฝรั่งเศสพร้อมกับได้ดำเนินการปฏิรูปมณฑลเทศาภิบาล รวบอำนาจที่กระจัดกระจายอยู่ตามหัวเมืองให้มาขึ้นตรงกับพระมหากษัตริย์ที่กรุงเทพฯ โดยมีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นตัวแทนทำหน้าที่ปกครองดูแล ด้วยเหตุนี้เมืองนครพนมจึงถูกควบรวมไว้ในสังกัดมณฑลลาวพวน (ในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลฝ่ายเหนือ และมณฑลอุดรตามลำดับ) มีศูนย์กลางปกครองอยู่ที่เมืองอุดรธานี การจัดการปกครองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองนครพนมให้เป็นเมืองสมัยใหม่ โดยได้มีการตัดถนนเส้นใหม่ขนานไปกับแม่น้ำโขง มีอาคารสถานที่ราชการ และบ้านเรือนที่ก่อสร้างตามแบบศิลปะตะวันตกในยุคอาณานิคม หรือที่เรียกกันว่าโคโรเนียลสไตล์ (Colonial Style) กระจายอยู่ทั่วไปในเขตเมือง ในปี พ.ศ. 2476 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย บริเวณเมืองนครพนมได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดนครพนม (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542, หน้า 67-72) ในช่วงทศวรรษ 2480 รัฐไทยได้ดำเนินนโยบายชาตินิยม ในการนี้ได้มีเรียกร้องดินแดนลาวทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กลับเข้ามารวมกับไทยและรัฐได้ดำเนินการบูรณะพระธาตุพนมให้มีรูปแบบศิลปะไทย พร้อมทั้งได้ทำการเสริมส่วนยอดให้สูงตระหง่าน จนสามารถมองเห็นได้ทั้งสองฟากฝั่งลำน้ำโขง อันเป็นการชักจูงจิตใจผู้คนในอินโดจีนให้เข้าร่วมอยู่ในราชอาณาจักรไทย (สมชาติ มณีโชติ, 2554, หน้า 116)

การที่รัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนอย่างจังหวัดนครพนม ทำให้เมืองธาตุพนม เมืองท่าอุเทน และเมืองนครพนมมีความคึกคักมากยิ่งขึ้น ตามถนนสายสำคัญที่เป็นย่านการค้ามีชาวจีนและชาวญวนหรือชาวเวียดนามอพยพเข้ามา กล่าวเฉพาะในเขตเมืองนครพนมนั้น มีบ้านเรือนและห้างร้านของพ่อค้าชาวจีนที่บริเวณถนนสุนทรวิจิตร ซึ่งทอดยาวขนานไปกับลำน้ำโขง เนื่องจากอยู่ใกล้กับท่าเรือข้ามฟากไปเมืองท่าแขกของลาว ร้านค้าของชาวจีนในย่านนี้ขายสินค้าเบ็ดเตล็ด เสื้อผ้า รวมถึงรับซื้อสินค้าทางการเกษตรและของป่า ต่อมาได้ขยายกิจการที่ใช้เงินทุนสูงขึ้น เช่น ขายเครื่องใช้ไฟฟ้า อะไหล่รถยนต์ ยานยนต์ ปิมน้ำมัน ฯลฯ ในส่วนของชาวญวน ในระยะแรกได้ตั้งบ้านเรือนแถวชานเมือง คือ ที่บ้านนาจอก

ตำบลหนองญาติ และบ้านหนองแสง ตำบลหนองแสง โดยทำการเกษตร จับปลาในแม่น้ำ และรับจ้างทำงานก่อสร้าง ต่อมาเมื่อสร้างฐานะได้ก็ทำการค้า เช่น เปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยว ก๋วยจั๊บ ขายเสื้อผ้า ขายเครื่องอะไหล่เครื่องจักรกล ฯลฯ ในทศวรรษ 2490 ทางราชการได้ทำการตัดถนนทางเดินรถในพื้นที่จังหวัดนครพนมที่สำคัญคือ ถนนนิโธที่เชื่อมกับจังหวัดสกลนครและอุดรธานีสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2493 และถนนชยางกูรที่เชื่อมระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม บึงกาฬ และหนองคาย สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2495 การมีถนนทำให้ชุมชนเมืองเกิดการขยายตัวจากริมฝั่งแม่น้ำโขงออกสู่ถนนที่เป็นเส้นทางจราจรหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนอภิบาลบัญชาที่ตัดผ่านย่านใจกลางเมืองนั้นเต็มไปด้วยร้านค้าของชาวจีนและชาวยุวนตั้งอยู่เรียงราย มีสถานีบริการน้ำมัน ธนาคารพาณิชย์ และสถานที่ราชการต่างๆ การขยายตัวทางเศรษฐกิจเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากฐานกำลังทางเศรษฐกิจของชาวจีนและชาวยุวน ซึ่งเป็นพลังทางสังคมที่ช่วยสร้างสรรค์เมืองนครพนมได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากประเพณีท้องถิ่นที่กลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทร่วมกับคนพื้นเมือง เช่น งานบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราชในช่วงเดือนกรกฎาคม งานไหลเรือไฟในช่วงเดือนตุลาคม และงานบวงสรวงศาลเจ้าพ่อหมื่นในเดือนพฤศจิกายน (อนุวัฒน์ การถัก, 2554; ศรีญา สุขรี, 2558)

จากทั้งหมดจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมมีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้มีต้นทุนทางวัฒนธรรมอยู่สูง ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ย่านตลาดการค้า และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองนครพนม

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองนครพนม มีความเป็นมาและความสำคัญที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถานที่ต่างๆ โดยมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่โดดเด่นแตกต่างกัน อันส่งผลให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักวิจัยได้ จัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 2) แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน 3) เทศกาลและงานประเพณีของท้องถิ่น

2.1) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

เป็นสถานที่อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของสังคม เหตุการณ์สำคัญในอดีต คุณค่าในทางศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม เช่น โบราณสถาน กำแพงเมือง คูเมือง ฯลฯ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมมีอยู่ 12 แห่ง มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
1.วัดโพธิ์ศรี	สร้างขึ้นเมื่อแรกย้ายเมืองนครพนมมายังที่ตั้งในปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ.2329 วัดแห่งนี้เคยเป็นศูนย์กลางของคุ้มเก่าแก่เมืองนครพนม มีต้นโพธิ์ใหญ่อันเป็นที่มาของชื่อวัด	สักการบูชาพระทอง-พระพุทธรูปที่ดลบันดาลฟ้าฝนและความอุดมสมบูรณ์
2.วัดกลาง	สร้างเมื่อปี พ.ศ.2200 เป็นวัดขนาดใหญ่ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากเมืองท่าแขก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	สักการบูชาหลวงพ่อดังชื่อ ขอพร ในเรื่องการชนะคดีความ ตามหาสิ่งของหายให้ได้คืน และโชคกลางจากการค้าขาย
3.วัดมหาธาตุ	สร้างเมื่อปี พ.ศ.2370 โดยพระยามหาอำมาตย์ (ป้อม อมาตยกุล) แม่ทัพไทยในสงครามปราบเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์ วัดนี้เคยเป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการเมืองนครพนม	-สักการบูชาพระธาตุนคร พระธาตุประจำวันของผู้ที่เกิดวันเสาร์ -งานฉลองสมโภชพระธาตุที่จัดขึ้นในวันที่ 15 ค่ำ เดือน 5 (เดือนเมษายน) ของทุกปี
4.วัดโอกาสศรีบัวบาน	สร้างเมื่อปี พ.ศ.1994 ในสมัยเมืองมรุกขนคร โดยข้าโอกาสเป็นกลุ่มคนที่ร่วมบริจาคทรัพย์สินและอุทิศแรงงานถวายแด่พระศาสนา	สักการบูชาพระแก้ว พระเทียม ขอพรในเรื่องหน้าที่การงาน และความสำเร็จในชีวิต
5.วัดพระอินทร์แปลง	แต่เดิมชื่อวัดอุโมงค์ เนื่องจากเคยมีอุโมงค์ หรือหอเก็บรักษาพระพุทธรูป ต่อมาในปี พ.ศ.2470 ได้เปลี่ยนเป็นวัดพระอินทร์แปลงตามชื่อพระพุทธรูป ซึ่งเป็นประธานของวัด	สักการบูชาพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง พระพุทธรูปสำริดขนาดใหญ่ ศิลปะล้านช้าง มีพระพักตร์ทังดงาม ให้โชคกลางในด้านแข่งขัน อำนาจวาสนา และหน้าที่การงาน
6.วัดศรีเทพประดิษฐาราม	เดิมชื่อวัดศรีคุณเมืองสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2402 วัดนี้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา ธรรมยุติกนิกาย ในจังหวัดนครพนม	-สักการบูชาพระแสง พร้อมกับชมภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ พระพุทธเจ้า 108 ภาพ -พิพิธภัณฑ์หลวงปู่จันทร์ เขมมิโย ผู้วางรากฐานพระพุทธศาสนา ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดนครพนม
7.วัดอรัญญิกาวาส	เดิมชื่อวัดโพนแก้ว สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2472 โดยพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ผู้เป็นบูรพาจารย์สายวัดป่าในภาคอีสาน	บรรยากาศเป็นวัดป่าในเมืองที่ร่มรื่น เหมาะสำหรับการปฏิบัติธรรม

ตาราง 1 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม (ต่อ)

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
8.พิพิธภัณฑสถาน ผู้ว่าราชการจังหวัด นครพนม (หลังเก่า)	สร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2455-2457 ลักษณะเป็นตึกสองชั้น ทรงจั่ว มี สถาปัตยกรรมแบบอาณานิคม (Colonial Style)	ชมพิพิธภัณฑสถานที่จัดนิทรรศการเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรมของชาว จังหวัดนครพนม
9.หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2458-2462 ลักษณะเป็นตึกสองชั้น มีรูปแบบ สถาปัตยกรรมแบบอาณานิคม (Colonial Style) แต่เดิมใช้เป็น ศาลากลางจังหวัดนครพนม	ชมความสวยงามของอาคารที่สมาคม สถาปนิกสยามได้ยกย่องให้เป็น อาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประเภทศิลปะ สถาปัตยกรรม เมื่อปี พ.ศ.2540
10.อาคารโรงเรียน สุนทรวิจิตร	สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2460 มี สถาปัตยกรรมแบบอาณานิคม (Colonial Style)	ชมความงามของอาคารเก่าพร้อมกับ ชมทิวทัศน์ของแม่น้ำโขงที่ตั้งอยู่ บริเวณด้านหน้าโรงเรียน ขนานไป กับความยาวของถนน
11.อาสนะวิหารวัด นักบุญอันนา บ้าน หนองแสง	เริ่มสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2457 แล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2462 โดยคุณพ่อ ยอห์นบัพติสต์ โปรตม บาทหลวงชาว ฝรั่งเศสที่เดินทางมาเผยแผ่ศาสนา โบสถ์แห่งนี้ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่ดูโดดเด่นงดงาม	ชมอาสนะวิหารที่มีโครงสร้างใหญ่โต และสวยงาม ด้านหน้ามีหอรบขังคู่อูที่ มีลักษณะเป็นยอดแหลมสูงเด่น
12.ศาลหลักเมือง นครพนม	เป็นศาลหลักเมืองแห่งใหม่สร้างขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2538 ศาลหลักเมืองทำจาก ไม้กั้นเกรา (ไม้มันปลา) ต้นไม้ประจำ จังหวัดนครพนม	สักการบูชาศาลหลักเมือง เพื่อขอพร ในเรื่องหน้าที่การงาน การสอบบรรจุ ข้าราชการ

2.2) แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน

เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยว
จะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากดูผลงานสร้างสรรค์ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเข้าร่วม
กิจกรรมกับคนในชุมชน ในเมืองนครพนมมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชนอยู่ 3 แห่ง ดังนี้

ตาราง 2 แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนของเมืองนครพนม

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
1. ชุมชนไทแสก บ้านอาจสามารถ	เป็นชุมชนชาวประมงริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่มีทิวทัศน์ที่สวยงาม และมีวิถีชีวิต ที่เรียบง่าย ผู้คนที่ชุมชนแห่งนี้เป็นกลุ่ม	เข้าร่วมงานงานประเพณีรวมใจไทแสก (ช่วงเดือนมกราคมหรือเดือนกุมภาพันธ์) ในงานมีพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษ

ตาราง 2 แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนของเมืองนครพนม (ต่อ)

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
	ชาติพันธุ์แสก ซึ่งเป็นกลุ่มในตระกูลภาษาไท-กะได แต่เดิมอยู่แถบชายแดนลาวกับเวียดนาม ต่อมาในปี พ.ศ. 2377 ได้ถูกกองทัพไทยกวาดต้อนเข้ามา และตั้งเป็นเมืองอาจสามารถ เมื่อปี พ.ศ.2487	เจ้าองมู่ และการแสดงแสกเต้นสาก
2. ชุมชนชาวคริสต์ บ้านคำเก็ม	เป็นหมู่บ้านที่ตั้งเมื่อ พ.ศ.2428 โดยคุณพ่อยอห์นบัพติสต์ โปรมม และคุณพ่อชาเวียร์ เกโก คณะมิสซังชาวฝรั่งเศส ได้เดินทางเข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนา ชุมชนแห่งนี้มีวัฒนธรรมการกินไก่งวง ซึ่งเคยเป็นอาหารสำหรับพิธีกรรมในวันขอบคุณพระเจ้า (Thanksgiving Day) โดยจัดขึ้นในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนของทุกปี อาหารที่ทำจากไก่งวง มีทั้งลาบ ต้มทอด และไส้อ้ว ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นกับอาหารสากลของชาวคริสต์	ชมโบสถ์คริสต์ที่เก่าแก่ที่สุด ในอีสานเหนือ สร้างเมื่อปี พ.ศ.2447 โบสถ์แห่งนี้มีศิลปะแบบอาณานิคม (Colonial Style) มีหลังคามุงไม้แป้นเหมือนบ้านเรือนของชาวอีสานสมัยก่อน
3. ชุมชนชาวญวน บ้านนาจอก	เป็นชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2441 หมู่บ้านนี้เคยเป็นถิ่นที่พำนักของโฮจิมินห์ หรือเหงียน วัน กุง อดีตประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในช่วงปี พ.ศ. 2467-2474 ซึ่งได้เข้ามาหาแนวร่วมกู้ชาติจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส	เที่ยวชมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวเวียดนามในไทย และเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ และอนุสรณ์สถานเกี่ยวกับประธานโฮจิมินห์

2.3) เทศกาลและงานประเพณีท่องเที่ยวของท้องถิ่น

เป็นเทศกาล งานประเพณี และงานแสดงศิลปวัฒนธรรมต่างๆที่คนท้องถิ่นจัดขึ้น โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศาสตร์ และคติความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรม อันเป็นช่องทางที่จะทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อบริบทสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น ในกรณีของเมืองนครพนมนั้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลและงานประเพณี มีอยู่ 4 แห่ง ดังนี้

ตาราง 3 เทศกาลและงานประเพณีท้องถิ่นของเมืองนครพนม

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
1. งานประเพณีไหลเรือไฟและงานกาชาดจังหวัดนครพนม	เป็นประเพณีที่จัดในช่วงเทศกาลออกพรรษา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 (ช่วงเดือนตุลาคม) มีจุดประสงค์เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ ที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากโปรดพุทธมารดาและเป็นการสักการบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่อยู่ตามแม่น้ำโขง	ชมการไหลเรือไฟที่ริมตลิ่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่นำมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยได้แพะโครงไม้ไผ่ที่จุดตะเกียงเป็นรูปต่างๆ เช่น พุทธประวัติ สถานที่สำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น และเหตุการณ์ร่วมสมัย
2. งานบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราช	เป็นประเพณีที่จัดในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี เพื่อบูชารูปหล่อทองเหลืององค์พญานาค 7 เศียรขนาดใหญ่ ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง	-เข้าร่วมพิธีถวายเครื่องสักการะ แต่พญาศรีสัตตนาคราช -ชมการแสดงฟ้อนบวงสรวงของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดนครพนม
3. งานสมโภชศาลเจ้าพ่อหมื่น	ศาลเจ้าพ่อหมื่นตั้งบริเวณวัดโอกาสศรีบัวบาน ในอดีตถือเป็นศาลหลักเมือง โดยจัดให้พิธีบวงสรวงสมโภชอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 25-30 พฤศจิกายนของทุกปี	เข้าร่วมงานสมโภช ชมขบวนแห่เจ้าพ่อหมื่น ขบวนเชิดสิงโต-มังกร การแสดงอุปรากรจีน หรือจ๊ว
4. เทศกาลสงกรานต์	จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี โดยทางเทศบาลเมืองนครพนมจัดให้มีถนนข้าวปุ้นที่ถนนริมฝั่งแม่น้ำโขง เพื่อให้ชาวเมืองและนักท่องเที่ยวได้เล่นสาดน้ำ	เข้าร่วมพิธีสงฆ์หน้าพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ตามวัดต่าง ๆ การเล่นน้ำและชมการแสดงดนตรีที่ถนนข้าวปุ้น

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

จากการประชุมระดมความคิดเห็นกับคนในชุมชนถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2565 พบว่าคนในชุมชนได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ 2) ด้านการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว และ 3) ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ในปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเมืองนครพนม ถูกขับเคลื่อนโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ดังปรากฏในแผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ.2561-2565 ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการทำให้เป็น “เมืองน่าอยู่ ประตูสู่อาเซียนและจีนตอนใต้-ตะวันออก” ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงสามประเทศ คือ ไทย ลาว และเวียดนาม โดยมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 (นครพนม-คำม่วน) เป็นเส้นทางหลัก ในการนี้ทางสำนักงานจังหวัดนครพนมได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาทางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ โดยในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีเป้าหมายในการ “เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง” มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย คุณภาพของสินค้าและมาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล นอกจากนี้ยังเน้นการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นทางสำนักงานจังหวัดนครพนมได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรมวิถีชีวิตท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวจากรากฐานทางภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2565)

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 นั้น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ไม่ปรากฏว่ามีชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนมเป็นพื้นที่เป้าหมาย หากแต่เป็นหมู่บ้านที่อยู่รอบนอกอันประกอบไปด้วย 1) บ้านสุขเจริญ ตำบลบ้านผึ้ง 2) บ้านสำราญ ตำบลอาจสามารถ 3) บ้านท่าค้อ ตำบลท่าค้อ 4) บ้านนาโตน ตำบลขามเฒ่า 5) บ้านหนาด ตำบลบ้านกลาง ผลของการดำเนินงานนั้นแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จในเรื่องของการกระตุ้นความสนใจให้คนภายนอกเข้ามาเที่ยวชมหมู่บ้านและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน แต่ก็ยังเป็นเพียงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเทศกาลหรืองานประเพณีสำคัญของชุมชน ไม่ได้มีการขับเคลื่อนให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โครงการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรมวิถีไม่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งจึงถูกทิ้งร้างไปอย่างน่าเสียดาย (บ้านเมืองออนไลน์, 2561) ด้วยเหตุดังกล่าว คนในเขตเทศบาลเมืองนครพนมจึงเห็นว่าแนวทางการจัดการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาาระบบ และกลไกในการบริหารจัดการ โดยการสนับสนุนให้ “ชาวคุ้ม” ที่เป็นกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากคนเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น อันมีพื้นฐานมาจากระบบเครือญาติ กลุ่มชาติพันธุ์ และการทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน อีกทั้งในแต่ละชุมชนยังมีผู้อาวุโสหลายคนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีคนหนุ่มสาวที่ขับเคลื่อนกิจกรรมสาธารณะ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาจึงควรสร้างความร่วมมือเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการ การให้บริการในฐานะ “มัคคุเทศก์ท้องถิ่น” ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด “เรื่องราว” ของท้องถิ่นในแง่มุมของคนใน รวมถึงการสนับสนุนให้ชาวบ้านในแต่ละคุ้มเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้า ซึ่งสร้างสรรค์มาจากเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน (รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นคนในชุมชนเมืองนครพนม ครั้งที่ 1, 2565)

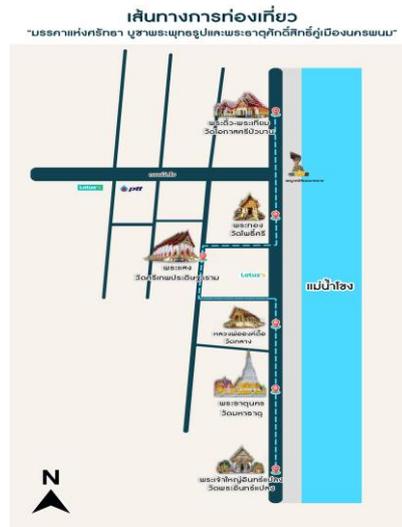
แนวทางการพัฒนาดังกล่าวนี้ เรียกได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism – CBT) ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากท่องเที่ยว ทั้งนี้ การท่องเที่ยวชุมชนต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน ในปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวชุมชนประสบผลสำเร็จในหลายพื้นที่ เช่น ชุมชนบ้านเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวสวนผลไม้ ชุมชนเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เป็นชุมชนประมงพื้นบ้านบนฟากทะเลอันดามัน ดังนั้นหากนำเอารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวมาใช้ในชุมชนเมืองนครพนม ชาวบ้านเห็นว่าจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับฐานรากให้เกิดความยั่งยืน (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2555)

3.2 ด้านการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเป็นแนวทางที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของประวัติวัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการเพลิดเพลิน อีกทั้งการระบุพิกัดสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ตามเส้นทางต่างๆ ยังเป็นการทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย จากการประชุมระดมความคิดเห็นจากคนในชุมชนเมืองนครพนม ได้เสนอแนะให้ทางภาครัฐและภาคเอกชนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ได้แก่

3.2.1 เส้นทางท่องเที่ยว “มรรคาแห่งศรัทธา บูชาพระพุทธรูปและพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองนครพนม”

เมืองนครพนมเป็นชุมชนที่มีศาสนสถานหลายแห่งที่สร้างขึ้นโดยชนชั้นนำพื้นถิ่น และพระเถระผู้ใหญ่ นับตั้งแต่ยุคแรกเริ่มของการสร้างบ้านแปงเมือง โดยมีวัดส่วนใหญ่ตั้งเรียงรายขนานไปกับแม่น้ำโขง ตั้งแต่หัวเมืองทางทิศเหนือไปจนถึงท้ายเมืองทางทิศใต้ตามเส้นทางดังกล่าวนี้ สามารถเปิดบริการให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชม อันเป็นช่องทางจะทำให้ทราบถึงประวัติพระพุทธศาสนา คติความเชื่อ และรูปแบบศิลปะทางศาสนาของท้องถิ่น เริ่มจากการกราบไหว้ขอพรพระแก้ว-พระเทียมนที่วัดโอกาสศรีบัวบาน ซึ่งเชื่อกันว่าสามารถลดบันดาลให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จากนั้นก็แวะสักการบูชาพญาศรีสัตตนาคราชที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ตามด้วยการกราบไหว้ขอพรพระทองที่วัดโพธิ์ศรี อันเป็นคุ้มเก่าบ้านเดิมของเมืองนครพนม สักการะหลวงพ่อดิ่งที่วัดกลาง ที่มีอำนาจพุทธคุณในการชำระรักษาความยุติธรรม ขอพรพระมหาธาตุที่วัดพระธาตุนคร พระธาตุประจำวันของผู้ที่เกิดวันเสาร์ สักการบูชาพระเจ้าใหญ่วัดอินทร์แปลง พระพุทธรูปที่มีพระพักตร์งดงาม ต่อด้วยการขอพรพระแสงพร้อมกับชมความงามของภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดศรีเทพประดิษฐาราม

ภาพ 1 เส้นทางท่องเที่ยว “มรดกแห่งศรีทธา บูชาพระพุทธรูปและพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่มืองนครพนม” (ที่มา: รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นคนในชุมชนเมืองนครพนม ครั้งที่ 1, 2565)

3.2.2 เส้นทางท่องเที่ยว “ตึกเก่า-บ้านเดิมในเมืองนครพนม”

ในประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม มีการเปลี่ยนแปลงทางลักษณะทางกายภาพทุกยุคทุกสมัย การจัดเส้นทางให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมย่านชุมชนเก่าจึงจะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของเมือง ความงดงามทางด้านสถาปัตยกรรมของอาคารในแต่ละยุคสมัย รวมถึงได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในย่านชุมชนเก่า เส้นทางท่องเที่ยวนี้เริ่มจากอาคารเทพสิทธิาราม วัดศรีเทพประดิษฐาราม อาคารสองชั้นรูปแบบศิลปะแบบอาณานิคม (Colonial Style) ที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2464 ซึ่งเคยถูกใช้เป็นสถานที่เรียนปริยัติธรรมของพระภิกษุสงฆ์ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อจากนั้นเดินทางมาที่หอนาฬิกาเวียดนามอนุสรณ์ ที่ชาวเวียดนามสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2503 เพื่อขอบคุณมิตรภาพของคนไทยที่ให้ความช่วยเหลือในช่วงอพยพเข้ามาที่เมืองนครพนม ในบริเวณใกล้เคียงกันนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมอาคารโรงเรียนสุนทรวิจิตรที่มีอายุกว่าร้อยปี ต่อด้วยเที่ยวชมหอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อาคารที่เคยใช้เป็นศาลากลางจังหวัดนครพนม ต่อจากนั้นก็เดินทางไปพิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม (หลังเก่า) เพื่อเยี่ยมชมนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม ปิดท้ายโปรแกรมด้วยการเดินทางไปที่อาสนวิหารนักบุญอันนา บ้านหนองแสง และโบสถ์คริสต์ บ้านคำกั้ม อันมรดกทางวัฒนธรรมในความเชื่อคริสต์ศาสนาที่ได้เข้ามาเมืองนครพนม เมื่อทศวรรษ 2420 โดยเฉพาะโบสถ์ที่บ้านคำกั้มนั้น ถือได้ว่าเป็นศาสนสถานของคริสต์ศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในอีสานเหนือ มีอายุถึง 118 ปี

ภาพ 2 เส้นทางท่องเที่ยว “ตึกเก่า-บ้านเดิมในเมืองนครพนม”

(ที่มา: รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นคนในชุมชนเมืองนครพนม ครั้งที่ 1, 2565)

3.3 ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสมัยใหม่

การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการนำเอาทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นในอดีต เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี องค์กรความรู้และภูมิปัญญาต่างๆ มาพัฒนาเพื่อสร้างแรงดึงดูดให้บุคคลภายนอกมาเยี่ยมชม ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ดูแลรักษาควบคู่กันไปด้วย การนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นแนวทางที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมได้รับทราบประวัติความเป็นมาและความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสื่อสารทางวัฒนธรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึง “ประวัติศาสตร์จากภายใน” อันเป็นองค์ความรู้และระบบคุณค่าของคนท้องถิ่น

ในสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยีสมัยใหม่มีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น การพัฒนาสื่อและสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จึงจำเป็นต้องมุ่งนำเสนอข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย รวดเร็ว และตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวชม (ปรีดี พิศภูมิวิถิ, 2563) ตัวอย่างการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสมัยใหม่ได้แก่ กรณีของบ้านสวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่มีประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นที่น่าสนใจ ได้ใช้การ์ตูนแอนิเมชันนำเสนอภาพแผนที่ชุมชน แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศวิถีชีวิตชุมชนเสมือนจริง เช่น การเรียนรู้งานจักสาน การทำกระดังไม้ และการทำเกษตรแบบผสมผสาน (จิรวดี โยรัมย์, สรिता เกษนอก, และศุภรัตน์ อยู่ยีน, 2564) หรือกรณีของแหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่ได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้ที่มาเยี่ยมชม รวมถึงได้จัดทำโปสเตอร์และแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว (เอกนถน บางท่าไม้, สิริธร บุญประเสริฐ, และนรภัทร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, 2558) จากการประชุมระดมความคิดเห็นจากคนใน

ชุมชนเมืองนครพนมนั้น พบว่ามีความต้องการสื่อสมัยใหม่ที่มีเนื้อหาที่หลากหลายไม่เฉพาะการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา อย่างพระธาตุหรือพระอารามสำคัญเท่านั้น แต่ต้องมีข้อมูลครอบคลุมไปถึงสิ่งปลูกสร้างและมรดกทางวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น ตลาด-ย่านชุมชนเก่า หมู่บ้านชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ตลอดจนร้านอาหารพื้นถิ่นที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งการนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ผ่านเว็บไซต์เพจเฟซบุ๊ก วิกิพีเดีย และสื่อต่างๆ จะเป็นช่องทางที่ทำให้เข้าใจสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นได้หลากหลายแง่มุมยิ่งขึ้น โดยข้อเสนอแนะนี้เป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องการให้ทางภาครัฐ และภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว เข้ามาถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเทคนิคและวิธีการในการสื่อสารและการสร้างความหมายทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเมืองนครพนมเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น (รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นคนในชุมชนเมืองนครพนม ครั้งที่ 1, 2565)

อภิปรายผล

โครงการวิจัย “ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” เป็นการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นฐานขององค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการศึกษามีดังนี้

1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนม มีความสืบเนื่องยาวนานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในช่วง 4,000-3,000 ปี จนถึงสมัยที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรเขมรโบราณ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-15 สมัยวัฒนธรรมทวารวดีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 สมัยวัฒนธรรมล้านช้างในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-23 และสมัยการเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย นับตั้งแต่ พ.ศ.2321 ถึงปัจจุบันการที่เมืองนครพนมมีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์หลายยุคหลายสมัยนั้น เนื่องมาจากการมีทำเลที่ตั้งที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการวัฒนธรรมจากภายนอก จนทำให้มีพัฒนาการกลายเป็นศูนย์กลางของท้องถิ่น ดังนั้นในเขตเมืองจึงเป็นย่านชุมชนเก่าที่เต็มไปด้วยศาสนสถาน สถานที่ราชการ อาคารบ้านเรือน และย่านตลาดการค้าที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ อีกทั้งผู้คนยังมีวิถีชีวิตและแบบแผนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นศักยภาพเชิงพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ข้อเสนอในงานวิจัยเช่นนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ สุธน คงศักดิ์ตระกูล (2019) เรื่อง “อัตลักษณ์เรือนค้าขายชุมชนดั้งเดิมริมแม่น้ำโขง จังหวัดนครพนม” ที่ค้นพบว่า เมืองนครพนมในปัจจุบันที่ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2340 มีพัฒนาการสืบเนื่องมาจากเมืองมรุกขนคร และเป็นบริเวณที่มีผู้คนหลายกลุ่มชาติพันธุ์อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ ลาว กูไท กะโซ่ กะเลิง แสก ย้อ ไย้ รวมถึงคนจีน ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2428 เริ่มมีองค์การคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาสร้างโบสถ์คริสต์ ซึ่งเป็นช่วงใกล้เคียงกับการก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการและเรือนพักอาศัยที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันตกกับส่วนกลางกรุงเทพฯ ต่อมาปี พ.ศ. 2488 เกิดสงครามอินโดจีน ทำให้มีกลุ่มคนเวียดนามเข้ามาอยู่อาศัยในเขตเมือง โดยได้สร้างตึกแถวในย่านการค้าบนถนนสุนทรวิจิตรขนานไปกับแม่น้ำโขง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับธุรกิจการค้า อีกทั้งการที่อาคารบ้านเรือนเหล่านี้มีลวดลายศิลปะแบบสกุลช่างชาวจีนและเวียดนาม ได้แสดงให้เห็นถึงการส่งผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีของคนจีน เวียดนาม และคนลาวพื้นเมืองที่มีต่อกัน อาคารตึกแถวเหล่านี้จึงมีคุณค่าและความสำคัญต่อการบอกเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งควรแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยว

2. การศึกษาความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเมืองนครพนมพบว่า เมืองนครพนม มีโบราณวัตถุ โบราณสถาน และสถานที่อันเป็นความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวใน 3 ประเภท คือ 2.1) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นวัดในคติพุทธศาสนาที่อดีตเจ้าเมือง หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่นสร้างขึ้น ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เช่น วัดโพธิ์ศรี วัดมหาธาตุ วัดโอกาสศรีบัวบาน ฯลฯ มีบางส่วนเป็นกลุ่มอาคารบ้านเรือนที่เป็นศิลปะแบบอาณานิคม (Colonial Style) ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 25 ได้แก่ ศาลาที่ว่าการเมืองจวนผู้ว่าราชการจังหวัด โรงเรียน รวมถึงโบสถ์คริสต์ 2.2) แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน เป็นชุมชนชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชนไทแสกบ้านอาจสามารถ ชุมชนคริสต์บ้านคำกัม ชุมชนชาวญวนบ้านนาจอก 2.3) เทศกาลและงานประเพณีสำคัญของท้องถิ่น ที่สะท้อนถึงหลากหลายความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา เป็นเทศกาลประจำปีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม เช่น ในช่วงกรกฎาคมจะมีงานบวงสรวงพญาศรีสัตตนาคราชและในวันออกพรรษา วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ของทุกปีจะมีประเพณีไหลเรือไฟ

ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีความโดดเด่นแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จึงสะท้อนอัตลักษณ์เชิงพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ เช่น ในงานศึกษาของ สมจิตร อินทมน, และปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร (2557) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา แสดงให้เห็นถึงนิเวศวัฒนธรรมของทะเลสาบสงขลาที่ส่งผลต่อแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยได้จัดแบ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดดึงดูดแตกต่างกันออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา การดูนกและเกาะแก่งต่างๆ 2) เขตป่าเขาและต้นน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ 3) ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันเป็นของพื้นที่กลุ่มทะเลสาบสงขลา 4) วิถีชีวิตชุมชนริมฝั่งน้ำในบริเวณเกาะยอ พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ที่มีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีความผูกพันกับวัด/องค์กรทางศาสนา และเครือข่ายของชุมชนที่อยู่บริเวณโดยรอบ นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาของ ประยูร อิมิวัตร์, นำขวัญ วงศ์ประทุม, กฤษณะ สมควร, และอรุณี อินเทพ (2562) เรื่อง นวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ชุมชนตามแนวทางประชารัฐในอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ได้นำเสนอถึงศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเวียงชัย ซึ่งในอดีตเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 20 เคยเป็นที่ตั้งของ “เวียงชัยนารายณ์” เมืองสำคัญของอาณาจักรล้านนา ทำให้มีแหล่งโบราณสถานที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ 1) พุทธสถานพระโบราณวัดโพธิ์ชัย เป็นพระพุทธรูปโบราณอันเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนท้องถิ่น 2) วัดโบราณเวียงเดิม เป็นที่ตั้งของสถูปเจดีย์ มีพระพุทธรูปเก่า และโบราณวัตถุที่ถูกจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัด 3) พุทธสถานพระเจ้ากือนา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ทำการจัดแสดงเรือโบราณ และวัตถุโบราณอื่นๆ ที่ถูกค้นพบในพื้นที่ 4) หนองหลวงเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงของคนท้องถิ่น จากการทำเป็นชุมชนโบราณที่วิถีชีวิตและแบบแผนทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ในงานวิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นรู้จักของคนทั่วไป ด้วยการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ ตลาดนัดชุมชน กิจกรรมเดิน-

วังมิณิฮาล์ฟมาราธอน และเทศกาลอาหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นการทำการตลาดเชิงรุกกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยว

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ข้อเสนอแนะที่สำคัญในงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการหนุนเสริมองค์ความรู้ของท้องถิ่นที่เคยถูกเบียดขับจากความรู้ประวัติศาสตร์ชาติกระแสหลักให้กลับมามีคุณค่าและความหมายแก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ เริ่มตั้งแต่การผลิตนโยบาย การบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน จนถึงการเผยแพร่องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยว ด้วยการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวให้แก่ผู้ที่มาเที่ยวชม รวมถึงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสมัยใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และสถานบริการ อันเป็นการสร้างความเข้าใจบริบททางสังคมของท้องถิ่น ซึ่งนำมาสู่การวางแผนท่องเที่ยวที่เป็นการเคารพสังคมวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอันเป็นเรื่องราวความทรงจำของผู้คนเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชน ความสำคัญของโบราณวัตถุ-สถาน ประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในพื้นที่ เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับฐานราก ด้วยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ข้อเสนอในงานวิจัยเช่นนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ (2554) เรื่อง แนวคิดและแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้กล่าวในลักษณะที่ว่า แต่เดิมอำนาจองค์ความรู้และการจัดการในทางกฎหมายที่มีต่อโบราณสถานในท้องถิ่นเป็นของกรมศิลปากร ต่อมาหลายชุมชนได้เริ่มเกิดสำนึกว่าโบราณสถานเหล่านั้นเป็นของชุมชนและต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการของชุมชนในเรื่องของการท่องเที่ยวที่มีรายได้จากการเข้าชม การจำหน่ายสินค้า และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ยกตัวอย่างกรณีของพระธาตุนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่ตั้งอยู่ในเขตนครจำปาศรี เมืองโบราณในสมัยทวารวดีที่มีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-15 ซึ่งชาวบ้านได้จัดตั้งกองทุนในการจำหน่ายดอกไม้ธูปเทียนที่ใช้สำหรับบูชาองค์พระธาตุ บางส่วนได้ทำร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ร้านอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมถึงโรงแรมที่พักที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสร้างสำนึกชุมชนให้ดูแลรักษาโบราณวัตถุ-สถาน เพราะทำให้เกิดรายได้ในทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครพนมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” เป็นการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นฐานขององค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยได้แสดงให้เห็นว่าเมืองนครพนมมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน อุดมด้วยทรัพยากรทางวัฒนธรรม อันได้แก่ วัด อาคารเก่า หมู่บ้านชาติพันธุ์ เทศกาล และงานประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาสื่อสมัยใหม่เพื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองนครพนม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ชุมชนดังที่ได้กล่าวไว้ ยังไม่ถูกศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน และลักษณะสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้จึงเป็นการขยายพรมแดนความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. งานวิจัยนี้เป็นเพียงงานวิจัยพื้นฐานที่ให้องค์ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลกับชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานจังหวัดนครพนม สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม รวมถึงสำนักงานเทศบาลเมืองนครพนมควรนำข้อเสนอแนะในงานวิจัยไปกำหนดไว้ในแผนการพัฒนา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์

2. ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบการในท้องถิ่น ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยคือ เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ และข้อเสนอแนะในเรื่องเส้นทางการท่องเที่ยว มาขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประชาชนในพื้นที่กับนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และวัฒนธรรมของกันและกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้เป็นเพียงข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในการจัดการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม จึงควรมีการศึกษาต่อยอดการวิจัยและพัฒนาในประเด็น ดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาระบบและกลไกในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว
- 2) การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 3) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ หรือ “เรื่องเล่าท้องถิ่น” ในการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กัญญนันท์ ศิริ, และคนอื่น ๆ. (2561). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกรียงไกร ผาสุดะ, และพจนนวราภรณ์ เขจรเนตร (บก.). (2561). พงศาวดารเมืองสกลนคร-นครพนม ฉบับลายมือ อำมาตย์โทพระยาประจันตประเทศธานี (เงินคำ พรหมสาขา ณ สกลนคร). นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครพนม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิรวดี โยธรมย์, สรिता เกษนอก, และศุภารัตน์ อยู่ยี่น. (2564). การพัฒนาสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมสอดแทรกการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม” ครั้งที่ 7 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม วันที่ 4 มีนาคม 2564 (หน้า 1-7). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์, และคนอื่น ๆ. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนชาวกว๋ายในเขตอีสานใต้และลาวใต้. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. (2554). แนวคิดและแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- ธิดา สาระยา. (2529). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- บ้านเมืองออนไลน์. (2561). OTOP นวัตกรรม 5 หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน เขตเมืองนครพนม มีมนต์เสน่ห์โดดเด่นไม่แพ้กัน. สืบค้น สิงหาคม 3, 2565, จาก <https://www.banmuang.co.th/news/region/133220>.
- ประยูร อิมิวัตร์, นำขวัญ วงศ์ประทุม, กฤษณะ สมควร, และอรุณี อินเทพ. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). นวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชนตามแนวทางประชารัฐในอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 7(2), 145-156.
- ปรีดี พิศุกมิววิถี. (2563). การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์. สืบค้น สิงหาคม 1, 2565, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_2345560.
- พอพันธ์ อูยานนท์. (2560). เศรษฐกิจอีสาน: พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริภูมิ ชมพูนุช. (2549). พัฒนาการของเมืองในแอ่งสกลนครระหว่าง พ.ศ. 2371 ถึง 2436. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). **เครื่องศตวรรษแห่งการค้นหาและเส้นทางสู่นาคต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย: ว่าด้วย ความเป็นมา สถานภาพ แนวคิด วิธีการศึกษาและบทบาทในสังคมปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นกับคนในชุมชนเมืองนครพนม ครั้งที่ 1. (2565, สิงหาคม 1). ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม.
- วิทยาลัยครูมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (2521). **อุรังคินทาน ตำนานพระธาตุพนม.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน.** สืบค้น สิงหาคม 5, 2565, จาก <https://thaicomcommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/>.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2546). **แอ่งอารยธรรมอีสาน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มติชน.
- _____. (2556). บทนำ ใน วัลย์ลักษณ์ ทรงศิริ (บก.), **นิเวศวัฒนธรรมในความเปลี่ยนแปลง.** (หน้า 9-19). กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
- ศริญญา สุขรี. (2558). **ชาวเวียดนามอพยพ: นายทุนยุค "ไทยใหม่" และการกลายเป็นชนชั้นนำ เมืองชายแดน.** เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- ศิราพร ณ ถกลาง. (2558). **“ประเพณีสร้างสรรค์” ในสังคมไทยร่วมสมัย.** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สมจิตร อินทมน, และปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร. (2557). **การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- สมชาติ มณีโชติ. (2554). **พระธาตุพนม: ศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์ในมิติด้านสัญลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธน คงศักดิ์ตระกูล. (2019, January - April). **อัตลักษณ์เรือนค้าขายชุมชนดั้งเดิมริมแม่น้ำโขง จังหวัดนครพนม.** *RMUTI JOURNAL Science and Technology*, 12(1), 111-127.
- สุรัตน์ วรจรรย์รัตน์ (บก.). (2523). **ตำนานพงศาวดารเมืองสกลนคร ฉบับพระยาประจันตประเทศธานี.** สกลนคร: ภาควิชาประวัติศาสตร์ วิทยาลัยครูสกลนคร.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2565). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ.2561-2565 (ฉบับทบทวนรอบปี พ.ศ. 2565).** นครพนม: ผู้แต่ง.
- อนุวัฒน์ การถัก. (2554, พฤษภาคม-สิงหาคม). **พระธาตุพนม: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม เมืองและชุมชน.** *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 7(2), 89-107.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2548). **ประวัติศาสตร์เพื่อชุมชน: ทิศทางใหม่ของการศึกษาประวัติศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เอกนถน บางท่าไม้, สิริธร บุญประเสริฐ, และนรภัทร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2558, มกราคม-เมษายน). **การพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้แหล่งเรียนรู้โบราณคดีหนองราชวัตร จังหวัดสุพรรณบุรี.** *วารสาร Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 1-17.

Learning, Developing and Inheriting Process of Mudmee Weaving Wisdom for Creative Tourism Promotion Based-On Cultural Capital by Community-Based Tourism Management of Tai-Puan Hinpak Sub-District, Banmee District, Lopburi Province

Kasak Tekhanmag

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Panitsupa Thamxramual

Research and Development Institute, Thepsatri Rajabhat University

Kanda Tekhanmag

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author: tkdady@hotmail.com

Received: May 22, 2023 Revised: July 7, 2023 Accepted: July 10, 2023

Abstract

This research aims to study the processes of learning, developing, and inheriting the Mudmee weaving wisdom. It is regarded as an important cultural capital that is a base to support a creative tourism promotion following a community-based tourism management of the Thai-Puan community, Hinpak sub-district, Banmee district, Lopburi province. This qualitative research collected data from thirty-four key informants who were selected using a purposive sampling and a snowball sampling. They were divided into two groups: fifteen village sage, village wisemen, and local leaders, and nineteen Tai-Puan, Mudmee weaving wisemen. The data were collected by doing a field study (community survey, in-depth interview, non-participant observation, focus group discussion, and documentary research. Data and methodological triangulation were employed to validate data, and Typological Content Analysis was used for data analysis.

The main findings were: 1. in terms of community contexts, the economy condition and the Thai-Puan cultural capitals influenced Thai-Puan Mudmee weaving wisdom; 2. for the learning process of the weaving wisdom, it was passed down through household and communities system that the ex-generations taught their descendants to learn how to do patterns, tying, coloring, and weaving; 3. for the development of the weaving wisdom, it was instructed and transferred orally. People exchanged their knowledge and experiences, tried new techniques, or learned some techniques from government offices.

Mudmee weaving was supported and developed by public businesses, government sections, customers, and Tai-Puan wiseman. All of these supports lead to the local wisdom reservation and transmission and high-standard Mudmee clothes. The development also supports local people to have stable jobs and incomes as the Mudmee weaving group is strong and independent. The group is a renowned weaving group in the province and also gains many awards and 4. the inheriting process of the weaving wisdom of Thai-Puan community, was done through families, community, and workshops. The inheritances were the descendants of the weaving group, members of the weaving group, people in the community, and those who were interested in weaving. The contents that they learned included patterning, tying, coloring, weaving, and goods value-adding techniques.

Keywords: Learning and Transmission Process, Mudmee Weaving Wisdom, Cultural Capital

กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม
โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี*

กาสัก เต๊ะชั้นหมาก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พนิตสุภา ธรรมประมวล
สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กานดา เต๊ะชั้นหมาก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Corresponding Author: tkdady@hotmail.com

ได้รับบทความ: 22 พฤษภาคม 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 7 กรกฎาคม 2566 ตอรับตีพิมพ์: 10 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนาลึกอย่างเจาะจง และการบอกต่อ ศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชน ผู้รู้ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น และผู้ทรงภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ชาวบ้านหินปัก 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชน/ผู้รู้ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น 15 คน และผู้ทรงภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ชาวบ้านไทยพวนตำบลหินปัก 19 คน รวมทั้งสิ้น 34 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยประยุกต์ใช้การศึกษาภาคสนาม ด้วยวิธีการสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มเฉพาะ และการศึกษาจากเอกสาร ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูลและวิธีรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกชนิดข้อมูล

ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า 1. บริบทของชุมชนในมิติทุนทางสังคมวัฒนธรรมของตำบลหินปักที่ส่งผลถึงภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ ได้แก่ ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมไทยพวนบ้านหินปัก 2. กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ คือ วิธีการเรียนรู้ผ่านระบบครอบครัวและชุมชน ผู้สอน ได้แก่ ยาย ย่า แม่ พี่น้อง ผู้เรียนคือลูกหลาน และเนื้อหาที่เรียนรู้ได้แก่ลวดลาย การมัด การย้อม การให้สี การทอ 3. กระบวนการพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ คือ วิธีการพัฒนาได้แก่สั่งสอน บอกเล่า แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ รับจากราชการ ลองผิดลองถูก ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคือ ธุรกิจ ส่วนราชการ

* ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
COA No. 002/2023

ลูกค้า และผู้ทรงภูมิปัญญา ผลของการพัฒนาเกิดการอนุรักษ์/สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้ามัดหมี่ มีคุณภาพมาตรฐาน สร้างงาน สร้างรายได้ กลุ่มทอผ้าเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และได้รับรางวัลและสร้างชื่อเสียง และ 4. กระบวนการการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ คือ วิธีการสืบทอดผ่านระบบครอบครัว กลุ่มชุมชน และการเป็นวิทยากร ผู้รับการสืบทอด ได้แก่ ลูกหลาน สมาชิกกลุ่ม คนในชุมชน ผู้สนใจ เนื้อหาที่สืบทอดคือ ลวดลาย การมัด การย้อม การให้สี การทอ และการแปรรูป

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้และสืบทอด, ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่, ทูทางวัฒนธรรม

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งมีทั้งการจัดการเรื่องการกินการอยู่ ระบบสวัสดิการ ระบบการออม ระบบการผลิต ระบบการจัดการ เช่น ระบบสุขภาพ การผลิต การแปรรูป จึงตอบสนองทั้งครอบครัว ชุมชน และนักท่องเที่ยวไปพร้อมกัน ทำให้มีสุขภาพดี มีอาหารการกินที่ดี มีระบบการจัดการที่ดี ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชนที่มั่นคงและยั่งยืนต้องเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน การเรียนรู้และการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนจึงมีความจำเป็น ต้องมีข้อมูล มีความรู้ มีแผน ต้องมีภาคีพันธมิตร ทั้งภาครัฐกิจ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชนร่วมด้วยช่วยกัน ช่วยกันเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง ฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว การจัดการทุกอย่างด้วยความรู้ความเข้าใจและเอาใจใส่ด้วยทักษะที่ดี มีคุณภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่ได้รับการส่งเสริม โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006, pp. 2-4) เพราะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ช่วยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของบ้าน โดยเชื่อมั่นว่าการเข้าร่วมเรียนรู้ทำกิจกรรมอันมีคุณค่าของชุมชน ผ่านการเชื่อมโยงของชุมชนที่พร้อมสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยว จะช่วยให้เกิดการจดจำและความประทับใจอย่างลึกซึ้งถึง “จิตวิญญาณ” ของพื้นที่ของการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เป็นการต่อยอดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจากเดิมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสถานที่ พิพิธภัณฑสถาน ราชวัง ตลาด อนุสาวรีย์หรือหาดทราย หรือทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม (Tangible Cultural Resources) มาให้ความสนใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (Intangible Cultural Resources) มากขึ้น เช่น วิถีชีวิต บรรยากาศ อัตลักษณ์ หรือการสร้างสรรค์ เช่น งานหัตถกรรมและศิลปะ โดยสนใจวิถีชีวิตของคนธรรมดา มากกว่าวิถีชีวิตหรูหราแบบราชสำนักหรือชนชั้นสูง (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, และคนอื่นๆ, 2555, หน้า 55)

การนำทุนวัฒนธรรม เช่น เรื่องราว (Story) เนื้อหา (Content) ของวัฒนธรรมไทยมาเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการหรือสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าหรือบริการของตนเพื่อสร้างจุดขาย สอดคล้องกับการพัฒนาทุนวัฒนธรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ต่อเนื่องถึงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยมุ่งไปที่การเชื่อมโยงระหว่างทุน 6 ทุน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงินและทุนวัฒนธรรม โดยทุนวัฒนธรรมเป็นจุดศูนย์กลางที่เชื่อมโยงกับทุนประเภทอื่นๆ ทุนวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นเหมือนกิจกรรมต้นน้ำ (Upstream) ในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การบำรุงรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมและการนำทุนวัฒนธรรมมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้ถูกบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ด้านการเชิดชูและสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2566) รวมถึงการนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Bases Tourism: CBT) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน จึงเป็นรูปแบบ

การท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีจุดยืนที่เป็นหลักการสำคัญ คือ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่น และ 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน (พจนานุกรม, 2546, หน้า 12) การจะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการข้างต้น มีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ชุมชนไทยพวนบ้านหินปักมีจิตสำนึกในความเป็นชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมไทยพวนสูงมาก ดังสะท้อนออกมาเป็นคำขวัญของตำบลหินปักที่ว่า “วัฒนธรรมหินใหญ่ แรกถิ่นไทยพวน ครบถ้วนประเพณี ภาพสีล้ำค่า แดนผ้ามัดหมี่” (องค์การบริหารส่วนตำบลหินปัก, 2565, ย่อหน้า 1-3) โดย “วัฒนธรรมหินใหญ่”: ที่มาของชื่อ “หินปัก” ได้มาจากชื่อหมู่บ้านและชื่อวัดเก่าแก่ แต่เดิมบริเวณที่เรียกว่า บ้านหินปักใหญ่ มีหินขนาดใหญ่มากก้อนหนึ่ง ตั้งอยู่ในลักษณะปักอยู่โดดเดี่ยวกลางลานริมลำคลอง ซึ่งที่มาของชื่อบ้านหินปักใหญ่หมายถึงหินใหญ่ที่ปักอยู่ก้อนนี้เอง กลุ่มชาวบ้านไทยพวนบ้านหินปักได้อพยพมาจากทุ่งไหหินเมืองเชียงขวางแดนเมืองพวน เมื่อราวปี พ.ศ. 2300 และได้เริ่มสร้างวัดอันถือเป็นศูนย์กลางของชุมชนขึ้นที่วัดหินปักใหญ่ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2306 ต่อมาได้มีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้นในบริเวณใกล้เคียง ก็ยังเรียกชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า บ้านหินปัก แต่เพิ่มชื่อต่อท้ายตามทิศที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้ชาวไทยพวนบ้านหินปักยังคงรักษาวัฒนธรรม/ประเพณีไว้อย่างครบถ้วนตามวัฒนธรรม/ประเพณีไทยพวน กล่าวคือ เดือนอ้ายบุญข้าวจี่ เดือนยี่บุญข้าวหลาม เดือนสามบุญกำฟ้า เดือนห้าบุญสงกรานต์ เดือนหกบุญหมู่บ้าน เดือนแปดบุญเข้าพรรษา เดือนเก้าบุญห่อข้าว เดือนสิบเอ็ดบุญตักบาตรเทโว และยังมีประเพณีสำคัญ คือ สู่ขวัญ กำฟ้า (เดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ) วันกตัญญูผู้สูงอายุ สารทไทยพวน (วันสิ้นเดือน 9) เสอกระจาด เป็นต้น อีกทั้งภาพจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดหินปักใหญ่ เป็นศิลปะสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นภาพวาดพุทธประวัติและพระเวสสันดรชาดก ตลอดจนภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่เป็นอัตลักษณ์สำคัญที่สามารถสร้างชื่อเสียงความภาคภูมิใจ และรายได้ให้กับชุมชนไทยพวนหินปักอย่างยิ่ง

จากข้อมูลโดยสังเขปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีฐานทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ที่ชาวไทยพวนภาคภูมิใจร่วมกันและพยายามพลิกฟื้นวัฒนธรรมและพลังของชุมชนจนประสบผลสำเร็จได้ระดับหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้ชุมชนไทยพวน ตำบลหินปักสามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการสู่เศรษฐกิจชุมชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรมไทยพวนได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สมควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานทางวิชาการโดยร่วมมือกับชุมชน/ท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ซึ่งนอกจากจะทำให้ชุมชน/ท้องถิ่นเกิดความรู้/เกิดเจตคติที่ดี/มีทักษะและสามารถอนุรักษ์และสืบทอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและยั่งยืนแล้ว การวิจัยเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเป็นเครื่องมือเพื่อการบูรณาการในระดับชุมชนหรือพื้นที่ (Community/Area-based Approach) เพื่อเป้าหมายในการร่วมมือกันจัดการกับสภาพ

ของปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการพลิกฟื้นวัฒนธรรมไทยพวนของตำบลหินปัก ซึ่งนอกจากจะเป็นการใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นหนุนเสริมฐานทุนทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งแล้ว ยังเป็นการสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและสังคมไทยโดยรวมด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ใน 4 ประเด็น คือ 1) บริบทของชุมชนในมิติทุนทางสังคมวัฒนธรรมของตำบลหินปักที่ส่งผลถึงภูมิปัญญาการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง 2) กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง 3) กระบวนการพัฒนาภูมิปัญญาการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง และ 4) กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเชิงทุนวัฒนธรรมมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) สิ่งที่มีอยู่ในตัวคนและกลุ่มคนมาอย่างยาวนาน (Embodies State) เช่น ความคิด จินตนาการ ความคิดริเริ่มและความเชื่อ 2) สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Objectified State) ในรูปแบบของสินค้าวัฒนธรรม เช่น รูปภาพ หนังสือ สิ่งก่อสร้างสถานที่ที่เป็นมรดกโลก 3) ความเป็นสถาบัน (Institutionalization State) ซึ่งสามารถทำให้เกิดความเป็นรูปธรรม เช่น กติกา การยอมรับที่หลากหลาย คนเห็นร่วมกัน เช่น การยอมรับในสถาบันพระมหากษัตริย์ วัด และโรงเรียน (Bourdieu, 1986, pp. 64-75) นอกจากนี้ ทุนทางวัฒนธรรมยังรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนซึ่งแบ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม (Tangible Cultural Heritage) คือ สิ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น สถานที่ที่อยู่อาศัย ชุมชน อาคาร รวมถึง งานฝีมือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น และมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม (Intangible Cultural Heritage) รวมถึงประเพณี ขนบธรรมเนียม ภาษา เพลง พิธีกรรม เทศกาล ทักษะพิเศษ เป็นต้น (ICOMOS Australia, 1999, pp 23-24) ซึ่งมรดกวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพราะอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างในแต่ละท้องถิ่นนั้น เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555, หน้า 148-161)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006) ช่วยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของบ้าน เปิดโอกาสให้มีประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่นำไปสู่การทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน เริ่มจากการปลูกจิตสำนึกทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน และการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และการอนุรักษ์สืบสาน (นิตติยา ทองเสนอ, และอุทิศ สังข์รัตน์, 2558, หน้า 198-199) ในขณะเดียวกันก็มีความพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าให้กับท้องถิ่นและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนเกิดการผลิตสินค้าท้องถิ่นซึ่งเป็นการกระจายรายได้ให้ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Raymond (2007) ที่ได้นำแนวคิด

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวที่เกาะใต้ ประเทศนิวซีแลนด์ แล้วพบว่า เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชนโดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดทิศทาง โดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิด การเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้าง ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลางและเป็นฐานในการจัดการ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ลักษณะตามอัตลักษณ์ ของทุนทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ คือ 1) มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) หมายถึง กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดีวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม โดยแบ่งเป็นกลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรม แบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น เทศกาล งานประเพณีต่างๆ และกลุ่มที่ตั้งทาง วัฒนธรรม (Cultural Sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น 2) วิถีชีวิต (Lifestyles) หมายถึง กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ทั้งวิถีชีวิตของสังคมเมือง และวิถีชีวิตสังคมชนบท ในแง่การเรียนรู้การดำรงชีวิตหรือวิถีการประกอบอาชีพ 3) ศิลปะ (Arts) หมายถึง กลุ่มการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม เช่น งานศิลปะ (Visual Arts) การวาดภาพ รูปปั้น และ ศิลปะการแสดง (Performing Arts) การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์และการแสดงละคร เป็นต้น 4) สินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง (Functional Creation) หมายถึง กลุ่มท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ที่เป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการ แตกต่างกันไป เช่น เรียนทำอาหารไทย เรียนมวยไทย ฝึกสมาธิ และการจัดกิจกรรม (Workshop) เป็นโปรแกรมการฝึกปฏิบัติโดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันและทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวโดยสังเขปข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าภูมิปัญญาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นทุน ทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมของชุมชนไทยพวนตำบลหินปัก สามารถนำมาใช้เป็นฐานต้นทุนสำคัญ ที่สามารถใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชน ไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม สำคัญ คือ

1.1 ประชาชน/ผู้รู้ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น (ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ชาวไทยพวน บ้านหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงโดยการบอกต่อ (Snow-ball) จำนวน 15 คน โดย 1) เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนตำบลหินปักมาอย่างต่อเนื่องยาวนานไม่น้อยกว่า 30 ปี 2) เป็นผู้ ที่รู้เรื่องราวบริบทที่เป็นทุนทางสังคม/วัฒนธรรมของชาวไทยพวนบ้านหินปัก 3) เป็นสมาชิก/กรรมการสภา วัฒนธรรมไทยพวนตำบลหินปัก และ 4) เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าและพร้อมจะให้ความร่วมมือในการวิจัย ครั้งนี้

1.2 ผู้ทรงภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ชาวไทยพวนตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงโดยการ Snow-ball โดยที่ผู้วิจัยเลือกผู้ใหญ่วนิดา รักพรหม อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 และประธานกลุ่มสตรีอาสาบ้านพวน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านดีเด่นและได้รับรางวัลจากการประกวดผ้าลายโบราณ และเป็นผู้นำในการรวมกลุ่มผู้ทอผ้ามัดหมี่ขึ้น จนกระทั่งมีเครือข่ายครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลหินปัก จำนวน 19 คน โดย 1) เป็นผู้ที่มีผลงานการทอผ้ามัดหมี่มาอย่างต่อเนื่องยาวนานไม่น้อยกว่า 20 ปี 2) เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลจากผลงานการทอผ้ามัดหมี่ 3) เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไทยพวนตำบลหินปัก และ 4) เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าและพร้อมจะให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายประกอบกัน ได้แก่ 1) การสำรวจชุมชน (Community Survey) 2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) 3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) 4) การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ 5) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยได้กำหนดคำถามไว้ในประเด็นหลักอย่างกว้างๆ และเพิ่มเติมประเด็นอื่นได้ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเน้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยตามที่เกียรติสุตา ศรีสุข (2556, หน้า 16-17) เสนอไว้ คือ 1) ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยอย่างละเอียด 2) กำหนดประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) รวบรวมรายการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการตามประเด็นที่กำหนดไว้ 4) พิจารณาแต่ละรายการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความชัดเจนทางภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล 5) พิจารณารายการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา และ 6) จัดทำแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบรายการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ในขณะที่รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การจดบันทึกสรุปลึ้นๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญตามความเป็นจริงโดยไม่มีคติความ นอกจากนั้นยังได้บันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่รวบรวมข้อมูลด้วย

3. การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความแม่นยำตรงของข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลโดยเริ่มจากรูปแบบการรวบรวมข้อมูลในหลากหลายวิธี ทั้งการเก็บข้อมูล และนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง รวมถึงเพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด จึงได้มีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตามที่สุภางค์ จันทวานิช (2553, หน้า 128-130) เสนอไว้ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคลที่ต่างกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำผลสรุปเบื้องต้นจากข้อมูลมาใช้ในการออกแบบและตั้งคำถามเพิ่มเติม เพื่อใช้ตอบคำถามงานวิจัยให้สมบูรณ์มากขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อนักวิจัยเริ่มต้นเก็บข้อมูลจนถึงเมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ประยุกต์จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ ตามข้อเสนอของรัตนะ บัวสนธ์ (2558, หน้า 228-235) ได้แก่ 1) การจัดระเบียบข้อมูล 2) การทำดัชนีหรือกำหนดรหัสข้อมูล 3) การกำจัดข้อมูลหรือสร้างข้อสรุป

ชั่วคราว 4) การสร้างบทสรุป และ 5) การพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในทุกประเด็นที่ต้องการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. บริบทชุมชนในมิติทุนทางสังคมของตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลให้ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ดำรงอยู่ถึงปัจจุบัน ได้แก่

1.1 ฐานเศรษฐกิจของตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรธรรมชาติ 3) การผลิต/บริโภค 4) ศักยภาพและเทคโนโลยีจากภายนอก 5) สุขภาวะชุมชน และ 6) ปัจจัยและข้อจำกัดอื่นๆ

1.2 ทุนทางวัฒนธรรมไทยพวนตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมการเรียนรู้ 2) วัฒนธรรมการทำงาน 3) ประวัติศาสตร์ชุมชน 4) จิตสำนึกของคน/ท้องถิ่น/สาธารณชน 5) จริยธรรม/ธรรมาภิบาล และ 6) วิถีวัฒนธรรมเชิงรูปธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ เป็นดังนี้

2.1 มูลเหตุจูงใจให้เรียนรู้ ได้แก่ การก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ควบคู่กับการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ของชุมชน

2.2 วิธีการเรียนรู้เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาในครัวเรือน ได้แก่ การทำให้อุ การสั่งสอน การบอกเล่า และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

2.3 ผู้สอน ได้แก่ ยาย ย่า แม่ พี่น้อง โดยผู้เรียนที่เป็นลูกหลาน

2.4 เนื้อหาที่เรียนรู้ ได้แก่ ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ตั้งแต่ลวดลาย การมัด การย้อม การให้สี การทอ และการแปรรูป

3. กระบวนการพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ เป็นดังนี้

3.1 วิธีการพัฒนา ได้แก่ การสั่งสอน บอกเล่า แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ (จากการเรียนรู้/ดูงาน) รับจากราชการ (การสาธิต) ลองผิดลองถูก

3.2 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคือธุรกิจ ส่วนราชการ ลูกค้า และผู้ทรงภูมิปัญญา

3.3 ผลของการพัฒนาทำให้เกิดการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้ามัดหมี่มีคุณภาพมาตรฐานดีขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มทอผ้าเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และได้รับรางวัลและสร้างชื่อเสียง เช่น ได้รับรางวัล OTOP (5 ดาว) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมดีเด่น หมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น หมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น สินค้ามาตรฐานสหกรณ์ เป็นต้น

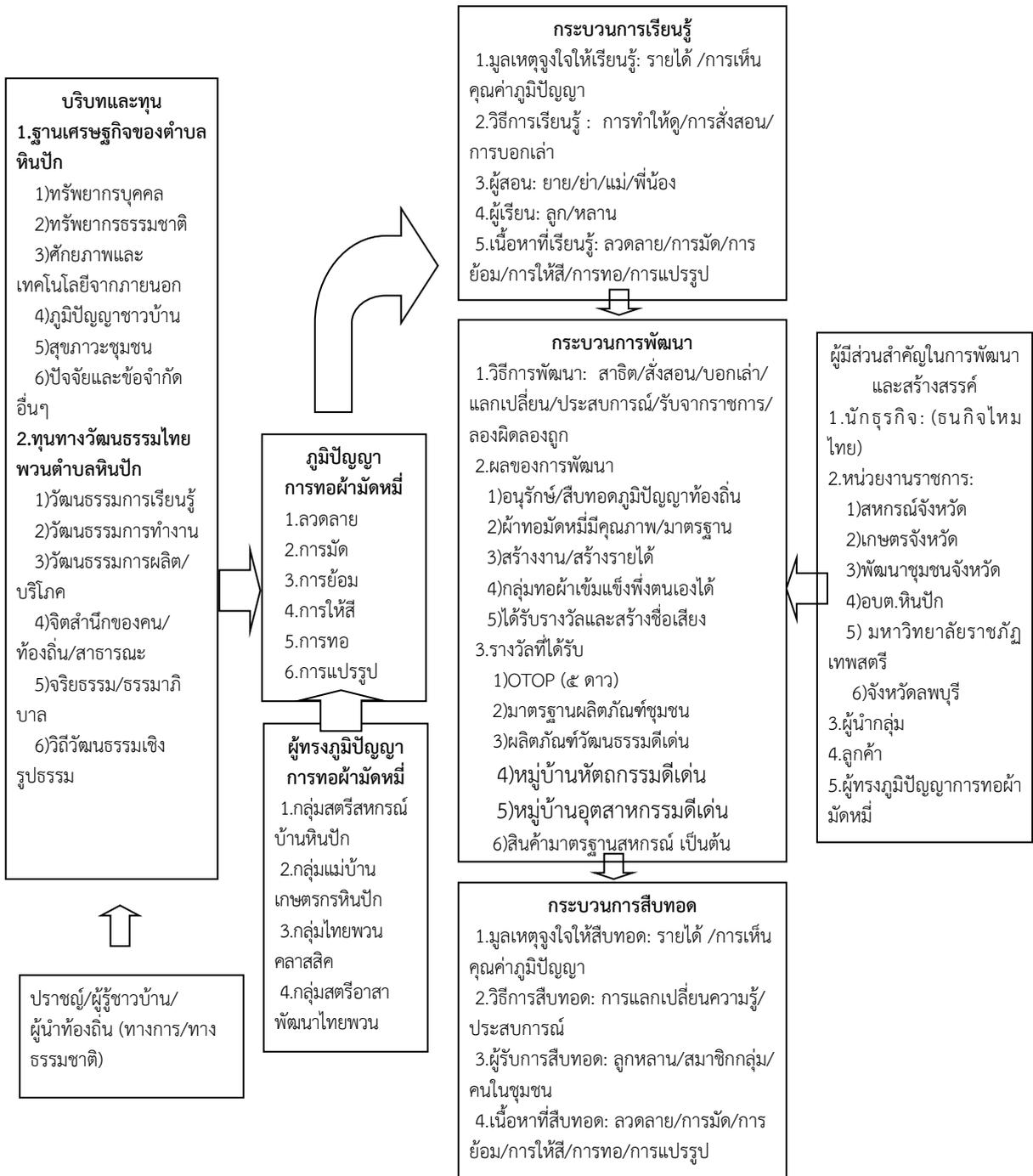
4. กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ เป็นดังนี้

4.1 มูลเหตุจูงใจให้เกิดการสืบทอด ได้แก่ การก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ควบคู่กับการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ของชุมชน

4.2 วิธีการสืบทอดผ่านระบบครอบครัว กลุ่ม ชุมชน และการเป็นวิทยากร

4.3 ผู้รับการสืบทอดได้แก่ลูกหลาน สมาชิกกลุ่ม คนในชุมชน ผู้สนใจ

4.4 เนื้อหาที่สืบทอด ได้แก่ ภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ตั้งแต่ลวดลาย การมัด การย้อม การให้สี การทอ และการแปรรูป รายละเอียดดังภาพ 1

ภาพ 1 บทสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี (ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2566)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้ทำให้ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญา จนสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีเป็นอย่างไร ดังบทสรุปและสังเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า กระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีมีมูลเหตุสำคัญมาจากการก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ควบคู่กับการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ การพัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ของชุมชน ทั้งผู้สืบทอดและผู้เรียนรู้ และรับการสืบทอด ซึ่งสอดคล้องกับศุลชัย สระทองหัก (2565) ที่ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำ บ้านดอนทราย ตำบลสระเกษเทียม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม แล้วพบว่าการสืบทอดอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ เป็นการฟื้นฟูองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิม เพื่อสร้างความตระหนักในชาติกำเนิดของตนเอง สร้างความรัก ความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ และมีความรู้สึกรักตัวเองเป็นเจ้าของชุมชน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าวิธีการเรียนรู้ และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ของผู้ทรงภูมิปัญญาไทยพวนบ้านหินปัก คือ การทำให้อวด การสั่งสอน การบอกเล่า การสาธิตวิธีการ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่วนการพัฒนาเน้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ (จากการเรียนรู้/ดูงาน) การรับจากส่วนราชการ (การสาธิต) ลองผิดลองถูก โดยผู้เรียนรู้และได้รับการสืบทอด ได้แก่ ลูกหลานสมาชิกกลุ่มคนในชุมชนนั้น สอดคล้องกับจินต์ประวีร์ เจริญนิม, และสิริชัย ดีเลิศ (2563) ที่ได้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืนแล้วพบว่า การสร้างภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ คือ 1) จากการปฏิบัติจริง เป็นการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ 2) จากการอบรม ตามความสนใจของผู้สูงอายุ 3) ครูพักลักจำ การจดจำ/แอบจำมาจากผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้นๆ และนำมาทำตาม 4) จากประสบการณ์ เกิดจากการสะสมความรู้ของตัวผู้สูงอายุเอง และ 5) จากพิธีกรรม เป็นการสร้างภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอด มาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายจนถึงปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การปฏิบัติจริง เป็นการให้ผู้เรียนได้ทำจริง 2) การสาธิตและทำให้เป็นดูเป็นตัวอย่างและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม 3) การบันทึกองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และ 4) ถ่ายทอดเฉพาะสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าหน่วยราชการต่างๆ เช่น จังหวัดลพบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลหินปัก เป็นต้น ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ทรงภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ชาวไทยพวนหินปัก ได้ส่งสมประสบการณ์ที่ได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าจากบรรพบุรุษและเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น อีกทั้งยังได้เล็งเห็นถึงคุณค่าในความงามของผ้าที่ทอและต้องการอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ไทยพวนให้คงอยู่และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องนั้นเป็นการดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วย

4. การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งมีทั้งการจัดการเรื่องการกินการอยู่ ระบบสวัสดิการ ระบบการออม ระบบการผลิต ระบบการจัดการ เช่น ระบบสุขภาพ การผลิต การแปรรูป จึงตอบสนองทั้งครอบครัว ชุมชน และนักท่องเที่ยวไปพร้อมกัน ทำให้มีสุขภาพดี มีอาหารการกินที่ดี มีระบบการจัดการที่ดี ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชน ที่มั่นคงและยั่งยืนต้องเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชุมชน และเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นไปดังข้อเสนอของ ชันญ วงษ์วิภาค (2545, หน้า 71) ได้เสนอว่า ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยว คือ 1) ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน/ชาติเป็นอย่างมาก นำเงินตราเข้าชุมชนและประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ และ 2) ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยการท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่อัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้น ก่อให้เกิดความสามัคคี สมานฉันท์ของคนในชาติ และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพขึ้นแก่โลก และเป็นวิธีทางหนึ่งในการใช้การท่องเที่ยวเป็น เครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป โดยการได้เผยแพร่ออกไปสู่สายตาสาธารณชน และเป็นกลไกหนึ่งของการคงไว้ซึ่งความสำคัญของสถานที่เหล่านั้นด้วยเพราะเป็นรูปแบบที่มีรากฐาน แนวคิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มุ่ง สนใจการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความสนใจเฉพาะอย่างของตนเองเท่านั้น ทำให้การท่องเที่ยวทางเลือก ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับ การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่สำคัญในการพัฒนาจากคุณค่า จิตสำนึก ความรัก ความผูกพันที่สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลากหลาย ของอาชีพที่เป็นทุนวัฒนธรรมของชาวไทยพวนตำบลหินปักเอง ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์และทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่เคลื่อนจากความสนใจ ในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ไปสู่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2555) และยิ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ พนิตสุภา ธรรมประมวล, และกาสัก เตชะชั้นหมาก (2553) ที่ได้ ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมในจังหวัด ลพบุรี และได้เสนอกลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม/สร้างโอกาสการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลผลิต (Output) จากการวิจัยครั้งนี้ ดังบทสรุปและสังเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนั้น ซึ่งเป็นข้อมูล สำคัญให้กับหน่วยงานของรัฐ (เช่น จังหวัดลพบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี สำนักงาน

ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลพบุรี ประชาสัมพันธ์จังหวัดลพบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น) และสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี วิทยาลัยการอาชีพและอาชีวศึกษา โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ การศึกษานอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย) นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการในส่วนที่ เกี่ยวข้องเพื่อสร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ในท้องถิ่น และในจังหวัดลพบุรีที่อยู่บนฐานของความรู้ (Knowledge Based) อย่างแท้จริง อันเป็นกระบวนการ เรียนรู้ การพัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้ เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ

1. จัดกระบวนการ/กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้//เผยแพร่/พัฒนา/สืบทอดในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เช่น 1) การนำเข้าสู่ระบบการศึกษาทั้งใน/นอกระบบโรงเรียน 2) การจัดตั้ง กลุ่มสนใจ 3) การพิมพ์หนังสือ/การเผยแพร่ด้วยสื่อ/วิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย และ 4) อื่นๆ (ตามความ เหมาะสม)

2. จัดพิพิธภัณฑ์/ศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ของชาวไทยพวน บ้านหินปักต่อไป

ซึ่งถ้าได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Ultimate Outcome) จะก่อให้เกิดความคุ้มค่าอย่างยิ่ง กล่าวคือ

2.1 เกิดความรู้/ความเข้าใจในคุณค่า/ความสำคัญของวิถีชีวิต/ภูมิปัญญา/ท้องถิ่น

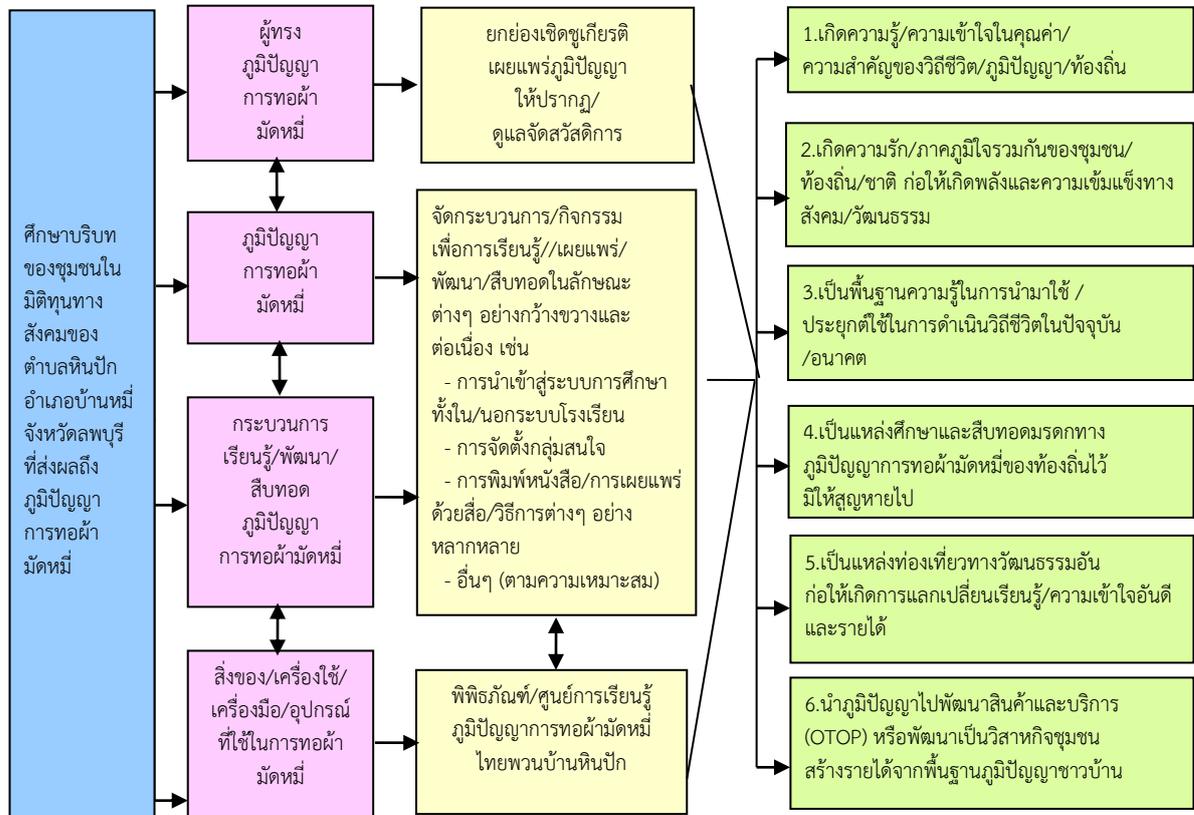
2.2 เกิดความรัก/ภาคภูมิใจร่วมกันของชุมชน/ท้องถิ่น/ชาติ ก่อให้เกิดพลัง และความเข้มแข็งทางสังคม/วัฒนธรรม

2.3 เป็นพื้นฐานความรู้ในการนำมาใช้/ประยุกต์ใช้ในการดำเนินวิถีชีวิต ในปัจจุบัน /อนาคต

2.4 เป็นแหล่งศึกษาและสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ ของท้องถิ่นไว้มิให้สูญหายไป

2.5 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ความเข้าใจอันดี และรายได้

2.6 นำภูมิปัญญาไปพัฒนาสินค้าและบริการ (OTOP) หรือพัฒนาเป็นวิสาหกิจ ชุมชนสร้างรายได้จากพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัยกระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี (ททีมา: คณะผู้วิจัย, 2566)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ สามารถนำสู่การให้ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถใช้เป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการของชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีนี้ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการผ่านระบบครอบครัวและกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นไปตามความถนัดและความสนใจของแต่ละครอบครัว ซึ่งอาจนับเป็นการเรียนรู้ พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาตามอัยาศัย โดยมีส่วนราชการเข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในบางเรื่อง ในบางช่วงเวลา ตามนโยบาย แผนงาน โครงการของแต่ละหน่วยงาน แต่ในส่วนของการเรียนรู้และสืบทอดผ่านระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังมากนัก มีเพียงการให้นักเรียนมาเรียนรู้เป็นครั้งคราวเท่านั้น ดังนั้น สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้พิจารณาแล้วจัดการเรียนรู้และสืบทอดผ่านกระบวนการศึกษาอย่างเป็นระบบอย่าง

จริงจังและต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้และสืบทอดจากครูภูมิปัญญา การจัดทำเป็นหนังสือเสริมการอ่าน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ในท้องถิ่นและในจังหวัดลพบุรีที่อยู่บนฐานของความรู้ (Knowledge Based) อย่างแท้จริง อันจะก่อให้เกิดความยั่งยืนจากการวิจัยและพัฒนาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (ในการวิจัยในโอกาสต่อไป)

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2566). **แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2556). **ระเบียบวิธีวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินต์ประวีร์ เจริญฉิม, และสิริชัย ดีเลิศ. (2563, พฤษภาคม-สิงหาคม). กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 33(2), 152-167.
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นิตติยา ทองเสนอ, และอุทิศ สังข์รัตน์. (2558, เมษายน-กันยายน). การจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 10(1), 187-206.
- พจนาน สนวนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พนิตสุภา ธรรมประมวล, และกาสัก เตชะชั้นหมาก. (2553). **กลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดลพบุรี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- รัตนะ บัวสนธิ. (2558). **การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2555, มิถุนายน-ตุลาคม). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุ่ออารยธรรม จังหวัดราชบุรี. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 10(1), 148-161.
- ศุลชัย สระทองหัก. (2565, กันยายน). กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำ บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 7(9), 75-95.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, และคนอื่นๆ. (2555). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน).
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). **วิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหินปัก. (2565). **ประวัติ/สภาพทั่วไป**. สืบค้น กรกฎาคม 1, 2565, จาก <https://www.hinpak.go.th/tambon/general>.
- Bourdieu, P. (1986). **The Forms of Capital**. In: Richardson, J., Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. Westport, CT: Greenwood: 58-241.

- ICOMOS Australia. (1999). **The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance**. Australia: Author.
- Raymond, C. (2007). **Creative Tourism New Zealand: The Practical Challenges of Developing Creative Tourism**. In Richards G. and Wilson, J. (eds) *Tourism, Creativity and Development*. London: Routledge, pp. 145-157.
- UNESCO. (2006). *Towards sustainable strategies for creative tourism discussion report of the planning meeting for 2008*. in **International Conference on Creative Tourism**. Santa Fe, New Mexico, USA. October 25-27, 2006.

The Psychological Socialization in Chinese Cartoon Short Video of LITTLE MONK YICHAN

Jia Minghui

Master's degree student, Department of Eastern Language,
Faculty of Humanities, Kasetsart University

First Author: jj.minghui@gmail.com

Kewalee Petcharatip

Assistant Professor, Ph.D., Department of Eastern Language,
Faculty of Humanities, Kasetsart University

Corresponding Author: kewalee.p@ku.th

Received: January 4, 2023 Revised: February 2, 2023 Accepted: February 10, 2023

Abstract

The objective of this study is to analyze psychological socialization in Chinese society through a short cartoon video, Little Monk Yi Chan 《一禅小和尚》, broadcasted through Weibo from 1 January 2017 to 1 January 2020 in a total of 197 episodes. This study employed a qualitative research method by grouping the types of content, collecting statistical data, and analyzing content in the video.

The results found that there were five types of psychological socialization reflected in the cartoon. They included: 1. morality; 2. traditions; 3. belief/religion; 4. perceptions/opinions and 5. inspiration. Based on the frequency counting of the types of psychological socialization appearing in each episode, perception/opinion was mostly found at 70.89%. This socialization type covered six sub-issues which were: the perceptions/opinions on becoming an adult, on love, on living, on interpersonal relationships, on personality, and on emotions/feelings. These psychological socializations corresponded to the psychological characteristics of Chinese people and reflected their needs for psychological support in nowadays. This cartoon not only provided Chinese audiences with useful life lessons but also encouraged them to review their lives. On the other hand, the tradition type was found the least.

Keywords: Socialization, Psychological, Chinese Cartoon Short Video, Little Monk Yi Chan

การขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง เณรน้อยอีฉาน

จย่า หมิงฮุย

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

First Author: jj.minghui@gmail.com

เกวลี่ เพชรอาทิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Corresponding Author: kewalee.p@ku.th

ได้รับบทความ: 4 มกราคม 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 2 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับตีพิมพ์: 10 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในสังคมจีนผ่านการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง เณรน้อยอีฉาน 《一禅小和尚》 ที่แพร่ภาพออกอากาศทางเว่ยป้อ (Weibo) ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2560 – 1 มกราคม พ.ศ. 2563 จำนวนทั้งสิ้น 197 ตอน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การจัดกลุ่มตามประเภทของเนื้อหาสาระ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง เณรน้อยอีฉาน แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1. ศีลธรรมจรรยา 2. ขนบธรรมเนียม/ประเพณี 3. ความเชื่อ/ศาสนา 4. ทักษะ/ความคิดเห็น และ 5. แรงบันดาลใจ จากเกณฑ์การนับประเภทเนื้อหาที่ปรากฏเป็นจำนวนครั้งในแต่ละตอน ประเภททักษะ/ความคิดเห็นปรากฏมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.89 ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย คือ ทักษะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรัก การใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคลิกภาพส่วนบุคคล และอารมณ์/ความรู้สึก ซึ่งตอบสนองต่อลักษณะทางด้านจิตใจ (จิตลักษณะ) และสะท้อนถึงความต้องการทางด้านจิตใจของชาวจีนในปัจจุบัน โดยกระตุ้นให้ผู้ชมชาวจีน ย้อนมองชีวิตของตนเอง อีกทั้งยังสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตแก่ผู้ชมอีกด้วย ส่วนประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีปรากฏน้อยที่สุด

คำสำคัญ: การขัดเกลาทางสังคม, จิตใจ, การ์ตูนสั้นจีน, เณรน้อยอีฉาน

บทนำ

การ์ตูนสั้นเรื่อง “ณรงน้อยอ้อมาน 《一禅小和尚》” เป็นแอนิเมชัน 3 มิติ (3D Animation) ที่สร้างสรรค์และผลิตโดยบริษัทซูโจว ต้าอวี เน็ตเวิร์ค เทคโนโลยี จำกัด (Suzhou Dayu Network Technology) เริ่มออกอากาศผ่านทางเว่ยป้อ (Weibo) เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน การ์ตูนสั้นเรื่องนี้ออกอากาศมาแล้วกว่า 400 ตอน และยังคงออกอากาศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการ์ตูนเรื่องนี้ มีเนื้อหาแฝงไปด้วยหลักธรรมต่างๆ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตประจำวันระหว่างพระอาจารย์อาโต้ว (阿斗) กับณรงน้อยอ้อมาน (一禅) ที่นำเสนอเนื้อหาให้ตระหนักรู้ถึงสัจธรรมของชีวิตที่มีความสนุกสนานหรืออบอุ่น การ์ตูนสั้นเรื่องนี้เกิดกระแสนิยมขึ้นในปี พ.ศ. 2561 เนื่องจากทีมงานของบริษัทได้เพิ่มช่องทางการออกอากาศเพิ่มเติมผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (TikTok) ซึ่งทั้งเว่ยป้อและติ๊กต็อกนั้นเป็นแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่วัยรุ่นชาวจีนนิยมใช้มาก การพัฒนาขึ้นของสื่อใหม่ (New Media) เช่น เว่ยป้อ และติ๊กต็อก ทำให้วิถีชีวิตของคนจีนเปลี่ยนไป การเสพสื่อแบบเดิมเช่นวิทยุและโทรทัศน์ลดน้อยลง ผู้คนหันไปใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อเข้าถึงสื่อใหม่ๆ หรือแพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีคนดูโทรทัศน์น้อยลง การ์ตูนก็ยังสามารถเข้าถึงสายตาของผู้ชมได้โดยผ่านสื่อใหม่หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ อีกทั้งการ์ตูนที่มีคุณภาพยังมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้คนรู้จักการ์ตูนเรื่องนี้มากขึ้น เช่น การ์ตูนสั้นเรื่อง “ณรงน้อยอ้อมาน” เป็นการ์ตูนคุณภาพที่ได้รับรางวัลวินาที่ทอง ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับศิลปินในสื่อใหม่ของประเทศจีน (Wu, 2018, p.17) ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 จากหน้าหลักของแอปพลิเคชันเว่ยป้อและติ๊กต็อก พบว่า มียอดผู้ติดตามการ์ตูนสั้นเรื่อง “ณรงน้อยอ้อมาน” ในเว่ยป้อ 5.1 ล้านคน และในติ๊กต็อกกว่า 48 ล้านคน จะเห็นได้ว่าการ์ตูนเรื่องนี้เป็นที่ชื่นชอบในหมู่วัยรุ่นชาวจีน ซึ่งไม่ได้นิยมเฉพาะกลุ่มเด็กเล็กเท่านั้น เนื่องจากในปัจจุบันวัยรุ่นชาวจีนมีความกดดัน ความเครียด และกลัวที่จะถูกคัดออกจากสังคมที่มีการแข่งขันสูง (Geng, 2013, pp. 114-115) การเสพสุขและการปล่อยใจจึงเป็นทางออกที่ดีสำหรับวัยรุ่นชาวจีน ซึ่งตัวละครที่ชื่ออ้อมานเป็นเสมือนตัวแทนของวัยรุ่นชาวจีน อ้อมานได้ช่วยตั้งคำถามในเรื่องที่วัยรุ่นชาวจีนทุกคนๆ สงสัย และต้องการคำปรึกษา เพื่อแสวงหาคำตอบและคำปลอบใจ เช่น เรื่องเกี่ยวกับความรัก มิตรภาพ การดำรงชีวิต เป็นต้น และปัจจัยสำคัญที่ทำให้การ์ตูนณรงน้อยอ้อมานได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นชาวจีน อีกประการหนึ่งคือความยาวคลิปทุกตอนของการ์ตูนเรื่องนี้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 30 วินาทีถึง 2 นาที ซึ่งเหมาะกับพฤติกรรมของวัยรุ่นชาวจีนในยุคปัจจุบันที่ไม่ชอบใช้เวลาในการรับสาร (Xie, 2020, p.9) จนทำให้ผู้รับชมชาวจีนเริ่มหันกลับมาให้ความสนใจการ์ตูนจีนอีกครั้ง

ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นชาวจีนจำนวนมากติดตามการ์ตูนสั้นเรื่อง “ณรงน้อยอ้อมาน” เพราะเนื้อหาสาระของแต่ละตอนได้สะท้อนให้เห็นถึงความมั่งคั่งและความมีเมตตา อันเป็นธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ รวมถึงการเติบโตทางจิตวิญญาณและการย้อนมองดูตนเอง ซึ่งตรงกับความต้องการด้านจิตใจของผู้ชมชาวจีนและกระตุ้นให้พวกเขาทบทวนถึงประเด็นต่างๆ ในชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาในประเด็นที่พวกเขาต้องการอีกด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในสังคมจีน โดยวิเคราะห์ผ่านการตูนสั้นจีนเรื่อง เณรน้อยอ้วน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นิยามของการตูนสั้น

Jin (2014, p.1) ได้อธิบายว่า การตูนสั้น (Short Cartoon) โดยทั่วไปจะกำหนดขอบเขต “การตูนคลิปยาว” กับ “การตูนคลิปสั้น” ตามความยาวของคลิปการ์ตูน ถ้าความยาวของคลิปการ์ตูนอยู่ที่ภายใน 30 นาที จะสามารถเรียกคลิปนั้นได้ว่า “การตูนสั้น” Tu (2008, p. 3) กล่าวว่า ส่วนมากจะมีความยาวอยู่ที่ 10-15 นาที ในบางครั้งความยาวของคลิปอาจจะสั้นกว่า 10 นาที จนกระทั่งอยู่ที่ประมาณ 1 นาที

การขัดเกลาทางสังคม

อุทัย หิรัญโต (2526, หน้า 243) กล่าวว่าไว้ว่า การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการปลูกฝังวัฒนธรรมให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างสมบูรณ์ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้มนุษย์ปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนกับคนอื่น โดยศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์ (2541, หน้า 37-38) ได้แบ่งองค์ประกอบของการขัดเกลาทางสังคมไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านพฤติกรรม

การขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจ

งานวิจัยจุฑามาส ศรีโมรา (2545, หน้า 42-43) ได้แบ่งประเภทของเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ศีลธรรมจรรยา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกฝังหรือสนับสนุนให้คนประพฤติในสิ่งที่ดี
2. ค่านิยม/ประเพณี ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่คนในสังคมยึดถือ ยอมรับหรือเห็นว่าเหมาะสมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงอยู่ในสังคม
3. ทศนคติ/ความคิดเห็น ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อตนเอง ผู้อื่นและสภาพแวดล้อมทั่วไป ตลอดจนทศนคติเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี
4. แรงบันดาลใจ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างความมุ่งมั่นให้กำลังใจในการเรียนและการทำงาน เพื่อให้มีความมานะพยายามเพื่อความสำเร็จในอนาคต

ลักษณะทางด้านจิตใจ (จิตลักษณะ) ของชาวจีน

การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตมีอิทธิพลต่อผู้คนในหลากหลายมิติ โดยลักษณะทางด้านจิตใจ (Psychological Characteristics) ของชาวจีนก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง Geng (2013, pp. 114-115) เคยกล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วิถีชีวิตและลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนร่วมสมัย” ว่าลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนแบ่งเป็น 4 ประการ ได้แก่

1. ความเป็นหนึ่งเดียว กับความหลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต ความเป็นหนึ่งเดียวหมายถึง ชาวจีนมีเป้าหมายในชีวิตเพียงอย่างเดียว คือ มุ่งแต่หาผลประโยชน์ ผลประโยชน์เป็นเครื่องพิสูจน์ของชีวิตที่มีความสุขและสมบูรณ์แบบ ส่วนความหลากหลายหมายถึงชาวจีนมีวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตที่หลากหลาย พวกเขาจะเลือกใช้วิธีการต่างๆ โดยที่ไม่สนใจว่าวิธีการนั้นจะเหมาะสม หรือสอดคล้องกับค่านิยมดั้งเดิมหรือไม่

2. ความกดดันและความเครียด กับการเสพสุขและการปล่อยใจตามอารมณ์ ลักษณะทางด้านจิตใจข้อนี้เป็นการสัมผัสรับรู้ด้านอารมณ์ การเอาตัวรอดในสังคมจีนปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคแห่งข้อมูลและสารสนเทศนั้น เน้นไปที่การปรับตัว การคัดเลือก การจำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และความสามารถในการใช้ข้อมูลต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ จึงต้องการให้ผู้คนเตรียมพร้อมอยู่เสมอ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ทุกขณะ ดังนั้นชาวจีนจึงมักจะรู้สึกกดดันและตั้งเครียด เพราะกลัวที่จะสูญเสียโอกาส และกลัวที่จะถูกคัดออกจากสังคมที่มีการแข่งขันสูงและมีจังหวะในการพัฒนาที่รวดเร็ว ดังนั้นการหนีปัญหาด้วยการเสพสุขและการปล่อยใจตามอารมณ์จึงค่อยๆ แพร่กระจายไปทั่วสังคมจีน ชาวจีนที่อยู่ภายใต้ความกดดันและความเครียดจำนวนหนึ่งเลือกที่จะยอมแพ้และใช้ชีวิตให้ผ่านไปวันๆ ปล่อยใจไปกับการเสพสุขเพื่อมาเยียวยาความทุกข์จากความกดดันและความเครียด

3. การยืนหยัด กับการยอมแพ้ภายในจิตใจ เมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิต บางคนสามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตได้อย่างมีสติ พวกเขาเลือกที่จะหยัดยืนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบาก แต่บางคนไม่รู้วิธีที่จะกำหนดเป้าหมายในชีวิต พวกเขาจึงเลือกที่จะยอมแพ้ ผู้ที่หนักแน่นจะหยัดยืนในอุดมคติของตัวเองไม่หวั่นไหวต่อการเปลี่ยนแปลง พวกเขาไม่สนใจอคติด้านลบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งยังสามารถคว้าโอกาสที่จะไล่ตามเป้าหมายที่พวกเขากำหนดไว้ได้ ส่วนผู้ที่ยอมแพ้จะสูญเสียความมั่นใจในตนเองและไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลง พวกเขาไม่แน่ใจว่าจะถูกรบกวนโดยอคติด้านลบและทำให้ขาดความมั่นใจและความกล้าหาญที่จะเดินไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์และการรักษาความดีกับความผันแปรและการสูญเสียความดีในตัวเอง ความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์ คือการที่บุคคลๆ หนึ่งมีองค์ประกอบทางด้านจิตใจที่สมดุลกัน องค์ประกอบทางด้านจิตใจที่กล่าวมานั้น ได้แก่ การรับรู้เรื่องราวต่างๆ อารมณ์ ความรู้สึก ปณิธาน ความต้องการ เจตนา และทัศนคติ เป็นต้น เมื่อองค์ประกอบทางด้านจิตใจเหล่านี้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสมบูรณ์แบบของความเป็นมนุษย์มีความสมดุลกันก็จะทำให้บุคคลๆ นั้นถึงพร้อมด้วยศีลธรรมจรรยาอันดีงาม แต่ถ้าองค์ประกอบทางด้านจิตใจที่กล่าวมานั้นแปรเปลี่ยนหรือขาดความสมดุล ก็จะทำให้บุคคลสูญเสียความดี หรือศีลธรรมจรรยาอันดีไป เพราะฉะนั้นเราจึงควรรักษาความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์เอาไว้ เพื่อให้สังคมสามารถเจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น

ประเด็นปัญหาทางสังคมของวัยรุ่นชาวจีน

ในปัจจุบันการแสวงหาชีวิตที่มีคุณภาพสูงของผู้คนได้เพิ่มแรงกดดันที่มองไม่เห็นของตนเอง ความกดดันที่มาจากความยากลำบากในการถูกจ้างงาน การซื้อบ้าน การเข้าโรงเรียนของลูกหลาน การใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ และความเครียดจากแรงกดดันจากหน่วยงานและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดความตื่นตระหนกและความวิตกกังวลในฐานะของตนเอง (Lin, 2019, p.78)

สาเหตุหลักของความวิตกกังวลของกลุ่มคนในสังคม คือ ราคาบ้านที่สูง การศึกษาที่หนัก ค่ารักษาพยาบาลที่สูง การเลี้ยงดูพ่อแม่ที่หลังเข้าทำงาน ฯลฯ สรุปโดยภาพรวมคือผู้คนอยู่ภายใต้แรงกดดันอย่างหนัก แต่รายได้ของพวกเขาไม่สูงและอัตราการเติบโตของพวกเขาช้ามากจนพวกเขาแทบจะไม่เห็นความหวังในการขจัดแรงกดดันอย่างหนัก พวกเขาอาศัยอยู่ในความวิตกกังวลเกี่ยวกับแรงกดดันที่ไม่สามารถบรรเทาได้ ในยุคที่ดูเหมือนจะมีโอกาสอยู่ทุกหนทุกแห่งนี้ คนหนุ่มสาวและวัยกลางคน จริงๆ แล้วเต็มไปด้วยความจนใจ (Xu, 2007, p.9)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. งานวิจัยนี้ถ่ายถอดเสียงจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยตามเกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย ซึ่งเผยแพร่โดยคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543

2. การแปลเนื้อหาการ์ตูนจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยแปลโดยผู้วิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มตามประเภทของเนื้อหาสาระและเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อศึกษาสัดส่วนของเนื้อหาการ์ตูนทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมานที่แพร่ภาพออกอากาศทางเว็ป ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2560 – 1 มกราคม พ.ศ. 2563 รวมทั้งสิ้น 197 ตอน การที่ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เนื้อหาการ์ตูนสั้นที่ออกอากาศในช่วงเวลานี้ เพราะเป็นช่วงเวลาที่เกิดกระแสนิยมในการ์ตูนสั้นเรื่องนี้ขึ้น (Li, 2019) และยังใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาการทำหน้าที่การ์ตูนทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีนเรื่องณรงน้อยอ้อมาน โดยระเบียบวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาและเก็บข้อมูลด้านแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนสั้น การ์ตูนทางสังคม และลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีน

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมาน โดยการรับชมและจดบันทึกบทพูดของตัวละครที่ต้องการศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอผลด้วยตารางกิ่งบรรยาย เพื่อศึกษาว่าเนื้อหาการ์ตูนทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมานประเภทใดปรากฏมากที่สุด และประเภทใดปรากฏน้อยที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากบทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องเป็นหลัก รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ ของการเล่าเรื่อง เช่น ตัวละคร และฉากมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เนื้อหาการ์ตูนทางสังคมด้านจิตใจโดยยึดตามแนวความคิดของ ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์ (2541) และ จุฑามาส ศรีโมรา (2545) โดยผู้วิจัยพบประเภทเนื้อหาเพิ่มเติมอีก 1 ด้าน คือ ความเชื่อ/ศาสนา จึงสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ศีลธรรมจรรยา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกฝังหรือชี้แนะให้คนมีสภาพดีงามทางความประพฤติและจิตใจในสังคม เช่น การสำนึกบุญคุณ ความปรารถนาดี คุณธรรมของความเป็นมนุษย์ เป็นต้น

2.2 ขนบธรรมเนียม/ประเพณี ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนเอกลักษณ์ของชนชาติที่ถ่ายทอดและสืบสานกันมาตั้งแต่อดีต เช่น การชมจันทร์ การรับประทานขนมไหว้พระจันทร์ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น

2.3 ความเชื่อ/ศาสนา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการนับถือหรือเชื่อมั่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลหรือหลักฐานมาพิสูจน์ว่าจริงหรือไม่ เช่น ความเชื่อเรื่องผู้เฒ่าจันทรา ความเชื่อเรื่องวาสนา ความเชื่อหลังความตาย เป็นต้น

2.4 ทศนคติ/ความคิดเห็น ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่ง เช่น ความคิดเห็นที่มีต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความคิดเห็นที่มีต่อความรัก ทศนคติที่มีต่อการใช้ชีวิต เป็นต้น

2.5 แรงบันดาลใจ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างพลังใจให้บุคคล เพื่อก้าวสู่หนทางแห่งความสำเร็จในอนาคต เช่น การให้กำลังใจ การสอนให้ปล่อยวาง การปลอบใจ เป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติผ่านการจัดประเภทของเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจของการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรรน้อยอ๊อฉาน ผลปรากฏว่าการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภททศนคติ/ความคิดเห็นปรากฏมากที่สุด และประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีปรากฏน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่อง ณรรน้อยอ๊อฉาน

ประเภทเนื้อหา	การปรากฏ (ครั้ง)	คิดเป็นร้อยละ
ศีลธรรมจรรยา	14	7.41
ขนบธรรมเนียม/ประเพณี	2	1.06
ความเชื่อ/ศาสนา	12	6.35
ทศนคติ/ความคิดเห็น	134	70.89
แรงบันดาลใจ	27	14.29
รวม	189	100.00

จากตารางข้างต้น สามารถเรียงลำดับเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทต่างๆ จากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้

อันดับ 1 ทศนคติ/ความคิดเห็น ร้อยละ 70.89

อันดับ 2 แรงบันดาลใจ ร้อยละ 14.29

อันดับ 3 ศีลธรรมจรรยา ร้อยละ 7.41

อันดับ 4 ความเชื่อ/ศาสนา ร้อยละ 6.35

อันดับ 5 ขนบธรรมเนียม/ประเพณี ร้อยละ 1.06

ในเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจปรากฏ 189 ครั้ง จาก 197 ตอนทีกล่าวข้างต้น บางตอนพบว่า มีกรณีที่มีเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจทั้ง 2 ประเภทประกอบไว้ในตอนเดียวกัน ขณะที่บางตอนไม่พบเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมและเน้นความสนุกสนานเท่านั้น

การจัดลำดับดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการที่เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรรน้อยอ๊อฉานประเภททศนคติ/ความคิดเห็นปรากฏมากที่สุด เนื่องจากวัยรุ่นจีนแสวงหา

ชีวิตที่มีคุณภาพสูงของผู้คนได้เพิ่มแรงกดดันที่มองไม่เห็นของตนเอง ความกดดันที่มาจากความยากลำบากในการถูกจ้างงาน การซื้อบ้าน การเข้าโรงเรียนของลูกหลาน การใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ และความเครียดจากแรงกดดันจากหน่วยงานและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดความตื่นตระหนกและความวิตกกังวลในฐานะของตนเอง ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สังคมกำลังสนใจและให้ความสำคัญ ตอบสนองต่อลักษณะทางด้านจิตใจ (จิตลักษณะ) ของชาวจีน และสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการทางด้านจิตใจของพวกเขา ส่วนเนื้อหาประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีปรากฏน้อยที่สุด เนื่องจากชาวจีนในปัจจุบันมีความสนใจเรื่องขนบธรรมเนียม/ประเพณีน้อยลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับวัตถุและผลประโยชน์มากกว่าสิ่งอื่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจของการตัดสินใจเรื่อง เณรน้อย อี้ฉาน ประกอบด้วย 5 ประเภทหลัก ได้แก่ ศีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียม/ประเพณี ความเชื่อ/ศาสนา ทัศนคติ/ความคิดเห็น และแรงบันดาลใจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศีลธรรมจรรยา

เนื้อหาการตัดสินใจเรื่อง เณรน้อยอี้ฉาน ที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทศีลธรรมจรรยา โดยแสดงให้เห็นถึงการประพฤติปฏิบัติและจิตใจที่ดีงาม มีทั้งหมด 10 ประเด็นย่อย ได้แก่ การสำนึกบุญคุณ ความปรารถนาดี คุณธรรมของความเป็นมนุษย์ การถนอมน้ำใจ การช่วยเหลือ การรู้จักตนเอง การเสียสละ การมองข้อดีของผู้อื่น ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การสำนึกบุญคุณ

การสำนึกบุญคุณเป็นหนึ่งในการประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรมจรรยาอันดีงาม และได้รับอิทธิพลจากปรัชญาขงจื้อ ซึ่งให้ความสำคัญกับการสำนึกบุญคุณในฐานะเป็นเครื่องมือการจัดระเบียบทางสังคมในระดับครอบครัวไปจนถึงคุณธรรมที่ชนชั้นนำทางสังคมได้ยึดถือและสืบทอดเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองการปกครองและธำรงรักษาโครงสร้างทางสังคม (อติชาติ คำพวง, 2563, หน้า 154) ดังเช่นในตัวอย่าง อี้ฉานจดจำความดีของอาจารย์ไว้เสมอ เขาอยากจะทำอาหารให้อาจารย์ฉันสักมื้อ เพื่อเป็นการตอบแทน

一禅：方丈说，人要学会感恩，要念着别人的好。师父平时对我那么好，所以我想着给师父做顿饭吃。

อี้ฉาน: เจ้าอาวาสเคยบอกว่า คนเราต้องรู้จักสำนึกในบุญคุณ ต้องจดจำความดีของผู้อื่น ปกติอาจารย์ดูแลผมเป็นอย่างดี ผมก็เลยอยากจะทำอาหารให้อาจารย์ฉันสักมื้อ

(ตอนที่ 51)

ตัวอย่างที่ 2 ความปรารถนาดี

ความปรารถนาดีเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้สังคมมั่นคงและปรองดองมากขึ้น การส่งต่อความปรารถนาดีให้กับผู้อื่น ยังถือเป็นการมอบความปรารถนาดีให้กับตนเองด้วย ดังเช่นในตัวอย่าง พี่เสี่ยวซุนนั่งถอนใจและถามอี้ฉานว่าต้องยืนอยู่บนภูเขาที่สูงขนาดไหนถึงจะเก็บดวงดาวได้ ซึ่งในความเป็นจริงการเก็บดวงดาวเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่เพราะความปรารถนาดีอยากให้อื่นมีความสุข อี้ฉานจึงหยิบกระเป่าใบหนึ่งที่ใส่หิ้งห้อยไว้จนเต็มมาเปิดให้พี่เสี่ยวซุนดู เพื่อจะสื่อสารว่าหิ้งห้อยก็เป็นเหมือนดวงดาว ตอนที่พี่เสี่ยวซุนสามารถเก็บดวงดาวได้ตามความฝันแล้ว และเมื่อพี่เสี่ยวซุนมีความสุข อี้ฉานก็มีความสุขไปด้วย

ภาพ 1 อี้ฉานเปิดกระเป๋าใส่หิ่งห้อยให้พี่เสี่ยวชู่ดู (ตอนที่ 68)
(ที่มา: Little Monk Yichan, 2017)

ตัวอย่างที่ 3 คุณธรรมของความเป็นมนุษย์

คุณธรรมของความเป็นมนุษย์ คือ การปฏิบัติตนตามกรอบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม การประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของความดีงาม หมั่นทบทวนตนเองอยู่เสมอ ไม่ให้อคติด้านลบต่างๆ มากระทบต่อความคิดหรือการประพฤติตน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข เช่น

一禅: 师父, 我很年轻, 现在要怎么做, 几年后才能成长为更完美的人呢?

อี้ฉาน: อาจารย์ ผมยังเป็นวัยรุ่นอยู่ ตอนนี้ต้องทำยังไง ต่อไปถึงจะสามารถเป็นคนที่สมบูรณ์แบบได้

师父: 修行、克服和对付自己。你要克服的是你的虚荣心, 是你的炫耀欲, 你要对付的是你时刻想要出风头的小聪明。

พระอาจารย์: บำเพ็ญ การปราบ และต่อสู้กับตนเอง สิ่งที่เราจะต้องกำราบให้ได้คือจิตใจที่ฟุ้งซ่าน และความต้องการโอ้อวดตน สิ่งที่เราต้องขังใจเสมอคือการแสดงความฉลาดแกมโกงเพื่อโอ้อวดตน

(ตอนที่ 81)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทศีลธรรมจรรยาตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีน ข้อที่ 4 คือ ความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์และการรักษาความดี กับความผันแปรและการสูญเสียความดีในตัวบุคคล ความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เนื่องจากปัจจุบันสังคมจีนมีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้คนจำนวนหนึ่งไม่อาจรักษาความดีงามในตัวบุคคลไว้ได้ และมองเห็นแต่ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเท่านั้น การดูสนั่นเรื่องณ่อยอี้ฉาน จึงมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสำนึกบุญคุณของผู้ที่เคยทำดีกับตนเอง การมีความปรารถนาดีอยากให้ผู้อื่นมีความสุข การมีคุณธรรมของความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เห็นถึงคุณค่าของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาความดีงามในตัวบุคคล เพื่อให้สังคมจีนสามารถเจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น

2. ขนบธรรมเนียม/ประเพณี

เนื้อหาการดูสนั่นจีนเรื่องณ่อยอี้ฉาน ที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีนั้นเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงการดำรงชีวิตของคนจีน ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพย์สินเงินทอง ด้านจิตใจ ด้านสังคม โดยผ่านการประพฤติตนของตัวละครตามกรอบของขนบธรรมเนียม/ประเพณี ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ ฉลองปีใหม่จีน และวันไหว้พระจันทร์ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 ฉลองปีใหม่จีน

ช่วงปีใหม่จีน หรือตรุษจีน (春节) ชาวจีนมักจะฉลองปีใหม่ตามขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น กลับมาหาครอบครัวเพื่ออยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน และไหว้เจ้าเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

一禅: 师父, 可是过年有好多值得高兴的事啊! 比如可以见到好多平时见不到的人; 总是闭关的老方丈, 这几天要出关了; 在外面挂单修行的一强师兄也回来了……

อี้ฉาน: อาจารย์ แต่ในช่วงปีใหม่จะมีเรื่องราวมากมายให้น่ายินดีนะครับ เช่น ได้เจอคนที่ปกติไม่ได้เจอบ้างเจ้าอาวาสที่เก็บตัวเข้าถ้ำมาตลอดก็จะออกถ้ำ หลวงพี่อึ้งเฉิงที่ไปศึกษาธรรมที่วัดอื่นก็กลับมาแล้ว

师父: 是啊。家人团聚, 大家都健健康康的……

พระอาจารย์: ใช่แล้ว สมาชิกครอบครัวจะมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน ทุกคนล้วนสุขภาพแข็งแรง ...

一禅: 过几天二娘就要上山烧香。

อี้ฉาน: อีกไม่กี่วัน คุณป้ารองก็จะขึ้นเขาไปไหว้เจ้า

(ตอนที่ 8)

ตัวอย่างที่ 2 วันไหว้พระจันทร์ (中秋节)

วันไหว้พระจันทร์ หรือเรียกว่า เทศกาลแห่งความสามัคคีกลมเกลียว (团圆节) เป็นเทศกาลหนึ่ง ที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณของชาวจีน ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ของทุกปี (วันที่ 15 เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน) จะเป็นช่วงเวลาที่พระจันทร์เต็มดวงและสว่างที่สุด เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวมาอยู่พร้อมหน้ากันบนโต๊ะอาหาร เต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา โดยมีกิจกรรมเฉลิมฉลองตามตัวละครในการ์ตูน ได้แก่ การรับประทานขนมไหว้พระจันทร์ และการชมจันทร์

ภาพ 2 รับประทานขนมไหว้พระจันทร์ (ตอนที่ 64)

(ที่มา: Little Monk Yichan, 2017)

ภาพ 3 ชมจันทร์ (ตอนที่ 64)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื้อหาการขุดเกลทาทางสังคมด้านจิตใจประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีน ข้อที่ 1 คือ ความเป็นหนึ่งเดียวกับความหลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต โดยการที่ชาวจีนมีเป้าหมายในชีวิตเพียงอย่างเดียว คือ มุ่งแสวงหาแต่ผลประโยชน์ ผลประโยชน์เป็นเครื่องพิสูจน์ของชีวิตที่มีความสุขและสมบูรณ์แบบ สิ่งนี้ทำให้จิตวิญญาณของชาวจีนเกิดภาวะขาดสติสั้น จนรู้สึกอ้างว้างเปล่าในจิตใจ ดังนั้น เทศกาลจีนต่างๆ ที่นำเสนอ

ในการ์ตูนสั้นเรื่องณรน้อยอ้วนนี้ จึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว สร้างความสมัครสมานกลมเกลียว ก่อให้เกิดความอบอุ่นขึ้นในจิตใจของสมาชิกในครอบครัว เช่น เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีนและไหว้พระจันทร์ ชาวจีนที่อยู่ต่างถิ่นก็จะกลับบ้านมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร ขนมไหว้พระจันทร์ หรือการชมจันทร์ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สร้างการ์ตูนต้องการนำเสนอจารีตประเพณีอันดีงามของจีน เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นจีนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้คนในสังคมจีนร่วมสมัย

3. ความเชื่อ/ศาสนา

เนื้อหาการ์ตูนสั้นเรื่องณรน้อยอ้วนที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทความเชื่อ/ศาสนานั้น ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความเชื่อเรื่องวาสนา ความเชื่อเรื่องน้ำแกงยายเม็ง ความเชื่อเรื่องผู้เฒ่าจันทรา ความเชื่อเรื่องอดีตชาติ ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย และความเชื่อเรื่องหนึ่งบุปผาหนึ่งโลก เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1 ความเชื่อเรื่องวาสนา (缘分)

ชาวจีนเชื่อว่าวาสนาเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การที่บุคคลสองคนมาพบเจอกันเป็นเพราะมีวาสนาต่อกัน ในทางกลับกัน ถ้าไม่ได้พบเจอกันแสดงว่าไร้วาสนา โดยวาสนาไม่ได้มีความหมายในความสัมพันธ์เชิงคู่สาวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสัมพันธ์ประเภทอื่นด้วย เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน คนรู้จัก หรือผู้คนที่ได้พบเจอ

一禅：师父，有哪些事看似是意外，其实是命中注定？

อ้วน：อาจารย์ เรื่องอะไรคือเรื่องที่เกิดความคาดหมาย แต่ที่จริงถูกโชคชะตาลิขิตไว้แล้ว

师父：你从没想过会遇见她，但…你遇见了；你从没想过爱上她，但…你爱上了；你从没想过会失去她，但你失去了。

พระอาจารย์: เธอไม่เคยคิดว่าจะได้พบเจอกับเขา แต่เธอก็ได้พบ เธอไม่เคยคิดว่าจะตกหลุมรักเขา แต่สุดท้ายเธอก็ตกหลุมรัก เธอไม่เคยคิดว่าจะเสียเขาไป แต่สุดท้ายเธอก็สูญเสียเขาไป

(ตอนที่ 188)

ตัวอย่างที่ 2 ความเชื่อเรื่องน้ำแกงยายเม็ง (孟婆汤)

ความเชื่อเรื่องน้ำแกงยายเม็งมาจากเทพนิยายจีนที่เล่ากันมาตั้งแต่สมัยโบราณ กล่าวกันว่าเมื่อคนเราตายไปจะต้องเดินผ่านสะพาน奈何 (奈何桥) เพื่อไปเกิดใหม่ ด้านข้างของสะพานจะมียายเม็งเฝ้าอยู่ ก่อนที่จะเดินข้ามสะพานทุกคนจะต้องดื่มน้ำแกงยายเม็งเพื่อให้ลืมความทรงจำทั้งดีและร้ายในชาติก่อนจนหมดสิ้น (Fan, & Wang, 2009, p.34) ปัจจุบันวัยรุ่นชาวจีนจึงนิยมนำเทพนิยายเรื่องนี้มาเป็นสัญลักษณ์ของการลืมความทุกข์ เช่น คุณชายหวังอกหักและรู้สึกเสียใจ จึงอยากจะดื่มน้ำแกงยายเม็งเพื่อให้ลืมสิ่งที่ทำให้ทุกข์ใจ

一禅：师父！师父！哪里有孟婆汤卖啊？

อ้วน：พระอาจารย์ พระอาจารย์ ที่ไหนมีขายน้ำแกงยายเม็ง

师父：哦？怎么问起这个啦？

พระอาจารย์: ทำไมอยู่ดี ๆ ถึงถามเรื่องนี้ล่ะ

一禅：哎！王公子又失恋了，在那抱着大树呜呜哭呢。还跟我说，只有喝了忘情水孟婆汤才能舒坦点。

อ๊อดาน: เฮ้อ คุณชายหวังอกหักอีกแล้ว กำลังกอดต้นไม้ร้องไห้อื้อๆ อยู่ และยังบอกผมว่า มีเพียงดื่มน้ำแกงยายเม็งเท่านั้น ถึงจะสบายใจขึ้นได้

師父：傻小子，他哪是想喝汤，是想忘些东西罢了。

พระอาจารย์: เด็กโง่เอ๊ย เขาอยากดื่มน้ำแกงยายเม็งที่ไหนล่ะ เขาแค่อยากลืมเรื่องบางเรื่องเท่านั้นเอง

(ตอนที่ 20)

ตัวอย่างที่ 3 ความเชื่อเรื่องผู้เฒ่าจันทรา (月老)

ผู้เฒ่าจันทรา เป็นกามเทพในความเชื่อของชาวจีน ทำหน้าที่เชื่อมวาสนาโดยการผูกด้ายแดงไว้ระหว่างชายหญิงเพื่อให้ได้เป็นเนื้อคู่กัน (Muo, 2015, p.18) หากพูดว่ายายเม็ง (孟婆) ช่วยคนลืมเลือนความทุกข์ เช่นนั้นผู้เฒ่าจันทราก็สามารถสร้างความสุขสมหวังในเรื่องบุพเพสันนิวาสให้คนเราได้

一禅：这么多施主都为情所困，姻缘树上的愿望都快挂满了。要是月老大方点，多牵些红线，这些施主们的烦恼也就没有了。

อ๊อดาน: ญาติโยมทั้งหลายต่างมีปัญหาเกี่ยวกับความรัก ต้นไม้แห่งบุพเพสันนิวาสก็เกือบจะเต็มไปด้วยคำอธิษฐานแล้ว ถ้าหากผู้เฒ่าจันทราใจกว้างหน่อย ผูกด้ายแดงให้มากกว่านี้ ปัญหาของญาติโยมเหล่านี้ก็จะหมดไป

....

師父：可是一禅，月老终究是月老，糊涂牵错的姻缘总能在下一段缘分中消解。这些许愿的施主们没有谁会痛苦一世，都会在未来的时光里以意想不到的方式如愿以偿。

พระอาจารย์: แต่ว่าอ๊อดาน ผู้เฒ่าจันทราจะยังไงก็เป็นผู้เฒ่าจันทราอยู่วันยังค่ำ บุพเพสันนิวาสที่เชื่อมโยงผิดก็จะได้รับการแก้ไขในครั้งถัดไปเสมอ ญาติโยมเหล่านี้ที่มาอธิษฐานก็จะมีใครต้องทรมานไปตลอดชีวิต ในอนาคตต่างจะได้สมความปรารถนาด้วยวิธีการที่คาดไม่ถึง

(ตอนที่ 42)

ตัวอย่างที่ 4 ความเชื่อเรื่องอดีตชาติ ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ

ถึงแม้ว่าปัจจุบันชาวจีนที่นับถือศาสนาพุทธจะมีไม่มาก แต่ในความเป็นจริงแล้วแนวคิดของพุทธศาสนาได้หลอมรวมกับแนวคิดขงจื้อและเต๋า หยั่งรากลึกลงในสังคมและวัฒนธรรมจีนมายาวนาน (You, 2008, pp. 116-125) ยกตัวอย่างเช่น ความเชื่อเรื่องอดีตชาติ ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ ดังต่อไปนี้

一禅：师父，你说人真的有前世今生吗？

อ๊อดาน: อาจารย์ อาจารย์ว่าคนเรามีภพชาติจริงมั๊ย

師父：我们佛家讲究前世因今生果。

พระอาจารย์: ชาวพุทธอย่างเราให้ความสำคัญกับเรื่องเหตุในชาติก่อนจะส่งผลในชาตินี้

一禅：那我今生遇到的所有人，所有的幸运和劫难都是前世中种的因咯？

อ๊อดาน: ถ้างั้นทุกคนที่ผมได้พบเจอในชาตินี้ก็กับความโชคดีและความโชคร้ายทั้งหลาย ล้วนเป็นเหตุที่ผมสร้างในชาติที่แล้วใช่หรือเปล่าครับ

师父：可能吧。毕竟有些人，你从见他第一眼起，你就知道这一生是在劫难逃啦。

พระอาจารย์: อาจจะใช้มั้ง เพราะจะยังไงก็มีคนบางคนที่เราเพียงแค่เห็นแวบแรก ก็รู้เลยว่าชาตินี้เธอหนี เขาไม่พ้น

(ตอนที่ 80)

一禅：师父，你说两个注定不可能在一起的人，为什么要安排他们相遇？

อ๊ฉมาน: อาจารย์ อาจารย์ว่าคนสองคนที่ไม่น่าจะคบกันได้ ทำไมชะตาถึงทำให้ได้พบกัน

师父：也许是上辈子欠的太多，这辈子注定要还的，所有的相遇不是恩赐便是劫难。若无相欠怎会相见！

พระอาจารย์: อาจจะเป็นเพราะว่าพวกเขาติดค้างกันเยอะในชาติก่อน แล้วถูกลิขิตให้ต้องมาชดใช้กัน การพบเจอทั้งหลายนั้น ถ้าไม่ใช่เพื่อตอบแทน ก็เพื่อทวงคืน ถ้าชาติที่แล้วเราไม่ได้ติดค้างกัน แล้วชาตินี้เราจะเจอกันได้อย่างไร

(ตอนที่ 182)

ตัวอย่างที่ 5 ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย

ชีวิตหลังความตายเป็นประเด็นทางด้านความเชื่อ เพราะไม่มีใครสามารถให้คำตอบและพิสูจน์ได้ว่าหลังจากมนุษย์เสียชีวิตไปแล้วจะดับสูญไป หรือจะไปอยู่ที่ไหน แต่มีชาวจีนบางคนเชื่อว่า เมื่อคนที่รักเสียชีวิตไปแล้ว เขาจะกลายเป็นดวงดาวบนท้องฟ้า เมื่อเราหงนหน้ามองดูท้องฟ้าในตอนกลางคืน ก็จะเห็นดาวดวงหนึ่งสุกสว่างที่สุด นั่นคือคนที่เสียชีวิตไป ซึ่งเขากำลังมองดูเราอยู่

一禅：我听说逝去的亲人会变成星星，在天空中看着我们。

อ๊ฉมาน: ผมเคยได้ยินว่าญาติที่เสียชีวิตไปแล้วจะกลายเป็นดวงดาวและมองดูเราจากบนท้องฟ้า

师父：可能是啊，他们带着亲人的牵挂，或者变成星星，或者变成白云，在另一个世界俯瞰着守护着我们。

พระอาจารย์: อาจจะใช้ พวกเขาได้พกพาความห่วงหาจากญาติไปด้วย บางที (พวกเขา) อาจจะเป็นดวงดาว หรืออาจจะกลายเป็นเมฆขาว ก็มองดูเรา ปกป้องเราจากโลกอีกใบหนึ่ง

一禅：那我们的思念他们会知道吗？

อ๊ฉมาน: ถ้าอย่างนั้นพวกเขาจะรับรู้ความคิดถึงของเรามั้ย

师父：嗯……也许会吧。

พระอาจารย์: อืม...น่าจะรู้อั้ง

(ตอนที่ 77)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื้อหากำหนดขึ้นเรื่องเนอญายอ้อฉมานที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทความเชื่อ/ศาสนาตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางจิตใจของชาวจีน ข้อที่ 2 คือ ความกดดันและความเครียด กับการเสพสุขและการปล่อยใจตามอารมณ์ การกำหนดขึ้นเรื่องเนอญายอ้อฉมานมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้คนสามารถรับมือกับความกดดันและความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้ผู้คนผ่อนคลายและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข เช่น การนำเสนอความเชื่อเรื่องวสานกับความเชื่อเรื่องอดีตชาติ ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาตินั้นมีบทบาทในการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้คนยอมรับเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ การที่คนเราจะคบหาหรือเลิกกับใครนั้นเป็นเพราะมี

วาสนาต่อกัน เมื่อวาสนาหมดสิ้นก็ต้องเลิกกันไป และความเชื่อเรื่องวาสนานั้นสัมพันธ์โดยตรงกับความเชื่อเรื่องชาติภพ การที่ในชาตินี้คนเราจะมิวาสนาต่อกันได้นั้น เป็นเพราะได้สั่งสมบุญร่วมกันหรือติดค้างกันมาในชาติก่อน เมื่อคิดได้เช่นนี้ก็จะสามารถยอมรับความผิดหวังที่เกิดขึ้นจากการเลิกกันได้ นอกจากนี้การที่คนสิ้นใจเรื่องแฉะน้อยอึดมั่นยังมีการนำเสนอความเชื่อเรื่องน้ำแกงยายเม็งที่สามารถช่วยให้คนล้มความทุกข์ และความเชื่อเรื่องผู้เฒ่าจันทราที่สามารถสร้างความสุขสมหวังในเรื่องบุพเพสันนิวาส ความเชื่อเหล่านี้สามารถเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่ผู้คนที่กำลังมีความทุกข์หรือกำลังแสวงหาบุพเพสันนิวาสได้ว่า ยังมีสิ่งที่จะช่วยให้ล้มความทุกข์ได้ และยังมีผู้ที่สามารถช่วยให้สุขสมหวังในความรักได้ ความเชื่ออีกเรื่องหนึ่งที่มีการนำเสนอในการ์ตูนสั้นเรื่องนี้คือ ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย ความเชื่อนี้ช่วยปลอบใจผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ให้คลายความโศกเศร้าเมื่อญาติเสียชีวิตไป ให้รู้สึกว่ามีชีวิตไม่ได้ไปไกลจากเรา เขายังอยู่กับเรา แค่ไม่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันเท่านั้น เขาอาจจะกลายเป็นดวงดาว หรือเมฆขาว คอยมองดู คอยปกป้องเราจากอีกโลกหนึ่ง จะเห็นได้ว่าตัวอย่างความเชื่อที่ได้ยกมาข้างต้นนั้นสามารถเยียวยาจิตใจของชาวจีนไม่ให้กดดันหรือตั้งเครียดจนเกินไป จนอาจเป็นเหตุให้หนีปัญหาด้วยการเสพยา และปล่อยให้ชีวิตผ่านไปวันๆ ได้

4. ทักษะคิด/ความคิดเห็น

เนื้อหาการ์ตูนสั้นเรื่องแฉะน้อยอึดมั่นที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภททักษะคิด/ความคิดเห็นมีที่มาจาก การแลกเปลี่ยนความคิดในประเด็นต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวันระหว่างตัวละครในการ์ตูน ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรัก การใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคลิกภาพส่วนบุคคล และอารมณ์/ความรู้สึก ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การเติบโตเป็นผู้ใหญ่

การเติบโตเป็นผู้ใหญ่นั้นทำให้ผู้คนเข้าใจโลกและชีวิตมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางความคิดและการกระทำของเด็กและผู้ใหญ่ เตือนสติผู้คนให้มีเหตุผลมากขึ้น และไม่กระทำสิ่งที่ไร้เดียงสาเช่นเด็กเล็ก ๆ

一禅：小时候想快点长大离开父母，长大后想回家陪在父母身边；小时候总骗父母说学校要交钱，长大后总骗父母说钱还够用；小时候最烦父母唠叨吃饱穿暖，长大后最常叮嘱父母保重身体；小时候只要求助父母凡事总有办法，长大后才发现父母也有老了无助的那天。

อึดมั่น: ตอนเด็ก ๆ อยากรีบโตขึ้นแล้วไปจากพ่อแม่ แต่พอโตขึ้นอยากกลับบ้านไปอยู่เป็นเพื่อนพ่อแม่ ตอนเด็กๆ ชอบหลอกพ่อแม่ว่าโรงเรียนให้จ่ายเงินค่าโน่นค่านี้ แต่พอโตขึ้นชอบหลอกพ่อแม่ว่ายังมีเงินพอใช้ ตอนเด็กๆ รำคาญพ่อแม่ที่จู้จี้เรื่องอาหารการกินและสุขภาพ แต่พอโตขึ้นกำชับพ่อแม่ให้คอยดูแลสุขภาพ ตอนเด็กๆ เพียงขอความช่วยเหลือ พ่อแม่ก็มักจะมีทางออกให้เสมอ แต่พอโตขึ้นเพิ่งได้สังเกตว่าพ่อแม่ก็มีวันที่แก่ชราและต้องการความช่วยเหลือเช่นกัน

(ตอนที่ 151)

ตัวอย่างที่ 2 ความรัก

ความรักเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งไม่มีมาตรฐานที่สามารถตัดสินว่าความรักคืออะไร เป็นอย่างไร แต่สามารถรับรู้ได้ด้วยความรู้สึก หรือผ่านการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แสดงออกมาด้วยความจริงใจ คอยเป็นห่วงเป็นใย หรือปรารถนาแต่สิ่งดี ๆ ให้กับอีกคนหนึ่ง เช่น

一禅：师父，怎样才能遇到对的人呢？

อ๊ฉมาน: อาจารย์ ทำยังไงถึงได้เจอคนที่ใช่

父：除了等，别无他法吧？

พระอาจารย์: นอกจากรอคอย คงไม่มีวิธีอื่นแล้วมั้ง

一禅：哎！要是有个期限就好了。

อ๊ฉมาน: โธ่ ถ้า (การรอคอย) มีวันสิ้นสุดก็คงจะดี

师父：这件事的美妙之处也正在于此啊！

พระอาจารย์: จุดที่งดงามในเรื่องนี้ก็อยู่ตรงนี้แหละ

一禅：哦？

อ๊ฉมาน: หรือ

师父：你不知道那个对的人何时来，有一天他会突然闯进你的生活。不是今天就是明天，不是明天就是后天。总之，那个人一定会来的。

พระอาจารย์: คุณไม่รู้ว่าคนนั้นจะมาเมื่อไร จะมีสักวันหนึ่งที่เขาจะเข้ามาในชีวิตของคุณ ไม่ใช่วันนี้ก็เป็นพรุ่งนี้ไม่ใช่พรุ่งนี้ก็เป็นมะรืนนี้ สรุปลแล้วคน ๆ นั้นจะต้องมาแน่นอน

(ตอนที่ 82)

一禅：师父，恋爱中最重要的是什么？

อ๊ฉมาน: อาจารย์ สิ่งที่สำคัญที่สุดในความรักคืออะไร

师父：一份对等的恋爱必然建立于对等的付出，单方面的委曲求全之后让自己越来越辛苦还不如早放手。

พระอาจารย์: ความรักที่เท่าเทียมกันต้องสร้างขึ้นจากความทุ่มเทที่เท่ากัน หากต้องกล้ำกลืนความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมอยู่ฝ่ายเดียวเพื่อรักษาความรักไว้ ก็ไม่สู้รับถอยออกมาดีกว่า

(ตอนที่ 105)

一禅：这个世界上哪有那么多差一点就在一起。不过是一个打死不说，一个装傻到底。

อ๊ฉมาน: ในโลกนี้มีคู่รักที่เกือบจะได้คบกันเยอะซะที่ไหน มันก็แค่คนหนึ่งไม่พูด (สารภาพรัก) และอีกคนหนึ่งไม่ว่าจะยังงี้ก็ยังแกล้งใจอยู่ (ทำเป็นไม่รู้ว่าเขารัก) ก็แค่นั้น

(ตอนที่ 152)

ตัวอย่างที่ 3 การใช้ชีวิต

การใช้ชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของบุคคล การเลือกใช้ชีวิตอย่างไร หรือใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมเช่นไร เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลๆ นั้น ดังเช่นในตัวอย่าง มนุษย์ทุกคนล้วนต้องตาย ไม่วันใดก็วันหนึ่ง แต่ ณ ช่วงเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ก็สามารถเลือกใช้ชีวิตให้ได้สัมผัสทั้งทุกข์ สุข และค้นพบความหมายของการมีชีวิตอยู่ได้

一禅：师父，小蝴蝶死了。

อ๊ฉมาน: อาจารย์ ผีเสื้อน้อยตายแล้ว

师父：这是生死轮回，我们活了很久之后也会死啊。

พระอาจารย์: นี่คือวัฏจักรของชีวิต หลังจากพวกเรามีชีวิตอยู่มานานก็จะต้องตายเช่นกัน

一禅：啊？我们也会死啊！既然都要死，那活着是为了什么呢？

อ๊อดาน：ห๊ะ พวกเราก็ต้องตายด้วยเหอ ในเมื่อต้องตายอยู่แล้ว แล้วมีชีวิตอยู่เพื่ออะไรละ

師父：活着…也许是为了，清泉流过时不错过甘甜，花光浓烂时能有人陪伴，风雨飘摇时能有所守护吧。

พระอาจารย์：มีชีวิตอยู่...อาจจะเพื่อ ไม่ให้พลาดความหวานละมุนลิ้นเวลาน้ำบริสุทธิ์ไหลผ่านยามที่ดอกไม้เบ่งบานมีคนคอยอยู่เคียงข้าง ยามมีลมฝนมีคนคอยปกป้องดูแลกรรมัง

(ตอนที่ 62)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื้อหาการตุนสั้นจีนเรื่องณรายอ๊อดานที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภททัศนคติ/ความคิดเห็น ครอบคลุมแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนทุกข้อ (ข้อ1-4) เนื้อหาการตุนสั้นจีนเรื่องณรายอ๊อดานที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภททัศนคติ/ความคิดเห็น ประกอบไปด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรัก การใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคลิกภาพส่วนบุคคล และอารมณ์/ความรู้สึก ซึ่งแต่ละประเด็นอาจจะตอบสนองต่อลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนมากกว่า 1 ข้อ ยกตัวอย่างเช่น

การนำเสนอเรื่องการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนข้อที่ 4 คือ ความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์และการรักษาความดี กับความผันแปรและการสูญเสียความดีในตัวบุคคล โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ตอนเด็กคนเราอาจขาดองค์ประกอบด้านจิตใจข้อใดข้อหนึ่งไป ทำให้จิตใจขาดความสมดุลและขาดความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์ แต่เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็เริ่มพัฒนาความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์ขึ้น ทำให้จิตใจถูกพัฒนาขึ้นตามไปด้วย การนำเสนอเรื่องการเติบโตเป็นผู้ใหญ่สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้คนให้รู้จักทำตนเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์แบบในการเป็นมนุษย์ ถึงพร้อมด้วยศีลธรรมจรรยาอันดีงาม อีกทั้งรักษาความดีเอาไว้ เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียเพราะการกระทำที่ไร้เดียงสาเช่นเด็ก ๆ

สำหรับเรื่องความรัก ตัวอย่างข้างต้น ได้มีการกล่าวถึงผู้ที่ยังไม่มีคู่รัก หรือผู้ที่กำลังกังวลว่าคนที่ใช่จะเข้ามาในชีวิตเมื่อไร หากคนเหล่านี้รอคอยอย่างมั่นคง สุดท้ายแล้วคนที่ใช่มาถึงอย่างแน่นอน ในทางกลับกันหากยอมแพ้ตั้งแต่ยังไม่ได้พยายาม (คนหนึ่งไม่พูด และอีกคนหนึ่งไม่ว่าจะยังไงก็ยังไม่ยอม) ก็จะไม่มีโอกาสได้พบคนที่ใช่เลย ตัวอย่างนี้ตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนข้อที่ 3 คือ การยืนหยัด กับ การยอมแพ้ภายในจิตใจ โดยการตุนมีบทบาทในการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ชมชาวจีนตระหนักว่า ไม่ว่าจะเรื่องใดก็ตาม หากยืนหยัดจนถึงที่สุด ก็จะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน แต่ถ้ายอมแพ้แต่แรกก็ไม่มีความหวังที่จะประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากนี้คู่รักบางคู่อาจจะเจอปัญหาที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทุ่มเทอยู่ฝ่ายเดียว จนทำให้ตัวเองรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมจากคู่ของตน เกิดความไม่สมดุลขึ้นในความสัมพันธ์ เนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้รับไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความรักของคนสองคนขาดความสุขและไม่สมบูรณ์ ตัวอย่างดังกล่าวตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนข้อที่ 1 คือ ความเป็นหนึ่งเดียวกับความหลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าระหว่างคู่รัก ไม่ควรมองแต่ผลประโยชน์ของตนเอง มิฉะนั้นคนสองคนจะไม่สามารถคบกันให้ยาวนานได้ เป็นการปลูกฝังแนวคิดเรื่องความรักที่ถูกต้องให้กับคู่รัก

ในเรื่องการใช้ชีวิต ตัวอย่างข้างต้นตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีนข้อที่ 1 คือ ความเป็นหนึ่งเดียว กับความหลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต การนำเสนอเรื่องการใช้

ชีวิตสะท้อนให้เห็นว่าคนเราทุกคนล้วนต้องตาย ดังนั้น การมีชีวิตอยู่ควรเป็นไปเพื่อไม่ให้พลาดสิ่งดีงามในโลกใบนี้ การตื่นเรื่องนี้กระตุ้นผู้ชมชาวจีนใช้ชีวิตอย่างมีสีสัน ใช้ชีวิตให้มีความหมาย ไม่ใช่แสวงหาแต่ผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว ส่งเสริมให้ชาวจีนปรับเปลี่ยนทัศนคติ/ความคิดเห็นในการใช้ชีวิตให้มีคุณค่า

5. แรงแบบตาลใจ

เนื้อหาการ์ตูนสั้นจีนเรื่องณมน้อยอ้อมานที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทแรงแบบตาลใจนั้นกระตุ้นและสร้างสรรค์พลังบวกให้แก่ผู้คน ส่งเสริมให้ผู้คนนั้นเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อก้าวสู่หนทางแห่งความสำเร็จในอนาคต ซึ่งมีทั้งหมด 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ การสอนให้ปล่อยวาง การปลอบใจ การให้กำลังใจ การปรับตัว การให้คำปรึกษา และการสร้างความมั่นใจ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การสอนให้ปล่อยวาง

การสอนให้ปล่อยวางสิ่งที่ไม่ดีต่อตนเอง สามารถช่วยให้จิตใจสบายขึ้น เช่นในตัวอย่างด้านล่าง ร้านแลกเงินที่นายท่านเงินบริหารมาสิบปีล้มละลายไป ตอนนี้เขาจึงต้องกลับก็มาทำอาชีพเก่า คือขายเต้าหู้ยิมทาง แต่ดูเหมือนเขาจะไม่ใส่ใจอะไร ทุกวันยังคงร้องตะโกนขายเต้าหู้ด้วยความระรื่น

师父：阿弥陀佛。陈施主大智大勇，实乃我辈楷模啊。

พระอาจารย์: เออหมี่ถั่วไฟ! (อมีตามพุทธ) โยมเงินมีสติปัญญาและความกล้าหาญมาก เป็นแบบอย่างที่ดีจริงๆ

一禅：啊？可是辛苦落空，回到原点，不该伤心吗？

อ้อมาน: ฮะ ทำงานหนักมาแต่กลับสูญเปล่า แลมตอนนี้ยังกลับไปยังจุดเดิม เขาควรจะเสียใจไม่ใช่เหรอ

师父：哈哈。陈老爷用十年时间，从当街小贩到巨富大亨，你说这过程惊不惊喜？

พระอาจารย์: ฮ่าๆ นายท่านเงินใช้เวลาสิบปีจากพ่อค้าเร่ขายของไปสู่เศรษฐีผู้มั่งคั่ง เธอคิดว่าแบบนี้น่าประหลาดใจมั๊ย

一禅：惊喜。

อ้อมาน: น่าประหลาดใจ

师父：惊喜之事重来一次是好事还是坏事，很多事情啊就像这秋千，荡来荡去还是回到原点。但高飞时的惊喜快乐，岂能随着回落消散。现在陈老板回到起点，可能是老天顽皮，让他重玩一次罢了。

พระอาจารย์: เรื่องที่น่าประหลาดใจเกิดขึ้นมาอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือเรื่องร้ายหลายๆ เรื่องก็เหมือนชิงช้านี้ แกว่งไปแกว่งมา สุดท้ายก็ยังกลับไปอยู่ที่จุดเดิม แต่ความประหลาดใจและความสุข ในขณะที่แกว่งไปถึงจุดสูงสุด จะไม่หายไปตามที่ตอนแกว่งกลับหอรอกนะ ตอนนี้นายท่านเงินกลับไปยังจุดเดิม อาจจะเป็นเพราะว่าเทวดาซุกซนและแกล้งให้เขากลับมาเล่นใหม่อีกครั้ง ก็แค่นั้น

(ตอนที่ 21)

ตัวอย่างที่ 2 การปลอบใจ

การปลอบใจเป็นการปลอบโยนผู้คนที่โศกเศร้า จิตตก หรืออยู่ในอารมณ์ด้านลบอื่นๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น เช่น

一禅：当你跌落谷底的时候，可以抱怨，但千万不要绝望，不要放弃。动起来！哪怕慢，哪怕痛苦，情况已经最差了，这时候无论往哪个方向前进你都是在路上。

อี้ฉาน: เมื่อชีวิตของคุณไปถึงจุดตกต่ำ คุณสามารถบ่นได้ แต่อย่าได้ละทิ้งความหวังเด็ดขาด อย่าล้มเลิก จงสู้ต่อไป ต่อให้ช้า ต่อให้ยากลำบากยังไง หรือแม้แต่อยู่ในสถานการณ์ที่แย่ที่สุดในเวลานั้น ไม่ว่าคุณจะไปทางไหน ก็ถือว่าคุณได้ก้าวเดินแล้ว (ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่)

(ตอนที่ 111)

ตัวอย่างที่ 3 การให้กำลังใจ

การให้กำลังใจเป็นการมอบความปรารถนาดีให้แก่ผู้คนที่ต้องการ เพื่อผลักดันให้เขาเหล่านั้นก้าวเดินไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ เช่น

一禅：做一个努力的人好处在于永远不会辜负自己，没辜负今天的早起，没辜负中午吃的两碗饭，也没辜负晚上牺牲的睡眠。别人看见了也总愿意帮你。倘若你做出一副不喜欢努力的样子，就算人家想拉你一把都不知道你手在哪里。所以，越努力越幸运！

อี้ฉาน: ข้อดีของการเป็นคนขยันก็คือ คุณจะไม่มีวันรู้สึกผิดกับตัวเอง ไม่รู้สึกผิดกับการตื่นเช้าในวันนี้ ไม่รู้สึกผิดกับข้าวสองถ้วยที่กินในตอนเที่ยง และไม่รู้สึกผิดกับเวลาอันที่สละไปในตอนกลางคืน คนอื่นเห็นแล้วก็จะยินดีช่วยคุณ แต่ถ้าคุณทำท่าเหมือนไม่ขยัน ถึงแม้ว่าคนอื่นอยากจะช่วยคุณขึ้นมา แต่ก็ไม่รู้ว่าจะช่วยได้อย่างไร ดังนั้น ยิ่งขยัน ยิ่งโชคดี

(ตอนที่ 142)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื้อหากำรตุณสั้นจีน เรื่องณรรนอยอี้ฉาน ที่สะท้อนการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทแรงบันดาลใจ ตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องลักษณะทางด้านจิตใจของชาวจีน ข้อที่ 3 คือ การยืนหยัด กับ การยอมแพ้ภายในจิตใจ การเปลี่ยนแปลงในชีวิตเป็นอีกบททดสอบหนึ่งของจิตใจมนุษย์ เมื่อคนเราต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบากจะรับมือกับมันอย่างไร ในเวลาเช่นนี้สิ่งที่คนเราต้องการมากที่สุดก็คือ การสอนให้ปล่อยวาง การปลอบใจ หรือการให้กำลังใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแรงบันดาลใจนั่นเอง สิ่งที่กำรตุณสั้นเรื่องนี้นำเสนอเน้นมีบทบาทในการโน้มน้าวจิตใจของผู้ชมชาวจีนว่า ยอมแพ้กับปัญหาที่ตนต้องเผชิญง่ายๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่ชั่วคราวเท่านั้น แต่ถ้าหากเราไม่สามารถยืนหยัดสู้กับปัญหาได้ เราก็สามารถบอกเล่าปัญหาให้เพื่อนรับฟัง เพื่อให้เพื่อนช่วยปลอบใจ ส่วนผู้ที่เป็นฝ่ายปลอบใจผู้อื่น หลังจากสอนให้เขาปล่อยวางสิ่งที่ไม่ดี หรือปลอบใจในเรื่องร้ายๆ ที่เขาต้องเผชิญ สิ่งที่ต้องให้เพิ่มเติมก็คือ กำลังใจ กระตุ้นให้พวกเขาเลือกที่จะยืนหยัดต่อสู้ ช่วยสร้างสรรค์พลังบวกให้แก่พวกเขา ให้สามารถสร้างเป้าหมายในชีวิตได้อย่างมีสติ และก้าวสู่หนทางแห่งความสำเร็จได้ในอนาคต

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในสังคมจีน โดยวิเคราะห์ผ่านการตุ๋นสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมาน ผลการศึกษาพบว่า

1. เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการตุ๋นสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมานประเภททัศนคติ/ความคิดเห็นปรากฏมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.89 ซึ่งเป็นประเด็นที่สังคมจีนกำลังสนใจและให้ความสำคัญตอบสนองต่อแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางด้านจิตใจ (จิตลักษณะ) ของชาวจีนของ Geng (2013) และสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ชมชาวจีน กระตุ้นให้ผู้ชมชาวจีนย้อนมองชีวิตของตนเอง อีกทั้งยังสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตแก่ผู้ชมอีกด้วย รองลงมาได้แก่ ประเภทแรงบันดาลใจ (ร้อยละ 14.29) ศีลธรรมจรรยา (ร้อยละ 7.41) ความเชื่อ/ศาสนา (ร้อยละ 6.35) และ ขนบธรรมเนียม/ประเพณี (ร้อยละ 1.06) ตามลำดับ โดยเนื้อหาประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีปรากฏน้อยที่สุด เนื่องจากชาวจีนในปัจจุบันมีความสนใจเรื่องขนบธรรมเนียม/ประเพณีน้อยลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับผลประโยชน์มากกว่าสิ่งอื่น ดังนั้น ผู้ผลิตการ์ตูนเรื่องนี้ไม่เพียงแต่สร้างสรรค์ผลงานโดยคำนึงถึงจิตลักษณะของผู้ชมและการทำกำไรในตลาดการ์ตูนจีน แต่ยังมี การแทรกซึมวัฒนธรรมจีนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในวัฒนธรรมของชาติให้แก่ผู้ชมชาวจีนอีกด้วย

2. เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการตุ๋นสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมานสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ตามกรอบแนวคิดของ ศศิธร อภิสัทธีนิรันดร์ (2541) และ จุฑามาส ศรีโมรา (2545) ได้แก่ ศีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียม/ประเพณี ความเชื่อ/ศาสนา ทัศนคติ/ความคิดเห็น และแรงบันดาลใจ โดยความเชื่อ/ศาสนาเป็นประเภทเนื้อหาที่ผู้วิจัยค้นพบเพิ่มเติม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาทางจิตใจของชาวจีนในปัจจุบันไม่ได้รับความสนใจมากนัก จนทำให้บางคนหลงทางในเส้นทางชีวิต เนื่องจากสังคมจีนพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงให้ความสนใจกับวัตถุมากขึ้น และละเลยการพัฒนาทางด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lin (2019) ที่กล่าวว่า การแสวงหาชีวิตที่มีคุณภาพสูงของผู้คนได้เพิ่มแรงกดดันที่มองไม่เห็นของตนเอง จึงมีความกดดันและทำให้ละเลยการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยการ์ตูนเรื่องณรงน้อยอ้อมานถือว่าเป็นช่องทางที่ดีที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ โดยนำเสนอประเด็นเรื่องต่างๆ ที่ผู้ชมชาวจีนพบเจอในชีวิตประจำวัน และพร้อมให้คำแนะนำ คำปรึกษา อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการ์ตูนเรื่องนี้ยังมีการผลิตอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกลุ่มผู้รับชมบางกลุ่มก็ไม่ได้ติดตามการ์ตูนเรื่องนี้ การรับชมการ์ตูนเรื่องณรงน้อยอ้อมานจึงอาจไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาลึก ดังนั้น สังคมจีนจำเป็นต้องศึกษาและสร้างสรรค์ช่องทางให้หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อให้สังคมเจริญก้าวหน้าต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาเนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจในการตุ๋นสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมาน คือ ในอดีตการ์ตูนดูเหมือนจะเป็นภาพแทนสำหรับเด็ก ๆ เมื่อพูดถึง “การ์ตูน” คงไม่มีใครคำนึงถึงผู้ใหญ่ แต่ปัจจุบันเมื่อเข้าสู่ยุคสื่อสมัยใหม่แล้ว วัยรุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของสื่อต่างๆ จึงทำให้เกิดภาพเหมารวมที่การ์ตูนเป็นเครื่องหมายสำหรับเด็ก โดยเฉพาะการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อมาน ที่เป็นการตุ๋นเรื่องแรกที่ทำให้บุคคลทั่วไปรู้ว่า การ์ตูนไม่ใช่สัญลักษณ์ของเด็กอย่างเดียว เพราะเนื้อหาและวิธีการเล่าเรื่องที่ถ่ายทอดออกมา ตลอดจนการตอบโจทยความต้องการของวัยรุ่นชาวจีน หากตลาด

การ์ตูนได้พัฒนาไปตามแนวโน้มของสังคมปัจจุบัน เชื่อว่าจะมีสักวันหนึ่ง กลุ่มเป้าหมายจะขยายไปสู่กลุ่มผู้สูงอายุอีกด้วย เพราะเนื้อหาและวิธีการเล่าเรื่องได้พัฒนาไปถึงจุดที่สามารถเข้าถึงได้ทุกวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

เนื้อหาการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีปรากฏน้อยที่สุด เนื่องจากชาวจีนในปัจจุบันมีความสนใจเรื่องขนบธรรมเนียม/ประเพณีน้อยลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับผลประโยชน์มากกว่าสิ่งอื่น หากผู้ผลิตการ์ตูนเรื่องนี้สร้างสรรค์ผลงานในเนื้อหาด้านนี้มากยิ่งขึ้น จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นในวัฒนธรรมของชนชาติให้แก่ผู้ชมชาวจีน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีโอกาสในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจะศึกษาการ์ตูนสั้นจีน เรื่องณรงน้อยอ้อฉาน ที่แพร่ภาพออกอากาศทางเว็ปไซต์ ตั้งแต่ 2563 เป็นต้นไปจนถึงปัจจุบัน ซึ่งคาดว่าจะมีประเด็นประเภทการขัดเกลาทางสังคมด้านจิตใจเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมชาวต่างชาติเริ่มติดตามการ์ตูนสั้นเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี. (2543). **เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย**.
ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑามาส ศรีโมรา. (2545). **การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์
ในด้านการขัดเกลาทางสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร อภิสถิธีร์นันต์. (2541). **การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
ประเภทรายการปกิณกะบันเทิง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อติชาติ คำพวง. (2563, มกราคม-เมษายน). **คดีด้านความกตัญญู (孝) ในวัฒนธรรมจีน:
ภาพสะท้อนจริยศาสตร์ครอบครัวจีนผ่านสำนวน**. **มนุษยศาสตร์สาร**, 21(1), 137-157.
- อุทัย หิรัญโต. (2526). **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Fan, C., F., & Wang, L., Y. (2009, February). The Forgetting Logic of Chinese Society
Viewed from the Myth of Meng Po Soup. **Folk Culture Forum**, 6(1), 34-38.
- Geng, X. F. (2013, October). Analysis of Contemporary Chinese Way of Life and
Psychological Characteristics. **The Border Economy and Culture**, 10(10),
113-115.
- Jin, J. (2014). **Animation Short Film Creation**. Beijing: China Architecture & Building Press.
- Li, Y. (2019). **Ten million fans, Top Ten of Tiktok, Little Monk Yichan How to
Cultivate**. Retrieved December 4, 2022, from
http://k.sina.com.cn/article_6090508679_16b05c98701900kcks.html#/.
- Lin, M. (2019, November). The Pressure and Anxiety of Contemporary Young Chinese.
People's Tribune, 33(33), 78-80.
- Little Monk Yichan. (2017). **Goodwill**. Retrieved December 4, 2022, from
<https://video.weibo.com/show?fid=1034:3956feb97990fe98f2e064b9107b95ae>.
- _____. (2017). **The Mid-Autumn Festival**. Retrieved December 4, 2022, from
<https://video.weibo.com/show?fid=1034:a733bee492273eb9ec904b9ab4309cfa>.
- Muo, C. (2015, September). On the Cultural Interpretation of the Chinese Story
“Matchmaker Deity”. **Journal of Guangxi Teachers Education University
(Philosophy and Social Sciences Edition)**, 36(5), 18-20.
- Tu, X. Z. (2008). **Making Animation Short Film**. Changsha: Hunan Normal University Press.
- Wu, J. Z. (2018, July). “Yichan in Suzhou”, the Backstory of Getting 100 Million Likes.
Modern Suzhou, 9(14), 16-17.

Xie, Q. X. (2020). **The Study on the Transmutation of Contemporary Aesthetics Reflected in Short Videos**. Master's thesis, Shandong University.

Xu, C. M. (2007). **Where the Anxiety among Young Chinese Comes from**. Retrieved December 4, 2022, from http://zqb.cyol.com/content/2006-11/30/content_1592726.htm.

You, W. B. (2008, February). Comparison of Fate Ethics among Chinese Philosophies of Confucianism, Taoism, and Buddhis. **Chinese Medical Ethics, 21(1)**, 116-125.

The Musical Relationship Between Bartók's Compositional Language and Twentieth-Century Music of Thai Classical Composers in Piano Music

Karn Gularnupong

Lecturer, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University

Mingkhwan Nakhiransakun

An Independent Researcher

Corresponding Author: karn.gularnupong@hotmail.com

Received: January 5, 2023 Revised: February 6, 2023 Accepted: February 21, 2023

Abstract

This study aims to disclose the relationship between the musical ideas of Bartók's piano compositions and the twentieth-century music of Thai contemporary classical composers that are Wiboon Trakulhun (1966), Narong Prangcharoen (1973), and Denny Euprasert (1969). This research principally adopted two methods which were stylistic analysis and theoretical analysis in order to shed some light on Bartók's and Thai composers' compositional craft in piano music.

As a result, there were differences and similarities between Bartók's, Trakulhun's, Prangcharoen's, and Euprasert's composition concepts and approaches to creating composition strategies in piano works. Although some of the Thai composers' fancy piano compositions went beyond Bartók's new tonal experimentation, we can see some influences of Bartók's composition styles, specifically in the ideal of radical folkloristic music, primitivism, and national style based on a modernist idiom that can also lead to the new musical aspects in the classical piano music of the 20th century. The examples of the differences in Thai composer's piano compositions were: having no time signature, atonal music, integral serialism, twelve-tone system, and use of limited notes in a pitch-class set like minimalism in music along with different cultures and societies which are closely associated with music composition. Moreover, some of their piano oeuvres express enthusiasm for supporting musical education, based on several contemporary musical styles similar to Bartók's *Mikrokosmos*.

Keywords: Béla Bartók, Thai Composers, Piano Music, Compositional Techniques, Musical Influences

ความสัมพันธ์ทางด้านดนตรีระหว่างรูปแบบเทคนิคการประพันธ์เพลง ด้านเปียโนของบาร์ตอกกับนักประพันธ์เพลงชาวไทยในดนตรีศตวรรษที่ 20

กานต์ กุลานพวงศ์

อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มิ่งขวัญ นาคศิริกุล

นักวิจัยอิสระ

Corresponding Author: karn.gularnupong@hotmail.com

ได้รับบทความ: 5 มกราคม 2566 ปรับปรุงแก้ไข: 6 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับตีพิมพ์: 21 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความสัมพันธ์มุมมองแนวคิดทางดนตรีระหว่างการประพันธ์เพลงด้านเปียโนของบาร์ตอกกับนักประพันธ์เพลงชาวไทยในดนตรีศตวรรษที่ 20 ได้แก่ วิบูลย์ ตระกูลชัย, ณรงค์ ปรานต์เจริญ, และเด่น อยู่ประเสริฐ งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยสองวิธี คือ การวิเคราะห์โวหาร (Stylistic Analysis) และการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี (Theoretical Analysis) เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการประพันธ์เพลงเปียโนของบาร์ตอกและนักแต่งเพลงชาวไทย ในดนตรีศตวรรษที่ 20

จากการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างแนวคิดและวิธีการกลยุทธ์การประพันธ์เพลงของเบลลา บาร์ตอก, วิบูลย์ ตระกูลชัย, ณรงค์ ปรานต์เจริญ, และเด่น อยู่ประเสริฐ ในการสร้างสรรค์ผลงานด้านเปียโน ถึงแม้ว่าการประพันธ์เพลงเปียโนของนักแต่งเพลงชาวไทย บางคนจะมีความแปลกใหม่เรื่องของการใช้เทคนิคในการประพันธ์ที่ไม่เหมือนกับบาร์ตอก อย่างเช่น การไม่มีกุญแจเสียงดนตรีแบบเอโทนัล ดนตรีซีเรียล หรือใช้หลักการแนวคิดของดนตรีมินิมอลลิสม์ อย่างไรก็ตามเรายังสามารถเห็นความเกี่ยวข้องกันในการประพันธ์เพลงดนตรีด้านเปียโนที่ได้รับอิทธิพลเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาจากบาร์ตอก อย่างเช่น แนวคิดของดนตรีพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ดนตรีพรีมิตีฟิซึ่ม หรือรูปแบบดนตรีชาตินิยม เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปสู่แง่มุมมองดนตรีในรูปแบบแนวคิดสมัยใหม่ของเสียงดนตรีในยุคศตวรรษที่ 20 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเปียโน รวมไปถึงผลงานเปียโนบางชิ้นของพวกเขาแสดงให้เห็นในการสนับสนุนและการพัฒนาแวดวงด้านดนตรีศึกษา (Music Education) ที่คล้ายคลึงกับแนวคิดบทเพลง ไมโครคอสมอส (Mikrokosmos) ของบาร์ตอก

คำสำคัญ: เบลลา บาร์ตอก, นักประพันธ์เพลงชาวไทย, ดนตรีเปียโน, เทคนิคการแต่งเพลง, อิทธิพลรูปแบบด้านดนตรี

Introduction

When Béla Bartók (1881-1945) was still alive, he had many significant roles in his musical life: composer, ethnomusicologist, music editor, concert pianist, music teacher, music scholar, and musicologist. Bartók's lifelong works in music mainly composed for progressive piano, roughly 436 pieces, much more than any other musical instrument (Burrows, 2005, p. 395). It is noteworthy that Bartók was extremely fond of using a musical technique of symmetry in his own style (Burkholder, &Palisca, 2014, p.843). Bartók usually adopted the idea of musical symmetry in his own compositions regarding melodic motifs, harmonization, musical structure, scales, and modes (Austin, 1966, p.319). In twentieth-century Western-art music, although there are a considerable number of composers, Bartók is one of the prominent and influential composers who can be a major representative of modern music. He blended components of Hungarian and other folk-music traditions with the common-practice era and musical sound of modernism in music (Burkholder, &Palisca, 2014, p. 831), specifically in the first half of the 20th century so as to create his personal modernist idiom which still expresses the tonal center in music. This concept idea enables Bartók to lead to new tonal experimentation in his musical compositions which are also found in musical idea and style of later contemporary classical composers and jazz composers such as Benjamin Britten (1913-1976), Aaron Copland (1900-1990), Olivier Messiaen (1908-1992), Witold Lutoslawski (1913-1994), Alberto Ginastera (1916-1983), George Crumb (1926), and György Ligeti (1923-2006) (Antokoletz & Susanni, 2011, p.306) along with Chick Corea (1941) (Gillies, 2007, p.7). This also includes living Thai composers Narong Prangcharoen (1973), Denny Euprasert (1969), and Wiboon Trakulhun (1966). This is not wrong to say that, Bartók's musical legacy had influenced composers' compositions in many countries and continents throughout the world; thus, Bartókian language is always one of the interesting topics in musicology to discuss and compare with later composers in the second half of the 20th century until the present time.

The reasons that Thai composers are chosen are because their piano music pieces are inspired and influenced by Bartókian vocabulary and their musical idioms mainly emphasize musical components of 20th century music. More significantly, their piano compositions are published and performed in public concerts. It is also interesting that Trakulhun's music was acknowledged by the Thailand Research Fund (TRF) and National Research Council of Thailand (NRCT) so as to create piano aesthetic pieces; he has been a musical scholar and musicologist, who is truly interested in 20th century Western art music, as well as a great modern composer in Thailand. Euprasert received the Silpathorn Contemporary Artist Award 2009 from the Ministry of Culture of Thailand

and Louis Armstrong Jazz Award, and he is not only a jazz pianist and conductor but also a contemporary composer. Next, Prangcharoen's musical works are acknowledged to be cosmopolitan, especially in contemporary classical music. Prangcharoen's musical compositions won the Guggenheim Fellowship, the Barlow Prize, the Pacific Symphony's American Composers Competition Prize, the Annapolis Charter 300 International Composers Competition Prize, and also the Alexander Zemlinsky International Composition Competition Prize. For these reasons, the three Thai composer's piano compositions are very fascinating to study and compare with Bartók's innovative music compositional outputs even though they were born and raised in the Eastern world..

Research Aims

To investigate the musical relationship between Bartók's piano compositions and Thai twentieth-century classical music composers that were Trakulhun (1966), Prangcharoen (1973), and Euprasert (1969).

The Scope of the Research and Methods

This research article focused on the analysis of music composition for piano by Thai composers including Trakulhun's *Ether-Cosmos* (2015), Prangcharoen's *Three Minds for piano* (2003), along with Euprasert's *Phra Abhai Mani for piano solo* (2017), and to compare its compositions with Bartók's piano compositions which were *Fourteen Bagatelles* (1908), *Seven Sketches, Op. 9b* (1908-1910), *Four Dirges* (1909-1910), *Allegro Barbaro* (1911), the *Suite for Piano* (1926), *Out of Doors* (1926), the *Piano Sonata* (1926), and *Mikrokosmos* (1926-1939). The features of music composition pieces from these Thai composers held a large number of unique characteristics and techniques and styles of Bartókian devices which became the new tonal system in the first half of the twentieth century. That is to say, it has a strong influence on a group of later modern or contemporary composers' composition processes and imaginations. Within these sets of piano compositions, there are progressive piano pieces that are chosen to indicate the relationship between the musical ideas of Bartók's legacy and the three living Thai composers' composition crafts.

Therefore, this study principally emphasized the adoption of two methods which were stylistic analysis and theoretical analysis so as to shed some light on the musical idioms of Bartók's and Thai composers' piano compositions.

Research Results

The musical relationship between Bartók's and Wiboon Trakulhun's piano compositions

Ether-Cosmos

Ether-Cosmos consists of 20 progressive piano pieces and was composed in 2015. Trakulhun had received funding from the Thailand Research Fund (TRF) to write the piece. He commented, not only Ether-Cosmos, but also Ramayana was greatly influenced and inspired by the Bartókian language (W. Trakulhun, personal communication, December 12, 2018).

In terms of the theoretical analysis of Ether-Cosmos III, the musical language in a measure 10 (see Fig. 1) characterizes 4+3+2/8 time, and was similar to Bartók's Six Dances in Bulgarian Rhythm No. 148 from Mikrokosmos which contained 4+2+3/8 time. Both pieces focused principally on additive rhythmic languages and syncopations.

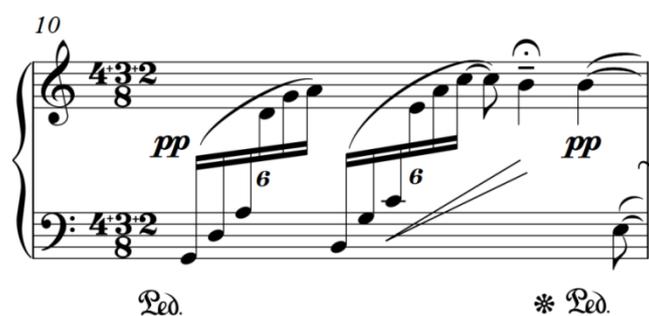

Figure 1. Trakulhun's Ether-Cosmos III, measure 10 (Source: Trakulhun, 2016)

Ether-Cosmos V reflected the technique of bitonality that was similar to the compositional style of Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 1. Remarkably, this technique was applied by Bartók before Stravinsky's *Petrushka* (1911), along with the investigations of the French composer Darius Milhaud (1892-1974) (Stevens, 2002, p.41). Bartók's unique bitonality in musical language basically features between diatonic scale and modality rather than using major and minor scales. Hence, it is possible that Ether-Cosmos V was a result of a great impact of Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 1 because the musical idiom of Ether-Cosmos V in measures 1-3 employs E-Phrygian mode in the right hand and D-flat major scale in the left hand (see Fig. 2). This was more or less related to Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 1 that demonstrates bitonality in music combining technical skills with E major scale and C-Phrygian mode.

Moderato ♩ = 112

The score shows three measures. The right hand starts with a whole note chord in the first measure, followed by a half note chord in the second, and a half note chord in the third. The left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. Dynamics are marked *mf* and *mp*.

Figure 2. Trakulhun's Ether-Cosmos V, measures 1-3 (Source: Trakulhun, 2016)

Most significantly, the musical style of Ether-Cosmos V in measures 21-23 (see Fig. 3) discloses a compositional technique that is analogous to Bartók's Divided Arpeggios No. 143 from Mikrokosmos in measures 2-3 (see Fig. 4). The music adopted uncommon and odd musical notations of the sixteenth-note beam, along with a technique of rhythmic displacement in music based on repeated notes.

Moderato ♩ = 112

The score shows three measures. The right hand features a melodic line with sixteenth-note beams and accents. The left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. Dynamics are marked *mp*, *f*, and *p*.

Figure 3. Trakulhun's Ether-Cosmos V, measures 21-23 (Source: Trakulhun, 2016)

Andante, ♩ = ca 86

The score shows three measures. The right hand features a melodic line with sixteenth-note beams and accents. The left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. Dynamics are marked *p*.

Figure 4. Bartók's Divided Arpeggios No. 143 in Volume VI from Mikrokosmos, measures 1-3 (Source: Yeomans, 1988)

Pertaining to Ether-Cosmos VII, the musical idea strongly resembled Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 2 towards symmetry of the axial system in music based on repeated notes. To illustrate, Ether-Cosmos VII basically discloses that the eighth-note passages shaping the harmonic interval of the major second, G-A, is symmetrical around an implicit axis pitch, Ab, in measures 5-22 (see Fig. 5). In doing so, the musical idiom in the left hand revealed main melodic themes such as notes Bb-F#-A-G which was shaped around an implicit axis pitch, Ab in measures 5-7. Moreover, measures 7-8 featured an accent mark of note D which is the tritone of the axial pitch, Ab. At the same time, the right-hand accompaniment gradually expanded the intervals namely G-A and F#-Bb based on the axial pitch of Ab as well. That is, it was closely similar to the musical idea of Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 2 at the beginning. It is noteworthy that Ether-Cosmos VII expanded the music in both hands by touching a seven-pitch-class set (D-E-F#-G-A-Bb-C) which was somewhat akin to the idiomatic concept of Bartók's synthetic scale.

The music was one of the non-diatonic folk modes by using systematic rotation 2 which came from rotation 1 (C-D-E-F#-G-A-Bb); it could be a so-called acoustic (overtone) scale. This technique could change a pitch center by means of systematic rotation in music which still remained the same seven notes, which were: C-D-E-F#-G-A-Bb (rotation 1), D-E-F#-G-A-Bb-C (rotation 2), E-F#-G-A-Bb-C (rotation 3), F#-G-A-Bb-C-D-E (rotation 4), G-A-Bb-C-D-E-F# (rotation 5), A-Bb-C-D-E-F#-G (rotation 6), and Bb-C-D-E-F#-G-A (rotation 7).

Essentially, according to Elliott Antokoletz (2000), an intervallic structure of Bartók's synthetic scale (C-D-E-F#-G-A-Bb) implied "three overlapping types of segments": octatonic (E-F#-G-A-Bb-C), diatonic (C-D-E-F#-G-A), and whole-tone (Bb-C-D-E-F#)" (p. 82). Although the musical language of Ether-Cosmos VII looked like a compositional process of a pointillistic style, there was a shed of the musical style of Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 2. due to the maintenance of an axis of symmetry.

5

p

L.H.

mf

8va

10

f

p

p

f

p

15

2

19

f

mf

f

mf

Figure 5. Trakulhun's Ether-Cosmos VII, measures 5-22 (Source: Trakulhun, 2016)

Regarding Ether-Cosmos XII, there were some musical aspects of this piece that were highly similar to Bartók's *Allegro Barbaro*. For instance, the compositional style of Ether-Cosmos XII in measures 68-71 (see Fig. 6) indicates harsh martellato or hammering-percussive piano timbres with motoric rhythmic strength in order to create a barbarous style or primitive sonority, along with radical dynamics (*ff*) based on fast tempo and simple duple meter (2/4) like *Allegro Barbaro*. Hence, its musical languages were greatly akin to Bartók's *Allegro Barbaro* in measures 1-5 (see Fig. 7). Most importantly, the compositional approaches of Ether-Cosmos XII in measures 38-45 (see Fig. 8) adopts odd musical notations of eighth-note beams which resemble the concepts of *Allegro Barbaro* in measures 5-6 (see Fig.7). It is interesting that the musical characters of Bartók's *Free Variations No. 140* from *Mikrokosmos* in measures 1-13 (see Fig. 9) convey unusual changing meters in most measures that are closely similar to Ether-Cosmos XII in measures 71-80 (see Fig. 10). In other words, both compositions showed different changing meters namely 2/4, 7/8, 4/8, 6/8, 5/8, and 3/8 which blended simple and compound meters with complex time based on eighth-note values.

♩ = 174 - 182

68

The musical score for measures 68-71 of Ether-Cosmos XII is presented in a grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked as ♩ = 174 - 182. The key signature has one sharp (F#). The time signature is 2/4. Measure 68 starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The piano part consists of chords in the right hand and a bass line in the left hand. A crescendo (*cresc.*) is indicated between measures 69 and 70. The piece concludes in measure 71 with a fortissimo (*ff*) dynamic.

Figure 6. Trakulhun's Ether-Cosmos XII, measures 68-71 (Source: Trakulhun, 2016)

Tempo giusto (♩ = 76-84)

The musical score for measures 1-12 of Bartók's *Allegro Barbaro* is presented in a grand staff. The tempo is marked as Tempo giusto (♩ = 76-84). The key signature has one sharp (F#). The time signature is 2/4. The score begins with a fortissimo (*ff*) dynamic in the piano part. A mezzo-forte (*mf*) dynamic is indicated in measure 2. The piano part features chords and a bass line. The score concludes in measure 12 with a fortissimo (*ff*) dynamic.

Figure 7. Bartók's *Allegro Barbaro* (1911), measures 1-12 (Source: Yeomans, 1988)

Figure 8. Trakulhun's Ether-Cosmos XII, measures 38-45 (Source: Trakulhun, 2016)

Figure 9. Bartók's Free Variations No. 140 in Volume VI from Mikrokosmos, measures 1-13 (Source: Yeomans, 1988)

♩ = 174 - 182

71

76

Figure 10. Trakulhun's Ether-Cosmos XII, measures 71-80 (Source: Trakulhun, 2016)

The musical relationship between Bartók's and Narong Prangcharoen's piano compositions Three Minds for Piano

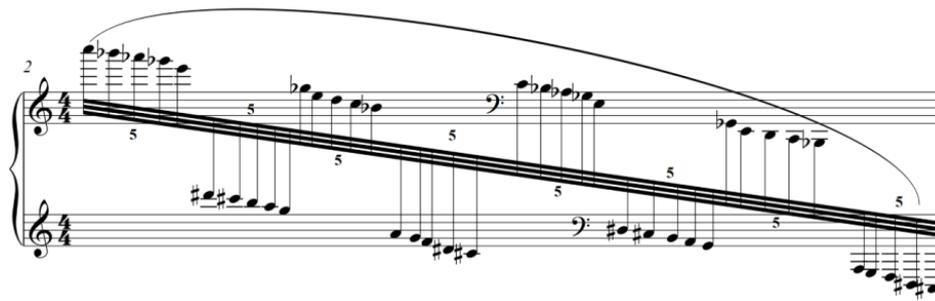
In terms of compositional ideas and approaches, this piece emphasized the relationships of body, soul, and mind that motivated music composition. Prangcharoen (2003) conveyed the concept of an expanded tonal system to express many emotions in music. He suggested that some musical aspects of his piano compositions were influenced by Bartók's compositional procedures such as structural texture, hammering-percussive sonority, and ideal of musical folklorism (N. Prangcharoen, personal communication, May 27, 2018). However, this piece consists of three movements namely Fierce (I), Absent (II), and Hesitant (III).

Pertaining to the theoretical analysis of Fierce (I), its musical idioms contain unusual and odd changing meters in measures 3-7 (see Fig. 11) which indicate 2/4, 3/8, 2/4, 5/16, and 2/4 which are almost the same as Bartók's Subject and Reflection No. 141 from Mikrokosmos in measures 4-10; which it reaches 2/4, 3/8, 2/4, 5/8, and 2/4 (see Fig. 12).

Figure 11. Three Minds for Piano, Fierce (I), measures 3-7 (Source: Trakulhun, 2016)

Figure 12. Bartók's Subject and Reflection No. 141 from Mikrokosmos, measures 4-10 (Source: Yeomans, 1988)

In other words, these piano compositions focused on the 2/4 meter which is the main idea and point of the musical rhythmic pulses, in order to switch to another meter like the technique of metric modulation. In terms of whole-tone collection in this movement, which basically could be divided into two formations in music namely WT-0 (C-D-E-F#-G#-A#) and WT-1 (C#-D#-F-G-A-B), Fierce (I) in measure 2 (see Fig. 13) reveals the pentachordal forms of whole-tone scales that are set side by side between WT-0 and WT-1 in music. For example, E-Gb-Ab-Bb-C (WT-0), G-A-B-C#-D# (WT-1), Bb-C-D-E-Gb (WT-0), C#-D#-F-G-A (WT-1), and many others. It is seemingly similar to the concept idea of Bartók's Poco Lento No.7 from Seven Sketches, Op. 9b in measures 17-22 (see Fig. 14) which contains the pentachordal sets of whole-tone scales, namely F#-G#-A#-B#-C## (WT-0) and A-B-C#-D#-E# (WT-1).

Figure 13. Prangcharoen's Three Minds for piano, Fierce (I), measure 2
(Source: Prangcharoen, 2003)

Poco lento ♩ = 138
mp espress.

Figure 14. Bartók's Poco Lento No. 7 from Seven Sketches, Op. 9b, measures 18–19
(Source: Prangcharoen, 2003)

It is noteworthy that there is the usage of Bartók's acoustic (overtone) scale in measures 3-8 (see Fig. 15). The musical languages demonstrates the hexachordal set of the acoustic (overtone) scale- C-D-E-F#-A-Bb between the right hand and the left hand. Interestingly, measure 72 exemplifies an accented tone-cluster chord in the left hand that is derived from the pentachordal skeleton of the Lydian b7 scale, based on Db-F-G-Ab-B (see Fig. 16). This was closely akin to the unique system of Bartók's synthetic scale-the acoustic (overtone) scale. After all, the musical sound of the Lydian b7 scale resembled the Db-Hungarian major scale which could be observed in Bagatelle No. 11 in measure 30 as well.

Figure 15. Prangcharoen's Three Minds for Piano, Fierce (I), measures 3–8

(Source: Prangcharoen, 2003)

Figure 16. Prangcharoen's Three Minds for Piano, Fierce (I), measure 72

(Source: Prangcharoen, 2003)

Additionally, Absent (II) exemplified the technique of parallel tritones in left-hand harmonization. For instance, the beginning of the music in Absent conveys parallel tritones including G#-D (d5), F#-C (d5), Eb-A (d5), F-B (A4), and Db-G (d5) in the middle voices (see Fig. 17). Parallel tritones are also used in measures 10-11: F#-C (d5), D#-A (d5), C#-G (d5), C-F# (A4), and A-D# (A4) in the middle voices with the sustained note C# in the bass line (see Fig. 18). Hence, these compositional techniques are somewhat akin to Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 8 in measures 28-32 (see Fig. 19), that display both parallel tritones and the sustained note G in the bass line. It was a similar musical style to Absent.

Adagio (♩ = 56)

Figure 17. Prangcharoen's Three Minds for piano, Absent (II), measures 1-6
(Source: Prangcharoen, 2003)

10

Figure 18. Prangcharoen's Three Minds for piano, Absent (II), measures 10-11
(Source: Prangcharoen, 2003)

Ritenuato

28

Figure 19. Bartók's Fourteen Bagatelles Op. 6 No. 8, measures 28-32

Finally, Hesitant (III) reveals the trichordal set of Arabic maqams (Shahnaz) between the right hand and the left hand in measure 28, G-Bb-C#-D (see Fig. 20). It is closely analogous to Bartók's In Oriental Style No. 58 from Mikrokosmos which

adopts non-diatonic mode (Arabic maqam) of thematic motives, G-A-Bb-C#-D in measures 1-7, and 15-19 (see Fig. 21). More significantly, these compositions essentially focused on using the interval of augmented second like Bb-C#.

Figure 20. Prangcharoen's Three Minds for piano, Hesitant (III), measure 28 (Source: Prangcharoen, 2003)

Assai lento, ♩ = 46

Figure 21. Bartók's In Oriental Style No. 58 from Mikrokosmos, measures 1-7 (Source: Gillies, 2007)

The musical relationship between Bartók's and Denny Euprasert's piano compositions

Phra Abhai Mani for Piano Solo

From the name, undoubtedly, the music was highly influenced by Phra Aphai Mani, a Thai epic poem written by Sunthon Phu (1786-1855) who is considered one of the greatest poets of Thailand. Phra Abhai Mani piece consists of ten movements, namely The Two Brothers (I), the Mermaid (II), Wonder Island (III), the Orgress (IV), Princess of the East (V), the Two Sons (VI), Lament (VII), the Dragon Horse (VIII), the Hermit (IX), and Princess of the Western Isle (X). However, Euprasert discussed that there were some musical perspectives of the piece which were inspired by Bartók's compositional ideas and techniques (D. Euprasert, personal communication, December

13, 2018). Even though Euprasert has always been keenly interested in jazz harmonic vocabulary. This research study selected some progressive pieces of Phra Abhai Mani which could vividly reflect Bartók's innovative musical languages in the 20th century. In terms of the theoretical analysis of the music, the musical style of the Two Brothers (I) in measures 40-42 (see Fig. 22) touches the combination of the pentachordal set of the chromatic scale, C-C#-D-Eb-E, with the pentachordal segment of Hungarian major scale, F-G#-A-B-C. Its compositional process could, therefore, be found in Bartók's piano music such as Four Dirges No. 2 in measures 16-29, showing the technique of artificial scale by using skeletal sets of Hungarian major scale and mode to create modernist devices.

Figure 22. Euprasert's Phra Abhai Mani, the Two Brothers (I), measures 40-42
(Source: Gillies, 2007)

For the Mermaid (II), its musical idiom employs Bartókian language, indicating Hungarian minor scale in measures 19-20 in both hands, C-D-Eb-F#-G-Ab-B (see Fig. 23) which the technique could be so-called Hungarian Gypsy scale as well. This was one of the particularly unique characteristics of Bartók's folkloristic idiom in music.

Regarding the compositional technique of the Orgress (IV), the music often employs tone-cluster folk-like chords namely B-C-D#-E (0145) with E-F-G#-A (0145), in order to build up harmonic vocabulary based on unpredictable rhythmic syncopations, and repetitive figuration by absorbing the tetrachordal sets between Hungarian Gypsy scale and Romanian minor scale in measures 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, and 23 (see Fig. 24). These were musical folklore collections that could also be seen in Bartók's piano music as well.

On the other side of compositional conception, notes E-F-G#-A are closely associated with the tetrachordal collection of Spanish Gypsy scale; in other words, Spanish Gypsy scale is greatly related to Romanian minor scale in terms of the tetrachordal materials. Bartók loves to adopt this technique into his own style of music which can be found from his early work until his late piano works.

Figure 23. Euprasert's Phra Abhai Mani, the Mermaid (II), measures 19-20
(Source: Gillies, 2007)

Figure 24. Euprasert's Phra Abhai Mani, the Orgress (IV), measure 11 (Source: Gillies, 2007)

In terms of pentatonicism in Princess of the East (V), it is highly interesting that measure 23 was the simultaneous use of two pentatonic scales; the right-hand part adopts anhemitonic pentatonic minor scale (black keys); the left-hand passage features anhemitonic pentatonic major scale (white keys). This is called the musical conception of bi-modality. This compositional technique could be found in Bartókian languages such as I. Allegro moderato from the Piano Sonata in measures 67-73 as well as Waves (No. 51) from Mikrokosmos in measures 1-8.

Eventually, concerning the Dragon Horse (VIII), there were some musical perspectives of this piece which was akin to Bartók's With Drums and Pipes from Out of Doors (1926). To illustrate, the Dragon Horse characteristically employs a technique of ostinato figure in the left-hand part on downbeats at the beginning of the piece based on the eighth note value using two notes together in measures 1-7 on the fast tempo (see Fig. 25). This is the similar musical style to the With Drums and Pipes from Out of Doors in measures 1-7 (see Fig. 26). After all, both musical styles principally emphasized the technique of parallel motion on the right-hand themes, showing the same direction in music.

Allegro con brio ♩ = 128

Figure 25. Euprasert's Phra Abhai Mani, the Dragon Horse (VIII), measures 1-7
(Source: Gillies, 2007)

Pesante, ♩ = 132

Figure 26. Bartók's With Drums and Pipes from Out of Doors, measures 1-7
(Source: Gillies, 2007)

Discussion

The above-mentioned results, might lead to some questions: what are the differences and similarities between Bartók's legacy and three living Thai composers' piano compositions? Why was the twentieth-century music of Thai composers influenced and inspired by Western composer Bartók?

First of all, there are some differences and similarities in their music. For instance, Trakulhun's Ether-Cosmos expressed compositional objectives, styles, and ideas which were similar to Bartók's Mikrokosmos. The hidden agenda of the composing of Ether-Cosmos is that Trakulhun needs to see a number of Thai students improve and develop idealistic education about the piano performance of several technical skills, particularly in 20th-century Western-art music. Above all, the piece could greatly enhance them obtain a rich body of specific knowledge regarding musical composition, music theory, and musical analysis.

The term Cosmos means "universe in music", it aims to show a large number of musical outputs and processes from composition techniques of early music through modern music or contemporary music along with musical folklorism in order to create this aesthetic work-Ether-Cosmos. Therefore, Ether-Cosmos always changes musical styles and techniques in each movement. It is similar to the stylistic concept of Bartók's Mikrokosmos which is the German language that defines a microcosm as equivalent to the idealistic aspect of Trakulhun's Ether-Cosmos in music world. More importantly, Trakulhun also revealed a reference from Mikrokosmos (Volume 6) in the bibliography of Ether-Cosmos: Twenty Pieces for Piano. He also wrote academic books namely Twentieth-Century Music and Twentieth-Century Music: Basic Set Theory Music that offered a body of in-depth knowledge in terms of Bartókian compositions, such as nationalism, primitivism, and folklore music. As a result, it is possible that Trakulhun obtained some influences from the idiomatic conceptualization of Bartók's fancy piano compositions.

However, there are some aspects of Trakulhun's music that are different from Bartók's. Trakulhun's music absorbs techniques of minimalist music, total serialism, no time signature, atonal music, and twelve-tone row, including containing some traditional Thai music in his own style. These cannot be found in Bartók's music, but some of its concept designs are somewhat akin to Bartók's nationalistic idioms based on modernist craft in his music. Thus, Trakulhun seemed to integrate a conceptual framework of nationalism/folklorism (ethnomusicology) and internationalism (musicology) in his music. This is also can be found in the compositional process of Bartók's late piano music such as counterpoint, polyphonic style, palindrome/ crab canon, homorhythm, rhythmic mode, and classical form. He excluded several techniques of modern music and included traditional folk-music tunes and characters in Eastern European countries along with Turkish music from Asia Minor. He combined Eastern and Western, romanticism and modernism within the classical tradition to create innovative musical output. It is

called Bartók's new tonal experiment or expanded tonal framework that can be found in the works of later contemporary composers, including the three Thai composers.

To create exceptional artworks, Bartók's piano compositional languages which are based on hammering-percussive sonority, symmetrical formations, and ideals of musical folklorism or radical primitivism, are the crucial components. These factors have influenced Thai composers specially Prangcharoen and Euprasert. Even though some of their works reflect no tonal center in music unlike Schoenberg's atonality, Debussy's impressionist music, Stravinsky's neo-classicism or pandiatonicism or contrapuntal compositional devices of J. S. Bach that we can see some of these ideas in Bartók's late music. However, Bartók's music was inspired and influenced by Debussy, Stravinsky, Schoenberg, and J. S. Bach, because these composers have always been prodigies in Western music history as well.

Remarkably, Bartók never completely abandoned and lost his personal character to create new tonal music works. He did not want to be like other composers who lived in the same era and before. He would like to develop and blend what he learned from others into his own style which led to a great model for Thai contemporary composers to apply his approach. Another interesting thing is that Arab music can also be found in Bartók's Mikrokosmos and in some pieces by Thai composers. Bartók collected folk-music tunes from North Africa in 1913 and the majority of Thai people have been closely related to Indian culture, history, society, and religion. As India is greatly influenced by Arab culture or the Middle East in many aspects, it is possible that Thai composers' piano compositions studied some ideas of Arab music in Bartók's Mikrokosmos which can still be the best exemplar of Western-art music notation and system based on musical modernism.

In the 20th century, it is evident that perspectives of Western European art, music, society, education, technology, politics, and culture had more impact on many continents of the world such as North America, South America, Asia, and Africa. Due to the rise of European colonial expansion or Western colonialism along with World Wars I and II; hence, it is possible that many ideas of the Western world could easily reach Thai common people. This includes how composers in the Eastern world regard ways of logical thinking, mindset, and expression of the Western world. Above all, Prangcharoen, Euprasert, and Trakulhun graduated with a doctoral degree in music composition in the USA. They might obtain Western culture and education including the musical aspects of Bartók who was extremely famous as an ethnomusicologist, musicologist, music educator, piano professor, and composer in music schools in the United States. At the present time, independent ideas are trendy and popular among

Thai common people owing to human rights along with socialism, patriotism, and the ideology of democracy. These ideas might come from a nationalist idea raised throughout Thailand. So, a number of Thai artists and composers aspire to do that to express the freedom of thought based on nationalist movement and conception of their homeland mixed with modernist design. Thus, their nationalistic works will be acknowledged to be cosmopolitan, especially in contemporary style.

Undoubtedly, not only Bartók has been one of the pioneering models to be a real nationalist and independent creator, but also, he is widely recognized internationally by means of blending many musical characteristics together. He was not afraid of negative criticisms from listeners or anti-primitive style. He wanted to adopt this idea for developing music education for the new generation in his own country rather than being concerned for listeners' appreciation and satisfaction. Students could learn the new musical sound of modernism at that time, which is completely different from the major and minor keys in the tonality of the common-practice era. Some of those methods have provided great inspiration for later contemporary composers' mindsets in current music education, including Thai composers as well. We can see some ideas of symmetrical forms, patterns, and phrasings in music from 17th- and 18th-centuries classical composers such as J. S. Bach, Mozart, and Beethoven, including early music composer Guillaume de Machaut's symmetry in music. However, those works are very different from Bartók's compositions based on musical elements of 20th century music along with non-traditional functional harmony that is alike to Thai composers' symmetry in music. There are, furthermore, some technical symmetries in Bartók's music which is closely associated with authentic traditional folk music that he researched. That is, we have never seen a compositional technique like Bartók's symmetry in early twentieth-century of Western art music. The fact is that a vast number of modern composers during Bartók's time would like to absorb musical ideas of asymmetry rather than symmetry in music, particularly in Stravinsky's music which has always been compared with Bartók. Although Bartók's music employs asymmetrical meters and rhythms, he particularly liked to use symmetrical construction in many musical passages not only in piano pieces but also in string quartets and orchestral works. In other words, he never totally rejected asymmetrical ideas in his music as well.

Conclusion and Suggestion

The musical languages of three Thai composers Prangcharoen, Euprasert, and Trakulhun divulge unique characteristics and conceptualizations of Bartók's compositional

styles and techniques to create interesting musical sounds of the twentieth-century Western art music. As a result, the particular piano pieces that this study selected can show the musical process of Bartók's axis of symmetry based on repeated notes like Bartók's Bagatelle No. 2. Usually, their music conveys Bartók's synthetic scale, the acoustic (overtone) scale, based on the horizontal direction which seems to be a symmetrical scale with an axial note. With this technique, a pitch center is changed by means of systematic rotation in music. At the same time, the acoustic (overtone) approach features various intervals such as major second, minor second, minor third, and perfect octave while playing the passage in both hands together. This is different from Scriabin's seven-pitch mystic chord which is mostly based on stacked fourths even though its music expresses the same notes. Additionally, the three Thai composers adopt the style of parallel whole-tone collections between WT-0 and WT-1 in both hands together based on the intervallic cell (Y-cell) that Bartók was fond to use in his individual style. This technique is greatly associated with symmetrical conception in music compositions.

For these reasons, it is possible that Thai contemporary classical music composers fantasize about piano compositions obtaining some influences from the compositional techniques of Bartók such as the axial system, acoustic (overtone) scale, intervallic cell, and many others based on symmetrical ideas and formations. Bartók's compositional techniques are quite different from other modern composers during his time such as Stravinsky, Hindemith, Prokofiev, Scriabin, and Schoenberg in order to establish innovative compositional craft which found in the second half of the 20th century until the present of both Western-art music and non-Western music.

Eventually, to study Bartók's compositional strategy based on symmetrical constructions, such techniques as intervallic cells, acoustic (overtone) scale, the golden ratio, symmetrical pentatonic scale, polymodal chromaticism, arch form, and axis of symmetry in his own string quartets and orchestral works is very fascinating. This is the rationale behind the study of why to compare Bartók's compositional strategy with other Thai composers or Asian classical music composers such as Japan, South Korea, the Philippines, and Turkey. Particularly, China has an enormous number of contemporary classical music composers who often combine the primitiveness and savageness of their folk elements with Western-art music systems to produce Chinese new music. This will perhaps be different from Bartók's fancy piano compositions about how to use in musical passages due to harmony, rhythm, timbre, and expression of characters in music as well.

References

- Antokoletz, E. (2000). **Organic Expansion and Classical Structure in Bartók's Sonata for Two Pianos and Percussion**. In E. Antokoletz, V., Fischer, &B., Suchoff (Eds.), *Bartók perspectives: Man, composer, and ethnomusicologist* (pp. 77-94). New York: Oxford University Press.
- Antokoletz, E., & Susanni, P. (2011). **Béla Bartók: A Research and Information Guide** (3rd ed.). London: Taylor & Francis.
- Austin, W. W. (1966). **Music in the 20th Century**. New York: W.W. North & Company.
- Burkholder, G., & Palisca, C. (2014). **A History of Western Music** (9th ed.). New York: W.W. North & Company.
- Burrows, J. (2005). **Classical Music**. London: Dorling Kindersley Limited.
- Gillies, M. (2007). **Bartók Connections: A Guide for Performers and Programmers**. London: Boosey & Hawkes.
- Prangcharoen, N. (2003). Preface. In **Three Minds** (pp. 1-24). Kansas City: Self Published.
- Stevens, H. (2002). **The Life and Music of Béla Bartók** (3rd ed.). New York: Oxford University Press.
- Trakulhun, W. (2016). **Ether–Cosmos: Twenty Pieces for Piano**. Bangkok: Thana Press Publisher.
- Yeomans, D. (1988). **Bartók for Piano**. Bloomington, IN: Indiana University Press:

A Combination between Traditional Art and Sci-Fi Art: The Mural Arts of Dunhuang Mogao Grottoes with Cyberpunk Artistic Style

Qin Ping

Sarawuth Pintong

Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

Corresponding Author: 315470205@qq.com

Received: November 13, 2022 **Revised:** February 8, 2023 **Accepted:** February 21, 2023

Abstract

The Mogao Grottoes, located in Dunhuang of Gansu province, a northwestern city of China, is one of the most important artistic treasures in the world. As an essential transport hub station along the Silk Route, Dunhuang Mogao Grottoes, and its mural arts, were profoundly influenced and nourished by Asian and European arts and cultures. Moreover, it has formed a unique style of Buddhist arts that not only contains the characteristics of traditional Chinese arts but also the specialty of exotic arts. This makes Dunhuang Mogao Grottoes and its mural arts to be the most typical representative and the earlier crystallization between Chinese arts and Western arts. However, its developing history is considered separated from modern life due to the core relationship with Buddhism from various designs and subjects. This led to the effect that, for modern people, the arts and cultures are incomprehensible. Based on this, this study employed a methodology of artistic fusion, theoretically and practically, to extract the structures and colors of Buddhist figures inside the grottoes. Then, redesigned them with the currently popular cyberpunk artistic style via designing technologies that shared the traits with sci-fi, future, and youth. As a result, a sort of fusion combined the mural arts elements in Mogao Grottoes with Cyberpunk artistic style was recreated, which featured the traditional style and the future style properly. As such, an active impact for a better understanding of the mural arts and culture on the young generation was stimulated. This expands the socio-cultural effects of the mural arts and culture in Dunhuang Mogao Grottoes.

Keywords: Dunhuang, Artistic Style, Buddhism Arts, Cyberpunk, Mural Painting

傳統藝術與科幻藝術的結合： 賽博朋克藝術風格的敦煌莫高窟壁畫藝術

Qin Ping

Sarawuth Pintong

Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

Corresponding Author: 315470205@qq.com

文章收到日期: 2022年 11月 13日 修订日期: 2023年 2月 8日 发表回复: 2023年 2月 21日

摘要

莫高窟位于中国西北城市甘肃敦煌，是世界上最重要的艺术珍品之一。作为丝绸之路上重要的交通枢纽站，敦煌莫高窟及其壁画艺术深受亚欧艺术文化的滋养，对他们产生了深远的影响。而且形成了独特的佛教艺术风格，既有中国传统艺术的特点，又有异域艺术的特色，这使得敦煌莫高窟及其壁画艺术成为中国艺术与西方艺术最典型的代表和较早的结晶。然而，由于各种设计和主题与佛教的核心关系，它的发展历史被认为与现代生活分离，导致现代人对其艺术文化的理解。基于此，本研究将运用艺术融合的方法论，从理论和实践上对石窟内佛像的结构和色彩进行提取，并通过具有科幻、未来、青春特征的设计技术，将其重新设计为当下流行的赛博朋克艺术风格。从而再现了莫高窟壁画艺术元素与赛博朋克艺术风格的一种融合，既具有传统风格，又具有未来风格。从而激发对年轻一代更好地了解壁画艺术和文化的积极影响，扩大敦煌莫高窟壁画艺术和文化的社会文化效应。

关键词: 敦煌，艺术风格，佛教艺术，赛博朋克，壁画

Introduction

Dunhuang, located in the Gansu province of China, used to be the most important transportation hub on the Silk Route and one of the four counties in Hexi established by Wudi, the emperor of the Han dynasty. As a crucial city in Hexi Corridor, Dunhuang was the first passing gate from China's hinterland to the West, and it, therefore, became a hub where Western cultures gather and enter China. Hence, in the thousands of years of Chinese history, each time foreign cultures are introduced to China, they have to arrive here initially so that the Chinese culture and arts in Dunhuang are affected and integrated with the characteristics of West Asia and Europe. Buddhism is also introduced to China in this way at the same time. Primarily, the Dunhuang Mogao Grottoes are built by missionaries to spread the Buddhist culture. They dug caves on the rock walls of the Dunhuang desert used for living, chanting scriptures and explaining Buddhist theories to the believer. Then many of the Grottoes were formed one by one on the rock wall, which was named the Mogao Grottoes. As for the name, during my field trip, the local guide explains that, according to prevalent records, the Grottoes were named after the location where ultimately built above the desert. To spread the essence of Buddhist culture, the missionaries began to paint on the internal walls using the themes of Buddhism, containing story painting, sutra painting, donor painting, Buddha painting, vignette painting, and Buddhist sculptures and reliefs. To some extent, the discovery of Dunhuang Mogao Grottoes shocks both the domestic and foreign countries and it is regarded as the treasury of Buddhist arts and cultures in the world.

Figure 1. Outlook of the Dunhuang Mogao Grottoes (Source: the author's photograph)

Figure 2. Outlook of the Dunhuang Mogao Grottoes (Source: the author’s photograph)

Not only the amounts of Grottoes here are huge but also the documental materials are numerous. For the most part, the Buddhist culture and beliefs are presented. In terms of arts, the grottoes include the styles of artistic expression from the period of Beiliang to the Qing dynasty and also absorb the features of foreign arts such as European art and Western Asian art. In the whole long history, the Mogao Grottoes are valuable for the artistic research field because the distinguished painting styles and characteristics from different periods are all gathered in the Grottoes. From the perspective of cultural content, the mural arts of the Mogao Grottoes, which recorded the folk custom, science and technology, culture, and etiquette at that time in the form of painting, provides vital shreds of evidence for the study of arts and culture. Among those, mural painting is an integral part of the Grottoes’ arts with two functions publicizing and explaining the doctrines and concepts of Buddhism through vivid figures; inspiring the believers with a strong decorative effect. In this way, from the perspectives of content and art form merging with the caves and statues, a relatively sound and dependent religious world is constructed so tight. Therefore, people would feel like they are entering a Buddhist country where “people can encounter Lord Buddha himself”. Ultimately, an “inspired willingness (to Buddhism)” is shaped and guided the believers (Hu, 2019, pp.1-2). Hence, we can prove the significance of mural paintings in Dunhuang Mogao Grottoes, in which the illustrated figures were created elaborately to convey Buddhist doctrines and concepts to lead people into kindness, self-sacrifice, etc.

Nevertheless, as the Dunhuang in northwestern China is a remote location surrounded by deserts, and with such inconvenient transportation, the Mogao

Grottoes with its arts have not been recognized by the outside world for a long time despite some explorations were ever made by Buddhist and artistic researchers. So far, most of the research on the arts of Mogao Grottoes is set up on current works of literature and images, and they are confined to painting techniques, color materials, cultural research behind those murals, or the use of those arts in adapting to dramas as well as other stage performances. Besides, it is hard to see the arts applied in inventive activities and released relevant products in the market. In addition, the forms of art of Mogao Grottoes are associated with Buddhism and they present their symbols and characteristics as well as are comprised of complicated images and colors. These limitations hinder the application of the current innovation to inherit the Mogao Grottoes' art.

Figure 3. The location of Dunhuang Mogao Grottoes (Source: the author's photograph)

This study does not only attempt to combine the mural arts of Mogao Grottoes with the current popular artistic form through a series of technologies like Photoshop but also hopes that, through this research project, a suitable communication and vector can be found to strengthen the young generations' knowledge on the artistic connotation of Dunhuang's arts which is one of the purposes of this study. The other purpose of the study is to promote more relevant persons to further the study of Grottoes and produce more innovation.

The topic of this study starts with the author's previous study on the caisson patterns in Dunhuang Mogao Grottoes. It was found that the dresses, expressions, and colors of Buddhist figures in the Grottoes, changed from time to time displaying the timeline of Dunhuang's arts development. It is safe to say that there are

influences of foreign cultures and the development of the mural arts in different periods.

Therefore, this study is divided into two stages. The first stage focuses on the Buddhist figures' images of Dunhuang's murals, and the second stage is about the redesigned works simply and popularly to cater to the youth.

Figure 4. The Mural in the No. 249 Grotto in Dunhuang Mogao Grottoes
(Source: the author's photograph)

Figure 5. The Mural in the No. 296 Grotto in Dunhuang Mogao Grottoes
(Source: the author's photograph)

Literature Review

As mentioned above, the previous theoretical research on Dunhuang's arts and culture has gained some fruits on the patterns and figures of the art. It was found that the main characters in murals were usually comprised of worldly figures like emperors and subjects, women, children, and religious figures like Bodhisattvas,

Apsaras, and Sakka. Most of the religious figures' images were derived from the murals of Buddhist figures, which are influenced deeply by Buddhism. They present singularity and variability in appearances and manners.

The characters in Dunhuang's murals underlined the proportions, structures, and postures of figures that aim to present the beauty of bodies and postures. This characteristic is different from the other characters in ancient Chinese figure paintings, which tend to wear loose clothes to hide their body shapes. Moreover, the images of apsaras, soaring into the sky and waving sleeves to dance, illustrated the rich imagination of the painter (Ma, 2017, pp.1-2). In ancient India, the images of Buddhas and Bodhisattvas were used to shape the figures of aristocrats according to their beauty standards at that time. In the Buddhist scriptures, the characteristics of Buddha statues are described in many ways, such as "thirty-two appearances" and "eighty good qualities", and this reflects the aesthetic thoughts of ancient India. However, Gandhara, a region of northern India, due to the embodiment of ancient Greek culture, had formed an extraordinary aesthetic standard for India. When Buddhism was introduced to China, it initially imitated the forms of Buddha statues from India and Central Asia. After the Sui and Tang Dynasties, Chinese characterized Buddha statues were gradually shaped, not only in faces but also in clothes. It provides a fusion of foreign Buddhist arts and local Chinese arts. At the same time, in the long-term prosperity and development of Buddhist arts, Chinese painting arts had also been strongly stimulated, and progressing rapidly (Zhao, 2020).

Some artists stated that artistic images originated from people's daily life but they mean more than just normal living. As an artistic expression rather than a reproduction, it would be appropriate to exaggerate and fantasize to create an ideal god and one's world of creativity and artistry. Thus, the Buddhist murals in Dunhuang tended to deploy the artistic techniques of exaggeration and distortion to create interesting artistic images. Painting in the form of Dunhuang's mural arts, through the techniques of exaggeration and deformation, expresses the beauty of masculinity and femininity. It can be seen in many figures of Bodhisattva with a graceful, gentle, and quiet outlook in Dunhuang's murals. They present feminine beauty in some parts of bodies in an exaggerated and deformative way. For instance, the figures of Bodhisattva looked merciful and were deeply loved by people. They were generally designed to wear flower crowns, flying clothes, waist-long skirts, shoulder-long scarf streamers, and baring the breast, hanging chest carcasses, wearing wrist ornaments. Their faces were solemn but gentle, and their bodies were plump, looking graceful and gentle with elegant beauties. However, through the same concept, the images of

strong men are generally depicted differently. They did not wear helmets and wore a long official bun on their hair, were shirtless, wore war-skirt on their waists, wore flying ribbons, and with bare feet. They also tended to show muscles and bones, with fierce appearances, round heads, big bellies, and bulging eyes, all of which display men's absolute strength (Du, 2021).

In this study, the Buddhist figures in the murals of Mogao Grottoes were perceived as the creative subjects, adhering to the original artistic images and aesthetic images of the Buddhist figures in the Grottoes. They ingeniously were combined with the modern popular elements to form a new visual aesthetic experience.

Methodology

In this study, a research method in literature analysis and exploratory testing was employed to discuss the redesigning of Dunhuang's mural art with the combination of the cyberpunk art style, especially through the forms of digital artistic painting or collages. In other words, the murals that were created in the past and were separated from modern society were rebuilt into the futuristic artistic style.

The style of cyberpunk inclines to the color sheds like dark tone colors, fluorescent purple or fluorescent blue, these characteristics represent the artistic effects in a whole sense of futuristic and technology spheres. The combination between Dunhuang's art and this style creates an integration of the past and the future in artistic works. It brings a special visual sense, gains the eyeballs of the youth, and furthers their understanding of the mural arts of Dunhuang Mogao Grottoes.

Regarding the fact that all of Dunhuang's mural art might not appropriately be redesigned with the cyberpunk art style, therefore, this study selected the most suitable Buddhist figures from Dunhuang's murals to be redesigned properly. By gaining suggestions from the field interviewing and relevant researchers there, the parts of classic murals of Buddhist figures were finally determined to be the target for the recreation. Besides, utilizing digital painting, collaging, material organizing, and redesigning, the new form of the murals' presentation was created so that more people can comprehend Dunhuang's art better as well as use it for further research.

In this study, caves No. 14 and No. 9 of Mogao Grottoes were chosen as the objects of the recreation. Caves No. 9 was built around 892 B.C. during the late Tang Dynasty. The selected character was Apsaras-a classic role in the murals of Mogao Grottoes. They are derived from ancient Indian mythology and are the two minor gods of the Brahmin religion, namely Kandavas, and Sonara. Kandavas also known as the god of incense is transliterated from Sanskrit, meaning the god of song. Sonara is

also a Sanskrit transliteration, meaning the god of heavenly joy. Hence, Apsaras is their collective name. Heaven, in the Buddhist concept, not only refers to the kingdom or palace of heaven but is a respectful appellation to the gods, for instance, Jixiangtian and Thirty-three days, etc. As a result, in the Chinese translation of Buddhist scriptures, it is appropriate to use the word “Feitian (Flying Sky)” specifically to indicate the people living in the palace of heaven, who offers worship, dances, and music to the Lord Buddha (Li, 2013, pp.325-327). Apsaras can be found in the murals of many dynasties, and bring people the beauty of Buddhism Paradise via the painting’s stories.

In addition to the figures’ positioning, the selected parts from the murals in this study also included their shaping and composition, for example, the composition of Feitian (Flying Sky) was in a diagonal composition with smooth and complete lines and unified colors. Sound composition and image were conducive to being redesigned in the later stage.

The cave No. 14, was initially built in the late Tang Dynasty, and then was rebuilt in the Song and Qing Dynasties. The selected patterns and characters included Shiyimian Guanyin (The-eleven-faces-Guanyin), which is located on the south wall of the cave. Shiyimian Guanyin implies the generally-known meaning of the erasing of evil and guiding good beings to Buddhism. In this painting, the lines are smooth, and the colors are intact, especially the performing technique, which is the drawing of water ripples to show the Lord Buddha’s light behind the head part of the statue. This brings people a sense of movement that the light of the Lord Buddha statue has been expanded outward from the statue itself and sparks like waves in a river. The painting style reflects the highest point of painting technique in the late Tang dynasty.

Located in the west wall and the north wall, are Kong Kim (Jin Gang) Hufa (Protector) that were selected as well regarding their completion of the preservation, and they would be conducive to being reconstructed and redesigned later. The selections of ancient paintings to be redesigned are based on their popularity and the completion of preservation. For recreation, it is useful and effective for people to accept and recognize well-known figures, and also acknowledge their philosophic implications in the Buddhist stories. These are significant for the modern young generations.

Figure 6. The Mural in the Cave of No.14 (Source: Li, 2013)

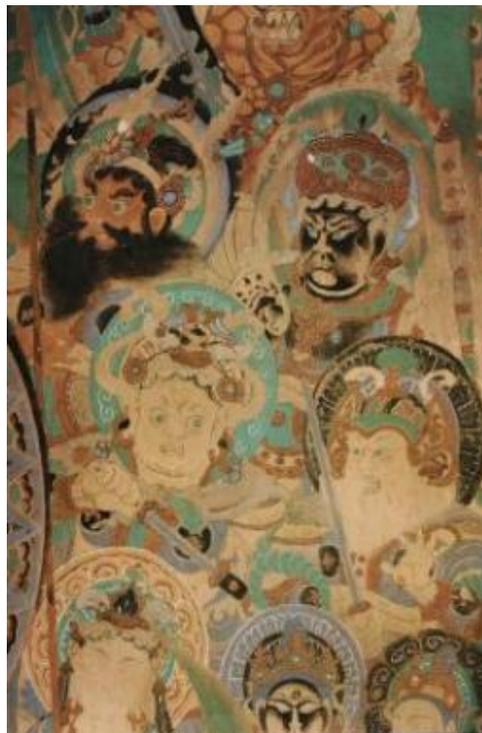

Figure 7. The Mural in the Cave of No.14 (Source: Li, 2013)

Figure 8. The Mural in the Cave of No.9 (Source: Li, 2013)

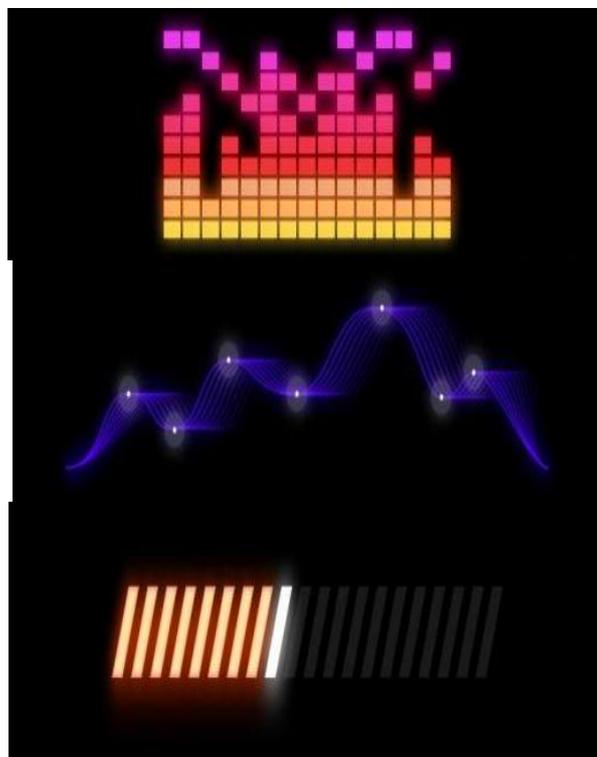
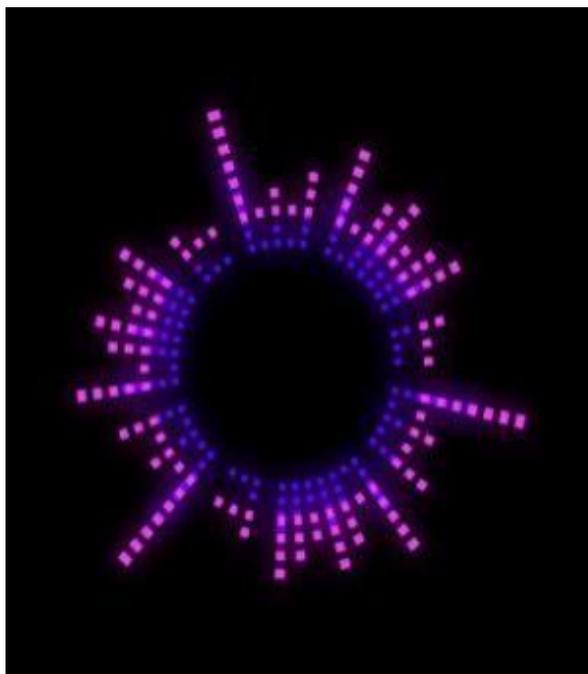

Figure 9. The Elements with the Style of Cyberpunk Artistic Style (Source: the author)

Figure 10. The Elements with the Style of Cyberpunk Artistic Style (Source: the author)

New design of the figures in murals combined with cyberpunk artistic style

Cyberpunk is one of the popular artistic styles used to represent the futuristic sense with the tone of colors such as dark tone colors, dark purple, fluorescent glow purple, green, blue, etc. A series of colors that collide with one another allows priority to produce visual effects at a high intensity, high saturation, and high brightness. This aims to convey a sense of science and technology to people. The style is now very popular and widely used, especially in short videos, interaction design, and metaverse scene construction.

However, the mural art of Mogao Grottoes is like a calm old man who sleeps soundly and has experienced and seen the civilization for the past thousands of years, but still is unweakened. Regarding the fact, this study attempts to combine the two ultimate art styles with an expectation to see a new way of expressing the old mural arts at Mogao Grottoes that could be comprehended and appreciated by the youth.

Based on the rationale above, this study employed technical instruments including -but not limited- Photoshop, C4D, and Pixso to retain the original elements of the painting along with their characteristics. Caves No. 14 and 9, building in the Tang Dynasty, were selected as samples. In the caves, there are mural paintings with exquisite painting techniques, smooth painting lines, and full of details and colors. As

the Shiyimian Guanyin gives people a sense of kindness for all living beings, Chinese painting arts also emphasizes “care of both spirit and shape”, therefore, preservation of the charm of the painting is the primary goal.

When applying the cyberpunk artistic style to the mural painting, dark color tones, fluorescent purple, fluorescent blue, and other colors could be well blended. With this, the paintings could be combined with cyberpunk artistic style without affecting their original artistic conception. In addition, the picture can present a spatial sense through different levels of brightness of the colors. As for the recreation of the paintings in Cave No.09, a design of continuous patterns was used in the combination of English letters. Popular colors were applied for the redesigning process as well as composed ways to design a new composition of the ancient murals in Mogao Grottoes.

In the new designs, this study tended to retain the original Buddhist figures with their characteristics with the adjustments of background, colors, and compositions. As an example, in picture 10, the original water wave pattern in the old painting is replaced with the technical nimbus in the cyberpunk artistic style, and the graphic elements with strong sensitive light are added to the background. In this way, the painting can be distinguished easily and it reflects modern scientific and futuristic senses. In picture 11, the classical Buddhist figures’ image of Kong Kim (Jin Gang) was newly composed in dimetric structure by adding bright English fonts and changing the outlook from traditional to fashionable one. Yet, the characteristics of his eyebrows and eyes are retained, so that the picture could be recognized easily.

Figure 11. Redesign of the Mural with Cyberpunk Artistic Style (Source: the author)

Figure 12. Redesign of the figure of Kong Kim with Cyberpunk Artistic Style
(Source: the author)

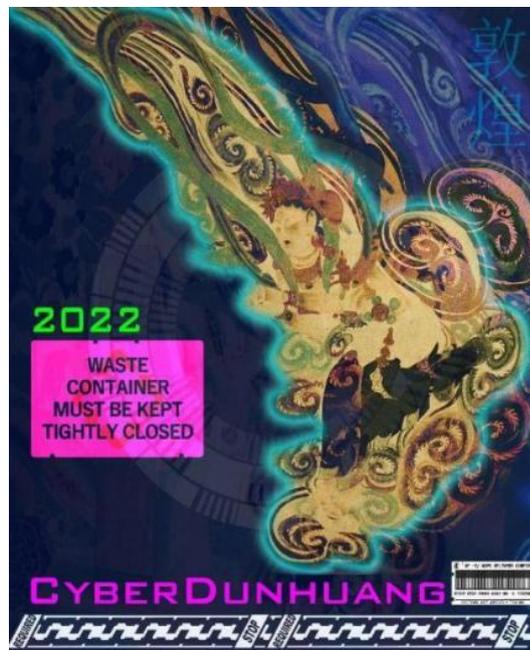

Figure 13. Redesign of the Mural with Cyberpunk Artistic Style (Source: the author)

Conclusion

As a world-class tangible cultural heritage, the mural arts of Dunhuang Mogao Grottoes are precious treasures in the world. They demand not only good protection and inheritance but deeper research on the culture and arts. During my field survey, Du Yongwei, a relevant artist, pointed out that “Dunhuang arts should be open to those who favor it and desire to learn about it because only in this way, young people could acknowledge the artistic meaning of it and could understand the significance of the inheritance”. When redesigning the murals by designing technologies, it was found that the combination of the two kinds of artistic styles is accessible and leads to the sustainability of such artistic works. In the subsequent research study, this redesigning work was appreciated by young people and applied by many young artists.

Originally, such inventive designs can attract the eyes of young generations, who are not familiar with the mural arts of Mogao Grottoes, and help them gain basic knowledge about it. Then, through the classic Buddhist images, the redesigned works can inspire many more people who are interested in the art and want to learn more about it. This can help to promote and spreading of Buddhism culture as well as mural arts. On the one hand, religion brings us a better perception of the truth of religion by taking advantage of art or illustrating the truth of religion with images.

Nevertheless, with the increasingly weak acceptance of Buddhism in Chinese society, Dunhuang’s arts as a religious art, are gradually separated from modern society. Yet, they exist as a form of art independently and are worthy of knowing by the youth.

The recreation of Dunhuang arts with the Cyberpunk artistic style is an inventive way that is based on the survey and analysis of youths’ favors. However, there are many ways and carriers to present, spread and inherit Dunhuang arts, such as interaction technology, VR, new media design, fashion design, and so on. Those of which, can integrate traditional art with new trends, thus carving a new path to inherit and spread Dunhuang arts.

Originality and body of Knowledge

To preserve the art of Mogao Grottoes from generation to generation, artists or designers need to constantly create and discover new design methods that can be appreciated by modern people, and display the stories of Mogao Grottoes through their own designed artworks.

More importantly, the person who is interested and wants to redesign and inherit the arts of Mogao Grottoes should have adequate knowledge about the figures and

their backgrounds, due to the different orientations of styles. Moreover, not all of the elements selected from the Grottoes are appropriate to be combined with the cyberpunk artistic style. Therefore, in the future, more alternative designing should be practiced and developed to embed the traditional Dunhuang arts into modern society.

References

- Du, D., M. (2021). **Dunhuang Flying Apsaras**. Beijing: Tsinghua University Publishing House.
- Hu, Q., T. (2019). **An Analysis of the Artistic Images of Dunhuang Buddhist Grottoes**. Beijing: Cultural Relics Publishing House.
- Li, Y., Z. (2013). **Dunhuang Mural Art Theory**. Lanzhou: Lanzhou University Press.
- Ma, M., N. (2017, October). A Brief Analysis of the Figures in Dunhuang Murals. **Art Education Research**, 8(20), 12
- Zhao, S., L. (2020). **Buddha Smiles Under the Flying Rain**. Lanzhou: Gansu Education Press.

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

Siqu Li

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 ความสนใจทางวิชาการ ภาษาไทย
 E-mail 1803485189@qq.com

ชนิดตา โขติช่วง

หน่วยงานสังกัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ ภาษาไทย
 E-mail chanitta104@gmail.com

สุนันทา เงินไพโรจน์

หน่วยงานสังกัด หมอวทฤษฎีศิลป์ ภาควิชาศิลปสากล วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 ความสนใจทางวิชาการ ประวัติศาสตร์, ศิลปะ
 E-mail sunantan2010@gmail.com

พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์

หน่วยงานสังกัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ ภาษาอังกฤษ
 E-mail rpimrawee@hotmail.com

นพนนท์ หงษ์บิน

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาปริญญาโท วิชาอังกฤษเพื่ออาชีพ วิทยาลัยศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยรังสิต
 ความสนใจทางวิชาการ ภาษาอังกฤษ
 E-mail nopphanon.h63@rsu.ac.th

อรรวรรณ ตำนวราวิจิตร

หน่วยงานสังกัด สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ นิติศาสตร์
 E-mail kitthawan@hotmail.com

อนุชิต สิงห์สุวรรณ

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
ความสนใจทางวิชาการ ศิลปศาสตร์
E-mail localpower0225@gmail.com

กาสัก เต๊ะซันหมาก

หน่วยงานสังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ พัฒนาชุมชน, พัฒนาสังคม
E-mail tkdady@hotmail.com

จย่า หมิงฮุย

หน่วยงานสังกัด นิสิตปริญญาโท ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ความสนใจทางวิชาการ Chinese Language
E-mail jj.minghui@gmail.com

กานต์ กุลานพวงศ์

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ความสนใจทางวิชาการ ดนตรี, เปียโน
E-mail karn.gularnupong@hotmail.com

Qin Ping

หน่วยงานสังกัด Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University
ความสนใจทางวิชาการ Arts
E-mail 315470205@qq.com

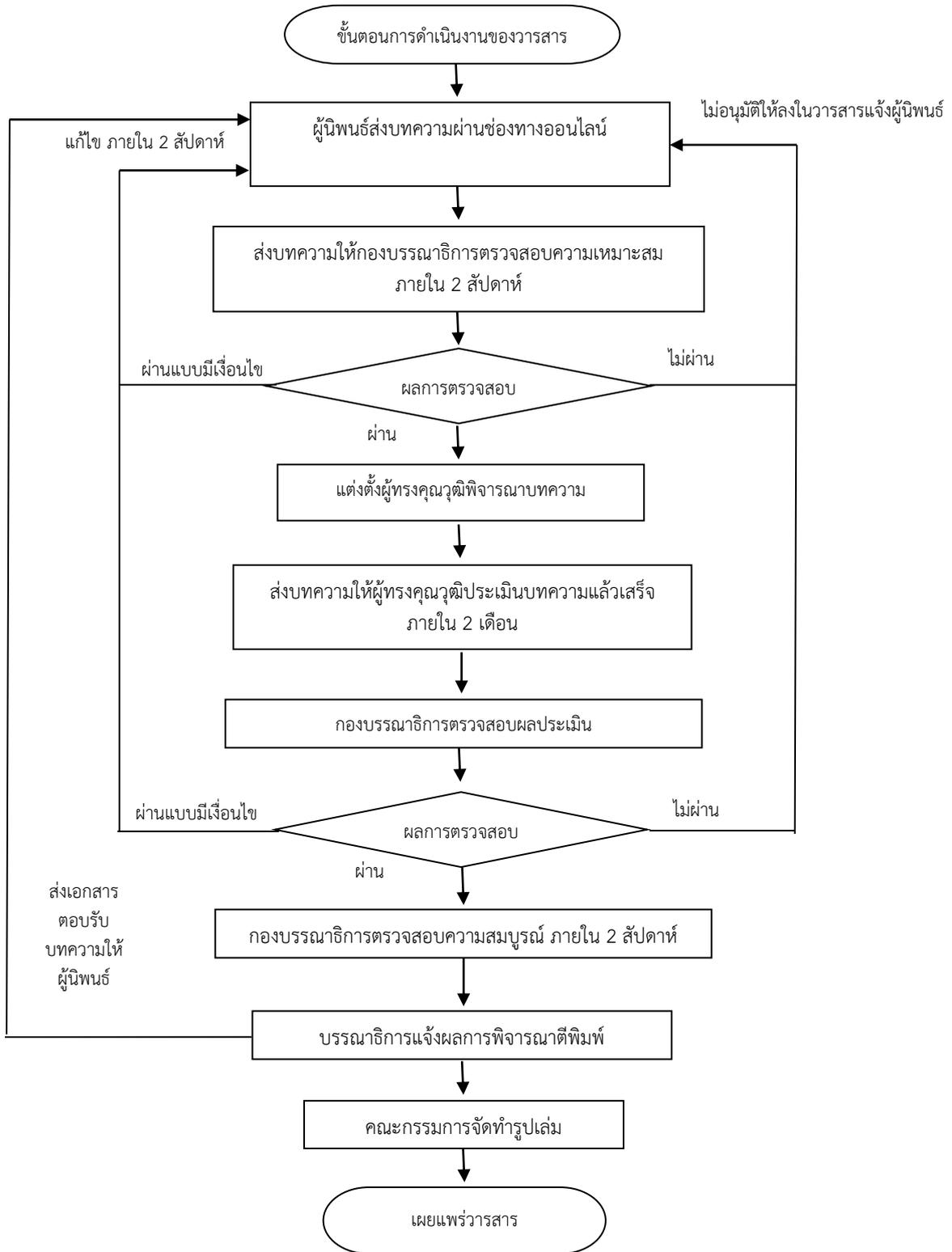
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพบทความวารสาร Lawarath Social E-Journal
ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2566

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เขาวัววัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.พยุง สีตาร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พรหมณศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
รองศาสตราจารย์ไทยโรจน์ พวงมณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจชาลารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรัส อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิดหทัย ปุยะติ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐิกา สุนทรชนผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัยตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ติ้ววิชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ สีนุรักษ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสมน นิจรรย์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ คัชมาตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ ดร.พีชัย ตุงคินานนท์
อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาลัยพิษณุภัณฑ์ หนองบัวลำภู

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal
 ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

Lawarath Social E – Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพทมือถือ. 064-332-7383

E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์

วารสาร Lawarath Social E-Journal ยินดีรับบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ ที่วารสาร Lawarath Social E-Journal สามารถจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยมีขอบเขตเนื้อหาของบทความ 5 ด้าน ดังนี้

1. General Social Sciences สังคมศาสตร์ (คติชนวิทยา ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นศึกษา)

2. Education การศึกษา

3. Linguistics and Language ภาษาศาสตร์ (ภาษา วรรณคดีและการแปล)

4. Political Science and International Relations รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. Public Administration รัฐประศาสนศาสตร์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจะต้องส่งการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอสี่ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้ายกับด้านขวา 1.25 นิ้ว, ด้านบน 1.5 นิ้ว และด้านล่าง 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความควรมีความยาวประมาณ 8-12 หน้ากระดาษเอสี่ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250–300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียงเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีที่มีการวิเคราะห์)

- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา

- คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 อภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้มีพหุปัญญา มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (Originality and body of Knowledge) ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน

3.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.7 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัยในบทความจะมีส่วนนี้หรือไม่ก็ได้

3.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1.5”

ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด A4 (21x29.7 cm)

ภายนอก 1.25”

ภายใน 1.25”

ล่าง 1”

บทความวิจัย

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาอังกฤษ)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาไทย)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบ
ตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความ
เหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัด และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบรูณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

1. (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)
- 2.

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี (ถ้ามี) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อความ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วิธีดำเนินการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

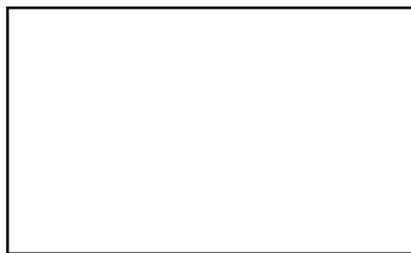
ผลการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

	(n=จำนวน)
หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ที่มา: ✓ .....)

อภิปรายผล (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ข้อเสนอแนะ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทความวิชาการ

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ๖/๓/๒๕๖๖ ปรับปรุงแก้ไข: ๖/๓/๒๕๖๖ ตอบรับตีพิมพ์: ๖/๓/๒๕๖๖ (ภาษาอังกฤษ)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ๖/๓/๒๕๖๖ ปรับปรุงแก้ไข: ๖/๓/๒๕๖๖ ตอบรับตีพิมพ์: ๖/๓/๒๕๖๖ (ภาษาไทย)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบ
ตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความ
เหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องและคำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ และสรุปของบทคำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เนื้อเรื่อง (Body) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่เนื้อหาของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของเนื้อหา (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ส่วนสรุป (Conclusions) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่ส่วนสรุปของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของส่วนสรุป (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสาร Lawarath Social e-Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-3327383

E-mail: lawarath.scj@yahoo.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเคาะ 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการผู้แต่งทั่วไป

- ผู้แต่งที่เป็นคนไทย ใส่ ชื่อ-ชื่อสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม ยศ หรือ ตำแหน่งทางวิชาการ

- ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ใส่เฉพาะนามสกุลและตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

ผู้แต่งคนไทย

(ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, √ปีที่พิมพ์, √หน้าที่ใช้อ้างอิง)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

(นามสกุล, √ปีที่พิมพ์, √หน้าที่ใช้อ้างอิง)

3. ถ้ามีการกล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้เป็นการเริ่มต้นประโยค ให้ใส่วงเล็บปีพิมพ์และเลขหน้าต่อจากชื่อผู้แต่ง โดยในวงเล็บไม่ต้องระบุชื่อผู้แต่งซ้ำอีก สำหรับชื่อชาวต่างชาติให้ใส่นามสกุลของผู้แต่ง

ลมูล√รัตนกร√(2540, √หน้า√105)

Watson√(1992, √p.89)

4. การระบุเลขหน้าของเอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาอ้างอิง เอกสารหน้าเดียว ใช้อักษรย่อ p. เอกสารมากกว่า 1 หน้า ใช้อักษรย่อ pp.

(Jensen, √1991, √p.8)

(Jensen, √1991, √pp.8-15)

5. ถ้ามีผู้แต่ง 2 คน และไม่เกิน 5 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทั้งหมดตามลำดับรายการที่ปรากฏ คั่นคนที่ 1-5 ด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้าย คั่นด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้เครื่องหมาย “&”

(นวลจันทร์ รัตนากร, ฐิติมา วัลจจันท์, งามารศรี ศิวรักษ์, 2539, หน้า 75)
(William, Kates, & Devies, 1995, p.61)

6. ถ้ามีผู้แต่ง เกิน 5 คนหรือตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “et al.”

(อุบล บุญชู, และคนอื่น ๆ, 2539, หน้า 37)
(Heggs, et al., 1999, pp. 4-7)

7. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2528, หน้า 17)
(คุณหญิงแม้นมาส ชาติ, 2521, หน้า 53)
(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540, หน้า 70)

8. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, 2548, หน้า 77)
(Organization Management, 2011, pp.53-54)

9. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ รัตนากร, 2539, หน้า 37; มารศรี ศิวรักษ์, 2552, หน้า 75; เขียวภาว โททรัพย์, 2554, หน้า 2)
(Heggs, 1999, p.7; Kates, & Devies, 2004, pp.23-26)

10. การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต ใช้คำว่า ย่อหน้า สำหรับข้อมูลภาษาไทย และคำว่า para. สำหรับข้อมูลภาษาอังกฤษ

(ชื่อผู้แต่ง,√ปีพิมพ์,√ย่อหน้า)
(สุดแดน√วิสุทธิลักษณ์,√2548,√ย่อหน้า√3)
(Gorman,√2000,√para.3)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020, p.3)

(Xiao, 2021, pp.85-105)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ขีดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v" แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเคาะแป้น Space bar 1 เคาะ)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- **บุคคลสามัญชน** >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- **ชาวต่างประเทศ** >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, James W.

Pane, John.

- **ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์** >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

คึกฤทธิ์/ปราโมช, หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต).

- **สถาบัน** >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น**บรรณาธิการ** ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชย์.(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, และวสุนธรา/ทับทิมแท้.(บก.).

Ford, George S. (Ed.).

Jordan, Robert S. J., & Peter, Taylor, A. (Eds.).

5. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวหนาและไม่ขีดเส้นใต้

- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกของทุกคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

New Jersey: A Guide to Its Past and Present.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

6. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ตัวอย่างการใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) หลังชื่อหนังสือ

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

7. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).(ม.ป.ท.):สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).สถานที่พิมพ์:(ม.ป.ท.).

ชื่อผู้แต่ง.(ม.ป.ป.).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.(ม.ป.ป.).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).(ม.ป.ท.).

8. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

หัตยา กองจันทิก. (ม.ป.ป.). ฉลากโภชนาการคืออะไร. สืบค้น มกราคม 27, 2543,
จาก <http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product>

9. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

10. กรณีที่ผู้แต่งมีชื่อ-สกุลซ้ำกัน ให้เรียงตามปีพิมพ์จากน้อยไปมาก และในบรรทัดต่อไปให้พิมพ์ชิตล่าง 7 ครั้ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และใส่รายละเอียดชื่อเรื่องและอื่นๆ ตามปกติ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักวิชาการมาตรฐาน
การศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
_____. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และแปลชื่อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

12. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้คำว่า ผู้แต่ง. ในตำแหน่งของสำนักพิมพ์ (ตามตัวอย่างข้อ 10)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และการอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อหนังสือ√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล, 2541, หน้า 34-36)

(Jones, 2002, p. 24)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล. (2541). การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. New Jersey: Prentice Hall.

2. บทความจากวารสาร

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์,√เดือน).√ชื่อบทความ.√ชื่อวารสาร,√ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(วิกุล แพทย์พาณิชย์, 2545, หน้า 175-188)

(Bowen, 2005, pp. 175-188)

อ้างอิงท้ายบทความ

วิกุล แพทย์พาณิชย์. (2545, มีนาคม-เมษายน). ธุรกิจแฟรนไชส์. *เนชั่นสุดสัปดาห์*, 4(8), 8-11.

Bowen, J. (2005, April). FRBR coming soon to your library?. *Library Resources & Technical Services*, 49(3), 175-188.

3. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์,√เดือน√วันที่).√ชื่อบทความ.√ชื่อหนังสือพิมพ์,√ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544, หน้า 6)

(Schwatz, 1993, p. 9)

อ้างอิงท้ายบทความ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544, มีนาคม 23). พม่ากับยาเสพติด. *มติชน*, 20(121), หน้า 6.

ปัญหาขยะในเมืองเชียงใหม่. (2546, 15 สิงหาคม). *ไทยนิวส์*, 12(23), หน้า 8.

Schwatz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status.

The Washington Post, 30(134), p. 9.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อวิทยานิพนธ์.√ระดับวิทยานิพนธ์√มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หรือ Master's thesis
 ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation
 สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ หลังระดับวิทยานิพนธ์ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,)
 แล้วจึงตามด้วยชื่อมหาวิทยาลัย

อ้างอิงในเนื้อหา

(กิ่งแก้ว จันโจนศึก, 2547, หน้า 6-10)

(McKenna, 1999, pp. 9-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

กิ่งแก้ว จันโจนศึก. (2547). ผลการเรียนรู้เชิงพุทธิพิสัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้สื่อ
 ประสมประกอบการดำเนินเรื่องผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

McKenna, J. C. (1999). Sustainable Ethnic Tourism in Northern Thailand. Master's
 thesis, University of Alberta.

5. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.√ (ปีที่พิมพ์). √ชื่อรายงานการวิจัย√ (ครั้งที่พิมพ์). √สถานที่พิมพ์: √สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, 2546, หน้า 6-10)

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ, 2546, หน้า 6-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี
 สารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้
 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏเลย.

6. การสัมภาษณ์

6.1 บทสัมภาษณ์โดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน√วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.√สัมภาษณ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(มา มั่งมูล, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

มา มั่งมูล. (2557, กรกฎาคม 11). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

6.2 บทสัมภาษณ์ที่นำมาตีพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน√วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่ง√(ถ้ามี).√สัมภาษณ์.√ชื่อวารสาร,√
√√√√√√ปีที่(ฉบับที่),√หน้า.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ. (2557, กรกฎาคม 7). อธิปติกรรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์. **ไทยรัฐ**, 50(1254), หน้า 5.

7. สารสนเทศจากเว็บไซต์

7.1 สารสนเทศจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่อง.√สืบค้น√เดือน√วัน,ปี,√จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(หัตยา กองจันทิก, 2552, ย่อหน้า 2-3)

(Chiang Mai University, n.d, para. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

หัตยา กองจันทิก. (2552). **ฉลากโภชนาการคืออะไร**. สืบค้น มกราคม 27, 2553,

จาก <http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product/food/label.html>

Chiang Mai University. (n.d.). **Academic Support and Services Units**.

Retrieved September 1, 1999, from <http://www.erin.gor.au>

7.2 บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่), หน้า.สืบค้น/เดือน/วันที่,ปี,
√√√√√√จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(กณิศร ทวนทอง, และนพคุณ คุณาชีวะ, 2561, หน้า 125-136)

อ้างอิงท้ายบทความ

กณิศร ทวนทอง, และนพคุณ คุณาชีวะ. (2561). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับ
ใจความ สำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 โดยใช้วิธีการ
สอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบปกติ. **วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**, 4(1), 125-136. สืบค้น พฤษภาคม 16, 2564,
จาก [http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/
viewIndex/2357.ru](http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2357.ru)

8. เอกสารการประชุมสัมมนา

8.1 เอกสารการประชุมที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ในชื่องานประชุม วันที่ เดือน ปี(หน้า).สถานที่พิมพ์:√
√√√√√√ สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(อุมพร สุทธิวงศ์, 2545, หน้า 38-48)

อ้างอิงท้ายบทความ

อุมพร สุทธิวงศ์. (2545). มาตรฐานแรงงานกับการค้า. ใน **การประชุมระดับชาติมาตรฐานแรงงาน
เพื่อการส่งออก วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545** (หน้า 38-48). กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนา
มาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.

8.2 เอกสารการประชุมที่ไม่ได้ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.เอกสารเสนอต่อที่ประชุม/ครั้งที่/วันที่,สถานที่พิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2540, หน้า 12)

(O'Neill, & Chan, 2003, p. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2540). **การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ**. เอกสารเสนอต่อที่ประชุมสัมมนา
ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 วันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2540,
ขอนแก่น.

O'Neill, Edward T., & Chan, Lois Mai. (2003). **FAST (Faceted application of subject terminology): A simplified LCSH-based vocabulary**. Paper presented at World Library and Information Congress, 69th IFLA General Conference and Council, 1-9 August 2003, Berlin.

9. เอกสารรอง (อ้างอิงใน)

กรณีที่น่าแนวคิดหรือทฤษฎีของผู้อื่นที่เคยอ้างอิงไว้ในสารสนเทศมาใช้ ให้เขียนรูปแบบการอ้างอิงในบทความและอ้างอิงท้ายบทความดังนี้

หมายเหตุ เอกสารภาษาไทยใช้คำว่า อ้างอิงใน เอกสารภาษาต่างประเทศใช้คำว่า cited by

อ้างอิงในเนื้อหา

(จากรุวรรณ สินธุโสภณ, 2560, หน้า 16-25 อ้างอิงใน จินดารัตน์ เบอร์ดันต์, 2561, หน้า 23)
(Bates, 2010, p. 16 cited by Taylor, 2012, pp. 401-411)

อ้างอิงท้ายบทความ

จินดารัตน์ เบอร์ดันต์. (2561). การประมวลผลสารสนเทศสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Taylor, A. (2012). Rethinking Subject Cataloging in Online Environment. **Library Resources & Technical Service**, 33(4), 401-411.

10. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.ว(ปีพ.ศ., วันที่/เดือน).วราชกิจจานุเบกษา.วเล่มวตอนที่.วหน้า.

อ้างอิงในเนื้อหา

(พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. 2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20

อ้างอิงท้ายบทความ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. (2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20.

พิสูจน์อักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์เบญจพร นवलประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ้งแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์วรรณวิษา ปั่นคุ้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์พิจิตรา เอี่ยมสมัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. อาจารย์ชฎานุตม์ บุญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
9. อาจารย์สุภาสินี คุ้มไพร่	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
10. อาจารย์ปริญญา เงินพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
11. Mr.Keith Shippen	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร Lawarath Social E-Journal บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่นๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้องครบถ้วน